

Gal 10 24 c
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΚΑΙ
ΚΙΚΕΡΩΝ.

PLUTARCHI
DEMOSTHENIS

ET
CICERONIS
VITÆ PARALLELÆ,

Nunc primum separatim editæ.

GRÆCA recensuit,
LATINE reddidit,
NOTIS illustravit,
PHILIPPUS BARTON, A. B.
Coll. Nov. Socius.

OXONIÆ,
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.
A. D. MDCCXLIV.

10

Imprimatur,

GUALT. HODGES

Vice-Can. Oxon.

Octob. 8vo. 1743.

COLLEGIIS
A WICCAMO FUNDATIS
CELEBERRIMIS;
VIRIS ADMODUM REVERENDIS
UTRIUSQUE COLLEGII CUSTODIBUS;
SOCIIS FLORENTISSIMIS;
JUVENTUTI DEMUM WICCAMICÆ;
QUOD FELIX FAUSTUMQUE SIT!
HAS STUDIORUM SUORUM PRIMITIAS
GRATA ANIMI REVERENTIA,
ET VOTIS OMNIBUS,
D. D. D.

PHILIPPUS BARTON.

COLLEGE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

21117587

Various modern methods

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

SOCIETY OF FRIENDS

EXHIBIT B

100

PHILIPUS BARTON

LECTORI S.

CUM, ut elegantiore quisque est Ingenio, ita maxime in Demosthenis & Ciceronis scriptis occupatur, cum in iis ornandis & emendandis doctissimi homines quotidie versantur; non intempestivè hoc Opusculum in lucem prodit, ut magnificis utriusque Oratoris exemplaribus, quibus prælum laborat, famuletur. Opusculum diu doctis familiare, sed adhuc in immenso Volumine delitescens, & aliorum onerosâ societate quodammodò oppressum. Facilem mihi fore excusationem spero, qui in ejusmodi formâ vulgandum curaverim, quæ magis hominum notitiam provocatura, & discentibus parabilior esse videatur. Ecquod enim est in universâ Historiâ illustrius, quàm quod Demosthenis & Ciceronis famam in memoriam revocet? Ecquod verò suorum temporum facinus insignius est, quod non cum Eorum nominibus necessitudine quâdam conjunctum sit? Perfectum certè præbent prudentiæ Politicæ exemplar, in omni vitæ civilis ratione exercitati; sive salubres leges rogandæ essent, sive novatorum impetus frangendi; in reprimendâ populi licentiâ, in tuendâ senatûs auctoritate spectatissimi. Ecce Pat hominum animosum in ipso inclinatz Reipublicæ cardine cum malâ fortunâ compositum! Qui omnia dixerint fecerintque, ne res sub unius dominatum caderent; quos neque spes allicere,

neque

neque metus absterre potuit, quò minùs optimis partibus, id est, Patriæ & Reipublicæ se adjungerent.

Sit verò hæc laus aliorum communis. Fuerit Phocionis aut Catonis idem in Rempublicam animus, eadem constantia & integritas. Rerum tamen, quas illi gesserunt, cognitio, est illa (fateor) non inutilis neque injucunda, sed ad nos, tanto intervallo posteros, minùs pertinet. Virtutum, quas habuerunt eximias, magnum quidem exemplum est & memorabile; usus interea & utilitas cum ipsis quodammodo extincta evanuerunt. Demosthenes verò & Cicero non unì modò sæculo profuerunt; sed quod adhuc floreat humanioris doctrinæ studia, quod immutabilis Reipublicæ descriptio uspiam servetur, quod ulli denique libertatis igniculi in animis hominum etiamnum vigeant, illud scriptis eorum immortalibus magnà ex parte debetur. Quæ cum, hæreditatem pulcherriam! nobis reliquerint, sequitur ut non modo virtutis amore ad horum contemplationem rapiamur, sed graro illo affectu, & benevola animi caritate, qua hominum de nobis optimè meritorum memoriam usurpamus. Est enim profectò cognatio quædam, quæ nobis cum viris doctis intercedit, ex consuetudine studiorum oriunda; quæ efficit ut, qui amici in amicum est amor & studium, quæ adolescentis in præceptorem pietas & observantia, idem ferè sit, erga auctores per quos profecerit, ingenus indolis affectus & reverentia. Quæ si nulla esset, ipsa tamen utilitas accenderet, ut res gestas Demosthenis & Ciceronis percipere cuperemus. Ut in eorum libris cum fructu versari possimus, ubi tot de se rebusque suis in quavis paginà occurrunt, aliquam certè decet præconceptam hominum imaginem, aliquam fortunarum utriusque & morum notitiam ad lectionem adferre. Quæ mul-

tò

tò melius ex narratione continuâ haurienda sunt, quam è sparsis jejunisq̃ue commentatorum annotationibus undique colligenda.

Hæc me impulerunt, ut crederem, non ingratam fore juventuti nostræ separatam hujus libelli editionem; tantâ præsertim scriptoris auctoritate & fide. Inter discrepantes enim hominum de Plutarcho sententias illud omnium consensu illi tribuitur, neminem ad vitam moresq̃ue formandos aptiorem esse; nemini acrius judicium aut à naturâ datum, aut omni genere literarum felicius excultum & perpolitum. Infinitus esse possem, si, more Editorum recepto, omnia ad ejus laudes spectantia congererem: sed operæ tam futili parco; eorum, siquis velit, farraginem satis amplam apud Rualdum inveniet. Ego non tam angustâ ratione studia mea institui, ut eum solum omnia vidisse putem, in quo ipse verfor, scriptorem; aut illa dissimulare cupiam, quæ docti (sive id rectè, seu secus) in Plutarcho requirunt. Erunt in hoc ipso opere, quæ Lector æquus candidusq̃ue nollet dicta; erunt, si nihil de industriâ mentitum & dissimulatum, errata tamen, quibus condonet, haud pauca. Ea præsertim, quæ de Cicerone durius dixit, haud videntur amabilem ejusdem candorem sapere, qui professus est, “Se lapsus illos erroresque leviores, qui etiam in optimos viros cadunt, non pro sceleribus consultò perpetratis, sed nævis tantummodo virtutis habere; adeoque eos reluctanter memore, & tanquam qui fortis humanæ cum pudore miseresceret.”¹ Ut alia omittam, tota ista fabula de adjuvandâ Octavii Petitione in ambiendo Consulatu, quem tandem auctorem habet? Si omnia antiquitatis

¹ Plutarch. in Cimone. P. 480.

monumenta superessent, exstaret, credo, aut in Antonii declamationibus, aut in Asinii Pollionis Historiis, cujus in mortuum Ciceronem contumelias minus miror, quoties in viventem perfidiam ejus cogito.¹ Utrumque certe à Plutarcho lectum fuisse constat, sicut etiam ipsius Octavii commentarios, nec eos contra Ciceronem testes factis idoneos. Si ab his aliisve aliquoties deceptus est Plutarchus, humanum tamen est, & ei ignoscendum, quo nemo Historicorum minus partibus studet, aut ab odio, irâ, atque amicitia, magis vacuus est. Quanquam enim paucis locum dederit, quibus M. Tullii famam inquinavit inimicorum malignitas, facile intelligi potest longe plura esse, quæ sciens prætermiserit.

Illud interea ingenuè fatendum est, à cæteris Plutarchi virtutibus abesse *excellentias* & accuratationis laudem; quibus tamen ipsis, cæteris Græcis scriptoribus qui res Romanas tractârunt, (nisi forte Halicarnasseum excipias) minimè cedit. Et sanè quid adeo indignè ferendum est, si homo Græcus & Philosophus, qui nunquam se linguæ Latinæ facultatem perfectam assecutum esse palam profiretur, in cæremoniis institutisque peregrinis, in temporum & nummorum rationibus nonnunquam erraverit? Ad Historicum pertinet ista obscura diligentia; in vitarum scriptore minus desideratur; qui abunde satisfacit, modo viri, quem ornandum suscepit, imaginem veram exhibeat. Idem quippe faciunt Pictores egregii in tabulis, dumque eminentiorem, (sive principem, prout loquuntur,) figuram curâ & studio singulari perpoliunt, in cæteris minutam diligentiam consultò fugiunt, quædam decentius negligi arbitrantur.

¹ Vide Senec. Suas. 6. Cic. Ep. Fam. 10. 31.

P R Æ F A T I O.

V

Jam verò cætera, quæ in Plutarcho censores severi reprehendunt, minime agnosco: utpote quæ ex malè intellectâ operis ejus ratione maximam partem proveniunt. Queruntur docti multa eum præclara facinora aut silentio prætermittere, aut festinanter absolvere. Huic crimini alterum contrarium conjungunt, in tantâ necessariorum inopiâ exstare plurima etiam supervacanea. Sed nemo tenetur præstare quæ non promisit: & huic accusationi facile occurremus, modò animo complectamur, quale esset Plutarchi consilium, & quæ totius operis norma atque descriptio. Aliam enim Philosophus noster, prorsus aliam ab Historicis melioris ævi viam ingressus est. Quæcunque perpetuæ Historiæ laus esset, videbat ab antiquis præreptam esse; neque is erat, qui messi eorum falcem suam interponere vellet, vel otio suo aliorumque tam ineptè abuti, ut alienis vestigiis serviliter insisteret. Altius erat Plutarcho propositum ex intimis Philosophiæ penetralibus petiitum, ut Historiam ab inani aurium delectatione ad usus quotidianos & vitæ fructum traduceret. Animadverterat ille, quanta esset vis exempli; quanto impetu vel imago Honesti ad se alliceret; quàm frigida denique essent morum præcepta præ ipsâ Virtutis formâ facieque; cujus pulchritudo si oculis cerneretur, Plato futurum prævidit, ut mirabiles sui amores excitaret. Hanc si adumbrare voluit, quantum humana infirmitas pateretur, & ἐπαγὴς τῷ καλῷ εἶδον ex multis Personis conflare, dignus certè vel ipso proposito est,

I Τὸ γὰρ καλὸν ἐφ' αὐτὸ πρακτικῶς κινεῖ, καὶ πρακτικὴν εὐδυνὸς ὁρμὴν ἐν-
πύθει, ἡθοποιεῖν δὲ τῇ μιμήσει τὸν διατῆν, ἀλλὰ τῇ ἰσοείᾳ τῷ ἔργῳ τὴν
παραίρεσιν παρεχόμενον. ἔδειξεν ἔν καὶ ἡμῖν ἐνδεικτέσθαι τῇ σφειδὶ τοῦ βίου
ἀναγκαρῶ. Plutarch. in Pericle. P. 153. B.

ut

ut ejus conatus non frustra cessisse credamus! Quam difficile enim illi fuit in hoc genere modum tenere, neque lascivire interim, & indulgere ingenio suo! Ita Pictoris artificium adhibere, ut simul Historici religionem tueretur; & quos ab ipsâ naturâ expressit Iconas iis coloribus ornare, ut generis humani non (qualem Tacitus) deformem, sed amabilem quandam, & quæ placere posset similitudinem describeret! Profecto non cujusvis est Ingenii Naturam fideliter Interpretari, interiora mentis humanæ adyta recludere, & (quæ una subtilissimæ disquisitionis res est) eventorum omnium causas & consilia retexere. Hæc vero, & longe plura illi præstanda erant, qui tot virorum illustrium simulacra morumque descriptionem moliebatur, sive, ut ipsius Plutarchi verbis utar, *εἰκόνα τὴν τὸ ἥθος καὶ τὸν τρόπον ἐμπαρίζουσαν*.¹ Jam vero quotusquisque eam rerum humanarum peritiam habet, ut varios ejusdem virtutis colores internoscat, modificationes intelligat, quibus sæpe bonus à bono, non minus quam ab improbo distat? Fortem esse, aut sapientem, magna quidem laus, sed communis multorum. Ille demum elegans ingeniorum spectator est, qui quæ cujusque propria sunt diligenter animadvertens agnoscat, ut vultuum, sic animorum multiplicem & prope infinitam varietatem. Quemadmodum enim in fictis descriptionibus videmus Antilochi fuisse juvenilem, Ulyssis consultam, Ajacis firmam, Idomenei superbam, Achillis efferatam fortitudinem: ita quoque in verâ rerum specie aliter justus erat Cato, aliter Agefilaus; non eadem fuit Cornelix atque Olympiadis magnanimitas.²

¹ In Cimone. P. 479. E. ² Plutarch. in *γυναικῶν ἀρεταῖς* Vol. 2. P. 243. D. Item in Phocione P. 743. A. "Ἐστὶ γὰρ ἀμίλητος καὶ

Exposito Plutarchi consilio, facile intelligi potest, cur se Historicum numero excerpi voluit. ¹ Quippe in illo genere acta præcipuè spectantur, in hoc personæ. Historicus non necesse habet de hominibus dicere, nisi quoties cum negotiis conjunguntur; neque vitarum scriptor negotia attingit, nisi quatenus cum actoribus copulantur. Fieri quidem potest, ut alter in alterius castra transeat; sed forma operis utrique prorsus diversa est. Multa recipit hoc genus scriptionis, quæ legitimæ Historiæ majestas repudiat; multa excludit, quæ perpetuæ narrationis ambitus complectitur. Quod quidem ipse præmonuit Plutarchus: vidit enim calumniatores fore, qui in ingenii sui monumenta involarent; adeoque in vitâ Alexandri postulat, ne ab eo rerum gestarum seriem accuratam expectent, sed licere sibi permittant *εἰς τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα μᾶλλον ἐνδύεσθαι καὶ διὰ τούτων εἰδοποιεῖν τὸν ἐχθροῦ βίον, ἐάσωτα ἑτέροις τὰ μέγιστα καὶ τὰς ἀγῶνας.* ² Alienum à se duxit, quicquid non ad mores indolemque pertineret; ad hoc se totum composuit, ut ingenium & naturam cujusque gnaviter exploraret, *ὃ τὴν ἀρχῆσιν ἀνδροῦν ἰσοεῖαν, ἀλλὰ τὴν πρὸς κατανόησιν ἡδύς καὶ τέρψιν πρῶτον διδόν.* ³ Sciunt ii, qui in Philosophiæ studiis versantur, quam multiforme sit ingenium humanum; quot latebras & recessus habeat animus noster, quot æstus & reciprocationes; quanta sit in viris prudentibus simulatio & dissimulatio; adeoque sentiunt, quanti laboris res sit ad consiliorum fontes recurrere, certa quævis animæ indicia, *τὰ τῆς ψυχῆς σημεῖα*, deprehendere, verum denique

καὶ ἀνδρείας ἀλγορὰ πρὸς ἀνδρείαν, — καὶ φρονήσεως πρὸς φρόνησιν, —
 καὶ διγμοσυνῆς πρὸς διγμοσυνὴν &c. ¹ Οὐ γὰρ ἰσοεῖας γράφομεν, ἀλλὰ
 βίον. In Alexandro P. 664. F. ² P. 665. A. ³ In Niciâ
 P. 524. A.

& adæquatum cujusvis ^{ἑαυτοῦ} animo & cogitatione complecti. Viri quippe illustres ad res magnas præparati plerumque & personati accedunt; & quæ in vitâ militari fortiter, quæ in civili prudenter gesserunt, ea fere multæ meditationis & consilii fructus sunt. Latet inter ista præclara facinora verus homo; & subitum aliquod ^{σύμπτωμα}, quod eum imparatum & incustoditum opprimat, voluntatis & ingenii significationem sæpe continet majorem, quam maximæ victoriæ splendor & celebritas.¹ Hæc potius ex vitæ quotidianæ consuetudine petenda est, è familiaribus cum amicis colloquiis, congressibus, remissionibus, facetiis, negotiis otiiisque domesticis.

*Nam vera voces tum demum pectore ab imo
Ejiciuntur, & eripitur persona, manet res.*

In mente Humanâ multa sunt exilia, quæ aciem fugiunt crassiores; sed ad plenam animi cognitionem non minus necessaria, quam venarum ductus & meatus sanguinis subtilissimi ad perfectam corporis Anatomiam. Nihil ergo prætermittit Plutarchus, unde veram & germanam cujusque indolem innotescere posse speraret. Hinc ad Agésilai ludicra, ad Catonis & Ciceronis facetias descendere non dedignatur: idem haud necessarium duxit Cæsar's & Alexandri bella sigillatim enarrare. Nimirum haud timuit, ne aut nugax videretur, qui illa memoraret, aut negligens, qui hæc præteriret.

Siquis porro hoc genus ipsum vitiosum esse contendat, quod non æque pateat cum locupletiore Historiâ, is ejus-

¹ Οὐτε ταῖς ἐπιφανέσταταις πράξεσι πάντως ἐν τῇ δόξῃ ἀρίστῃς ἡ χάρις, ἀλλὰ πρῶτον βραχὺ πολλάκις καὶ ἥμα καὶ παιδιὰ τοῖς ἑμαυτοῦ ἰδοῖς ἱπποῖσι μάλλον, ἢ μάχαι μυριόνηκροι &c. Plutarch. in Alexandro P. 664. vide eundem in Catone P. 770. C. 777. E.

dem commoda, & duo imprimis magna, aut non videt, aut non perpendit. Cum Historia tot virtutis exemplis & luminibus abundet, dolendum tamen ea propter varietatem rerum non satis eminere; cum locis, temporibus & personis divisa rariùs emergant, adeoque ictu languidiore ad animos legentium perveniant. Jam si excelsi ingenii præclare gesta in unum omnia conferantur, quis non videt animo, constipatis virtutis radiis, quanto major ejus admiratio futura sit, & acrius ad imitationem incitamentum? Non enim ex unâ re aut facinore præclaro virum bonum denominamus; sed perfecta virtus ex universæ vitæ tenore actionumque omnium concentu splendidius elucet. Deinde, cum uno in argumento unâque personâ mens tota versatur, studium in legendo erectius retinetur. *Viri enim excellentis, ut cum M. Tullio loquar, ancipites varique casus habent admirationem, expectationem, latitiam, molestiam, spem, timorem; si vero exitu notabili concluduntur, expletur animus jucundissimâ lectionis voluptate.* Quanto penitius hoc vidit Orator illustrissimus, tanto impensius à Lucceio postulavit, ut rerum suarum narrationem à continentibus Historiis sejungeret. Aliæ quidem Plutarchi virtutes sunt & magnæ; nulla tamen commendatior, quàm hæc ratio tractandi nova & prope singularis. Neque alia mihi causa occurrit, cur in tantâ veterum Historiarum ruinâ & naufragio integer fere ad nos pervenerit; aut cur omnium manibus, indoctorum etiam, teratur, dum cæteri ejusdem ætatis Historici paucos admodum Lectores inveniunt.

Observandum interea Vitas Plutarchi esse gemellas, & ut ipse profitetur *παρὰλλήλας* sibi mutuo accommodatas.

Ep. Fam. 5. 12.

Hinc est, quòd in initio prioris pauca præfatus nihil deinde medium interponit, donec ad finem posterioris ventum sit, quam claudit apposita comparatione. Adeoque veteres sæpè, cum aliquam vitarum citant, duas simul nominant. ¹ Dux enim vitæ unà cum collatione adjecta unum tantum opus integrum corpusque scriptionis faciunt, quemadmodum in schedis mercatoriis rationes expensi & accepti unà cum calculorum subductione unam adeo summam producunt. Et proinde quisquis in lectione vitas ejus distrabit ab invicem & dissociat, alio prorsus consilio, ac scriptæ erant, eas perlegit, & tum Plutarcho injuriam facit, tum magnam sibi ipsi voluptatem invidet.

Sunt tamen, qui indignantur omnino Græcos principes Romanis æquari, & causantur nimium Plutarchi erga populares suos amorem & indulgentiam. "Quid enim aliud est," inquit, "Lyfandrum Syllæ, Agefilaum Pompeio, quam muscam elephantò conferre?" ² Hi si contendunt civitatum Græcarum angustam fuisse ditionem præ Romani imperii amplitudine, habent quod postulant: sin illud volunt, animi magnitudinem cæterasque sublimioris ingenii virtutes, in Syllâ & Pompeio quàm in his aliis majores fuisse, vix, credo, fidem obtinebunt. Non splendoris cum splendore, dignitatis cum dignitate, fortunarum cum fortunis comparationem instituit Plutarchus, sed fortitudinis cum fortitudine, integritatis cum integritate certamen; quarum in cive Attico, aut Spartano, eadem esse potuit facultas, quæ in Consule aut Dictatore Romano. Iisdem opibus parva Respublica, quibus mag-

¹ Ὡς ὁ Πλάτωνα φασιν ἐν τῷ Λυσάνδρῳ βίῳ καὶ Σύλλᾳ. Diog. Laert. l. 4. c. 4. ² Bodin, *Method. Hist.* Cap. 4.

na, defenditur; eadem fuerunt Græcorum virtutes, licet non habuerint idem theatrum.

Orationis veneres & elegantias contemnebat potius, quam nesciebat Plutarchus, & videtur operosam in istis diligentiam ineptam & illiberalem duxisse. ¹ Nam sermonem ejus (sæculi vitium, non hominis,) longè à veterum puritate & nitore abesse, commemorare non necesse est. Haud multum elaborasse videtur, ut numerosa sibi procederet oratio; collocatio insuper verborum nonnunquam præpostera est, & structura sententiarum subobscura. Non tamen ita à literis elegantioribus alienus erat, ut nunquam Gratiis litaret. Nam & translationibus gaudet, & crebras adhibet similitudines, quas illi divina quædam ingenii ubertas suppeditavit. In verborum delectu, si non curiosus, certè felix est; ita pulcherrimè ad sensum accommodantur. Significantia potius, quàm Attica sunt; neque semper intra solutæ orationis carceres subsistit, sed aliquando Poeticis utitur vocabulis, & ardenti aliquo & Homérico verbo sententiam ornat & illustrat. Oratio denique ejus non unius est coloris, sed qualis esse plerumque hominum πολυμαθῶν solet, neglecta quidem, sed opulenta & multiformis, variam multiplicemque lectionem, unde conflata est, redolens; quemadmodum aquæ per metallorum strata percolatæ tincturam inde & saporem sapissimè contrahunt.

Hæc de Plutarcho dicta sint, in eorum gratiam, qui in scriptis ejus adhuc hospites sint: apud cæteros commendatione (meâ præsertim) non eget. Quod restat, quid in hac Editione à nobis præstitum sit, paucis accipe.

¹ Ἐμοὶ δ' ὅλως ἢ οὐκ ἀξίον ἀμύλλα καὶ ζήλοισιν οὐδὲ ἐπὶ τοῖς μικροῖς φαίνεται καὶ σπουδαῖον. In Niciâ P. 523. F.

Textum ad fidem Editionis Francofurtanæ A. D. 1599. (quâcum Parisiana illa A. D. 1624. in omnibus consentit) imprimendum curavimus. Siquando ab istâ discessimus, de tali quantulâcunque variatione Lectorem ad calcem operis admoneri volumus, qui, si æquus candidusque sit, licentiam nobis pudenter sumptam non invidet. Præsertim, cum rescierit nihil uspiam immutatum esse, nisi aut Editoris alicujus auctoritate, aut MS^{ti} nostri Bodleiani, aut demum variantium lectionum, quas è duobus MSS. desumptas exhibent exemplaria impressa.

Interpretatio de novo adjecta est; quod feci magis morem receptum secutus, quam ex consilio meo, qui semper existimavi Græcis literis multo meliùs consultum iri, si omnes hujuscemodi versiones in proximum mare projicerentur. Sed non est meum contra inveteratam jamdiu consuetudinem pugnare. Eam ergo apposui, quam cum fidelem fore speravi, tum etiam dilucidam: Interpretatio enim, quæ Interpretem requirat, omnium ineptiarum putidissima est.

Imagines Demosthenis & Ciceronis, quibus hæc ornatur Editio, ex archetypis suis exarari passus est Richardus Mead, M. R. Vir natus in doctrinæ emolumentum; qui, cum eâ sit humanitate, ut omnibus, qui aliquid in literis moliantur, auxilio esse velit, supellectilis literariæ amplitudine consecutus est, ut omnibus possit. Et quoniam tantæ vetustatis monumentis debetur, ut paulò accuratius expendantur, brevem eorum, quæ sequitur, historiolam vulgari voluit.

Tabella, unde simulacrum Demosthenis lineatum fuit, ex candido marmore confecta vetustate magis atque operis elegantia quam magnitudine est conspicua; quippe quæ undecim tantum uncias cum quadrante longa sit,
lata

lata verò octo & dimidium. Romæ, inter villæ Hadriani rudera, paucis abhinc annis repertam ad virum celeberrimum, qui nunc possidet, Dom. Palazzi, Pontificis Antiquarius, transmittendam curavit. Exhibetur autem hic non orator ille grandis & fulminans, dum in liberâ civitate floruit; sed patriâ oppressâ elinguis, proscriptus, & in exilio moribundus. Victis enim ab Antipatro Græcis, & oratoribus sibi fugâ consulentibus, Demosthenes ad Neptuni asylum in Calauriâ insulâ se recepit: quod cum Archias, jussu Antipatri, ut vivum ad eum adduceret, pervenisset, neque ut secum abiret, incolumitate promissâ, persuadere potuit; neque ut refert Strabo,¹ vi abripere ausus est. Demosthenes autem patriæ saluti superstes esse nolens, libello accepto, quasi ad domesticos scripturus intra templum recessit, ubi, hausto veneno, caput veste obvolutum inclinavit. Et, cum viscera jam venenum penetrâsse sentiret, resectâ facie, ne templum cadavere suo pollueret, tremulum ac labentem sustineri se jussit; inter eundum vero aram præteriens collapsus est, atque, ut scribit Plutarchus, cum gemitu expiravit. Intra fani autem septum sepulchrum ejus suâ ætate permansisse testatur Pausanias.² Artifex igitur, ut videtur, quo tanti viri casum exprimeret, languidum & veneno oppressum, ut in templo sedebat, libello sinistra manu retento, vesteque quâ caput obtexerat in brachium conjectâ, hâc imagine effingere voluit; *ἄνδρυν* autem inscripsit, quod sicut victima ante aram conciderit. — Caput Ciceronis marmoreum, veteris etiam artificii insigne monumentum, pedis unius cum tribus unciiis à vertice ad basin, quâ sustinetur, habet mensuram; quod Sa-

¹ Lib. 8. P. 374. Ed. Par. ² Lib. 2. Corinth. c. 33.

muel Pepys armiger, deliciarum ejusmodi dum vixit studiosus conquisitor, olim possidebat. Eo autem defuncto, post multos annos ab hæredibus redemit præsens possessor; quo tempore ex illustrissimi Arundeliæ Comitis Musæo devenisse pro certo confirmabatur. Alterum in thesauro Mediceo Florentiæ huic ita per simile conservari, ut vix aliter quam colore, qui illi candidus, huic verò niger est, inter se differre videantur, ab iis, qui utrumque conspexerint, perhibetur. At sculptor hujus materiam operi delegisse videtur, quam cum summi oratoris laude perennem fore maxime speraret; tanta enim adhuc est duritia, ut cœlo artificum vix concedat. Quod cicer autem naso non incidatur, antiquitatis indicium existimari debet. Ciceronis enim imagines cicere insignitæ Plutarchi ætate recentiores esse, & à verbis ejus perperam intellectis ortum habuisse, meritò censeantur.

Notas, quæ quidem numero plures quam putarâm accesserunt, ita accipiet Lector benignus, ut ab adolescente, à tyrone, ab eo denique, qui de re Criticâ ne somniasset quidem, priusquam hoc Editoris munus in se susceperat. Illam porro arrogantiam à me vehementer amolior, & obnixè postulo, ne credar eruditos docere voluisse; *Hæc doctissimum Persium legere nolo, Laliū Decimū volo.* Sentio enim quam sint pleraque in his pervulgata & quotidianæ apud literatos observationis. Sint modò iis accepta, qui adhuc in discendo occupantur, Æqualibus meis. Si, quæ apud Plutarchum obscura sunt, aliquatenus illustrent, si, quæ errata, fortè corrigant; effecero, quod volui: liberavero, in quantum adolescens potui, fidem meam.

Parva quidem hæc, & parvi æstimanda! Juvenilium studiorum fructus immaturi, tenuesque lusus ingenii ad graviores disciplinas properantis. Siquis verò hinc ad illustria

lustria Demosthenis & Ciceronis nomina factus sit ar-
rectior, si quis accendatur, quo magis scripta eorum hau-
rire & in animo penitus recondere voluerit; operæ meæ
in his rebus positæ me nunquam pœnitebit. Perlecto
enim hoc libello, proximum est ut Oratores ipsos cogno-
scere cupiamus, & admirabilem istam Eloquentiam, tot
tantarum rerum effectricem, propiùs contemplari. Ea
quippe utriusque in suo genere vis est, & dicendi co-
pia, ut maximè referant duo illa Themistoclis numina,
ΠΕΙΘΩ' & ΒΙΑΝ, & proinde omnium sæculorum admi-
rationem non tam impetraverint, quam extorserint. —
Valeas igitur, Lector benevole, & hisce studiis sedulus in-
cumbas; memor commendationis T. Livii ad filium suum
scribentis: *Legendos Demosthenem atque Ciceronem: tum*
[cæteros] *ita ut quisque esset Demostheni & Ciceroni simil-*
imus. ¹

I Quintil. Inst. Orat. 10. 1.

ΠΛΟΥ.

PERMATION

IV

1. The first of the three main divisions of the Permian is the Carboniferous, which is further divided into the Lower Carboniferous and the Upper Carboniferous. The Lower Carboniferous is the older of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum. The Upper Carboniferous is the younger of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum. The Permian is the younger of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum.

2. The second of the three main divisions of the Permian is the Permian, which is further divided into the Lower Permian and the Upper Permian. The Lower Permian is the older of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum. The Upper Permian is the younger of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum. The Permian is the younger of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum.

3. The third of the three main divisions of the Permian is the Permian, which is further divided into the Lower Permian and the Upper Permian. The Lower Permian is the older of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum. The Upper Permian is the younger of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum. The Permian is the younger of the two and is characterized by the presence of the coal-forming plants, the Sphenopteris and the Equisetum.

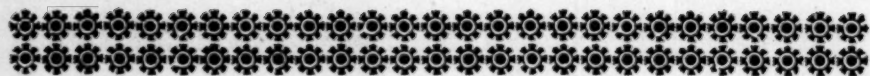
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΙ

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ.

ΒΙΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ
ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ.

Ο Μὲν γὰρ τὸ ὅτι τῇ νίκῃ τῆς Ολυμπιάσιν ἱπποδρομίας εἰς Αλκιβιάδην ἐγκώμιον, εἴτ' Εὐεπίδης (ὡς ὁ πολὺς κρατὶ λόγῳ) εἰθ' ἑτέρος τις ἦν, Σόστει, φησὶ χρῆναι τῷ εὐδαιμόνι περὶ τὸν ἑσπέρην τὴν πόλιν εὐδοκίμων. Εἰθ' δὲ τῷ μὲν εὐδαιμονήσῃ μέλλοντι τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, ἥς ἐν ἡδύει καὶ ἀφ' ἧς τὸ πλεῖστον ἐστίν, οὐδὲν ἀφ' ἧς ἡγεῖται, ἀδύνατον καὶ ταπεινῆς πατρίδος, ἢ μητρὸς ἀμόρφου καὶ μικρᾶς γενέσθαι. Γελῶν γὰρ εἰς οἷόν τινι Ἰσλίδῃ, μέρος μικρὸν ἔσαν ὁ μεγάλης νήσου τῆς Κέως, καὶ τινι Αἰγίαν, ἣν τῶν Ἀθηναίων τις ἐκέλευεν ὡς λήμνῳ ἀφαιρῆναι τῇ Πειραιῶς, ἑσπέρην μὲν ἀγαθὴν τρέφειν καὶ ποιηταῖς, ἀνδρά δ' οὐκ ἂν ποτε διδάσκειν καὶ αὐτάρχει καὶ νομῶν ἔχοντα καὶ μεγαλόφυλον περὶ νεγκεῖν. Τὰς γὰρ ἄλλας τέχνας εἰκὸς ἐστὶν περὶ ἐργασίαν ἢ δόξαν σπουδαζόμενας, οἱ ταῖς ἀδύνατον καὶ ταπειναῖς πό-

λεσιν

VITÆ PARALLELÆ
 DEMOSTHENIS
 ET
 CICERONIS.

QUI laudationem Alcibiadis scripsit propter victoriam
 ejus in cursu equestri Olympico, five ille Euripides,
 (quod à plerisque dicitur) five quis fuerit alius, Sossus,
 ait Ei, qui felix futurus sit, imprimis oportere celebrem ci-
 vitatem contingere. Ego verò ejus, qui verâ felicitate frui-
 turus sit, cujus summa in indole & moribus sita est, nihil ma-
 gis interesse censeo, utrùm obscurâ & humili patriâ genitus
 sit, quàm utrùm matre deformi & pusillâ. Ridiculum enim
 fuerit, si quis existimet Julidem, quæ exigua pars est Cei, in-
 sulæ non magnæ, & Æginam, quam Atticus quidam, tan-
 quàm lemam ex oculis, amoveri jussit à Piræo, histriones qui-
 dem bonos & pœtas alere, virum autem nunquam posse pro-
 bum & ex sese aptum & sapientem & magnanimum proferre,
 Cæteras enim artes par est ad quæstum aut gloriam compa-
 ratas in obscuris & humilibus oppidis marcescere: virtutem

4 ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΙ ΚΙΚΕΡΩΝ.

λεσιν ἀπομαραίνεισθαι, τίω δ' ἀρετίω, ὥσπερ ἰσχυρὸν καὶ
 διαφορὰς φυτὸν ὃν ἅπαντι ριζῶσθαι τόπων, φύσεώς τε χρη-
 σῆς καὶ φιλοπένου ψυχῆς ἐπιλαμβανομένη. Ὅθεν ἔδ' ἡμεῖς,
 εἰ τῷ φρονεῖν ὡς δεῖ καὶ βιοῦν ἐλλείπομεν, τῷτο τῇ σμικρό-
 τητι τ' παρίδδω, ἀλλ' αὐτοῖς δικαίως ἀναθήσομεν. Τῷ μέντοι
 σύνταξις ὑποβεβλημένη καὶ ἰσορροπία ἐξ ἑωρεαίων οὐδ' οἰ-
 κείων, ἀλλὰ ξένων τε τῶν πολλῶν καὶ διεσπαρμένων ὃν
 ἑτέροις συνιδῶσαν ἀναγνωσμάτων, τῷ ὄντι χρὴ περὶ τὸν ὑπάρ-
 χειν καὶ μάλιστα τίω πόλιν εὐδόκιμον καὶ φιλόχαλον καὶ
 πολυάνθρωπον, ὡς βιβλίων τε παντοδαπῶν ἀφθονίαν ἔχειν,
 καὶ ὅσα τῆς γράφοντα διαφορῶνται σωτηρία μνήμης ὅτι-
 φανετέραν εἴληφε πίστις, ὑπολαμβάνων ἀκρῇ καὶ ἀσπι-
 ρανόμηνος, μὴ πολλῶν μὴδ' ἀναγκαίων ὁρθεὲς σποδιδόη
 τὸ ἔργον. Ἡμεῖς δὲ μικρὰν οἰκουῦντες πόλιν, καὶ, ἵνα μὴ
 μικροτέρα γένηται, φιλοχωροῦντες, ὃν δὲ Ῥώμη καὶ ταῖς
 περὶ τίω Ἰταλίαν ἀφαιρῶνται ἡ γολῆς οὕσης γυμνά-
 ζεσθαι περὶ τίω Ῥωμαϊκῇ ἀλέκτον, ὑπὸ χρεῶν πο-
 λιτικῶν καὶ τῇ ἀφ' ἐπιστοφίαν πλησιαζόντων, ὅφρα ποτε καὶ
 πόρρω τῆς ἡλικίας ἡφάμεθα Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν ἐντυγ-
 χάνειν. Καὶ περὶ τὸ θαυμάσιον μὲν ἀλλ' ἀληθὲς ἐπάγομεν.
 ὅ γὰρ ὅπως ὅκ τῶν ὀνομάτων τὰ πράγματα συνιέναι καὶ
 γνωρίζειν συνέβαιεν ἡμῖν, ὡς ὅκ τῶν πραγμάτων ἀμωσ-
 γήτως εἶχομεν ἐμπειρίας, ἐπακολουθεῖν ἀφ' αὐτὰ καὶ τοῖς
 ὀνόμασι. Κάλως δὲ Ῥωμαϊκῆς ἀπαγγελίας καὶ τάχους
 ἀφάνεσθαι, καὶ μεταφορῶν ὀνομάτων καὶ ἀρμονίας καὶ
 τῶν ἄλλων οἷς ὁ λόγος ἀγάλλεται, χάνειν μὲν ἡγάμεθα
 καὶ ὅκ ἀτερπές, ἡ δὲ περὶ τῷτο μελέτη καὶ ἀσκησις

autem, tanquam plantam robustam, & cui satis in se opis est, in omni loco radices agere, ubi indolem ingenuam prehen-
 derit & animum laboris patientem. Ergo neque nos, si con-
 trà quàm decet sentiendo vel vivendo officio defuerimus, il-
 lud patriæ angustiiis, sed nobismet ipsis meritò vitio verte-
 mus. Qui vero narrationem instituit & historiam, non ex
 obviis & quæ ad manum sint monumentis, sed è multifariâ
 exterorum lectione, & apud alios diffusâ conflandam, ei re-
 verâ imprimis & maximè opus est civitate celebri & ele-
 gante, & incolis frequente: ubi & librorum omnis generis
 copiam habeat, & quæ, quamvis auctores fugerint, memo-
 riâ conservata fidem acceperunt clariorem, ea fando perci-
 piens & intelligens opus edat, in quo nec multa, nec ne-
 cessaria desiderentur. Nos autem (qui exiguo in oppido ha-
 bitamus, & ne contractius adhuc fiat, nos in eo libenter con-
 tinemus, neque dum Romæ & in Italiâ commoraremur,
 propter functiones publicas & eos, qui philosophiæ causâ ad
 nos ventitarent, vacabat nosmet ipsos in linguâ Romana exer-
 cere,) serò tandem, atque ætate longe provectâ, coepimus La-
 tinas literas attingere. Et res miranda quidem, sed tamen
 vera nobis accidit, ut non tam è verbis rerum scientiam &
 cognitionem assequeremur, quàm rerum nostram qualemcun-
 que experientiam secuti ad verborum significationem duce-
 remur. Eloquii autem Romani pulchritudinem & volubili-
 tatem intelligere, verborum etiam translationes & structuram
 harmonicam, cum cæteris orationis ornamentis, elegans qui-
 dem ducimus & non injucundum: harum autem rerum exer-
 citatio

6 ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΑΙ ΚΙΚΕΡΩΝ.

οὐκ εὐχερὴς, ἀλλ' οἷς ποῖ πλείων τε χολὴ καὶ τὰ τῆς
 ὥρας ἐπὶ πρὸς τὰς τοιαύτας ὀπιχωρᾷ φιλοτιμίας. Διὸ
 καὶ γράφοντες ἐν τῷ βιβλίῳ τῷτῳ, τῶν παλαιῶν βίων
 ὅτι πέμπω, περὶ Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος, ἀπὸ τῶν πα-
 ρέων καὶ τῶν πολιτευῶν τὰς φύσεις αὐτῶν καὶ τὰς ἀγαθίας
 πρὸς ἀλλήλους ὀπισκεφόμεθα. Τὸ δὲ τὸς λόγους ἀντιξέτα-
 ζεν, καὶ ἀπορρίπτει πότερος ἡδίων ἢ δεινότερος εἶπεν, ἐά-
 σουμεν. Καὶ γὰρ (ὥς φησὶν ὁ Ἴων) δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία.
 Ἦν ὁ παλαιὸς ἐν ἅπασι Καρχήλιος ἀγνοήσας, ἐνεδιδύσασθαι
 σύγκεισθαι τῷ Δημοσθένει καὶ Κικέρωνος ἐξενεγκεῖν. ἀλλὰ γὰρ
 ἴσως εἰ πάντος ἡμεῖς Γνωσὶ σαυτὸν, ἔχεν πρὸς χεῖρας, ἔκ ἀν-
 ἐδόκη πρόσταγμα θεῶν εἶναι. Δημοσθένης γὰρ καὶ Κικέρωνα ὁ αὐ-
 τὸς εἴοικε πλάττων ἀπ' ἀρχῆς ὁ δαίμων, πολλὰς μὲν ἐμβα-
 λῆναι εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν τῷ ὁμοιοτήτων, ὥσπερ τὸ φιλότιμον
 καὶ φιλελεύθερον ἐν τῇ πολιτείᾳ, πρὸς δὲ κινδύνους καὶ πο-
 λέμοις ἀπολμον· πολλὰ δ' ἀναμίσσαι καὶ τῷ τυχερῶν. Δύο
 γὰρ ἑτέρως ἔκ ἀν' εὐρεῖσθαι δοκᾷ ῥήτορας, ἔκ μὲν ἀδύξων καὶ
 μικρῶν ἰσχυρῶς καὶ μεγάλους θρονοῦς, πρὸς κρῖσασθαι δὲ
 βασιλεῦσι καὶ τυράννοις, θυγατέρας δ' ἀποβάλλασθαι, ἐκπε-
 σόντας δὲ τὴν πατρὶδος, κατελθόντας δὲ μὴ τιμῆς ἀποδράν-
 τας δ' αὖτις, καὶ ληφθέντας ὑπὸ τῶν πολεμίων· ἅμα δὲ παυ-
 σαμένη τῇ τῇ πολιτῶν ἐλευθερίᾳ τὴν βίον συλκατατρέφασθαι.
 ὥστε εἰ γένοιτο τῇ φύσει καὶ τῇ τύχῃ κατὰ τὰς τεχνίταις ἀμιλ-
 λα, χαλεπῶς μὲν ἀν' ἀφαιρῆσθαι πότερον αὐτῇ τοῖς τρόποις,
 ἢ τοῖς πρὸς ἄλλους ἐκείνη τὸς ἀνδρας ὁμοιοτέρως ἀπεύραται.
 Λεχέον δὲ περὶ τῶν πρὸς δουλείᾳ πρὸς τῶν

citatio & disciplina non est facilis, nisi quibus plus est otii,
 & quorum ætas hujusmodi studia adhuc permittit. Quapro-
 pter in hoc libro, qui vitarum sibi mutuò respondentium
 quintus est, de Demosthene & Cicerone scribentes, ex rebus
 gestis & negotiis publicis in naturas eorum & ingenia invi-
 cem inquiremus. Orationes autem eorum ex adverso oppo-
 nere, &, uter in dicendo suavior aut vehementior sit, pro-
 nuntiare prætermitemus. Ibi enim (quod dixit Ion) "piscēs
 "sumus in sicco." Quod cum nesciret Cæcilius, ille in re-
 bus omnibus immodicus, juvenili cum temeritate ausus est
 Demosthenis & Ciceronis collationem proferre. Sed nimi-
 rum, si cuivis esset in promptu illud, "Nosce te ipsum," di-
 vinum fortasse præceptum non videretur. Demosthenem er-
 go & Ciceronem, idem, qui finxit ab initio, Deus multas vi-
 detur eorum ingeniis similitudines inseruisse, ut honoris stu-
 dium & libertatis amorem in gerendâ Republicâ, in periculis
 verò & bellis timiditatem: multa etiam fortuita admiscuisse.
 Duos enim alios oratores vix arbitror posse reperiri, qui ex
 obscuris & humilibus potentes & magni evaserint, cum re-
 gibus & tyrannis conflixerint, filias amiserint, patriâ ejecti
 fuerint, honorificè redierint: rursus interea cum aufugissent,
 ab hostibus capti fuerint, & cum interiret libertas civium, si-
 mul vitam deposuerint. Aded ut, si fortunæ & naturæ, tan-
 quam artificum, esset certamen, haud facile futurum sit judi-
 cium, utrùm hæc moribus, an illa rebus gestis homines simi-
 liores effecerit. Prius autem de antiquiore dicendum est.

Δημοσθένους ὁ πατήρ Δημοσθένης, ἦν μὲν τῶν χαλῶν καὶ
 ἀγαθῶν ἀνδρῶν, (ὥς ἰστέον Θεόπομπος) ἐπεκαλεῖτο
 δὲ Μαχαροποῖς, ἐργαστήριον ἔχον μέγα, καὶ πολλοὺς
 τεχνίτας τῷτο πωρῶντας. Ἄ δ' Αἰσχίνης ὁ ῥήτωρ εἰρηκε
 παρὶ τῆς μητρὸς, ὥς ἐκ Γύλωνός τινος ἐπ' αἰτία πωροδοσίας φυ-
 γήντος ἔξ αἵματος ἐγενήθη, καὶ βαρβάρου γυναικὸς, οὐκ ἔχομεν
 εἰπεῖν εἴτ' ἀληθῶς εἰρηκεν, εἴτε βλασφημῶν καὶ καταφρονοῦ-
 μένῳ. Ἀπολειφθεὶς δ' ὁ Δημοσθένης ὑπὸ τῆς πατρὸς ἐπιδά-
 σκους ἐν εὐπορίᾳ (μικρὸν γὰρ ἀπέλιπεν ἢ σύμπασα τίμησις
 αὐτοῦ τῆς οὐσίας πεντακαίδεκα ταλάντων) ὑπὸ τῶν ὀκτιτρό-
 πων ἡδυνήθη, τὰ μὲν νοσφισαμένων, τὰ δ' ἀμελησάντων ὥστε
 καὶ τῶν διδασκάλων αὐτοῦ τῆς μάθης ἀποστερήσαι. Διὰ τε δὴ
 τοῦτο τῶν ἐμμελῶν καὶ πωροσπόντων ἐλδοτέρῳ πωρῶν μαθη-
 μάτων ἀπαίδετος δοκῶν θμεῖν, καὶ ἀφ' οὗ τινὲς σῶμαίῳ
 ἀσθενεῖαν καὶ θνήσκον, ὅς πωροῖεμένης τοῖς πόνοις τῆς μητρὸς
 αὐτὸν, οὐδὲ πωροβιαζομένων τῶν παιδαγωγῶν. Ἦν γὰρ ἔξ
 ἀρχῆς χείριστος καὶ νοσώδης, καὶ τινὲς λοιδορομένην ἐπαι-
 νῶν τῶν Βάταλον εἰς τὸ σῶμα λέγειν σκωπόμενον ὑπὸ
 τῶν παίδων λαβεῖν. Ἦν δὲ ὁ Βάταλος (ὥς μὲν εἰπὸς φασιν)
 αὐλητὴς τῶν καίσαρτων καὶ δραμάτιον εἰς τῷτο κωμῶδων
 αὐτὸν

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΕΠΙΒΛΗΜΙΟΣ

De antiqua tabula marmorea in museo
RICHARDI MEAD M.D.

lot del.

J. Pine sculp.

DEMOSTHENIS

V I T A.

Demosthenes Demosthenis pater, ut tradit Theopompus, erat inter honestos & optimates. Dictus est autem Macheropœus, sive gladiatorum faber, quippe qui officinam haberet magnam, & servos istud opificium exercentes. Quæ autem de matre ejus dixit Æschines Orator, natam scilicet ex Gylone quodam, qui propter crimen prodicionis solum verterat, & barbarâ muliere, nescimus utrùm verè dixerit, an calumniosè & falsò. Demosthenes verò, cum relictus esset à patre septennis in opulentiâ (parum enim abfuit universus ejus bonorum census à quindecim talentis) à tutoribus injuriâ affectus est, qui alia interverterunt, alia neglexerunt, adeo ut præceptores ejus mercede suâ fraudarent. Quod quidem fuisse videtur in causâ, ut rudis esset disciplinarum elegantium, & quas ingenium scire æquum est adolescentem; simul etiam propter infirmum & tenerum corporis habitum, cum neque mater eum laboribus objiceret, neque urgerent præceptores. Erat enim ab initio gracilis, & malâ valitudine, & dicitur, propter eam corporis molliem, probrosum Batali cognomen à pueris accepisse. Fuit autem Batalus, ut quidam aiunt, tibicen fractus est mollis, eumque ludificans, fabulam super hæc

αὐτὸν Ἀντιφάνης πεποίηκεν. Ἐνιοὶ δὲ τινες ὡς ποιητὴ πρυ-
φραὶ καὶ πρῶτα γραφίης τῷ Βατάλου μέμνηται. Δοκῇ δὲ
καὶ τῶν οὐκ εὐφρεπῶν τι λειχθῆναι τῷ σώματι μορίων ὡδῶν
τοῖς Ἀθηναίοις τότε καλεῖσθαι βάταλθον. Ὁ δ' Ἄργας (καὶ
τῆτο γὰρ φασὶ τῷ Δημοσθένει θμέσθαι πρῶτονμον) ἢ πρὸς
τὸν πρόπον ὡς θμεῶδι καὶ πικρὸν, ἐτέθη, (τὸν γὰρ ὄφιν ἐνιοὶ
τῷ ποιητῇ ἄργαν ὀνομάζουσιν) ἢ πρὸς τὸν λόγον, ὡς ἀνιῶν-
τα τὸς ἀκροαμένους. Καὶ γὰρ Ἄργας τῷ ὄνομα ποιητῆς ἰὼ
νόμῳ πονηρῶν καὶ ἀργαλέων. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ καὶ
Πλάκωντα.

Τῆς δὲ πρὸς τὸς λόγους ὁμιλίας ἀρχὴν αὐτὸς φασὶ τῷ αὐτῷ
θμέσθαι. Καλλιστράτης τῷ ῥήτορος ἀγωνίζεσθαι τὸ πρὸς Ὀρω-
πὸν κρίσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ μέλλοντος, ἰὼ πρὸς δόκιμα καὶ δι-
κῆς μεγάλῃ, ἀλλὰ τε τῷ τῷ ῥήτορος διώκοντι, ἀνθουῖτος
τότε μάλιστα τῇ δόξῃ, καὶ ἀλλὰ τὸ πρὸς οὐσαν πειθόσητον.
Ἀκούσας οὖν ὁ Δημοσθένης τῶν διδασκάλων καὶ τῶν παιδαγω-
γῶν σπουδαιεύων τῇ δίκῃ ὡδῶν τυχεῖν, ἔπεισε καὶ ἑαυτὸν παι-
δαγωγὸν δεόμενος καὶ πρὸς τοὺς μὲν, ὅπως αὐτὸν ἀγάγει
πρὸς τὸ ἀκούσθαι. Ὁ δ' ἔχων πρὸς τὸς ἀντιφάνους τὰ δικα-
στήρια δημοσίοις σπουδάζων εὐπόρησε χώρας, ἐν ἣ κατήμενος
ὁ παῖς ἀδύλως ἀκούσεται τῶν λεγομένων. Εὐήμερος αὖτε
δὲ τῷ Καλλιστράτῳ καὶ θαυμασθέντι ὡδῶν, οὐκ
οὐ μὲν ἐξήλωσε τῷ δόξαι, ὅρῳ πρὸς τοὺς μὲν ὡδῶν
τῶν πολλῶν καὶ μακροχρόνιων τῷ δὲ λόγῳ μᾶλλον ἐθαύ-
μασε τῷ ἰσχυρῶς πάντα χειροῦσθαι καὶ πρὸς τοὺς πρὸς
κότῳ. Ὅθεν εἰσας τὰ λοιπὰ μαθήματα, καὶ τὰς πρὸς
δικῆς ἀφειδέας, αὐτὸς αὐτὸν ἡσυχῇ καὶ διπλῇ ταῖς με-
λέταις,

re composuit Antiphanes. Alii meminerunt Batali poetæ, qui petulantia quædam scripserat & compotationibus apta. Videtur etiam pars quædam corporis dictu indecora tunc temporis apud Atticos Batalus fuisse appellata. Nomen vero Argas (nam & hoc fuisse Demostheni cognomentum ferunt) vel propter indolem ferocem & amaram inditum est (quidam enim Poetarum serpentem Argam vocant) vel propter orationem auditoribus injucundam. Erat enim Poeta dictus Argas modulationis asperæ & malæ. Sed de his, ut ait Plato, hæcenus.

Impetûs vero, qui fuit illi ad eloquentiæ studium, hoc fuisse initium ferunt. Cum Callistratus Orator causam de civitate Oropo acturus esset in judicum confessu, magna erat expectatio judicii, cum propter oratoris ipsius facultatem tunc maxime gloriâ florentis, tum propter actionis celebritatem. Demosthenes igitur, cum audiret præceptores & pædagogos inter se convenire, ut judicio interessent, orando & enixè cupiendo à suo impetravit præceptore, ut se quoque ad audiendum duceret. Qui, cum consuetudinem haberet cum ministris publicis curiam aperientibus, facile locum nactus est, in quo puer occultè sedens audiret ea quæ dicerentur. Et cum res bene Callistrato succederet, & ingentem sui admirationem excitasset, illius quidem gloriam æmulatus est, quem videret à vulgo deduci & beatum prædicari; tum multo magis ad orationis vim obstupuit, ad cuncta domanda & emollienda comparatæ. Quapropter, relictis cæteris disciplinis & studiis puerilibus, tanquam inter oratores futurus, ipse se decla-

λέταις, ὡς τῶν λεγόντων ἐσόμενον. Ἐχρήσατο δὲ Ἰσαίας
 πρὸς τὸν λόγον ὑψηλοῦ, καὶ τῷ Ἰσοκράτους τότε σχολάζοντος,
 εἶπε (ὡς τινες λέγουσι) τὸν ὠλισμένον μισθὸν Ἰσοκράτῃ τελέ-
 σαι μὴ διωάμενος, τὰς δέκα μνᾶς, ἀλλὰ τὴν ὀρφύριαν· εἶπε
 μᾶλλον ὅτι Ἰσαίου τὴν λόγον, ὡς δραστήριον καὶ πανουργόν, ὅτι τὴν
 χρεῖαν ἀποδεχόμενος. Ἑρμῆππος δὲ φησὶν ἀδελφοῖς ὑπο-
 μνήμασιν ἐντυχεῖν ἐν οἷς ἐγγράψω τὴν Δημοσθένει συνεχο-
 κέναι Πλάτων, καὶ πλείστον εἰς τὰς λόγους ὠφελεῖσθαι. Κτη-
 σίδιου δὲ μέμνηται λέγοντος, ὅτι Καλλίου τῷ Συρακουσίᾳ,
 καὶ τῶν ἄλλων τὰς Ἰσοκράτους τέχνας καὶ τὰς Ἀλκιδω-
 μαίους κρύφα λαβόντα τὴν Δημοσθένει καταμαθεῖν.

Ὡς γοῦν ἐν ἡλικίᾳ θρόνος τοῖς ὀπτιεῶσι ἤρξατο δι-
 χάζεσθαι, καὶ λογογραφεῖν ἐπὶ αὐτοῖς, πολλὰς ἀφιδύσεις καὶ
 παλινδικίας εὐρίσκοντες, ἐγδυμένας αὐτοὺς κατὰ τὸν Ὀσκυ-
 δίδω ταῖς μελέταις, ὅτι ἀκινδύνως οὐδ' ἀργῶς καὶ βου-
 χήσας, ἐκ τῶν μὲν οὐδὲ πολλοτὸν ἡδυμνήθη μέρος τὴν πα-
 τρώων. Τόλμαι δὲ πρὸς τὸ λέγειν καὶ σωφρονεῖν ἰσχυρῶς
 λαβὼν, καὶ γυμνασάμενος τὴν πρὸς τὰς ἀγῶνας φιλοτιμίαν καὶ
 διωμέως, ἐπεχείρησεν εἰς μέσον πρὶέναι καὶ τὰ κοινὰ πα-
 τειν. Καὶ, κατὰ τὸν Λαομέδοντα τὴν Ὀρχομήνιον λέγουσι κα-
 χεζίαν τὴν ἀπληρὴν ἀμυνόμενον, δρόμοις μακροῖς χρῆσθαι,
 τῶν ἰατρῶν κελευσάντων, εἰδ' αὖτως ἀπαπονήσαντα τὴν ἑξῆς
 ὀπιδέσθαι τοῖς σφοδρίταις ἀγῶσι, καὶ τῶν ἄκρων γενέσθαι
 δολιχοδρόμων· οὕτως τῷ Δημοσθένει συνέβη, τὸ πρῶτον
 ἐπανορθώσεως ἕνεκα τῶν ἰδίων ἀποδιδόντι πρὸς τὸ λέγειν,
 ὅτι δὲ τοῦτο κτησαμένην δεινότητά καὶ δυνάμει, ἐν τοῖς
 πολιτικοῖς ἤδη κατὰ τὸν σφοδρίταις ἀγῶσι πρῶτον τῶν
 ἀπὸ

mationibus exercuit & formavit. Isæo autem usus est ad eloquentiam duce, quanquam eo tempore doceret Isocrates; five quod decem minas, definitam ab Isocrate mercedem, propter orbitatem solvere non posset, ut quidam perhibent: five quod potius orationem Isæi, utpote nervosam & rebus gerendis aptam, propter usum amplecteretur. At Hermippus dicit se in commentarios anonymos incidisse, in quibus scriptum erat Demosthenem Platonis scholam frequentasse & plurimum inde in eloquentiâ profecisse. Ctesibium etiam retulisse memorat, clam acceptas à Calliâ Syracosio & quibusdam aliis artes Isocratis & Alcidasantis Demosthenem didicisse.

Quamprimum igitur adolevit, cœpit tutores in iudicium vocare, & orationes adversus eos scribere, multa interim effugia & iterationes iudiciorum comminiscens. Studiis ita assiduus exercitatus (ut Thucydidis verbis utar) non sine periculo & labore victoriam adeptus, vix exiguam tamen patrimonii partem potuit obtinere. Audaciâ vero inde ad dicendum, & usu aliquo instructus, gustatis insuper certaminum forensium honore & potentiâ, prodire in medium instituit, & rempublicam capeffere. Et quemadmodum Laomedonta Orchomenium ferunt, ut vitium quoddam splenis depelleret, medicorum jussu longis cursibus usum esse, & deinde, hâc ratione habitu corporis subactò, ad certamina coronaria accessisse, & inter optimos evasisse cursores: ita Demostheni quoque accidit, ut qui rei familiaris recuperandæ causâ primùm se accinxerat ad dicendum, nactus inde vim & vehementiam, in civilibus tandem, tanquam coronariis, certaminibus primus habe-

ὑπὸ τῷ βήμαϊ Θ' ἀγωνιζομένων πολιτῶν. Καίτοι δ' ὡρῶν
 τὸν ὀντυγχάνων τῷ δήμῳ, θορύβοις διεέπτεπτε, καὶ καλεγε-
 λᾶτο δι' αἰθέρας τῷ λόγῳ συγκεχύσθαι ταῖς περὶ δόξαις καὶ
 βεβασανίσθαι τοῖς ἐνθυμήμασι περὶ αἵματι καὶ κατακό-
 ρως δοκοῦντι. Ἦν δὲ τις (ὡς εἶοικε) καὶ φωνῆς ἀσθένεια,
 καὶ γλώττης ἀσάφεια, καὶ πινύματι κολεώτης, ὅτι α-
 ράτιοντα τὸν νοῦν τῶν λεγόμενων, τῷ ἀφασμᾷ τὰς πε-
 ριδόξαις. Τέλος δ' ἀποσάντα τῷ δήμῳ, καὶ ῥεμβόμῳ ἐν
 Πειραιῶσι δι' ἀδυμίαν Εὐνομος ὁ Θειάσι Θ' ἦδη πάνυ γέρον
 διασάμει Θ' ἐπέτιμνεν, ὅτι Θ' λόγον ἔχων ὁμοιότατον τῷ
 Περικλέει, περὶ δίδωσι ἑὸν ἀπολμίας καὶ μαλακίας
 ἑαυτὸν, ὅτε τὸς ὄχλοις ὑφιστάμενος εὐφραστῶς, ὅτε δ' σῶμα
 πρὸς τὸς ἀγῶνας ἐξαρτῶμεν Θ', ἀλλὰ περὶ πειρῶν
 μαρτυρούμενον. Πάλιν δὲ ποτὲ φασιν, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, καὶ
 ἀπόντος οἴκαδε συγκεκαλυμμένου καὶ βαρέως φέροντι Θ',
 ὑπακολεθῆσαι Σάτυρον Θ' ὑποκριτῶν, ὅτι τῷ δεινῷ ὄντι,
 καὶ σινελθεῖν ὁδυρμένου δὲ τῷ Δημοσθένει πρὸς αὐτὸν,
 ὅτι πάντων φιλοπρωτάτος ὢν τῷ λεγόντων, καὶ μικροῦ δέων
 χαλκωλὼν καὶ τῷ σώματι ἀκμῇ εἰς τῷτο, χάριν ἐκ
 ἑῶν πρὸς Θ' δῆμον, ἀλλὰ κραπαλῶντες ἀνδραποὶ ναῦται
 καὶ ἀμαθεῖς ἀκούονται καὶ κατέρουσι τὸ βῆμα, πρὸς αὐτὸν δ'
 αὐτὸς, " Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Δημοσθένης (φάναι τῷ Σάτυρον)
 " ἀλλ' ἐγὼ δ' αἴτιον ἰάσομαι ταχέως, εἰ μοι τῶν Εὐριπί-
 " δος πρὸς ῥήσεων ἢ Σοφοκλέους ἐδελήσης εἰπεῖν ὑπὸ γόματι.
 Εἰπόντος δὲ τῷ Δημοσθένει, μεταλαβόντα τὸν Σάτυρον
 οὕτω πλάσαι καὶ διεξελθεῖν ἐν ἡρῇ ὡρέοντι καὶ ἀφασί τῷ
 αὐτῷ ῥῆσιν, ἀπὸ ὅλως ἐτέραι τῷ Δημοσθένει φωνῇται. Πει-
 ράσαντα

haberetur civium è suggesto decertantium. Cum tamen primum coram populo verba faceret, tumultu exceptus est & irrisus propter insolentiam orationis, quæ continuationes habere confusas visa est, & argumenta injucundè admodum & usque ad fastidium contorta. Erat quoque illi vocis quædam, ut videtur, imbecillitas, & pronuntiationis obscuritas, & spiritus interruptio, quæ divellendo periodos sensum dictorum conturbabat. Tandem cum reliquisset populum & animi dejectus erraret in Piræo, conspicatus eum Eunomus Thriasius, jam valdè senex, increpavit quòd, cum genus dicendi haberet Pericleo simillimum, ipse sibi propter ignaviam & molliem deesset, neque turbas audactè sustineret, neque corpus ad certamina compararet, sed luxu torpescere planè pateretur. Rursus aliquando ferunt, cum excidisset proposito, & domum rediret obvoluto capite, & molestè ferens, secutum Satyrum histrionem, familiarem ejus, & congressum esse: Cum verò lamentaretur apud eum Demosthenes, quod quanquam esset omnium oratorum laboriosissimus, & propemodum exhausisset in illo studio corporis vigorem, apud populum tamen nullà esset in gratiâ; sed homines temulenti, nautæ, & indocti audirentur & obtinerent suggestum, ipse interea despiceretur: “Vera dicis, O Demosthenes,” inquit Satyrus, “At ego cau-
“læ statim medebor, modò mihi aliquam Euripidis aut So-
“phoclis sententiam memoriter recitare velis.” Postquam verò recitasset Demosthenes, Satyrus eandem sententiam vicissim acceptam ita more & gestu decoro formavit & explicuit, ut prorsus alia Demostheni videretur. Persuasus igitur quantum

venu-

αἰνέτα δ' ὅσον ἐκ τῆς ὑποκρίσεως ὅ λόγῳ κόσμος καὶ χάρις,
 ὁρώσῃ, μικρὸν ἠγήσατο καὶ τὸ μηδὲν εἶ) τ' ἀσκησιν, ἀμε-
 λουῖντι δ' ὁροφῶς καὶ ἀφ' ἑσέως τ' λεγόμενον. Ἐκ τούτου
 κατὰγειον μὲν οἰκοδομῆσαι μελετητήριον (ὃ δὲ διέσωζέτο καὶ
 καὶ ἡμῶς) ἐν τῷ δὲ πάντως μὲν ἐκείνης ἡμέρας ὁροσύνοντα
 πλάττειν τ' ὑπόκρισιν, καὶ ἀφ' ἑσέως τ' φωνῶν. πολλάκις δὲ καὶ
 μῦθας ἔξῃς δύο καὶ πρῆς συνάπτειν, ξυρμένον δ' κεφαλῆς γά-
 τερον μέρος, ὑπὲρ ὅ μὴδὲ βυλομένῳ πάντῳ ὁροελθεῖν ἐνδέχεται
 δι' αἰσχύνην. Οὐ μὲν ἄλλὰ καὶ τοὺς ὁρὸς τῆς ἐκτὸς ἐντεύξεις
 καὶ λόγους καὶ ἀγορίας, ὑποθέσεις ἐποιεῖτο καὶ ἀφορμὰς ὅ φιλ-
 ποιῇ. Ἀπαλλαγὴς γὰρ αὐτῇ, τάχιστα κατέβαινεν εἰς τὸ με-
 λετητήριον, καὶ διεξήκει τὰς τε ὁράσεις ἐφεξῆς καὶ τῆς ὑπὲρ αὐ-
 τῶν ἀπολογισμούς. Ἐπὶ δὲ τῆς λόγους οἷς πρῆτεχε λεγόμενοις,
 ἀναλαμβάνων εἰς ἑαυτὸν, εἰς γνώμας ἀνῆγε καὶ ὁροδοξίας· ἐπα-
 νορθώσεις τε παντοδαπὰς καὶ μεταφράσεις ἐκαμνοτόμῃ τ' εἰρημένων
 ὑφ' ἑτέρων ὁρὸς αὐτὸν, ἢ ὑφ' αὐτῷ πάλιν ὁρὸς ἄλλον. Ἐκ τού-
 τῃ δόξαν εἶχεν ὡς ἐκ εὐφυῆς ὦν, ἄλλ' ἐκ πόνης συγκεκμημένη
 δεξιότητι καὶ διωάμῃ χρώμενος. Ἐδόκει τε τούτῃ σημεῖον εἶ)
 μέγα, ὃ μὴ ῥαδίως ἀκῶσά τινα Δημοσθένους ὅπῃ χαρῶ λέγοντος,
 ἄλλὰ καὶ κατὰ μέτρον ἐν ἐκκλησίᾳ πολλάκις ὅ δήμῳ καλῶντος
 ὀνομασί, μὴ πρὸς εἶναι, εἰ μὴ τύχοι πεφρονικῶς καὶ πρὸς ἐκδο-
 σμείνῃ. Εἰς τῆτο ἄλλοι πολλοὶ τ' δημαγωγῶν ἐχλιδάζον
 αὐτὸν, καὶ Πυθέας ὁπισκώπων, ἐλλυχνίων ἐφῆσεν ὅξεν αὐτῷ
 τὰ ἐνθυμήματα. Τῶτον μὲν οὕτω ἡμείψατο πικρῶς ὁ Δημο-
 σθένης, “Οὐ ταῦτά γ' (εἶπεν) ἐμοὶ καὶ σοὶ, ὦ Πυθέα, ὁ λυχνίος
 “συνώιδε. Πρὸς δὲ τῆς ἄλλης ἐ παντάπασιν ἦν ἔξαρτος, ἄλλ'
 οὔτε γράψας, ὅτ' ἀγροφα κομίδῃ λέγειν ὁμολογῇ. Καὶ μέν-

ΤΕ

venustatis & gratiæ ex actione orationi accederet, rem exilem & nihili duxit exercitationem, siquis pronuntiationem & gestum inter dicendum negligeret. Hinc locum, in quo se exerceret, subterraneum ædificavit (qui in nostram etiam ætatem fervatus est) & huc se omnino quotidie conferens formavit actionem, & vocem cum labore exercuit. Sæpè etiam duos aut tres menses integros continuavit, rasâ capitis parte alterâ, ut nè, etiamsi vellet, per pudorem posset prodire. Quin & occurfus aliorum & sermones & negotia in materiam & occasiones exercendæ industriæ convertit. Ut enim ab illis discesserat, statim in cellam descendit, & tum ipsa negotia secum ordine recensuit, tum eorum defensiones. Adhæc orationes, quibus dicendis adfuit, secum ipse repetens in sententias & periodos redegit; eaque, quæ vel alii sibi, vel aliis ipse dixerat, omni modo corrigere, & alio modo proferre conatus est. Inde factum est, ut vim & facultatem dicendi non ex naturâ hausisse, sed ex labore sibi comparasse vulgò crederetur. Hujus rei haud obscurum indicium videbatur, quod haud facile quis Demosthenem extempore perorantem audiret, sed cum federet in concione, & sæpius à populo nominatim appellaretur, non prodierit nisi meditatus & præparatus. Hinc alii multi oratores populares eum irridebant; tum Pytheas illudens dixit, "Argumenta ejus lucernam olere." Cæterum illi acerbè quidam respondit Demosthenes, "Nimirum," inquit, "non eorundem mea lucerna conscia est, quorum tua." Apud alios autem non omnino inficias ibat, sed neque ex scripto, neque omnino sine scripto se dicere confitebatur. Quinetiam ho-

τοι δημοπλὸν ἀπέφαινε ἀνδρα ἢ λέγειν μελετῶντα· διερχά-
πείας γὰρ εἶ) τῆτο δήμου παρσκευῖ· τὸ δ' ὅπως ἔξῃσι
οἱ πολλοὶ πρὸς τὸν λόγον ἀφροντιστῆν, ὀλιγαρχικοῦ, καὶ βίαι
μᾶλλον ἢ πειθοῦ προσηχίθη.

Τῆς δὲ πρὸς χαμερὲν ἀπολμίας καὶ τῆτο ποιουῦται ση-
μεῖον, ὅτι Δημάδης μὲν ἐκείνῳ θορυβηθέντι πολλάκις ἀνα-
στὰς ἐκ πρσχείρσ συνεῖπεν, ἐκείνος δ' οὐδέποτε Δημάδῃ
Πόθεν οὖν (φαίη τις ἀν) ὁ Αἰσχίνης πρὸς τίῳ ἐν τοῖς λό-
γοις τόλμαι θαυμασιώτατον ἀπεχάλη τὸν ἀνδρα; πῶς δὲ
Πύθωνι πρὸ Βυζαντίῳ θρασυνομήῳ καὶ ῥέοντι πολλῷ κατὰ
τῶν Ἀθηναίων, ἀναστὰς μόνος ἀντεῖπε; ἢ Λαμαῖχου τῆ Μυρ-
ρηναίου γεγραφέτος ἐγκώμιον Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου τῶν
βασιλέων, ἐν ᾧ πολλὰ Θηβαίους καὶ Ὀλυμπίους εἰρήκῃ κα-
κῶς, καὶ ἀναγνώσκοντι Ὀλυμπιάσι, πρσναστὰς, καὶ διε-
ξελθὼν μετ' ἰσορίας καὶ σποδείξεως ὅσα Θηβαίοις καὶ
Χαλκιδεῦσι ὑπάρχει κατὰ πρὸς τίῳ Ἑλλάδα, καὶ πάλιν
ὅσων αἵπιοι κακῶν γενόασιν ὁ κολακεύοντες Μακεδό-
νας, οὕτως ἐπέφρεψε τῆς παρόντα, ὥστε δεῖσαντα πρὸ θορύ-
βου ὁ σοφίστην, ὑπεκδιώκει τῆς παρηγύρεως. Ἀλλ' εἰ-
κειν ὁ ἀνὴρ τῆ Περικλέους τὰ μὲν ἄλλα μὴ πρὸς αὐτὸν ἡγή-
σασθαι, ὅ δὲ πλάσμα καὶ ὁ σχηματισμὸν αὐτοῦ, καὶ ὅ
μὴ ταχέως μηδὲ πρὸ παντός ἐκ τῆ παρσκαμῆς λέγειν,
ὥσπερ ἐκ τούτων μεγάλου γενοῖσθαι, ζήλῳ καὶ μιμνήμενθαι,
καὶ πάντῃ πρσείεσθαι τίῳ ἐν πρὸ χαμερῶ δόξαν, οὐδ' ὅτι τύχη
πολλάκις ἐκὼν εἶναι ποιεῖσθαι τίῳ δυνάμει. Ἐπεὶ τόλ-
μαι γε καὶ γάρσος ὁ λεχθέντες ὑπὸ αὐτοῦ λόγοι ἢ γρα-
φέντων

minem popularem ostendebat esse eum, qui meditatus veniret ad dicendum; hunc enim apparatus observantiam populi significare: negligere autem, quomodo vulgus orationem accepturum sit, aristocratici esse, & ejus qui vim magis, quàm persuasionem meditetur.

Quam verò fuerit ad extemporalem orationem inaudax, hoc etiam faciunt argumentum, quod illi conturbato sæpe confurgens Demades promptè succurreret, ille autem Demadi nunquam. Unde igitur est, (dixerit aliquis) quòd hominem vocat Æschines propter dicendi audaciam planè mirabilem? Unde Pythoni Byzantio, cum impetu & torrente verborum in Athenienses invec̃to, solus confurgens respondit? Aut, cùm Lamachus Myrrhinæus scriptam laudationem Alexandri & Philippi regum (in quâ de Thebanis & Olynthiis multa probrofa dixerat) ludis Olympiis recitaret, unde surrexit Demosthenes, & historicâ narratione demonstrans, quanta comoda in Græciam à Thebanis & Chalcidenfibus profecta fuerint, quot autem malorum auctores fuissent adulatores Macedonum, ita eos qui aderant commovit, ut rhetor, tumultum veritus, clam se è conventu subduceret? Sed nimirum videtur ille cætera quidem Periclis aliena à se duxisse; gestum autem ejus & actionis rationem, tum verò institutum neque temerè, neque de re quâvis, ex tempore dicendi (quasi ex his magnus evasisset) æmulatus & repræsentans, neque datâ occasione gloriam repudiâsse, sed neque sæpius voluisse facultatem suam fortunæ committere. Spiritum certè & fiduciam orationes ejus habuerunt majorem cum dicerentur, quàm cum

φέντων μᾶλλον εἶχον, εἴ τι δὲ πιστεύειν Ἐρατοδένει, καὶ Δημο-
τέλει τῷ Φαληρεῖ, καὶ τοῖς κωμικοῖς· ὧν Ἐρατοδένους μὲν
φασιν αὐτὸν εἰ τοῖς λόγοις πολλαχρὶ γεγονέναι πρῶτα βακχον·
ὁ δὲ Φαληρεὺς ὅτι ἔμμετρον ἐκείνον ὅρκον ὁμόσαι ποτὲ πρὸς
τὸν δῆμον, ὥσπερ ἐνθάστιῶντα,

Μὰ γῆν, μὰ κρήνας, μὰ ποταμούς, μὰ νάματα·
Τῶν δὲ κωμικῶν ὁ μὲν τις αὐτὸν ἀποκαλεῖ ῥωποπερπερή-
δραν, ὁ δὲ πρῶτα κώπῃων, ὡς ῥεῶμενον τῷ ἀντιθέτῳ, φη-
σὶν οὕτως,

Ἀπέλαβεν, ὥσπερ ἔλαβεν· — ἡγάπησεν ἀν

Τὸ ῥήμα τῆτο πρῶτα λαβὼν Δημοσθένους.

Ἐκτὸς εἰ μὴ νῆ Δία πρὸς ὅτι ὡς Ἀλονήσου λόγον
ὁ Ἀντιφρόνης καὶ τὰ πὶ πέπαιχεν, ἢ Ἀθηναίοις Δημοσθένους
συνεβόλῃ μὴ λαμβάνειν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν πρῶτα Φι-
λίππῳ. Πλὴν τὸν γε Δημάδην πάντες ὁμολογῶν τῇ φύσει
χρῶμενον ἀνίκητον εἶναι, καὶ πρῶτα φέρειν αὐτὸν σχεδιάζοντα τοῖς
ἑ Δημοσθένους σκέψεις καὶ πρῶτα κλύας. Ἀείτων δ' ὁ Χῖος
καὶ Θεοφράστου πινὰ δόξαν ἰσότητος πρὸς τὸν ῥητόρων. Ἐρωτηθέντα
ῥ' ὅποιός τις αὐτῷ φαίνεται ῥήτωρ ὁ Δημοσθένης, εἰπεῖν, “Ἀξίος
“τὸ πόλεως” ὅποιος δὲ Δημάδης, “ὑπὲρ τὸ πόλιν.” Ὁ δ'
αὐτὸς φιλόσοφος Πολύβικτον ἰσότης τὸ Σφήτιον, ἕνα τὸ τότε πο-
λιτευομένων Ἀθηνησιν, ἀποφαίνεσθαι μέγιστον μὲν εἶναι ῥήτορα
Δημοσθένη, διωατότατον δὲ εἰπεῖν, Φωκίωνα, πλεῖστον γάρ
εἰ βραχυτάτῃ λέξει νοῦν ἐκφέρειν. Καὶ μέντοι καὶ τὸν Δη-
μοσθένη φασὶν αὐτὸν ὁσάκις ἀν' ἀντεροῦ αὐτῷ Φωκίων ἀνα-
βαῖνοι, λέγειν πρὸς τὰς συνήθεις, “Ἡ τῶν ἐμῶν λόγων
“κοπὴς ἀνίσταται.” Τῆτο μὲν οἷον ἀδύλον εἶτε πρὸς τὸν λόγον

scriberentur : siquid credendum sit Eratostheni, & Demetrio Phalereo, & Comicis ; quorum Eratosthenes ait, eum inter dicendum sæpè bacchantium more fuisse extrà se raptum ; Phalereus autem eum, tanquam numine afflatum, iusjurandum illud metricum aliquando apud populum jurasse,

Per terram & fontes, per fluvios & latices.

Comicorum etiam aliquis appellavit eum Rhopoperperethram, hoc est, futilem & nugacem ; alius irridens, quod uteretur antithesi, sic dicit,

Recepit, sicut cepit. — Sibi sanè placuisset,

Si hanc à me locutionem arripuisset Demosthenes.

Nisi sanè hæc in orationem de Haloneso lusit Antiphanes, quam Demosthenes autor fuit Atheniensibus, non ut acciperent à Philippo, sed reciperent. Cæterum omnes fatebantur Demadem vi naturalis ingenii invictum esse, & ex tempore dicentem superasse Demosthenis meditationem & apparatus. Et Aristo Chius Theophrasti sententiam quandam de Oratoribus retulit. Interrogatus scilicet, qualis sibi orator videretur Demosthenes, respondit, “dignus Athenis”; qualis autem Demades, “supra Athenas.” Ipse etiam Philosophus narrat Polyeuctum Sphettium, Athenis per id tempus in Republicâ versantem, dixisse, maximum quidem oratorem esse Demosthenem, validissimum verò in dicendo Phocionem ; eum enim plurimos sensus paucissimis verbis complecti. Quin & ipsum Demosthenem ferunt, quoties ei contradicturus Phocion consurgeret, dixisse familiaribus. “Exsurgit mucro eloquentiæ meæ.” Incertum tamen est, utrùm de oratione
ho-

τῷ ἀνδρὶς ὁ Δημοσθένης, εἴτε πρὸς τὸ βίον καὶ τὸ δόξαν ἐπε-
πόνθη, πολλῶν πάνυ καὶ μακρῶν πελόδων ἐν ῥήμα καὶ νεῦμα
πίστι ἔχοντος ἀνδρὸς κυριώτερον ἡγέμενον.

Τοῖς δὲ σωματικοῖς ἐλαττώμασι τοιαύτῳ ἐπὶ ἤγειν ἀσκησιν
(ὡς ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἱστορεῖ, λέγων αὐτοῦ Δημοσθένους
ἀκούειν πρεσβύτη γεγονότῳ) τίτῳ μὲν ἀσάφειαν καὶ τραυ-
λότητα τῇ γλώτῃ ἐκβιάζεσθαι καὶ ἀφαιρουμένου εἰς τὸ στόμα
ψήφοις λαμβάνοντα, καὶ ῥύσεις ἅμα λέγοντα· τίτῳ δὲ φωνὴν
ἐν τοῖς δρόμοις γυμνάζεσθαι, καὶ ταῖς πρὸς τὰ σιμὰ προ-
βάσει ἀφαιρούμενον, καὶ λόγους πᾶς ἢ τίς τις ἅμα τῷ
πινύματι πυκνουμένῳ πρὸς φερόμενον. εἰ δ' αὐτὸς μέγα κα-
τοπλεῖ οἴκοι, καὶ πρὸς τοῦτο τὰς μελέτας ἐξ ἐναντίας ἱστά-
μενον φράνεν. Λέγεται δ' ἀνδρὸς πρὸς ἀνθρώπου πρὸς ἀνθρώπου
συνηγορίας, καὶ διεξιόντος ὡς ὑπὸ τῶν λέγει πλῆγας, “ Ἀλ-
“ λὰ σύ γε” (φάναι τὸν Δημοσθένην) “ τοῦτων ὧν λέγεις οὐδὲν
“ πέποιθας.” Ἐπιτείναντος δὲ τὸ φωνὴν ὁ ἀνθρώπος, καὶ βοῶντος,
“ Ἐγὼ Δημοσθένης οὐδὲν πέποιθα;” “ Νὴ Δία” (φάναι) “ νῦν
“ ἀκούω φωνὴν ἀδικουμένην καὶ πεποιθότος.” Οὕτως ὦτο μέγα
πρὸς πίστιν εἰ τὸν τόνον, καὶ τὸ ὑποκρίσιν τὸ λεγόντων. Τοῖς μὲν
οὖν πολλοῖς ὑποκρινόμενος ἤρεσκε θαυμαστῶς, οἱ δὲ χαρίεν-
τες ἄπειρον ἡγουῦτο καὶ ἀθηνᾶς αὐτῷ ὁ πλάσμα καὶ μα-
λακόν· ὧν καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ὅστις. Αἰσίωνα δὲ φησιν
Ἑρμῆς πρὸς ἐρωτηθέντα πρὸς τῶν πάλαι ῥητόρων καὶ τῶν κατὰ
αὐτὸν, εἰπεῖν, “ ὡς ἀκούων μὲν ἂν τις ἐθαύμασεν ἐκείνους εὐ-
“ κόσμως καὶ μεγαλοπρεπῶς τῷ δήμῳ ἀφαιρούμενους· ἀνα-
“ γνωσκόμενοι δ' οἱ Δημοσθένους λόγοι, πολὺ τῇ κατὰ σκεδῇ
“ καὶ δυνάμει ἀφαιρούσιν.” Οἱ μὲν οὖν γεγραμμένοι τῶν λόγων
ὅτι.

hominis Demosthenes, an de vitâ & existimatione ita senserit, unum scilicet verbum aut nutum hominis fide digni permultis & prolixis continuationibus plus valere existimans.

Corporis autem incommodis corrigendis hanc adhibuit disciplinam, (ut auctor est Demetrius Phalareus, qui ab ipso Demosthene jam seniore se audisse testatur.) Pronuntiationis obscuritatem & hæsitantiam expugnavit, & articulatè distinxit, injectis in os calculis, & carminibus simul recitandis. Vocem autem exercuit, inter currendum & in ipso locorum arduorum ascensu differendo, & orationibus aut versibus anhelitu jam increbrescente efferendis. Habuit etiam domi magnum speculum, & hujus ex adverso stans declamavit. Dicitur autem, cum quidam ad eum venisset, patrocinium ejus petens, & commemoraret se à quodam verberibus cæsum esse respondisse Demosthenem, “Tu verò eorum quæ dicis nihil passus es”. Cum autem homo vocem intenderet, & exclamaret, “Nihilne ego, Demosthenes, passus sum”? dixit, “Sanè nunc audio vocem hominis violati & injuriâ affecti”. Tantum valere putabat ad fidem faciendam vocis intentionem & actionem dicentium. Ac vulgo quidem ejus actio mirificè placuit; elegantiores autem, in quibus est Demetrius Phalareus, gestus sui rationem abjectam, illiberalem & mollem putârunt. Refert etiam Hermippus Æsiona, interrogatum de antiquis & sui sæculi oratoribus, dixisse; “Eos, si quis audiret, miraturum esse; adeò decorè & magnificenter populum adpellarunt; Demosthenis autem orationes, si legantur, longè iis apparatu & vi antecellere.” Orationes quidem ejus scriptas

ὅτι ὁ αὐτὸν πολὺ καὶ πικρὸν ἔχουσι, τί ἂν λέγῃ τις; ἐν δὲ ταῖς ἀπαντήσεσι ταῖς ᾧ τὸν χειρὸν, ἐχρήτο καὶ τῷ γελοίῳ. Δημάδου μὲ γὰρ εἰπόντος, “Ἐμὲ Δημοσθένης; ἢ οὐκ ἔστιν Ἄθηναιον” “Αὐτὴ (εἶπεν) ἡ Ἀθῆνα παρώνη ἐν Κολλυτῷ μοι.” “χεύσασα ἐλήφθη.” Πρὸς δὲ τὴν κλέπτην, ὅς ἐπεχαιεῖτο Χαλκῆς, καὶ αὐτὸν εἰς τὰς ἀργυρνίας αὐτῆς καὶ νυκτογραφίας πειρώμενόν τι λέγειν, Οἶδα (εἶπον) ὅτι σε λυπαρὸν λύχνον καίων. “ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θαυμάζετε τὰς δημοδύνας” “κλοπὰς, ὅταν τὴς μὲ κλέπτῃς χαλκῆς, τὴς δὲ τοίχους, πηλίνους ἔχωμεν.” Ἀλλὰ περὶ μὲν οὕτων καὶ ἄλλων ἐπὶ πλείῳ λέγειν ἔχοντες, ἐνταῦθα παυσόμεθα. Τὸν δ’ ἄλλον αὐτῆς πρόπον, καὶ ὁ ἦθος ἀπὸ τῶν πράξεων καὶ τῆς πολιτείας θεωρεῖσθαι δίκαιόν ἐστιν.

Ὡρμησε μὲ οὖν ὅτι ὁ πρῶτος τὰ κοινὰ, ὃ Φωκικὸν πολέμῳ συνετώτος, ὡς αὐτὸς τε φησὶ, καὶ λαβεῖν ἐστὶν ἀπὸ τῆς Φιλίππου δημογορίῳ. Αἱ μὲν γὰρ, ἡδὴ διαπεπραγμένων ἐκείνων γεγονόσιν, αἱ δὲ πρῶτον, τὴν ἑλίστα πρᾶγματων ἀπλοῦνται. Δήλος δ’ ἐπὶ καὶ τῇ καὶ Μειδίου πρᾶγμασκάμενος εἰπεῖν δίκην, δύο μὲν ὅτι τοῖς πρᾶγμασκά γεγονὼς ἔτη, μηδέπω δ’ ἔχον ἰσχυρὸν ἐν τῇ πολιτείᾳ μηδὲ δόξαν. Ὁ καὶ μάλιστα μοι δοκεῖ δέσας, ἐπ’ ἀργεῖᾳ καταθέσθαι τὴν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔχραν.

Οὐ γὰρ τι γλυκύθυμος ἀνὴρ ἦν, ὅς δ’ ἀγαθόφρων, ἀλλ’ ἐντονὸς καὶ βίαιος περὶ τὰς ἀμύνας. Ὅρα δ’ ὁ φαῦλον, ὅς δὲ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἔργον, ἄνδρα καὶ πλῆττω καὶ λόγῳ καὶ φίλοις εὖ πεπραγμένον καθελεῖν τὸν Μειδίαν, οἷδωκε τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένοις. Αἱ δὲ περιχίλια καὶ ἑαυτὰς ὅς ἂν μοι δοκοῦσι πρὸς Δημοσθένους

ptas multum severitatis & acrimoniæ habere, quorsum attinet dicere? In responfionibus verò subitaneis facetiis usus est. Cum enim Demades diceret, "Me Demosthenes? Sus Minervam." "Ista," inquit, "Minerva nuper in Colyto in adulterio deprensa est." Furi etiam, cui cognomen erat Chalcus, five æreus, in vigiliis ejus & nocturnas scriptiones tentanti aliquid dicere, "Scio," inquit, "oculos tibi dolere, quod lucernam habeo accensam: vos autem, Athenienses, ne miremini tot esse latrocinia, cum fures habeamus æneos, parietes autem luteos." Sed de his, quanquam plura dicere possemus, hic finem faciemus. Reliquum autem illius ingenium atque indolem ex rebus gestis & administratione Reipublicæ par est æstimare.

Accessit ergo ad Rempublicam capeffendam, bello Phocensi jam conflato, prout ipse testatur, & colligere est ex orationibus Philippicis; quarum aliæ jam confectis iis negotiis habebantur; antiquissimæ verò res istî bello proximè vicinas attingunt. Constat verò eum accusationem Midie præparasse annos jam natum duos & triginta, cum nondum ullam in Republica auctoritatem aut existimationem haberet; cujus præcipue metu (ut mihi videtur) acceptis pecuniis remisit homini inimicitias;

Non etenim ingenio suavi, non indole blandâ, sed animo erat ad vindictam intento & acerrimo. Cæterum cum videret non facile esse negotium, neque suarum virium, Midiam expugnare, hominem & divitiis & eloquentiâ & amicis munitissimum, concessit iis qui pro eo deprecarentur. Ipsa enim per se tria millia drachmarum non mihi videntur potuisse

ἀμβλυώει πικρίαν, ἐλπίζοντες, καὶ διωαμύου φειδόμεθα.
 Λαβὼν δὲ τῆς πολιτείας χαλὴν ὑπόθεσιν, πλὴν πρὸς Φί-
 λιππον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων διχομολογίαν, καὶ πρὸς Τά-
 τλιν ἀγωνιζόμενος ἀξίως, ταχὺ δόξαν ἔρχε, καὶ φερόμενος
 ὑπὸ τῶν λόγων ἡρῶν καὶ τῇ παρρησίας· ὥστε θαυμάζεσθαι μὴ
 εἶναι τῇ Ἑλλάδι, θεραπεύεσθαι δ' ὑπὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως·
 πλείστον δ' αὐτῷ λόγον εἶναι πρὸς τὸν Φιλίππῳ τῶν δημα-
 γωγόντων· ὁμολογεῖν δὲ καὶ τὰς ἀπεχθονομένους, ὅτι πρὸς
 ἐνδοξον αὐτοῖς ἄνθρωπον ὁ ἀγὼν ὅστις. Καὶ γὰρ Αἰσχίνης καὶ
 Ὑπερίδης τοιαῦτα ὑπὲρ αὐτῶν κατηγοροῦντες εἰρήχασιν.
 Ὅθεν οὐκ οἶδ' ὅπως πρῶτον Θεοπόμπῳ λέγειν αὐτὸν ἀβέ-
 βαιον τῷ πρὸς τὸν γεγονέναι, καὶ μήτε πρὸς τῶν, μήτ' ἄν-
 θρώποις πολλῶν χρόνον τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν διωάμενος.
 Φαίνεται γὰρ, εἰς ἣν ἀπ' ἀρχῆς τῇ πρὸς τῶν μερίδι καὶ
 τάξει αὐτὸν εἶναι τῇ πολιτείᾳ κατέστησε, Τάτλιν ἄχει τέ-
 λους διαφυλάξας, καὶ ὅ μόνον εἶναι τῷ βίῳ μὴ μεταβαλ-
 λόμενος, ἀλλὰ καὶ τῷ βίῳ εἶναι τῷ μὴ μεταβαλέσθαι πρὸς
 μὲν. Οὐ γὰρ, ὡς Δημάδης ἀπολογούμενος πρὸς τὸν εἶναι
 τῇ πολιτείᾳ μεταβολῇ, ἔλεγεν “αὐτὸς μὲν αὐτὸν πάναντία
 “πολλάκις εἰρηκέναι, τῇ δὲ πόλει μηδέποτε” (καὶ Μεγά-
 νωπος ἀντιπολίτευτος Καλλιστράτῳ, καὶ πολλάκις ὑπὸ
 αὐτῷ χρήμασι μεταπλήμενος, εἰώθει λέγειν πρὸς τὸν δῆμον,
 “Ὁ μὲν ἀνὴρ, ἐχθρὸς, ὃ δὲ τῆς πόλεως νικᾷτω συμφέρον”
 Νικόδημος δ' ὁ Μεσσηνίου Κασσάνδρῳ πρὸς τῶν μετ' αὐτὸν
 εἶτ' αὐτῷ ὑπὸ τῷ Δημητρίῳ πολιτευόμενος, οὐκ ἔφη
 πάναντία λέγειν· ἀεὶ γὰρ εἶναι συμφέρον ἀκροᾶσθαι τῇ κεραιῶ-
 των) ὅτῳ καὶ φεῖ Δημοσθένης ἔχομεν εἰπεῖν, ὅτι ἐκτρεπομένη
 καὶ

retundere Demostheni acerbitatis suæ aciem, siquam spem habuisset & facultatem victoriæ. Causâ autem in Republicâ præclarâ susceptâ, Græcorum scilicet contra Philippum defensione, & in hac cum dignitate contendens, statim gloriam adeptus est, & illustris evasit propter eloquentiam & libertatem dicendi, ita ut in admiratione esset apud Græcos, & ab ipso magno rege Persarum observaretur; Philippus autem præ cæteris oratoribus ejus maximè rationem haberet, quin & ipsi inimici confiterentur, esse sibi cum homine illustri & honesto dimicationem. Hæc enim Æschines & Hyperides de eo inter accusandum dixerunt. Quapropter nescio quid Theopompo in mentem venerit, ut diceret eum indole fuisse instabili, neque iisdem consiliis, nec viris diu adhærere potuisse. Quas enim ad partes in rebus gerendis, & quam ad stationem in Republicâ ab initio accessit, eas manifestum est eum usque ad finem tenuisse, neque solum dum viveret, nunquam deferuisse, sed etiam, ne defereret, vitam ipsam impendisse. Non enim, ut Demades, excusans suam in Republicâ gerendâ levitatem, dixit, “Ipsi se sibi aliquoties contraria dixisse, Reipublicæ autem nunquam”; (utque Melanopus partium in Republicâ Callistrato adversarum, & sæpè ab illo pecuniâ redemptus, dicere ad populum solitus est, “Homo sanè inimicus est, sed vinçat commodum civitatis”; utque Nicodemus Messenius, qui, cum prius à Cassandro stetisset, mox Demetrio in rebus gerendis studeret, negavit se pugnantiâ dicere, semper enim expedire, iis qui rerum potirentur, dicto audientem esse :) Non ita de Demosthene dicere possumus, eum de viâ deflexisse,

καὶ πλαγιάζοντος ἢ φωνὴν ἢ πρᾶξιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐφ' ἐνὸς καὶ ἀμεταβλήτου ἀφ' ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς πολιτείας, ἕνα τόνον ἔχων ἐν τοῖς πρᾶγμασι αἰεὶ διετέλεσε. Περικλῆς δ' ὁ φιλόσοφος καὶ τῶν λόγων αὐτῷ φησὶν αὐτὸν γράφειν τὰς πλείους, ὡς μόνον τῷ χαλῷ δι' αὐτὸν αἶρετοῦ ὄντος, τῷ περὶ τῶν τεφρόντων, τῷ καὶ Ἀριστοκράτης, τῷ ὑπὲρ τῶν ἀτελειῶν, τὰς Φιλιππικὰς. ἐν οἷς πᾶσιν ἔστω ὁ ἡδίστος ἢ ῥᾶτος ἢ λυσιτελέσων ἀλλὰ τὰς πολίτας, ἀλλὰ πολλαχῶς τῷ ἀσφάλειαν καὶ τῷ σωτηρίαν οἶεται δεῖν ἐν δούτερά τῇ τῷ χαλῷ ποιεῖσθαι καὶ τῷ πρέποντι. Ὡς εἶπε τῇ περὶ τὰς ὑποθέσεις αὐτῷ φιλοτιμία καὶ τῇ τῷ λόγῳ εὐφροσύνη παρὶν ἀνδρεία τε πολεμιστήριος, καὶ ὁ χαρῶς ἕκαστα πρᾶττειν, ἐκ ἐν τῷ καὶ Μυροκλέα καὶ Πολύευκτον καὶ Ὑπερίδην ἀειθμῶ τῶν ῥητόρων, ἀλλ' ἄνω μετὰ Κίμωνος καὶ Θυκυδίδου καὶ Περικλέους ἀξίους ἡμῶν τίθεσθαι. Τῶν γοῦν κατ' αὐτὸν ὁ Φωκίων, ὅς ἐπαμνημόνης τοῖς ἀμύνομος πολιτείας, ἀλλὰ δοκῶν μακεδονίζειν, ὅμως δι' ἀνδρείαν καὶ δοξασιόνην ὁδὸν ἔδραμ' ἑαυτῷ χεῖρων ἔδοξε τῷ Ἐφιάλτῃ καὶ Ἀριστείδῃ καὶ Κίμωνος ἀνὴρ γενέσθαι. Δημοσθένης δ' ὅς ἐν ἐν τοῖς ὅπλοις ἀξιόπτερος, ὡς φησὶν ὁ Δημήτριος, ὁδὸν ὁδὸν τὸ λαμβάνειν πρᾶττασιν ἀποχρωμόντος, ἀλλὰ ὅς μὲν περὶ Φιλίππου καὶ Μακεδονίας ἀνάλωτος ὢν, ὅς δ' ἀνωθεν ἐκ Σίσσυων καὶ Ἐκβαταίων ὅπως χρυσίῳ γεγονώς καὶ χαλκῷ κλυσιμύνης, ἐπαμύνομαι μὲν ἰσχυρότατος ἡμῶν τὰ τῶν πρᾶττων καὶ μάλιστα, μιμήσασθαι δὲ ἔχει ὅμοιος.

Ἐπεὶ τὰς γε κατ' αὐτὸν ῥήτορας (ἔξω δὲ λόγῳ πῆμεν Φωκίωνα) καὶ ὅς βίῳ παρήλθε. φαίνεται δὲ καὶ μὲν παρρησίας μάλιτα καὶ δῆμον διαλεχόμενος, καὶ πρὸς τὰς ὁπτιμίας τῶν πολλῶν ἀντι-
τείνων,

aut prævaricatum esse vel dicto, vel facto; sed, tanquam ex unâ & immutabili descriptione Reipublicæ tractandæ, eundem in rebus gerendis tenorem perpetuum conservavit. Pannætius certè philosophus ait, vel orationes ejus plerasque ita conscriptas esse, tanquam sensisset solum esse honestum propter se expetendum, eas nimirum de coronâ, contrâ Aristocratem, pro immunitatibus, Philippicas; in quibus omnibus, non ad id quod jucundissimum est, aut facillimum, aut utilissimum cives impellit, sed sæpè incolumitatem & salutem censeat post honestum & decorum in secundo loco habendas. Adeò ut, si ad partes, quas in Republicâ amplexus est, honorificas, & orationum præstantiam accessisset virtus bellica, & pura à muneribus administratio, non in eodem numero, quo Myrocles, Polyeuctus & Hyperides oratores, sed altius cum Cimone, Thucydide & Pericle reponi meruisset. Æqualis certè ejus, Phocion, quanquam partium minùs laudatarum defensor, sed visus favere Macedonibus, propter fortitudinem tamen & justitiam homo Ephialte & Aristide & Cimone nihilò deterior habitus est. Demosthenes verò, cum nec in armis esset ullius fidei, nec, quo minùs munera acciperet, omni ex parte munitus, sed quanquam auro Philippi & Macedonum inexpugnabilis, ei tamen desuper à Sufis & Ecbatanis allato non inaccessus, sed ab eo obrutus, mores quidem antiquos optimè laudare potuit, imitari perindè non potuit.

Sui tamen sæculi oratores (Phocionem excipio) etiam vitâ superavit. Constat etiam eum summâ cum libertate ad populum perorâsse, pugnantem contrâ vulgi libidinem, & in peccatis

τείνων, καὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῷ ἐπιφύομεν, ὥς ἐκ
 τῶν λόγων λαβεῖν ὅστιν. Ἰσορῆ δὲ καὶ Θεόπομπος ὅτι τῷ Ἀθη-
 ναίων ἐπὶ ἱνα περβαλλομένων αὐτὸν κατηγορεῖαν, ὥς οὐχ
 ἔπαύετο, δορυβάντων, ἀναστὰς εἶπεν, “ Ὑμεῖς ἐμοί, ὦ ἄν-
 “ δρες Ἀθηναῖοι, συμβούλω μὲν, καὶ μὴ θέλητε, χρήσεσθε
 “ συκοφαντῇ δὲ, ὅδε ἐὰν θέλητε.” Σφόδρα δ’ ἀεισχερῆκόν
 αὐτοῦ πολίτευμα καὶ τὸ πρὸς Ἀντιφῶντος. ὃν ἔπειθ’ ἐκ τῆς
 ἐκκλησίας ἀφελόντα συλλαβὸν, ἐπὶ τῷ ἔξ’ Ἀρείου πάγου
 βασιλῷ παρήγαγε, καὶ παρ’ οὐδὲν τὸ πρὸς κρῖσιν τῷ δήμῳ
 γέμεντος, ἤλεγξεν ἑπερχομένην Φιλίππῳ τὰ νεώεα ἐμ-
 πρήσειν καὶ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος ἔπειθ’ ἐκ τῆς βουλῆς,
 ἀπέθρε. Κατηγόρησε δὲ καὶ τῆς ἱερείας θεωρεῖσθαι, ὥς
 ἀλλὰ τε ῥαδιουργίας πολλὰ, καὶ τῆς δούλους ἑξαπατᾶν
 διδασκούς, καὶ θανάτῳ τιμωμένους ἀπέκλεινε. Λέγοντα
 δὲ καὶ τὸν κατὰ Τιμοθέου τῷ γρατηγῷ λόγον, ὃ χρησά-
 μεντος Ἀπολλόδωρος εἶλε τὸν ἄνδρα τῷ ὀφλήματι, Δη-
 μοσθένος γράψαι τῷ Ἀπολλοδώρῳ, καθάπερ καὶ τῆς πρὸς
 Φορμίωνα καὶ Στέφανον, ἐφ’ οἷς εἰκότως ἠδόξασε. Καὶ γὰρ
 Φορμίων ἠγωνίζετο λόγω Δημοσθένος πρὸς τὸν Ἀπολλόδω-
 ρον, ἀτεχνῶς, καθάπερ ἔξ’ ἐνὸς μαχαροπωλίου, τὰ κατ’
 ἀλλήλων ἐχειρίδια πωλεῖντος αὐτοῦ τοῖς ἀντιδίκοις. Τῶν
 δὲ δημοσίων, ὁ μὲν κατ’ Ἀνδροτίωνος καὶ Τιμοκράτους καὶ
 Ἀεισχεράτης, ἑτέροις ἐγράφησαν, ὅπως τῇ πολιτείᾳ προσε-
 ληλυθός. Δοκῇ γὰρ δυοῖν ἢ τριῶν δέοντα ἔτι τελέοντα
 γεγονώς ἐξενεγκεῖν τῆς λόγους ἐκείνας. Τὸν δὲ καὶ Ἀεισ-
 χείτονος αὐτὸς ἠγωνίασθε, καὶ πρὸς αὐτὸν τῶν ἀτελειῶν, ἀφ’ οὗ
 Χαβεία πῶδα Κτήσιππον, ὥς φησιν αὐτός· ὥς δ’ ἐμοὶ λέ-
 γουσι,

catis eorum infectandis diu inhærentem, ut ex orationibus colligendum est. Narrat etiam Theopompus, cùm Athenienses eum ad accusationem quandam incitarent, & etiam tumultuarentur, quòd nollet obsequi, Demosthenem surgentem dixisse, "Vos me, Athenienses, consiliarium vestrum, etiamsi nolit, habebitis; accusatorem falsum, ne si velitis." Institutum autem ejus in negotio Antiphontis erat valdè Aristocraticum, quem jam à concione absolutum in concilium Areopagi comprehensum adduxit contemptæque populi offensione, arguebat pollicitum Philippo navalia incendere. Homo interim à concilio damnatus mortem obiit. Accusavit etiam sacrificulam Theoridem, quod, cùm alia multa flagitiosè faceret, tum servos fraude uti doceret, & lite capitis æstimatâ interfici curavit. Dicitur etiam orationem in Timotheum imperatorem (quâ usus Apollodorus in actione æris alieni eum superavit) sicut & illas contrà Phormionem & Stephanum, scripsisse Demosthenes in Apollodori gratiam: quo nomine meritò infamiâ laboravit. Ipse enim Phormio oratione Demosthenis pugnavit contra Apollodorum, prorsus ac si, ex eadem gladiatorum officinâ, pugiones venderet adversariis, quibus in se mutuò uterentur. Ex orationibus publicis illæ contrà Androtionem & Timocratem & Aristocratem aliorum in gratiam scriptæ sunt, cum nondum ad Rempublicam accesserat. Videtur enim annos viginti septem aut octo natus, has orationes edidisse. Orationem contra Aristogitonem ipse habuit, & illam de immunitatibus, propter Chabriæ filium Ctesippum, (ut ipse ait) sed ut alii dicunt, quod matrem adolescentis

γῆσι, ἢ μιτέρα τῷ νεδρίσκῳ μνώμενος. Οὐ μὴν ἔγχευε τῷ
 πῦρι, ἀλλὰ Σαμία ἡνὶ σπυώκησεν, ὡς ἱστορεῖ Δημήτριος ὁ
 Μάγνης ἐν τοῖς περὶ σπυώνων. Ὁ δὲ κατ' Αἰσχίνου τῆς
 πρὸς πρεσβείας ἀδελφὸν εἰ λέλεκται· καὶ τοὶ φησὶν Ἰδομενίδης
 πρὸς τελέκοντα μόνος τῷ Αἰσχίνῳ ἀποφυγεῖν. Ἀλλ' οὐκ
 εἴκει οὕτως ἔχειν ταλληδές, εἰ δὲ τοῖς περὶ τεφρῶν γεγραμ-
 μένοις ἐκτέραν λόγοις τεκμαίρεσθαι. Μέννηται γὰρ ὁδὲ-
 πρεος αὐτῷ σαργῶς ὁδὲ τεφρῶς ἐκείνου τῷ ἀγῶνος, ὡς
 ἄχει δίκης παρελθόντος. Ταυτὶ μὲν οὖν ἕτεροι ἀφ' ἀκρινοῦσι
 μάλλον.

Ἡ δὲ δ' Δημοσθένης πολιτεία φθονερά μὲν ἦν ἐπὶ καὶ τῇ εἰ-
 ρήνης ὑπαρχούσης, ὁδὲν ἐώντος ἀνεπιτίμητοι τῷ πρὸς τομῶν
 ὑπὸ δ' Μακεδόνος, ἀλλ' ἐφ' ἐκάστῳ ταραχθέντος τῆς Ἀθη-
 ναίης, καὶ ἀφ' ἀκρόντος ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ. Διὸ καὶ πρὸς Φιλίπ-
 πῳ πλείστος ἦν λόγος αὐτῷ, καὶ ὅτε πρεσβύων δέχατος ἦκεν
 εἰς Μακεδονίαν, ἤκουσε μὲν πάντων Φίλιππος, ἀνέειπε δὲ μὲν
 πλείστης ὀπιμελείας πρὸς τῷ ἐκείνῳ λόγον. Οὐ μὴν ἐν γὰρ ταῖς
 ἄλλαις πρὸς καὶ φιλοφροσύνης ὁμοιον αὐτὸν πρὸς Δημοσθένε
 πρῆεν, ἀλλὰ προσήγετο τῆς πρὸς Αἰσχίνῳ καὶ Φιλοκράτῳ
 μάλλον. Ὅθεν ἐπαμύνανται ἐκείνων τὸν Φίλιππον ὡς καὶ λέγειν
 διωαπώτατον, καὶ χαλίστον ὀφθῆναι, καὶ νῆ Δία συμπεῖν ἰχθυώ-
 τατον, ἡναγάζετο βασιλείῳ ὀπισκώπειν, “ὡς δ' ἔμ, σοφιστῆς, δ'
 “ δὲ, γλαυκός, δ' δὲ, ἀπογλῆς εἴη, βασιλέως δ' ὅθεν ἐκώμιον.”
 Ἐπεὶ δ' εἰς τὸν πολέμῳ ἐρρεπε τὰ πράγματα, δ' ἔμ Φιλίππῳ
 μὴ δυναμὸς ἢ ἡσυχίαν ἀγεῖν, τῷ δ' Ἀθηναίων ἐλευρομένων ὑπὸ
 δ' Δημοσθένος, πρῶτον μὲν εἰς Εὐβοίαν ἐξώρμησε τῆς Ἀθη-
 ναίης κατὰ δεδλωμένην ὑπὸ τῷ τυράνῳ Φιλίππῳ, καὶ ἀφ' ἀ-
 κρίνουσι,
 βάπτει,

ſcentis ad nuptias ſollicitaret. Eam certè non duxit, ſed Samiam quandam pro uxore habuit, ut narrat Demetrius Magnèſius in libro de Synonymis. Oratio contra Æſchinem de falſâ legatione utrum habita fuerit, incertum eſt; quamvis Idomeneus dicat Æſchinem triginta ſolis ſuffragiis abſolutum fuiſſe. Verum haud ita ſe habere res videtur, ſi licet conjecturam capere ex utriuſque orationibus de coronâ ſcriptis. Neuter enim ejus cauſæ manifeſtè meminit & dilucidè, ut quæ fuerit in judicium uſque deducta. Sed hæc alii meliùs dijudicabunt.

Pace adhuc durante, ſatis manifeſta erat Demotheſis confiliorum ratio; nihil enim omiſit reprehendere eorum, quæ fierent à Macedone, ſed in omni negotio concitavit Athenienſes & incendit contrà Philippum. Quapropter Philippus maximam ejus rationem habuit, & cùm legatus cum aliis novem Macedoniam veniſſet, audiit quidem omnes Philippus, illius autem orationi maximo cum ſtudio reſpondit. Cæteris tamen honoribus & officiis præbendis, haud perindè Demotheſem accepit, ſed potiùs Æſchinem & Philocratem conciliare ſibi ſtudebat. Unde, cùm illi Philippum laudarent, utpotè in dicendo validiſſimum, & viſu formoſiſſimum, & proſectò compotorem optimum, non potuit ſibi temperare, quin eas laudes exagitaret; “hanc enim rhetoris, illam mulieris, tertiam ſpongiæ, nullam earum regis laudationem eſſe.” Rebus autem ad bellum inclinantibus, cum neque Philippus quieſcere ſuſtineret, & Athenienſes à Demotheſe excitarentur, primùm eos in Euboeam impulit a tyrannis ſuis Philippo ſubjugatam; & ii illuc

πάντες, ἐκείνου δὲ ψήφισμα γράψαντος, ἐξήλασαν τὰς Μα-
 κεδόνας. Δεύτερον δὲ Βυζαρίοις ἐβούλησε καὶ Περινήοις ὑπὸ τοῦ
 Μακεδόνα πολεμικῶν πείσας τὸ δῆμον, ἀφέντα τὸ ἔχθρα,
 καὶ δὲ μεμνηθεὶς τὸ πρὶν τὸ συμμαχικὸν ἡμαρτημένων ἐκατέροις
 πόλεμον, ἀποστείλαι δύναμιν αὐτοῖς, ὑφ' ἧς ἐσώθῃσαν. Ἐ-
 πεὶτα φοβεύων καὶ ἀγαλεργόμορος τοῖς Ἕλλησι, καὶ προξένων,
 σιωπῆσε, πλὴν ὀλίγων, ἅπαντας ὅτι τὸ Φίλιππον ὥστε σύν-
 ταξιν θνέας πεζῶν μὲν μυρίων καὶ πεζακισχίλων, ἵππεων δὲ
 διςχιλίων, ἀνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων· χρήματα δὲ καὶ μισ-
 θοὺς τοῖς ξένοις εἰσφέρειας προθύμως. Ὅτε καὶ φησι Θεό-
 φρατος, ἀξίονται τὸ συμμαχεῖν οὐρανοῦ τὰς εἰσφοράς, εἰ-
 πέν Κρόβυλον τὸν δημαγωγὸν, ὡς ὁ πελαγμένα σιτεῖται πό-
 λεμος. Ἐπηρημένης δὲ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ μέλλον, καὶ συνιστά-
 μων καὶ ἔθνη καὶ πόλεις Εὐβοέων, Ἀχαίων, Κορινθίων, Με-
 γαρέων, Λακκαδίων, Κερκυραίων, ὁ μέγιστος ὑπελείπετο δὲ Δη-
 μοσθένης τὸν ἀγώνων, Θηβαίους ποροσαγαγέας τῇ συμμαχίᾳ,
 χώραν τε σάωρον τὴν Ἀττικῆς, καὶ δύναμιν ἀναγώνιον ἔχοντες, καὶ
 μάλιστα τότε τῶν Ἑλλήνων εὐδοκίμουντες ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἦν
 δ' ὁ ῥάδιος, ὅτι ποροσφάτοις εὐεργετήμασι τοῖς πρὶν τὸ Φωκι-
 κὸν πόλεμος τετρασευμένων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου μετὰ τῇ τῶν
 Θηβαίων, καὶ μάλιστα ταῖς διὰ τὴν γεινῆσι ἀφμαχίαις ἀνα-
 ξαρτομένων ἐχάσσει τὸν πολεμικὸν πρὸς Ἀλλήλας διαφορῶν ταῖς
 πόλεσιν. Οὐ μὴν ἄλλ' ἐπεὶ Φίλιππος, ὑπὸ τῶν πρὶν τὸν Ἀμ-
 φισαν εὐτυχίας ἐπαρόμορος, εἰς τὴν Ἐλάτεια ἐξείφθησιν εἰ-
 πεσε, καὶ τὸν Φωκίδα κατέχει, ἐκπεπληγμένων τῶν Ἀθηναίων,
 καὶ μηδεὶς πολμῶντος ἀναβαίνειν ὅτι τὸ βῆμα, μηδὲ ἔχοντος
 οὐ πὺλιν λέγειν, ἀπορίας ὄψεαι ἐν μέσῳ καὶ σιωπῆς, πρὸς τὸν
 μόνον

traſcipientes ex illius decreto Macedonas expulerunt. Deinde Byzantiis & Perinthis opem tulit, quos Macedo bello petebat : populo quippe perſuaſit, ut poſitis inimicitiiſ, & obliteratedâ memoriâ eorum, quæ bello ſociali utrique deliquerant, auxilium iis mitteret, à quo conſervati ſunt. Deinde legationibus ob- eundis, & appellandis ac incendendis Græcis, omnes, paucis ex- ceptis, in Philippum concitavit ; ita ut, præter copias urbanas, conſcriberetur exercitus pedestris quindecim millium, equeſtris autem duorum millium ; pecuniæ verò & ſtipendia peregriniſ militibus ſolvenda alacriter adducerentur. Quo tempore, ut refert Theophrastus, poſtulantibus ſociis, ut contributionum ſumma definiretur, dixit Crobylus orator popularis, “ Bellum “ certâ frumenti menſurâ minimè paſci.” Quanquam verò jam erigeretur Græcia in eventum, & conjurâſſent per gentes & urbes Eubœi, Achæi, Corinthii, Megarenſes, Leucadii, Eorcyræi, maximum tamen ſuperfuit Demotheſeni negotium, ut Thebanos in belli ſocietatem adduceret, qui & agrum Atticæ conterminum, & copias ad bellum comparatas haberent, & inter omnes Græcos tum maximi eſſent nominis in armis. At haud facile erat Thebanos à Philippo ſejungere, recentibus ab eo beneficiis in bello Phocenſi conciliatos, & præcipuè, cùm velitationibus ex vicinitate oriundis reſcrudefcerent indiès inter urbes controverſiæ bellicæ. Verùm poſtquam Philippus, ſucceſſu ad Amphiffam elatus, ſubitus in Elateam per- rupit, & Phocidem occupavit, percuſiſ Athenienſibus, cum nemo auderet ſuggeſtum aſcendere, neque haberet, quod eſ- ſet dicendum ; inter hoc ſilentium & inopiam conſilii, ſolus

μόνος ὁ Δημοσθένης, συνεβόλκε τῶν Θεσάλων ἔχεσθαι καὶ
 τὰλλα πρὸς θάρρους καὶ μετεωρίσας (ὥσπερ εἰώθη) τὸν
 δῆμον ταῖς ἐλπίσιν, ἀπετάλη τρεσβευτὴς μὲν ἑτέρων εἰς Θε-
 σσας. Ἐπεμψε δὲ καὶ Φίλιππος (ὡς Μαρσύας φησὶν) Ἀμύν-
 ται μὲν καὶ Κλέαρχον Μακεδόνας, Δάοχον δὲ Θεσσαλὸν καὶ
 Θερασδαῖον, ἀντιπροσβῆναι. Τὸ μὲν οὖν συμφέρον ἔδιδρυγε
 τῆς τῶν Θεσάλων λογιμῆς, ἀλλ' ἐν ὅμμασιν ἕκαστος εἶχε
 τὰ τῷ πολέμῳ δευρὰ, ἐπὶ τῶν Φωκικῶν τραυμάτων νεαρῶν
 πρὸς θάνατον. Ἡ δὲ τῷ ῥήτορι δυνάμει (ὡς φησι Θεό-
 πομπος) ἐκρείπτοσα τὴν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ ἀφαιρούσα τὴν
 φιλομειλίαν, ἐπεσκόπησε τοῖς ἄλλοις ἅπασιν· ὥστε φόβον καὶ λο-
 γισμὸν καὶ χάριν ἐκβαλεῖν αὐτοῖς, ἐνθουσιῶνται ὑπὸ τοῦ λόγου
 πρὸς τὸ χαλόν. Οὕτω δὲ μέγα καὶ λαμπρὸν ἐφάνη τὸ ῥή-
 τορος ἔργον, ὥστε καὶ μὲν Φίλιππον εὐθὺς ἐπικληρυκῶσθαι, δεό-
 μων εἰρήνης, ὁρτῆν δὲ τὴν Ἑλλάδα θνέσθαι, καὶ συνεξομα-
 σῆσαι πρὸς τὸ μέλλον· ὑποκρίνεται δὲ μὴ μόνον τῆς στρατη-
 γίας πρὸς Δημοσθένει ποιεῖναι τὸ προσετιτόμητον, ἀλλὰ καὶ τῆς
 βιωτάρχας διοικεῖσθαι ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσας, ὅθεν ἦτον
 ὑπ' ἐκείνου τότε ταῖς Θεσάλων ἢ ταῖς Ἀθηναίων, ἀγαπω-
 μένου πρὸς ἀμφοτέροις καὶ δυνατεύοντος, ἔκ ἀδίκως, ἔδδ' πρὸς
 ἀξίαν, ὥσπερ ἀποφανέσθαι Θεόπομπος, ἀλλὰ καὶ πάνυ προση-
 κόντως. Τύχη δὲ τις (ὡς εἶοικε) δαιμόνιος ἐν τριφορᾷ πρᾶξ-
 μάτων, εἰς ἐκείνο χαρὲς συμπεράνυσθαι τὴν ἐλευθερίαν τῇ Ἑλ-
 λάδι, ἐνδελύσθαι τοῖς τραυματίαις, καὶ πολλὰ σημεῖα τῷ
 μέλλοντι ἀναφάνειν· ἐν οἷς ἡ τε Πυθία δευρὰ πρὸς φανε μαλ-
 τώματα, καὶ χρησμὸς ἠδὲ παλαιὸς ἐκ τῆς Σιβυλλείων,
 τῆς ὅτι Θερμώδοντι μάχῃς ἀπάνευθε θροοίμην,

prodiens Demosthenes auctor fuit ad Thebanos confugiendi. Et cum aliàs (pro more suo) confirmâisset populum & in spem erexisset, Thebas cum aliis missus est legatus. Misit etiam Philippus (ut Marfyas ait) Amyntam & Clearchum Macedonas, Daochum etiam Theffalum & Thrasydæum, qui contrâ dicerent. Et Thebanos quidem deliberantes minimè fugiebat quid expediret, sed, recentibus adhuc vulneribus Phocen-sibus, quisque ob oculos habebat belli calamitates. Vis autem oratoris (ut ait Theopompus) animos eorum, quasi flatu quodam, incendens, & honoris studium inflammans, cæteras omnes rationes ita obscuravit, ut timorem & consilium & gratiam projicerent, oratione ad honesti studium tanquam divino furore incitati. Tantum autem & tam illustre oratoris opus videbatur, ut Philippus statim misso præcone pacem oraret, omnis autem se Græcia erigeret, & expectatione futuri concitaretur; neque solum duces Atheniensium Demostheni obtemperarent, & jussa ejus exsequerentur, sed & Bœotorum: tum verò universas conciones gubernaret, non minùs Thebanorum, quàm Atheniensium, dilectus & auctoritate valens apud utrosque, non injuriâ, neque præter meritum (ut ait Theopompus) sed omnino uti decebat. Videtur autem fatum aliquod in curriculo rerum divinitùs constitutum (quod intrâ hujusce temporis terminos libertatem Græciæ concluderat) cœptis eorum fuisse adversatum, & multa venturi omina protulisse; in quibus Pythia horrenda vaticinia prænuntiabat, & vetus è carminibus Sibyllinis canebatur oraculum;

Ah! procul à sævo raptum in sublime duello

Con-

Αἰετὸς ἐν νεφέεσσιν καὶ ἥελι θήσασθαι.

Κλαίῃ δὲ νικηθεὶς, ὃ δὲ νικήσας σπόλῳ λείπει.

Τὸν δὲ Θερμώδοντά φασιν εἶναι πρὸ ἡμῶν ἐν Χαιρωνείᾳ, πα-
τάμιον μικρὸν εἰς τὸν Κηφισὸν ἐμβάλλον· ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν
ἔδδεν ἴσμεν οὕτω τὸ ῥωμαίων ὀνομαζόμενον, εἰσάξομεν δὲ τὸν
χαλκιδόνιον Αἴμωνα, Θερμώδοντα λέγεσθαι τότε. Καὶ παραρρῶ
πρὸς τὸ Ἡράκλειον, ὅπου κατετραπέδοντο ὁ Ἕλληνας.
Καὶ ταχυμέριδα, τὴν μάχης θηρομένης, αἵματος ἐμπλησθέντα
καὶ νεκρῶν τὸ ποταμὸν, ταυτὴν ἀφαιλάξαι τὴν περὶ ἡρώεαν.
Ὁ δὲ Δῆρις ὁ ποταμὸν εἰναί φησι τὸν Θερμώδοντα, ἀλλ' ἰσάν-
τας πῖναι σκηνὴν καὶ περὶ ἡρώεαν, ἀνδριοντίσκειν εὐρεῖν λί-
θινον ὑπὸ χαμμάτων πῖναι ἀφαισινόμενον, ὡς εἶη Θερ-
μώδων, ἐν ταῖς ἀλκίαις Ἀμαζόνα φέρων τετραμήνην. Ἐπὶ
δὲ τῷ χρόνῳ ἄλλον αἰδέσθαι, λέγοντα,

Τὴν ὅππῃ Θερμώδοντι μάχην μένει, παμμέλαν ὄρνι,

Τηνεί τῃ κρέα πολλὰ πρὸς εἶλαι ἀνδρωπεῖα.

Ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει διατηρησθαι χαλεπὸν. Ὁ δὲ Δημο-
σθένης λέγειαι τοῖς τῶν Ἑλλήνων ὅπλοις ἐκτεθαρόντως, καὶ λαμ-
πρῶς ὑπὸ ῥώμης καὶ περὶ θυμίας ἀνδρῶν τοσούτων περ-
καλουμένων τῶν πολεμίων ἀνέμενον, οὔτε χρημοῖς ἔαν
περῶν, οὔτε μαλίστας ἀκύνει· ἀλλὰ καὶ τὴν Πυθίαν ὑπερ-
νοεῖν ὡς φιλιππίζουσαν, ἀναμνήσκων Ἐπαμεινώνδους τῶν Θη-
βαίων, καὶ Περικλέους τῶν Ἀθηναίων, ὡς οἱ αὐτοὶ τὰ τοιαῦτα
δειλίας ἡγάμενοι φοφάσεις, ἐχρῶντο τοῖς λογισμοῖς. Μέχρι
μὲν οὖν τοῦτον ἀνὴρ ἢ ἀγαθός· ἐν δὲ τῇ μάχῃ καλὸν ὅσον
ἔδδ' ὁμολογούμενον ἔργον οἷς εἶπεν σποδείξάμενον, ὥστε
πῶ

Contingat mihi, ritu aquilæ, per nubila ferri
Thermodontiacum spectantem impunè triumphum:

Flet victus, victorque perit. —

Thermodontem autem ferunt rivulum esse apud nos in Chæroneâ, qui exit in Cephisum. Nos fluvium, qui ita nominetur, hâc ætate nullum novimus. Conjicimus autem, eum qui nunc vocatur Hæmon, tunc Thermodontem dictum fuisse. Præterlabitur enim Herculis fanum, ubi Græci castra habuerunt, & hariolamur prælio commisso amnem sanguine & cadaveribus oppletum nomen ve us cum hoc commutasse. Duris autem ait, Thermodontem non esse fluvium, sed quosdam, dum erigerent tentorium, inter fodiendum imaginem invenisse lapideam, inscriptione significantem, esse illam figuram Thermodontis Amazonem vulneratam in ulnis ferentis. Hâc de re aliud oraculum cantari, quod diceret;

Corve, aciem expectes in Thermodonte cruentam,

Multâ carne virum saturabere, sanguine multo.

Hæc autem quomodò se habeant, statuere difficile est. Demosthenem autem dicitur Græcorum armis confisum, tum robore & alacritate tot virorum in hostibus provocandis insignitè evectum, non passum fuisse, ut vel oraculorum ratio haberetur, vel audirentur vaticinia, sed Pythiam insinulasse, ut quæ Philippo studeret; & Epaminondæ Thebanos, Athenienses Periclis commonefecisse, utpote qui oracula illa ignaviæ prætextus rati, consiliis suis usi fuerint. Et huc usque vir erat strenuus. In pugnâ autem nullo facinore præclaro, aut quod cum orationibus suis congrueret, edito, defertâ

τὴν τάξιν ὑποδράς αἰχῆς, καὶ τὰ ὅπλα ῥίψας, ἔδε τ' ὅπι-
γραφιὴν δ' ἀσπίδα (ὡς ἔλεγε Πυθίας) αἰχμηθεὶς, ὅπιγε-
γραμμένης γραμμασι χρυσοῖς, Ἀγαθὴν τύχην. Παραυτίκα
μὲν δὲ ὁ Φίλιππος ὅτι τῇ νίκῃ ἀφ' ἧς τ' ἡραρὶν ἔξυβείσας, καὶ
κωμάσας ὅτι τῆς νεκρῶν μεθ' ὧν, ἔδε τ' ἀρχὴν δ' Δημοσθένος
ψηφίσματος, πρὸς πόδα διακρῶν καὶ ὑπακρῶν,

Δημοσθένης Δημοσθένους Παμφιλοῦς τοῦδ' εἶπεν.

Ἐκνήψας δὲ καὶ ὁ μέγας δ' ὤρεσάντος αὐτὸν ἀγώνος οὐκ ἔτι
λαβὼν, ἔφειθε τ' δεινότητά καὶ τ' δυνάμειν δ' ῥήτορος, ἐν μέρῳ
μακρῷ μιᾶς ἡμέρας τ' ὑπὸ τ' ἡγεμονίας καὶ δ' σώματος ἀναρ-
ρίψαι κίνδυνον ἀναλχαθεὶς ὑπὸ αὐτοῦ. Δι' ἵκτο δ' ἡ δόξα μέ-
χει τῇ Πελοπὸν βασιλείᾳ, καὶ κείνος ἐπεμψε τοῖς σατραπαῖς
γραμμάτια, χρήματα Δημοσθένι δίδοναι κελεύων, καὶ προσέχειν
ἐκείνῳ μάλιστα τ' Ἑλλήνων, ὡς ὤρεσάντος δυναμύνει καὶ χαλ-
αίνει ταῖς Ἑλληνικαῖς ἰσχυραῖς τ' Μακεδόνια. Ταῦτα μὲν οὕτω
ὑπερονέφρασε Ἀλέξανδρος, ἐν Σάρδεσιν ὅπισθολὰς ἰσας ἀνευ-
ρὼν δ' Δημοσθένους, καὶ γραμμάτια τ' βασιλείᾳ στρατηγῶν, δη-
λῶντα ὅτι πλῆθος τ' δοθέντων αὐτῷ χρημάτων.

Τότε δὲ τῆς ἀτυχίας τοῖς Ἑλλήσι δημοσθένης, οἱ μὲν ἀντι-
πολιτεύοντες ῥήτορες, ἐπεμβάλλοντες τῷ Δημοσθένει, κατε-
σκόβαζον εὐδυνίας καὶ γραφὰς ἐπ' αὐτόν· ὁ δὲ δῆμος οὐ
μήντοι οὕτως ἀπέλυε, ἀλλὰ καὶ πρὸς διετέλει, καὶ προσκα-
λούμενος αὐτῷ ὡς εὖνοι εἰς τὴν πολίτειαν· ὥστε καὶ τῶν
ὁσίων οὐκ ἁπαρνεύει κομισθέντων, καὶ θαπτομένων, δὲ ὅτι
τοῖς ἀνδράσιν ἐπαμειβόμενος εἶπεν ἀπέδωκεν, οὐ ταπεινῶς οὐδ'
ἀγενεῶς φέρων τὸ συμβεβηκός, (ὡς γράφει καὶ τραγωδῶς
Θεόπομπος) ἀλλὰ τῷ πρῶτον μάλιστα καὶ κοσμεῖν τὸν
σύμ-

fertâ turpissimè statione & armis abjectis fugit, ne clypei quidem sui, (ut dixit Pytheas) inscriptionem veritus, cui fuit literis inscriptum aureis, Bonæ Fortunæ. Statim verò post victoriam Philippus cùm gaudio insolens, tum vino gravis, inter cadavera comeffatus initium cecinit decreti Demosthenici, in pedes metricos digerens & supplodens,

Demosthenes Demosthenis Pæaniensis censuit.

Postquam autem ad se rediit, &, quanto fuisset in periculo, animo reputavit, ad vim oratoris & eloquentiam cohorrui, utpote coactus ab illo, intra partem exiguam unius diei, imperii & capitis discrimen adire. Quin & fama ejus usque ad regem Persarum pervenit, qui missis ad satrapas literis mandavit, ut pecunias darent Demostheni, & eum maximè inter Græcos observarent, quippe qui Macedonem posset avertere, & Græcis tumultibus detinere. Hæc quidem postea deprehendit Alexander, quibusdam Demosthenis epistolis in Sardibus repertis, & ducum regionum scriptis monumentis, quæ vim pecuniæ illi datæ manifestabant.

Jam verò acceptâ a Græcis clade, adversarum partium Oratores insultabant Demostheni, struendis in eum actionibus & accusationibus malè gestæ Reipublicæ. Eum verò populus non modò his criminibus liberavit, sed & pristino honore coluit, & tanquam bonum civem rursus ad administrandam rempublicam vocavit. Itaque cum ossa à Chæroneâ allata inhumarentur, ei mandavit, ut funebrem laudationem peroraret; non animo abjecto aut degeneri casum ferens, (ut tragico cum ornatu scribit Theopompus) sed maximè honorando & or-

σύμβουλον, ἀποδεικνύμενος ὃ μὴ μετὰ μέλεσσι τοῖς βεβυλευ-
μένοις. Τὸν μὲ οὖν λόγον εἶπεν ὁ Δημοσθένης, τοῖς δὲ ψηφί-
σμασιν ἔχ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ ἐν μέρει τῷ φίλων ἔχαστον ἐπέγραφε,
ἔξοικονίζομενος τ' ἰδὼν δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ἕως αὖθις ἀνεθάρ-
ρησε, Φιλίππου τελευτήσαντος. Ἐπελεύτησε δὲ τῇ παρὶ Χα-
ρώνειαν εὐτυχίᾳ χρεόνον ὃ πλεὺν ὑπεβιάσας. Καὶ τῆτο δοκῶ
τῷ τελευταίῳ τῷ ἐπὶ τὸν ὁ χρησιμὸς ἀπογεασίσει,

Κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικῆσας ἀπόλωλεν. ---

Ἔγω μὲν οὖν κρίφα τίω τῷ Φιλίππου τελευτῇ ὁ Δη-
μοσθένης. Περὶ χαλκῶν δὲ τὸ θάρρειν ὑπὲρ τὰ μέλ-
λοντα τῶς Ἀθηναίοις, περὶ ἧλθε φαιδρὸς εἰς τίω βου-
λίῳ, ὡς ὅταν ἐωρακὼς ἀφ' οὗ πὶ μέγα περσοδοκῶν Ἀθη-
ναίοις ἀγαθόν· καὶ μετ' οὐ πολὺ παρήσαν (α) τὸν Φι-
λίππου θάνατον ἀπαγγέλλοντες. Εὐθὺς οὖν ἔθυσον εὐαγ-
γέλια, καὶ περὶ οὗ ἐψηφίσαντο Παισανίαν. Καὶ περὶ ἧλ-
θεν ὁ Δημοσθένης ἔχων λαμπερὴν ἱμάτιον ἐπεφορμαμένῳ,
ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ τῆς θυματρὸς αὐτοῦ τετυχηίας, ὡς Αἰ-
σχίνης φησὶ, λουδρῶν ὑπὲρ τούτῳ, καὶ κατηγορῶν αὐτοῦ μι-
σοτεχνίας· αὐτὸς ὢν ἀθηνῆς καὶ μαλακός, εἰ τὰ πένθη
καὶ τῶς ὀδυρμούς ἡμέρου καὶ φιλοσόφου ψυχῆς ἐποιεῖτο ση-
μεῖα, τὸ δ' ἀλύπως φέρειν τὰ καὶ πένθος, ἀπεδοκί-
μαζεν. Ἐγὼ δὲ, ὡς μὲν ὑπὲρ θανάτῳ βασιλέως ἡμέρας
οὕτω καὶ φιλανθρώπως ἐν οἷς καὶ τύχησε χρησαμένῳ πλά-
σαι αὐτοῖς, περὶ κηφορεῖν χαλῶς εἶχε καὶ θύειν, ὅτι ἂν
εἴποιμι (πρὸς γὰρ τῷ νεμεσητῷ καὶ ἀθηνῆς, ζῶντα μὲν
πικρὰ καὶ ποιῆσθαι πολίτῳ, περὶ οὗ δ' ὑπ' ἑτέρου, μὴ
φέρειν τίω χαρὰν μετεῖως, ἀλλ' ὑπερβιβάσαι τῷ νεκρῷ καὶ
παυανί-

nando auctore, demonstrans se consiliorum suorum non poenitere. Orationem interea habuit Demosthenes; decretis autem non suum nomen sed amicorum vicissim nomina adscripsit, inauspicatum existimans suum fatum atque fortunam, donec aliquando mortuo Philippo animum recepit. Periiit autem, victoriae Chæronensi non diu superstes, & hoc videtur oraculum ultimo versu prædixisse;

Flet victus, victorque perit. —

Ac Philippi quidem obitum clam rescivit Demosthenes, & præparans Athenienses ad audendum aliquid in futurum, hilaris venit in concilium, tanquam somnium vidisset, unde magnum Atheniensibus commodum expectandum esset. Neque diu post aderant Philippi mortem nuntiantes. Statim ergo propter lætum nuntium Diis sacra fecerunt & Pausaniæ coronam decreverunt. Prodiit verò Demosthenes splendide vestitus & coronatus, septimo post die quàm filia ejus defuncta esset, ut ait Æschines, qui hæc de causâ vituperat illum & accusat tanquam affectu paterno destitutum; cum ipse interea degener sit & mollis, qui dolores & lamenta pro indiciis habet animi misericordis & pii, casus verò hujusmodi moderatè & leniter esse ferendos, non existimet. Ego quidem decorum fuisse, ut se coronarent & sacra facerent super morte regis (qui prosperâ fortunâ usus eos collapsos tam clementer & humaniter acceperat) nequaquam dixerim. Non enim odiosum modo, sed & ingenuis hominibus indignum est, quem vivum honorassent & civitate donassent, is cum ab alio interfectus esset, ne cum moderatione ferre gaudium, sed mortuo insultare, & tanquam

παυνίζεν, ὥσπερ αὐτοὺς ἀνδραγαθήσαντας.) Ὅτι μέντοι ταῖς οἰκοὶ τύχας καὶ δάκρυα καὶ ὀδυρμούς Σπολιπὼν ταῖς γυναιξὶν ὁ Δημοσθένης, ἀ τῇ πόλει συμφέρειν ὥετο, ταῦτ' ἐπείθετο, ἐπαυρῶ καὶ τίμημα πολίτικῆς καὶ ἀνδρώδους ψυχῆς, αἰὲν ὡρὸς ὁ κοινὸν ἱστάμενοι, καὶ τὰ οἰκεῖα πάθῃ καὶ πρῶτα ταῖς δημοσίοις ἐπαιέχοντα, τηρεῖν ὁ ἀξίωμα πολὺ μᾶλλον ἢ τὸς ὑποκρίτας τῷ βασιλικῷ καὶ τυραννικῷ προσώπων· οὐς ὁρῶμεν ὅτε κλαίοντες ὅτε γελῶντες ἐν τοῖς θεάτροις ὡς αὐτοὶ θέλουσιν, ἀλλ' ὡς ὁ ἀγὼν ἀπαγτῆ ὡρὸς τῷ ὑπόθεσιν. Χωρεῖς δὲ τέτων, εἰ δὲ τ' ἀτυχῆσαντα μὴ θεωρεῖν ἀπαρηγόρητον ἐν τῷ πάθει κείμενον, ἀλλὰ καὶ λόγοις χρῆσθαι κουφίζουσι, καὶ πρὸς ἡδὴν πρῶτα πρῶτα πρῶτα τῷ ἀφροῖαν, (ὥσπερ οἱ τὸς ὀφθαλμῶντα, ἀπὸ τῷ λαμπερὶ καὶ ἀντιτύπων ὅτι τὰ χλωρὰ καὶ μαλακὰ χρώματα, πῶς ὅσον ἀπάγειν κελύοντες) πόθεν ἂν τις ἀπαγαγῇ βελτίω παρηγορίαν, ἢ πατερίδος εὐτυχῆσης, ὅτι τῷ κοινῶν παθῶν ὅτι τὰ οἰκεῖα σύγκρασις περιζόμενος τοῖς βελτίοισιν ἀφορίζουσαν τὰ χεῖρω; Ταῦτα μὲν οὖν εἰπεῖν προήχθημεν, ὁρῶντες ὅτι πλεονεχῶς καὶ ἀποδημιῶντα τῷ Αἰγίνῃ τῷ λόγῳ τούτῳ πρὸς οἰκόν.

Αἱ δὲ πόλεις, πάλιν ὁ Δημοσθένης ἀναρρίπτοντες αὐτάς, συνίσταντο. Καὶ Θηβαῖοι μὲν ἐπέθεντο τῇ φρεσὶ, καὶ πολλὰς ἀνείλεν, ὅπλα δὲ Δημοσθένης αὐτοῖς παρασκευάσαντος· Ἀθηναῖοι δ' ὡς πολεμήσοιτες μετ' αὐτῶν παρεσκευάζοντο· καὶ ὁ βῆμα καλεῖται ὁ Δημοσθένης, καὶ πρὸς τὸς ἐν Ἀσίᾳ γράμματα ὁ βασιλέως ἔγραφε, τῷ ἐκεῖθεν ἐπεγείραν πόλεμον Ἀλεξάνδρῳ, παῖδα καὶ μαργίτῳ ἀποχαλῶν αὐτόν. Ἐπεὶ μέντοι τὰ πρὶν τῷ χρόνῳ γέμενος, παρὴν αὐτὸς μετὰ τῇ δυνάμει εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἐξεκέκοιτο μὲν ἡ

θεα

ipſi rem benè geſſiſſent, triumphum canere. Sed quòd Demosthenes cladem domesticam & lacrymas & lamentationes foeminis reliquerit, eaque fecerit, quæ civitatis intereſſe putavit, planè laudo; & à forti politicoque animo proſectum duco, ut ſemper ad rempublicam attentus, & domesticos caſus fortunæſque publicis poſtponens, multò magis dignitatem tueretur, quàm hiſtriones in regum vel tyrannorum perſonis; quos tamen ipſos videmus in theatris pro libitu ſuo nec flere nec ridere, ſed prout poſtulat argumentum fabulæ. Præterea ſi non decet infelicem in calamitate ſua omni conſolatione deſtitutum negligere, ſed & ſermone lenienti utendum ſit, & acies animi ad cogitationes jucundiores traducenda ſit, (ſicut jubemus oculis dolentes à coloribus aſperis & ſplendidis ad vires & molles viſum deſlectere) unde quis meliorem conſolationem petat, quàm à patriæ felicitate, ita fortunæ domesticas publicis unà temperando, ut deteriora melioribus obſcurata evaneſcant? Atque hæc ut diceremus, commoti ſumus, quòd videremus Æſchinem hæc oratione animos multorum frangere & emollire ad miſericordiam.

Civitates autem incenſæ à Demosthene rursùs conjuraverunt. Thebani, arma iis comparante Demosthene, præſidium adorti multos interfecerunt. Athenienſes, tanquam belli ſocietatem inituri, apparatus fecerunt. Et in ſuggeſto regnavit Demosthenes, & ſcripſit ad ſatrapas regiones in Aſia, bellum ex eâ parte in Alexandrum ſuſcitans, quem puerum appellabat & Margitem. Poſtquam autem, rebus domi compoſitis, aderat ipſe in Boeotiâ cum exercitu, exſtinctus eſt furor Athenienſium,

θρασυτέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὁ Δημοθένης ἀπεσβήκει. Θη-
 βῶροι δὲ προσδοχέστες ὑπὸ ἐκείνων, ἠγωνίσαντο καὶ αὐ-
 τὸς, καὶ τὴν πόλιν ἀπέβαλον. Θορύβου δὲ μεγάλου τῆς
 Ἀθηναίωνς φρεσίντος, ἀπετάλη μὲν ὁ Δημοθένης αἰρεθεὶς
 μετ' ἐτέρων προσειυτῆς πρὸς Ἀλέξανδρον· δείσας δὲ τὴν
 ὀργὴν, ἐκ τῶ Κιθαριῶντος ἀνεχώρησεν ὀπίσω, καὶ τὴν προ-
 βίαν ἀφῆκεν. Εὐθύς δ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐξήτητ' ἐμπύων τῶν
 δημαγωγῶν, δέχεα μὲν, ὡς Ἰδομενίδης καὶ Δούρις εἰρήχασιν·
 ὀκτώ δ', ὡς ὁ πλείστοι καὶ δοκιμώτατοι τῶν συστραφέντων,
 τῆςδε, Δημοθέη, Πολύδκλον, Ἐφιάλτιν, Λυκούργον, Μυ-
 ροκλέα, Δήμωνα, Καλλιθέην, Χαρίδημον. "Οτε καὶ τὸν
 πρὸ τῶν προβάτων λόγον ὁ Δημοθένης, ὡς τοῖς λύκοις τῆς
 κωῆς ἔξεδωκε, διηησάμεντος, αὐτὸν μὲν εἶχασε καὶ τῆς
 σὺν αὐτῷ, κυσὶν ὑπὸ τῷ δήμῳ μαχημένοις, Ἀλέξανδρον
 δὲ ὁ Μακεδόνα, μονόλυκον προσηγόρευσεν. "Ἐπὶ δ' ὡς"
 (ἔφη) "τῆς ἐμπόρου ὀρώμεν, ὅταν ἐν πρυβλίῳ δέῃμα
 "φαιφέρωσι, δι' ὀλίγων πυρῶν τῆς πολλοῦς περισφύσσας,
 "οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν λαθάνετε πάντα αὐτοὺς συνεκδιδόντες." Ταῦ-
 τα μὲν οὖν Ἀριστοβύλῳ ὁ Κασανδρὸς ἰσόρηκε. Βυλευο-
 μένων δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀξιοπροσώτων, ὁ Δημάδης λα-
 βὼν πέντε τάλαντα πρὸς τῶν ἀνδρῶν, ἀμολόγησε προσβό-
 σαι καὶ δέσσεσθαι τῷ βασιλέως ὑπὸ αὐτοῦ· εἴτε τῇ φι-
 λία περὶ δύναν, εἴτε προσδοχῇ μετὸν εὐρήσειν, ὥσπερ λέοντα
 φόου κεκορεσμένον. Ἐπεισε δ' οὖν καὶ παρητήσατο τῆς ἄν-
 δρας ὁ Δημάδης, καὶ δὴν λαξεν αὐτῷ τὴν πόλιν. Ἀπελ-
 θόντος δ' Ἀλεξάνδρου, μεγάλοι μὲν ἦσαν ἔτοι· παπεινά δ'
 ἔπρεπεν ὁ Δημοθένης. Κινεμένη δὲ Ἀγιδὶ τῇ Σπαρτιάτῃ

βρα-

nienfium, & deferbuit ardor Demosthenis. Thebani verò ab illis proditi suo Marte pugnantes urbem amiserunt. Jamque Atheniensibus terrore ingenti occupatis, Demosthenes delectus cum aliis legatus missus est ad Alexandrum; iram autem regis veritus ex Cithærone domum rediit, legatione neglectâ. Extemplo per legatos Alexander oratores populares postulat numero decem, secundum Idomeneum & Durim, octo verò secundum plurimos & probatissimos Historicos; hos nimirum, Demosthenem, Polyeuctum, Ephialtem, Lycurgum, Myrocleum, Demonem, Callisthenem, Charidemum. Quo tempore Demosthenes, fabulâ de ovibus narratâ, quomodo canes lupis tradiderunt, ipsum se cum suis canibus populum defendentibus assimilavit, Alexandrum verò Macedonem lupum solivagum appellavit. “Præterea,” inquit, “sicut mercatores videmus, cum specimen in patellâ circumferunt, paucis tritici granis exhibitis, magnam ejus vim vendere; ita non animadvertitis vos in nobis dedendis omnium simul vestrum deditionem facere.” Hæc quidem memoravit Aristobulus Cassandrensis. Dum adhuc deliberarent Athenienses, & hærent incerti, Demades, acceptis ab Oratoribus quinque talentis, se legatum pollicitus est & deprecatorem pro iis iturum ad regem, sive amicitiam ejus fretus, sive quod speraret se reperturum eum saturum, tanquam leonem cædis expletum. Persuasit igitur Demades, & hominibus veniam impetravit, & civitatem etiam in gratiam ejus reduxit. Post discessum Alexandri magnus erat cum suis Demades, humilis autem Demosthenes. Agide Lacedæmonio res novas moliente iterum

Βερχία σικελικήν πάλιν, εἴτ' ἐπῆξε, τῶν μὲν Ἀθηναίων ὃ
σικελιστῶντων, τῷ δ' Ἀγιδος πεσόντῳ, καὶ τῶν Λακε-
δαίμονίων σικελιστῶντων. Εἰσῆλθον δὲ τότε καὶ ἡ πρὸς τῷ γε-
φύου γραφὴ κατὰ Κτησιφῶντῳ, γραφεῖσα μὲν ὅτι Χα-
ρώνδου ἀρχόντῳ, μικρὸν ἐπάνω τῶν Χαρωνικῶν, κριθεῖσα δ'
ὑπερον ἔτεσι δέχα ἐπ' Ἀειτοφῶντῳ, δημοδμήν δὲ, ὡς ὁδε-
μία τῶν δημοσίων, πεισθέντος, ἀχέ τε τ' ὁδξαν τῶν λεγόν-
των, καὶ τ' τῶν διχαζόντων εὐφρέαν· οἱ τοῖς ἐλαύνουσι τ' Δη-
μοσθένι, τότε πλείστοι διωαμδύοις καὶ μακεδονίζουσι, ὃ φορή-
χμῳ τ' κατ' αὐτῷ ψήφον, ἀλλ' οὕτω λαμπερὸς ἀπέλυσαν,
ὥστε ὁ πέμπτον μέρῳ τῶν ψήφων Αἰσχίνῳ μὴ μεταλαβεῖν.
Ἐκεῖνος μὲν οὖν εὐδὺς ὅκ τῆς πόλεως ὤχετ' ἀπίων, καὶ πρὶ
Ῥόδον καὶ Ἰωνίαν σοφιστεύων κατεβίωσε.

Μετ' ὃ πολὺ δὲ Ἀρπαλος ἦκεν ἐξ Ἀσίας εἰς τὰς Ἀθή-
νας, ἀποδράς Ἀλέξανδρον, αὐτῷ τε τοῖς πράγμασι συνειδώς
πομπὰ δι' ἀσωπίαν, καὶ κείνον ἤδη χαλεπὸν ὄντα τοῖς φίλοις
δεδοκώς. Καταφυγόντος δὲ πρὸς τ' δῆμον αὐτῷ, καὶ μὲν τῶν
χρημῶν καὶ τῶν νεῶν αὐτὸν πρὸς αὐτὸν δίδοντος, οἱ μὲν ἄλλοι ῥήτορες
εὐδὺς ἐποφθαλμιάσαντες πρὸς τὸν πλούτον, ἐβοήθουν, καὶ
συνέπειθον τὸς Ἀθηναίους δέχα καὶ σώζειν τ' ἰκέτην. Ὁ δὲ
Δημοσθένης πρῶτον μὲν ἀπελαύνειν σικελιστῶν τ' Ἀρπαλον,
καὶ φυλάττειν μὴ τ' πόλιν ἐμβάλωσιν εἰς πόλεμον, ἐξ ὅκ
ἀναγκῆς καὶ ἀδίκῃ φοφάσεως. Ἡμέρας δ' ὀλίγας ὑπερον
ἐξεταζομένων τ' χρημῶν, ἰδὼν αὐτὸν ὃ Ἀρπαλος ἠοδέντα βασι-
λικῇ κύλιν, καὶ χαλαμνηνόντα τ' ὀρέαν καὶ ὃ εἶδος, ἐκέλευε
διαβασάσαντα, τ' ὀκλίω ὃ χρυσὸς σκέφαλῳ. Θαυμάσαντες
δὲ ὃ Δημοσθένης ὃ βάρος, καὶ πυροδύνα· πόσον ἀχέ, μειδιάσας
ὃ Ἀρ-

se nonnihil erexit, deinde trepidavit, cū nec Athenienses confurgerent, & Agis cecidisset, & Lacedæmoniis vires obtritæ essent. Hæc tempestate in iudicium ducta est actio in Ctesiphontem de coronâ, quæ quidem delata est Archonte Chærendâ, paulo ante cladem Chæronensem, sed dijudicata decennio post Archonte Aristophonte. Erat verò causarum omnium publicarum celeberrima, cū propter oratorum famam, tum iudicum generosam fortitudinem, qui urgentibus Demosthenem tum maximè potentiâ valentibus, & Macedonum studiosis, non permiserunt, ut condemnaretur, sed ita splendidè liberârunt, ut Æschines ne quintam suffragiorum partem tulerit. Ille quidem statim relicta civitate abiit, & vitam in Rhetoricâ docendâ Rhodi & per Ioniam exegit.

Non ita diu post, Harpalus ex Asiâ Athenas venit, fugiens Alexandrum; cum & sibi ipsi propter intemperantiam criminum multorum conscius esset, & illum etiam metueret jamdudum amicis gravem. Cū ergo ad populum confugeret, & se ipsum unâ cum pecuniis & navibus dederet, cæteri oratores, quibus oculorum aciem divitiarum perstrinxerant, homini patrocinantur, & auctores fuerunt Atheniensibus supplicem amplectendi & conservandi. Demosthenes autem primum quidem suavit, ut Harpalum abigerent, & caverent urbem bello implicare, de causâ nec justâ nec necessariâ. Deinde factâ in pecunias inquisitione, cum videret eum Harpalus regio calice delectari, ejusque cælaturam & speciem contemplari, iussit manibus gestantem pondus auri æstimare. Cum verò Demosthenes gravitatem miraretur, & quæreret, quantum ejus

ὁ Ἀρπαλος, “Ἀξί σοι” (φησὶν) εἴκοσι τάλαντα” καὶ δημοδύτης
 πάχιστα τὸ πυκλὸς, ἐπέμψεν αὐτῷ τινὲς κύλικα, μὲν τῶν εἴκοσι
 τάλαντων. Ἦν δ’ ἄρα δεινὸς ὁ Ἀρπαλος ἐρωτικόδ’ ὡρὸς χρυ-
 σίον ἀνδρὸς ἔφη, καὶ ἀγαθὸς καὶ βολαῖς ὁμμάτων ἀνευρεῖν ἠδύς.
 Οὐ γὰρ ἀντίχει ὁ Δημοσθένης, ἀλλὰ πληγεὶς ὑπὸ τῷ δωρο-
 δοκίᾳ, ὥσπερ ὡχραδεδεγμένος φρουρᾶν, πρὸς κεχαρήκεν τῷ
 Ἀρπάλῳ. Καὶ μὲν ἡμέραν εὖ καὶ χαλῶς ἐείκοις καὶ ταρτάρῳ
 καὶ τῷ τραχέλει κατελιζάμενος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν προῆλθε
 καὶ κελδόντων ἀνίστασθαι καὶ λέγειν, δένδρειν ὡς ἀποκεκομμένης
 αὐτῷ τῇ φωνῇ. Οἱ δ’ εὐφυεῖς χλευάζοντες, “ἔχ’ ὑπὸ σιω-
 “ ἀγῆς” ἔφραζον, “ἀλλ’ ἀπ’ ἀργυράγῃς εἰληφῇται νύκτωρ
 “ τὸ δημαγωγόν.” Ὑπερον δὲ τῷ δήμῳ παντὸς αἰσθομένου τὴν
 δωροδοκίαν, καὶ βυλόμηνον ἀπολογεῖσθαι καὶ πείθειν, ἔκ ἐὼντος,
 ἀλλὰ χαλεπαίνοντος καὶ θυροῦντος, ἀναστὰς ἰς ἔκωφεν, εἰ-
 πὼν, “Οὐκ ἀκύνεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔτι τὴν κύλικα ἔχον-
 “ τῶν;” Τότε μὲν οὖν ἀπέπεμψεν ἐκ τῆς πόλεως τὸν Ἀρπαλὸν
 δεδιότες δὲ μὴ λόγον ἀπαμύνηται χρημῖν ὡς διηπάχουσιν ὁ
 ῥήτορες, ζήτησιν ἐποιῶντο νεοκικλῶν, καὶ τὰς οἰκίας ὀπίσθους
 ἡρώων, πλὴν τὴν Καλλικλέους ἔτι Ἀρρενίδου. Μόνῳ γὰρ τινὲς
 οὗτος νεωστὶ γεγαμηκός, ἔκ ἐῖασαν ἐλεγχθῆναι, νύμφης ἔνδον
 οὐσης, ὡς ἰσορῶ Θεόπομπος. Ὁ δὲ Δημοσθένης ὁμώσεν χωρῶν,
 εἰσήνεγκε ψήφισμα, τὸ ἔξ’ Ἀρεῖας πάλιν βασιλῆα ἐξετάσαι τὸ
 πρῶτον, καὶ τὴν ἐκείνῃ δόξαντα ἀδικεῖν, δοῦναι δίκην.
 ἐν δὲ πρώτοις αὐτῷ τῷ βασιλῆα ἐκείνῃ κατὰ ψήφισμα μὲν,
 μὲν εἰς τὸ δικαστήριον, ὅφλων δὲ πεντήκοντα τάλαντων δίκην,
 καὶ ὡχραδοθεὶς εἰς τὸ δεσμοστήριον, ἀρχαίᾳ τῇ αἰτίᾳ, φα-
 σί, καὶ δι’ ἀσθένειαν τῷ σώματι, ἔτι δυνάμενός φέρειν τὸ
 εἰργμὸν,

pondus esset? “Tibi,” inquit Harpalus subridens, “afferet pondus viginti talentorum.” Et statim, nocte obortâ, misit illi calicem cum viginti talentis. Ille autem Harpalus imprimis sagax erat ad indagandam indolem hominis qui aurum amaret ex vultu & alacritate & jactu oculorum. Non enim contrâ nitebatur Demosthenes, sed largitione perculsus, quasi custodiam in se recepisset, Harpalo se adjunxit. Postridiè lanâ & fasciis collum diligenter obvolutus in concionem venit, & cum juberent eum surgentem perorare, vocem sibi esse interficam nutu significavit. Homines verò urbaniores irridentes dixerunt, guttur oratori non anginâ sed argentanginâ nocte interclusum. Postquàm populus universus sensit corruptelam, nec permisit eum perorare & excusationesnectere, sed infensus perstitit & obstrepuit; consurgens aliquis his verbit irrisit: “Nonne audietis eum, Athenienses, qui calicem gestat?” Tunc igitur Harpalum urbe ejecerunt, & veriti ne ratio postularetur pecuniarum, quas oratores diripuerunt, strenuam inquisitionem fecerunt, & domos obeuntes perscrutati sunt, exceptâ Calliclis Arrhenidæ filii. Solam enim ejus, qui novissimè uxorem duxerat, non patiebantur excuti, sponsæ causâ quæ intus erat, ut testatur Theopompus. Demosthenes verò audacter se opponens periculo, legem tulit, ut curia Areopagi hâc de re quæreret, quosque ea judicaret deliquisse, ii pœnas darent. Cum tamen ipse inter primos a curiâ damnatus esset, in judicium deductus est, ubi mulctatus quinquaginta talentis & in carcerem conjectus, cum jam propter pudorem criminis & infirmitatem corporis carcerem ferre non posset,

εἰργμόν, ἀπέδρα, τὸς μὲν λαθῶν, τῶν δὲ λαθεῖν ἔξουσίαν
δόντων.

Λέγειαι γάρ, ὥς ὁ μαχεῖν ὁ ἄτεος φεύγων ἀποδοιτόνας
τῶν ἀφάφωρων αὐτοῦ πολιτῶν ἐπιδιώκονταί, καὶ βάλαιτο μὲν
αὐτὸν ἀπακρύππειν. Ὡς δ' ἐκεῖνοι φηγεξάμενοι τῷ νόμῳ, καὶ
προσελθόντες ἐγγύς, ἐδέοντο λαθεῖν ἐφόδια πρὸ αὐτῶν, ἐπ'
αὐτὸ τῆτο κομίζοντες ἀργέλιον οἴκοθεν, καὶ τούτῳ χάριν ἐπι-
διώξαντες αὐτὸν, ἅμα δὲ παρρεῖν πρὸς ἑλάν, καὶ μὴ φέρειν ἀνα-
ρῶς ὁ συμβεβηκός· ἐπὶ μᾶλλον ἀνακλαύσατο δὲ Δημοσθένης,
καὶ εἰπεῖν, “ Πῶς δ' ὁ μέλλω φέρειν βαρέως, ἀπολιπὼν πύ-
λιν ἐχέουρας τούτους ἐχέουσαν, οἷος ἐν ἑτέρῳ φίλος εὐρεῖν ὁ
“ ῥαδὶὸν ὅστις; ” Ἦνεγκε δὲ τὴν φυγὴν μαλακῶς, ἐν Αἰ-
γῇ καὶ Τροιζίνι καθεζόμενος τὰ πολλὰ, καὶ πρὸς τὴν Ἀθη-
κὴν ἀποβλέπων δεδακρυμένῳ, ὥς φωνὰς οὐκ εὐγνώμονας
οὐδ' ὁμολογῶσας τοῖς ἐν τῇ πολιτείᾳ νεομύθεσιν ἀπομνη-
μονεύεσθαι. Λέγειαι γάρ, ὅτι τῷ ἄτεος ἀπαλατιόμενῳ,
καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἀναλίσκας τὰς χεῖρας, εἰπεῖν, “ Ὡς
“ δέσπονα πολιὰς, τί δὲ τριπὶ τοῖς χαλεπωτάτοις χαίρεις
“ θηείοις; γλαυκὴ καὶ δράκοντι καὶ δήμῳ; ” Τὸς δὲ προσό-
ται αὐτοῦ καὶ σιωδία τρέπονταί νεομύθεσ ἀπέτρεπε τὴν πολιείας,
λέγων, “ ὥς εἰ δυοῖν προκειμένων ὁδῶν ἀπ' ἀρχῆς, τῆς ὅτι
“ ὁ βῆμα καὶ τὴν ἐκκλησίαν, τῆς δ' ἀντικρὺς εἰς τὸ ὄλεθρον,
“ ἐτύγχονε δὲ προειδώς τὰ κατὰ τὴν πολιείαν κακὰ, φόβοις
“ καὶ φόνοις, καὶ ἀφάβολας, καὶ ἀγῶνας, ὅτι τῷ τῷ ἀν ὁρ-
“ μῆσαι τὴν εὐθὺ τῷ θανάτῳ τείνουσαν.”

Ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ φεύγοντος αὐτοῦ τὴν εἰρημένην φυγὴν, Ἀλέ-
ξανδρος μὲν ἐτελεύτησε, τὰ δ' Ἕλληνας σιωίσαντο πάλιν,

Λεωσ-

aufugisse dicitur, deceptis partim custodibus, partim conniventibus.

Aiunt eum, cum non longè ab urbe profugisset, sensisse quosdam adversarum partium cives eum persequentes, & se abscondere voluisse. Cùm verò eum nominatim appellarent & prope accedentes peterent, ut acciperet ab illis viatica; hanc ipsam in rem se argentum domo attulisse, hujus gratiâ eum secutos: simul etiam, ut animum reciperet, hortantes, neque casum nimis anxie ferret: adhuc vehementiùs illacrymantem Demosthenem dixisse ferunt; “Quomodò non graviter feram, relictâ urbe, quæ tales inimicos habet, quales amicos in aliâ reperire difficile est?” Exilium imbecilli animo tulit, in Æginâ & Trœzeni ut plurimùm sedens, & versus Atticam lacrymabundus prospectans; adeò ut quædam ejus voces commemorentur, neque generosæ, neque magnificis suis in republicâ gerendâ orationibus consentaneæ. Fertur enim urbe excedens, porrectis versùs Acropolim manibus, dixisse; “O Pallas, urbis tutela, cur tribus feris sævissimis gaudes, bone, serpente & populo?” Juvenes, qui ad eum accederent & unâ commorarentur, a republicâ dehortatus est, dicendo; “Si ab initio duæ sibi viæ propositæ fuissent, altera, quæ ad suggestum & concionem ferret, altera contrâ ad perniciem; & si facultatem habuisset prævidendi gerendæ rei publicæ mala, timores & invidias & calumnias & certamina: eam ingressurum fuisse, quæ rectâ ad interitum duceret.”

Sed enim, dum adhuc in isto, de quo dicimus, esset exilio, Alexander decessit; & urbes Græcæ iterum conjuraverunt,

Leof-

Λεωθένους ἀνδραγαθῦντος, καὶ περὶ ἐλπίζοντος Ἀντίπατρον ἐν
 Λαμία πολιορκούμενον. Πυθέας μὲν οὖν ὁ ῥήτωρ καὶ Καλλι-
 μέδων ὁ Κάραβος, ἐξ Ἀθηνῶν φεύγοντες, Ἀντίπατρω προσεγέ-
 νοτο, καὶ μὲν πῶν ἐκείνους φίλων καὶ πρεσβέων, δευρόντες οὐκ
 εἶσι ἀφίστασθαι τῆς Ἑλλάδας, οὐδὲ προσέχειν τοῖς Ἀθηναίοις·
 Δημοσθένης δὲ τοῖς ἐξ ἄλλοις πρεσβεύουσι προσμύξας ἑαυτὸν,
 ἠγωνίζετο καὶ συνέπραττειν ὅπως αἱ πόλεις συνεπιθήσονται τοῖς
 Μακεδόσι, καὶ συνεκβαλῶσιν αὐτοὺς τῇ Ἑλλάδι. Ἐν δ' Ἀρ-
 χαδία καὶ λαιδορίαν ἔτι Πυθέας καὶ ἔτι Δημοσθένης θημέως πρὸς
 Ἀλλήλους, εἰρηνικὸν ὁ Φύλαρχος, ἐν ἐκκλησίᾳ ἔτι μὲν ὑπὲρ τῇ Μα-
 κεδόνων, τῷ δ' ὑπὲρ τῇ Ἑλλήνων λέγοντος. Λέγοντα δὲ τῷ μὲν
 Πυθέᾳ εἰπεῖν “ὅτι χαρά τῳ οἰκίᾳ, εἰς ἣν ὄνειον εἰσφέρειν γάλα,
 “κακόν τι πάντως ἔχει νομίζομεν, οὕτω καὶ πόλιν ἀνάγκη
 “νοσεῖν εἰς ἣν Ἀθηναίων πρεσβεία παραγίνεται”. Τὸν δὲ Δη-
 μοσθένη πρὸς αὐτὸν ὁ πρῶτος εἰσάγει, φησάντα “καὶ τὸ γάλα τὸ
 “ὄνειον ἐφ' ὑμῶν, καὶ τῶν Ἀθηναίων παραγίνεται ὅτι σωτηρία
 “τῷ νοσούντων”. Ἐφ' οἷς ἡσθεῖς ὁ τῷ Ἀθηναίων δῆμος ψηφίζε-
 ται πρὸς Δημοσθένος χάριστον. Τὸ μὲν οὖν ψήφισμα Δήμων ὁ
 Παμφιδύς, ἀνεμὸς ὢν Δημοσθένους, εἰσήνεγκεν. Ἐπέμψθη δὲ
 τριήρης ἐπ' αὐτὸν εἰς Αἴγιαν. Ἐκ δὲ Πειραιῶς ἀνέβαινεν, ὅτε
 ἀρχὸντος, ὅτε ἱερέως ἀπολειφθέντος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν
 ὁμοῦ πάντων ἀπαντῶντων καὶ δεχομένων προθύμως· “Ὅτε καὶ
 φησιν αὐτὸν ὁ Μάγνης Δημήτριος ἀναλείναντα τὰς χεῖρας,
 μακαρίσθαι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ αὐτὸν, “ὡς βέλτιον Ἀλκιβιάδου
 “κατάνηκα πεπεισμένους γὰρ, ὅς ἐβελισσόμενοι ὑπὸ αὐτοῦ, δέχεσθαι
 “τῶν πολιτῶν”. Τῆς δὲ χρηματικῆς ζημίας αὐτοῦ μετῴσης
 (ὅς γ' ἐξῆν χάριτι λύσαι καταδίκην) ἐσπορίζοντο πρὸς τὸ νόμον.
 Εἰωρότες

Leosthene rem feliciter gerente, & Antipatrum Lamiæ obsessum circumvallante. Pytheas ergo Orator & Callimedon Carabus, ex Athenis profugi, se Antipatro conjunxerunt, & cum ejus amicis & legatis obeuntes impediverunt, quo minùs Græci deficerent & Atheniensibus auscultarent. Demosthenes autem, se legatis Atheniensibus immiscens, unà dedit operam & contendit ut civitates simul adortæ Macedonas eos Græciâ ejicerent. Et in Arcadiâ mutua fuisse Pythæ & Demosthenis convitia memorat Phylarchus, cum alter in concione pro Macedonibus, alter pro Græcis peroraret. Fertur quippe Pytheam dixisse; “Sicut domum, in quam lac asinum deferatur, malè omnino se habere suspicamur; sic urbem necesse est morbo laborare, in quam Atheniensium venerit legatio.” Demosthenem verò inverso exemplo dixisse, “Et lac asinum ad sanitatem, & Athenienses etiam adesse ad salutem morbo laborantium.” Quibus delectatus populus Atheniensis Demostheni reditum decernit. Et legem quidem rogavit Demon Præaniensis Demosthenis consobrinus. Missa est autem Æginam ad eum triremis & cum à Piræo in urbem ascenderet, nec Archon, nec sacerdos domi relictus est, sed universi simul cives occurrebant & alacriter excipiebant. Quo tempore, ait Demetrius Magnesius, eum sublati manibus se propter illum diem beatum prædicasse, “quod honorificentius, quàm Alcibiades rediret; Se enim à volentibus civibus excipi, non à coactis.” Cum autem maneret multa pecuniæ solvenda (non enim pœnam remittere per gratiam fas erat) legem ingenioso commento eluserunt. Cum enim

moris

Εἰώθότες γὰρ ἐν τῇ θυσίᾳ τὸν Διὸς τὸ σωτῆρος ἀργύριον τελεῖν τοῖς
 χαλσκειάροις καὶ κοσμητοῖς τῶν βωμῶν, ἐκείνῳ τότε τὰ ποιῆ-
 σαι καὶ πρᾶξαι πεντήκοντα ταλάντων ἐξέδωκαν, ὅπερ ἦν τί-
 μημα τῆς χαλσίδης. Οὐ μὴν ὅτι πολὺν χρόνον ἀπέλαυσε τῆς
 πατρὸς χατελθὼν, ἀλλὰ ταχὺ τῷ Ἑλληνιστῷ τραυματίῳ
 σωτρίβεντων, Μεταγεινίωνος μὲν ἡ περὶ Κρανῶνα μάχη συνέ-
 πεσε, Βοηδρομιῶνος δὲ παρήλθεν εἰς Μενυχίαν ἡ φεβρά, Πυα-
 νεμῶνος δὲ Δημοσθένης ἀπέθανε τὸνδε τὸν τρόπον.

Ὡς Ἀντίπατρος καὶ Κράτερος ἠγγέλλοντο ποσειδόντες ὅτι
 ταῖς Ἀθήναις, οἱ μὲν περὶ τὸν Δημοσθένη φθάσαντες ὑπεξῆλθον ἐκ
 τῆς πόλεως, ὁ δὲ δῆμος αὐτῶν θάνατον κατέγνω, Δημάδου γρά-
 φαιτος. Ἄλλων δ' ἄλλα καὶ ἀφασαρέντων, ὁ Ἀντίπατρος
 ἀνέπεμπε τὰς συλλαμβάνοντας, ὧν ἡγεμὼν ἦν Ἀρχίας ὁ κλη-
 θὴς Φυλαδοθήρας. Τῷτον δὲ, Θέριον ὄντα τῷ γένει, λόγος ἔχων
 τραγῳδίας ὑποκρίεσθαι ποτε, καὶ τῷ Αἰγνήτῳ Πῶλον, τῷ Ἐφ-
 ραλόφῳ τῇ τέχνῃ πάντας, ἐκείνους γεγονέναι μαθητὴν ἰσοῦσιν.
 Ἑρμιππὸς δὲ τῷ Ἀρχίᾳ ἐν τοῖς Λακρίταις ὁ ῥήτορος μαθητὴν
 ἀναγράφει. Δημήτριος δὲ τῷ Ἀναξιμένης διατρίβειν μέλει
 κέναι φησὶν αὐτόν. Οὗτος γὰρ ὁ Ἀρχίας Ὑπερίδῳ μὲν τὸν ῥήτορα,
 καὶ Ἀριστοίκῳ τὸν Μαραθῶνιον, καὶ τῷ Δημητρίῳ τὸν Φαληρέως ἀδελ-
 φὸν Ἰμεραῖον, ἐν Αἰγνῇ, κατέφυγον ὅτι τὸ Αἰάκειον, ἀπο-
 σπάσας, ἐπέμψεν εἰς Κλεωνᾶς πρὸς Ἀντίπατρον καὶ καὶ διεφθάρ-
 ρησαν. Ὑπερίδης δὲ καὶ τῷ γλωττῇ ἐκλήμηνθη λέγεσθαι. Τὸν
 δὲ Δημοσθένη πυθόμενος ἰκέτιν ἐν Καλαυδαῖς. ἐν τῷ ἱερῷ
 Ποσειδῶνος κατέκειτο, ἀφελύσας ὑπηρεπχοῖς, καὶ ἀπο-
 βάς μὲν θορᾶν δορυφόρον, ἔπειθεν ἀναστάντα βαδίζειν μετ'
 αὐτῷ πρὸς Ἀντίπατρον, ὡς δυσχερὲς πεισόμενον εἶναι. Ὁ δὲ

moris esset in sacris Jovis Servatoris argentum iis pendere, qui aræ apparatus & ornamenta curabant, hoc munus ei detulerunt, quinquaginta etiam talenta, quæ erat multæ irrogatæ summa. Nihilominus post reditum non licuit ei patriâ diu frui; rebus autem Græciæ statim obrutis, mense quidem Metagitnionē pugnatum est ad Cranionem, Boedromione verò præsidium Munychiam occupavit, & Pyanepsione Demosthenes periit hoc modo.

Cum nuntiaretur Antipatrum & Craterum Athenas venire, Demosthenes cum suis ex urbe præcipites fugerunt; populus autem, Demade accusante, eos capitis damnavit. Aliis verò aliàs dispersis, misit Antipater, qui eos comprehenderent, ducem habentes Archiam appellatum Phygadotheram, seu profugorum venatorem. Illum, genere Thurium, fama est aliquando fuisse histrionem tragicum; & memorant Polum istum Æginetam, qui omnes artificio superavit, illius fuisse discipulum. Hermippus autem Archiam inter Lacriti Rhetoris discipulos fuisse scribit. Demetrius verò ait eum Anaximeni operam dedisse. Ille igitur Archias Hyperidem oratorem, Aristonicum Marathonium, & Demetrii Phalarei fratrem Himeræum, qui ad Ajacis fanum Æginæ confugerant, avulsos inde Cleonas misit ad Antipatrum, & ibi interfecti sunt. Hyperidis etiam linguam excisam ferunt. Intellecto autem Demosthenem supplicem federe Calauriæ, in templo Neptuni, eò trajecit navigiis actuariis, & descendens cum Thraciis suis satellitibus hastatis suasit, ut consurgens secum iret ad Antipatrum, nihil mali proinde passurum esse. Contigit verò De-

Δημοθένης ἐτύγχευεν ὅφιν ἐωρακώς καὶ τὴς ὑπνοῦς ἐκείνης
 καὶ νυκτὸς ἁλλόκοτον. Ἐδοκεν γὰρ ἀνταγωνίζεσθαι τῷ Ἀρχίᾳ, τρα-
 γωδίαν ὑποκρινόμενος· εὐήμερων δὲ καὶ κατέχων ὁ θεατρον, οὐ-
 δεία ποτασκευῆς καὶ χορηγίας κρατεῖσθαι. Διὸ τῷ Ἀρχίου
 πολλὰ φιλοδωρῶπα ἀγαλεχθέντος, ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν,
 ὥσπερ ἐτύγχευε καθήμενος, “ὦ Ἀρχία” (εἶπεν) “ὅτε ὑπο-
 κρινόμενός με ἐπεισας πώποτε, ὅτε νῦν πείσεις ἐπαγελλό-
 μος.” Ἀρξάμηνος δ’ ἀπειλεῖν τῷ Ἀρχίᾳ μετ’ ὀργῆς, “Νῦν”
 (εἶπεν) “λέγεις τὰ ἐκ τῆς Μακεδονικῆς τρίποδος, ἄρτι δὲ ὑπε-
 κρίνεις· μακρὸν ἐν ὁπίσῃ, ὅπως ὀπίσσειλαι πρὸς τοῖς οἴκοι.” Καὶ
 ταῦτ’ εἰπὼν, οὐτὸς ἀνεχώρησε τῷ ναοῦ· καὶ λαβὼν βιβλίον, ὡς
 γράφειν μέλλων, προσήνεγκε τῷ σῶματι τὸν χεῖραμον, καὶ δακνὼν,
 ὥσπερ οὐδὲ ἀγνοοῖα καὶ γράφειν εἰώθει, χρόνον πνὰ κατέχων,
 εἴτα συγκαλυφάμενος ἀπέκλινε πρὸς κεφαλὴν. Οἱ μὲν οὖν
 ποτα ταῖς θύραις ἐστῶτες δορυφόροι, κατεγέλων ὡς ἀποδει-
 λῶντος αὐτῷ, καὶ μαλακὸν ἐκάλουν καὶ αἰσχροῦ· ὁ δὲ Ἀρχίας
 προσελθὼν ἀπίστα καὶ παρεχάλε, καὶ τὴς αὐτοῦ ἀνακυκλῶν λό-
 γους, αὐτῷ ἐπιγγέλλετο ἀγλαγὰς πρὸς τὸν Ἀντίπατρον.
 Ἦδη δὲ συνηδημένος ὁ Δημοθένης ἐμπεφυκὸς αὐτῷ τῷ φαρ-
 μάκῃ καὶ κραδίῳτος, ἐξεκαλύφατο καὶ ἀναβλέψας πρὸς τὸν
 Ἀρχίαν, “Οὐκ ἀνφθάνοις” (εἶπεν) “ἤδη τὸ ἐκ τῆς τραγωδίας
 ὑποκρινόμενος Κρέοντα, καὶ ὁ σῶμα τῷτο ρίπτων ἀταφον.
 “Ἐγὼ δ’ ὡ φίλε Πόσειδον ἐπὶ ζῶντι ἐξορίσασθαι τῷ ἱεροῦ· πρὸς
 “δὲ Ἀντιπάτρω καὶ Μακεδόσιν ὅδ’ ὁ σὸς ναὸς καθαρὸς ἀπο-
 “λέλειπται.” Ταῦτ’ εἰπὼν, καὶ κελύσας ὑπολαβεῖν αὐτὸν
 ἤδη τρέμοντα καὶ σφαλλόμενον, ἅμα πρὸς πρὸς ἐλθεῖν καὶ ποτα-
 λαῖσαι τὸν βαμνὸν, ἐπέσε, καὶ γενάξας ἀφῆκε τὸν ψυχρὸν.

mosthenem nocte superiore dormientem somnium inusitatum vidisse. Videbatur sibi in agendâ tragœdiâ cum Archiâ contendere: & cum populo placeret & theatri favorem obtineret, tamen propter inopiam apparatus & sumptus superari. Quapropter, Archiâ multa humaniter differente, sedens (ut antea) rectâ eum suspexit dixitque; "O Archia, neque Histrion me movebas unquam, neque nunc movebis Promissor." Cum autem Archias iratus minas proferre inciperet, "Nunc," inquit, "ex tripode Macedonico edis oracula, antea histrionem agebas. Paululum ergo te contineas, dum aliquid mittam ad eos qui domi meæ sunt." Sic fatus interiùs recessit in templum, & tabulis sumptis, tanquam scripturus, admovit ori calamus, utque inter cogitandum & scribendum solebat, aliquandiu momordit, deinde caput obvolutum inclinavit. Satellites igitur, qui pro foribus stabant, iridebant eum quasi pusillanimum, & mollem vocabant & effœminatum. Archias autem accedens hortabatur ut surgeret, & eosdem iterans sermones, faciles nuntiabat cum Antipatro in gratiam reditus fore. Jam verò sentiens Demosthenes penetrâsse intus vim veneni, & per viscera regnare, caput aperuit & intentis in Archiam oculis, "Reliquum est," inquit, "ut quamprimum agas istum ex tragœdiâ Creontem, & corpus hoc inhumatum abjicias. Ego verò, alme Neptune, adhuc vivus sacris ædibus excedo; Antipater autem & Macedones ne tuum fanum inviolatum prætermiserunt." Sic fatus, cum jussisset, ut se jam trementem & vacillantem sustinerent, simul cum progrediretur & præteriret aram, cecidit & cum gemitu emisit animam.

Aristo

Τὸ δὲ φάρμακον Ἀέτων μὲν ἐκ τοῦ χαλάμου λαβεῖν φησὶν αὐτὸν, ὡς εἴρηκα. Πάππος δὲ πρὸς (ὃς ἢ ἱστορεῖται Ἑρμιώππος ἀνείληφε) φησὶ πεσόντος αὐτοῦ πατρὸς καὶ βωμόν, ἐν μὲν τοῦ βελίῳ γεγραμμένης ἐπιτολῆς ἀρχὴν εὐρεῖσθαι, “Δημοσθένης” “Ἀντιπάτρω,” καὶ μηδὲν ἄλλο. θαυμάζομεν δὲ καὶ ὅτι καὶ ἡ γὰρ οὐκ ἐξυτήτος, διηγείσθαι τῆς πατρὸς ταῖς θύραις ὄραται, ὡς ἐκ λίνου ῥακίς λαβὼν εἰς τὴν χεῖρα παραδοῖτο καὶ ἑσπίασεν καὶ χαλαπὸι τὸ φάρμακον αὐτοῖς δ’ ἄρα χρυσὸν ᾗδθη^{εἰ} τὸ χαλαπὸν νόμον. Ἡ δ’ ἐπιπρεπὴς παιδεία, πυνθανομένη τὴν πατρὸς καὶ Ἀρχίαν, φαίη πολὺν^{εἰ} χρόνον, ἔξ τ’ ἑπορείῃ τὸν σπόδεσμον ἐκείνου ὁ Δημοσθένης, ὡς φυλακίτην. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ αὐτὸς ἐν κρίκῳ φησὶ κοίλῳ τὸ φάρμακον φυλάσσειν καὶ δὲ κρίκον^{εἰ} τῆτον αὐτῷ φόρημα παρὰ βραχιόνιον. Τῶν δ’ ἄλλων ὅσοι γεγραπασὶ παρὰ αὐτῷ (πάνπολλοι δὲ εἰσι) ταῖς διαφοραῖς ἐκ ἀναγκῆς ἐπεξελεῖν· πλὴν ὅτι Δημόχαρς, ὁ καὶ Δημοσθένης οἰκέτης, οἷα φησὶν αὐτὸν “ἐκ ὑπὸ φαρμάκου, θεῶν δὲ ἡμῶν καὶ” “προνοίᾳ, καὶ Μακεδόνων ὁμότητος ἐξαπαγγέλλεται, συντόμως χαλαρὰ φέρειν καὶ ἀλύπως.” Κατέγραψε δὲ ἐκ τῆς δέκα καὶ Πυανεψίανος μνήμης· ἐν ἣ καὶ τὴν σκυθρωπότητα τὴν θεομοφορίαν ἡμέραν ἀρῶσαι πατρὶ τῇ θεῷ νητεύουσιν αἱ γυναῖκες.

Τέταρτον μὲν ὀλίγον ὑπερὸν ὁ καὶ Ἀθηναίων δῆμος ἀξίαν σποδίδος ἡμῶν, εἰκόνα τε χαλκῇν ἀνέστησε, καὶ τὴν παραστάτην ἐπιφύλαττε τὴν σποδὶ γένους ἐν Πρυτανείῳ σίτῃσιν ἔχειν. Καὶ ὅτι γεγραμμένα τὸ θρυλλόμενον ἐπεγράφῃ τῇ βασίλει καὶ ἀνδριάντι,

Εἴ ποῦ ἴστω ῥώμῃ γνῶμη, Δημόσθενες, εἶχες,

Οὐ πόλιν ἀνὰ Ἑλλήνων ἤρξεν ἄρης Μακεδόνων.

Οἱ καὶ αὐτὸν καὶ Δημοσθένεα τῆτο ποιῶσαι λέγοντες ἐν Καλαῶ-

ρια,

Aristo quidem refert eum è calamo venenum hausisse, uti priùs dictum est. Pappus autem quidam (cujus narrationem sequitur Hermippus) ait, cum ad aram collaberetur, reperi- tum esse in libello scriptæ epistolæ initium, "Demosthenes "Antipatro;" & nihil ultra; & cum mirarentur homines mortis celeritatem, dixisse Thracas, qui pro foribus stabant, eum à panniculo quodam acceptum manibus venenum ori ad- movisse, & ebibisse; se autem ratos aurum esse, quod deglu- taret. Puella verò, ejus ministra, interroganti Archiæ dixit, jam diu esse, ex quo fasciam illam secum gestâisset, loco amu- leti contra venena. Ipse etiam Eratosthenes ait, eum in ca- vo annulo venenum servâsse, annulum autem fuisse illi gesta- men brachiale. Cæterorum verò, qui de illo scripserunt (& permulti sunt) diffensiones percurrere supervacaneum est; præ- terquam quòd Demochares Demosthenis familiaris existimare se ait; "Eum non veneno, sed favore, & providentiâ Deo- rum à crudelitate Macedonum ereptum esse, morte repen- tinâ & minimè gravi." Interiit die Pyanepsionis decimo sex- to, quem diem Thesmophoriarum tristissimum agentes mulieres apud Cererem jejunia peragunt.

Populus tamen Atheniensis ei paulo post dignos honores red- didit, imaginemque ejus æream posuerunt, tum ex ejus stirpe natu maximo victum in Prytaneo præbendum decreverunt. In- scriptum est basi statutz pervulgatum illud Epigramma.

Hic, si quantum animo, tantum valuisset in armis,

Non Macedo Argolicas Mars domuisset opes.

Qui enim ipsum Demosthenem (cum venenum in Calauriâ
fum-

εἰα, μέλλοντα ὃ φάρμακον προσφέρεισθαι, κομιδῇ φλυαροῖσι.

Μικρὸν δὲ ὥροσθαι ἢ ᾧ διαβαλεῖν ἡμᾶς Ἀθήναζε, λέγεται ἡ τοῦτο συμβῆναι. Στρατιώτης ὅπτι κρίσιν πινὰ χαλκίδμος ὑφ' ἡγεμόνος, ὅσον εἶχε χρυσίδιον, εἰς ταῖς χεῖρας ἀνέθηκε ὃ ἀνδριάντος. Ἐστῆκε δὲ τῆς δακτύλους συνέχων δι' Ἀλλήλων, καὶ ᾧ διαπέφυκεν ὃ μεγάλη πλάτανος· ἀπὸ ταύτης πολλὰ τ' φύλλον (εἴτε πνεύματος ἐκ τύχης καταβαλόντος, εἴτ' αὐτὸς ὅτος ὁ θεὸς ἐχάλυψε) ᾧ κείμενα καὶ συμπεσόντα λαθεῖν ἐποίησε τὸ χρυσίον ἐκ ὀλίγον χρόνον. Ὡς δ' ὁ ἄνθρωπος ἐπαλθὼν ἀνεῦρε, καὶ διεδόθη λόγος ὑπὲρ τούτου, πολλοὶ τῶν εὐφυῶν ὑπόθεσιν λαβόντες εἰς ὃ ἀδωροδόκητον τῷ Δημοσθένει, διημιλλῶντο τοῖς ὀπτηγμάμασι. Δημάδιω δὲ χρέον ὃ πολὺ ἀπολαύσαντα τῆς φυομένης δόξης, ἡ Δημοσθένης δίκη κατήγαγεν εἰς Μακεδονίαν, οὗς ἐκολάκευεν αἰσχροῦς, ὑπὸ τούτων ἐξολέμενοι διχάως· ἐπαχθὴ μὲν ὄντα καὶ ᾧ ᾧ περὶ αὐτοῖς, τότε δ' εἰς αἰτίαν ἄφυκτον ἐμπεσόντα. Γράμματά γὰρ ἐξέπεσεν αὐτῷ, δι' ὧν παρεχάλετο Περδίκκῃ ὀπτιχεῖν Μακεδονίαν, καὶ σώζειν τῆς Ἑλληνικῆς, ὡς ἀπὸ σαπρῶ καὶ παλαιῶ σήμονος (λέγων τὸν Ἀντίπατρον) ἡρήμενοι. Ἐφ' οἷς Δεινάρχου τῷ Κορινθίῳ κατηγόρησαντες, παροξυνθεὶς ὁ Κάσσανδρος ἐλάττωσθαζεν αὐτῷ τῷ κόλπῳ τὸν ὕον, εἴτα ὅπως ἐκείνον ἀνελεῖν προσέταξεν, ἐν τοῖς μεγίστοις διδασκόμενοι ἀτυχήμασι, “ὅτι ᾧ ᾧ εἰαυτὸς οἱ ᾧ ᾧ πωλοῦσιν,” ὃ πολλάκις Δημοσθένης ᾧ ᾧ ᾧ, ὃ ᾧ ᾧ. Τὸν μὲν οὖν Δημοσθένης ἔχεις, Σόασι, βίον, ἐξ ὧν ἡμεῖς ἀνέγνωμεν, ἢ διηκόμεθα.

sumpturus esset) hoc fecisse perhibent, omnino nugantur.

Paulo verò ante quàm nos veneramus Athenas, hujusmodi quiddam fertur accidisse. Miles, ad causam quandam dicendam coram duce vocatus, quantum habuit auri, in manibus statuæ reposuit. Habuit illa digitos inter se implexos, & juxta platanus haud magna crevit. Multa inde folia (sive ventis fortuitò dejecta, sive ipse, qui deposuit pecuniam, hâc ratione abscondidit) circumjacentia & coacervata effecêre ut aurum diu lateret. Postquam ille reversus saluum reperiit, & fama rei pervulgata est, multi ingeniosi, occasione inde sumptâ ad probandam Demosthenis abstinentiam in repudiandis muneribus, Epigrammatibus certaverunt. Demades verò nascentis gloriæ fructum non diuturnum senserat, cum eum debitum Demosthenis ultioni supplicium duxit in Macedoniam, quibus turpiter adulatus fuisset, ab iis meritò occisum; cum & prius illis odiosus fuisset, tunc etiam in crimen incidit inevitabile. Litteræ enim ab eo exciderant, quibus hortabatur Perdiccam, ut Macedoniam adoriretur & Græcos fervaret, qui à putri & veteri stamine (Antipatrum intelligens) penderent. Quæ cum detulisset Dinarchus Corinthius, admodum irritatus Cassander in ejus sinu filium jugulavit, deinde ipsum etiam jussit necari: tandem aliquando maximis calamitatibus edoctum, id quod sæpe prædicenti Demostheni non crediderat; "Patræ proditores se ipsos primos vendere." Habes igitur, Sossî, ex iis, quæ vel legendo vel audiendo consequi potuimus, Demosthenis vitam.

ΚΙΚΕΡΩΝΟΣ ΒΙΟΣ.

Κικέρωνος δὲ τὸ μὲν μιν πρῶτον λέγουσιν Ἑλβίαν καὶ γεγενῆσθαι χαλῶς καὶ βεδιωκέσθαι. ὧς δὲ ἔπαρτος ὄσθον ἢ πυθῆσθαι μέτερον. Οἱ μὲν γὰρ οἱ καφείω λινὴ καὶ θηρόσθαι καὶ τραφῆσθαι τὴν αἰδρα λέγουσιν. οἱ δὲ εἰς Τύλλιον Ἀππίον ἀνάγουσι τὸ ἀρχιῶν. ἔθνησις, βασιλεύσαντα λαμάρως οἱ Οὐόλθοις. Ὁ μέντοι πρῶτος οἱ τῶν γένους Κικέρων ἐπονομασθεῖς, ἀξίος λόγου δοκῶν θηρόσθαι. διὸ τὸ ἐπὶ κλησθαι ἐκ ἀπέρριψαν οἱ μετ' αὐτὸν, ἀλλ' ἡσπασάντο, καὶ τὸν ὑπὸ πολλῶν χλευαζομένην. Κίκερ γὰρ οἱ Λατῖνοι τὸν ἐρέβινδον χαλῶσι. Καὶ κένος οἱ τὸν πέραν τὸν ῥινὸς ἀφαισθῆναι ἀμβλεῖαν εἶχει, ὥστε ἐρέβινδου ἀφαισθῆναι, ἀφ' ἧς ἐκτῆσατο τὸ ἐπὶ κλησθαι. Αὐτὸς γὰρ μὲν Κικέρων, ὑπὸ ἔθνησις γένεσθαι, τὸ φίλον αὐτὸν οἰομένην δεῖν, ὅτε πρῶτον ἀρχιῶν μετῆν καὶ πολιτείας ἡπλετο, φυγεῖν τὸνομα καὶ μεταθέσθαι, λέγειν νερμειουσάμενος εἰπεῖν, "ὡς ἀγωνεῖται τὸν Κικέρωνα τὸν Σκαύρων καὶ τὸν Κάτλαν οἰδοξότερον ἀποδείξαι." Ταμειῶν δ' οἱ Σικελία, καὶ τοῖς θεοῖς ἀνάθημα ποικίλμενος ἀργυροῦ, τὰ μὲν πρῶτα δύο τῶν ὀνομάτων ἐπέγραψε, τὸν τε Μάρκον καὶ τὸν Τύλλιον, ἀντὶ δὲ τῶν τρίτων οὐκ ὤκνησεν, ἐρέβινδον ἐκέλευσε ὡς καὶ τὰ γράμματα τὸν τεχνίτῳ ἐντορεῦσαι. Ταῦτα μὲν οὕτως ὡς ἔθνησις ὀνόματος ἐστὶν ἰσθῆναι.

Τεχθῆναι

De capite antiquo
ex basalte in museo
RICHARDI MEAD M.D.

Gravelot del.

J. Pine sculp.

C I C E R O N I S

V I T A.

Helviam, Ciceronis matrem, illustres habuisse natales & splendide vixisse ferunt. De patre verò nihil cum moderatione dictum invenio. Alii enim hominem in officinâ quâdam fulloniâ & natum esse & educatum perhibent : alii ad Tullium Attium, illustrem Volscorum regem, originem ejus familiæ reducunt. Verùm is, qui hujus gentis primus Ciceronis cognomen habuit, videtur fuisse vir memorabilis. Quapropter ejus deinde posteri hoc cognomentum non repudiârunt, sed quamlibet vulgò irrisum libenter amplexi sunt. Quod enim nos erebinthum, Latini cicer appellant : & ille in extremo naso habuit notam subobscuram, similem interstitio quod in cicere apparet, unde cognomentum duxit. Hic autem, de quo scribimus, Cicero, cùm primùm magistratus ambiret, & rempublicam attingeret, amicis interesse ejus putantibus, ut istud nomen abjiceret & immutaret, fertur juvenili cum jactantiâ dixisse, “ enisurum se, ut Ciceronis nomen Scavris & Catulis illustrius efficeret.” Et cùm quæstor Siciliæ donum ex argento Diis consecraret, duo prima nomina, Marcum & Tullium inscripsit ; pro tertio autem jocosè jussit artificem juxta literas ciceris figuram cælare. Hæc igitur de nomine memorantur.

Τεχθῆναι δὲ Κικέρωνα λέγουσιν, ἀνωδύνως καὶ ῥηϊδίως λε-
 χθαι τοῦ αὐτοῦ τῆς μητρὸς, ἡμέρα τρίτη τῶν νέων χα-
 λουδῶν, ἐν ᾗ νῦν αὖ ἀρχόντες εὐχόμενοι καὶ δύσιν ἔσθ'
 τῷ ἡγεμόνι. Τῇ δὲ πέτῃ φάσμα δοκῆς ἠμέσθαι, καὶ φοβε-
 ρεῖν ὡς ὀφείλει μέγα πᾶσι Ῥωμαίοις ἐκτρέφειν. Ταῦ-
 τα δ' ἄλλως ὀνειράται καὶ φλύαρον εἶναι δοκοῦντα, ταχέως
 αὐτὸς ἀπέδειξε μαλίσαν ἀληθειάν, ἐν ἡλικίᾳ τῷ μανθά-
 νειν γενόμενός, δι' εὐφυΐαν ἐκλάμψας, καὶ λαβὼν ὄνομα
 καὶ δόξαν ἐν τοῖς πασίν· ὥστε τὸς πατέρας αὐτοῦ ἐπιφοι-
 τᾶν τοῖς διδασκαλείοις, ὅφρα τε βουλομένοις ἰδεῖν τὸν Κι-
 κέρωνα, καὶ τὴν ὑμνουμένῳ αὐτοῦ περὶ τὰς μαθήσεις οἰ-
 τηται καὶ σιῶσιν ἰσότησαι· τὸς δ' ἀχροικότεροις ὀργίζεσθαι
 τοῖς ἡέσιν, ὁρῶντας ἐν ταῖς ὁδοῖς τὸν Κικέρωνα μέσον αὐ-
 τοῦ ὅτι πρὶν λαμβάνοντας. Γενόμενός δ', ὥσπερ ὁ Πλά-
 των ἀξιοῖ τὴν φιλομαθίαν καὶ φιλόσοφον φύσιν, οἷος ἀσπά-
 ζεσθαι πᾶν μάθημα, καὶ μηδὲν λόγου μηδὲ παρρησίας ἀπ-
 μάξιν εἶδέναι ἑρῶν πῶς περὶ μὲν ἄλλων ὅτι ποιητικῶν. Καί
 τι ποιημάτων ἐπὶ παρὸς αὐτοῦ λησώζεται, Πόντιος
 Γλαῦκος, ἐν τετραμέτρῳ πεποιημένον. Περιὼν δὲ τῷ χρό-
 νῳ, καὶ ποικιλωτέρῳ ἀπόμενός τῆς περὶ τῶντα μούσης,
 ἔδοξεν ἔμμενοι ῥήτωρ ἄλλὰ καὶ ποιητὴς ἀεικὴς εἶναι Ῥωμαίων.
 Ἡ μὲν οὖν ὅτι τῇ ῥητορικῇ δόξα μέλει νῦν λησύνει,
 καὶ περὶ ἑμμενὸς γενημένης περὶ τὸς λόγους χρηστομίας,
 τὴν δὲ ποιητικὴν αὐτῷ, πολλῶν εὐφυῶν ὀπιτηνομένων, πα-
 τάσας ἀκλεῖν καὶ ἀτιμῶν ἔρρειν συμβέβηκεν. Ἀπαλλαγὴς
 δὲ τῶν ἐν πασὶ λησυνέων, Φίλωνος ἤκουσε ὅτι ἔξ' Ἀχα-
 δημίας, ἐν μάλιστα Ῥωμαῖοι τὴν Κλειδομάχῃ σιῶσαν καὶ λησ-
 τὸν

Natum autem Ciceronem ferunt, facili partu, & nullo matris dolore, tertio nonas Januarii, quo die nunc magistratus sacra & vota faciunt pro Imperatoris salute. Et nutrici ejus spectrum apparuisse dicitur & prædixisse ingens eam emolumentum omnibus Romanis nutrire. Hæc, quæ aliàs videri poterant insomnia & nugæ, statim ipse demonstravit certa fuisse vaticinia. Quamprimum enim in ætatem discendarum literarum adolevit, splendore ingenii emicuit, & nomen famamque inter pueros consecutus est; adeo ut patres eorum sæpe ludos literarios adirent, tum oculis Ciceronem intueri cupientes, tum celebratum illum in discendo acumen & solertiam contemplari: agrestiores autem filiis suis succenserent, cum viderent eos inter eundem Ciceronem honoris causâ medium recipere. Et cum esset ingenio (qualem esse Plato requirit studiosam & philosophicam naturam) ad omnes scientias complectendas apto, nec ullum eruditionis aut disciplinæ genus negligeret, alacrius quodammodò ad poeticam trahebatur. Et ejus adhuc pueri exstat quoddam poema, Pontius Glaucus, versibus tetrametris compositum. Progressu autem temporis has Musas accuratiùs excolens visus est non solum orator, sed etiam poeta inter Romanos optimus. Et quidem laus oratoria, licet in eloquentiæ ratione haud pauca novata sint, adhuc ei manet integra: poeticam verò ejus, propter multos, qui post eum exstiterunt, ingenio excellentes, omnino obscuram & neglectam evanuisse contigit. Relictis autem disciplinis puerilibus, Philonem audivit Academicum, quem maximè Romani inter Clitomachi familiares & propter

τὸν λόγον ἐθαύμασαν, καὶ ἀφ' ἧ τὶ τρόποι ἠγάπησαν. Ἀμα δὲ τοῖς περὶ Μένκιον ἀνδράσι συνὼν πολιτικοῖς καὶ θεω-
τεύουσι τῆς βουλῆς, εἰς ἐμπειρίαν τῶν νόμων ὠφελεῖτο.
Καὶ πῶς χρόνον καὶ γρατείας μετέχεν ὑπὸ Σύλλα, περὶ
τὸν Μαρσικὸν πόλεμον. Εἰθ' ὅρων εἰς γάσιν, ὅκ δὲ τῆς
γάσεως εἰς ἀκρᾶτον ἐμπίπλοντα τὰ πρᾶγματα μοναρχίαν,
ὅππῃ ὁ γοργυλὸς καὶ θεωρητικὸν ἐλθὼν βίον, Ἑλλήσι συνιῶ
φιλολόγοις, καὶ προσείχε τοῖς μαθήμασι· ἄλλοις δὲ Σύλ-
λας ἐκράτησε, καὶ κατὰ τὰς ἑαυτοῦ λαμβάνειν ἐδόξε ἢ
πᾶσι.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ Χρυσόχορος ἀπελθὼν Σύλλα,
προσαγγέλλωντος ἑαυτοῦ ὡς ὅκ προσγεφυρὸς ἀναμνησ-
τος, αὐτὸς ἐκνήσατο διχαλίαν δραχμῶν. Ἐπεὶ δὲ Ῥώσιος
ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος τῷ πενηκόντος ἡγεμόνι, καὶ τῷ ὅτι
ἀπεδείκνυε πενήτην καὶ ἀφροσύνην ταλάντων ἔσσαν ἀξίαν,
ὅτε Σύλλας ἐλεγχόμενος ἐχάλεπαυε, καὶ δίκην πατρὸς
ἐπῆγε τῷ Ῥωσίου, τῷ Χρυσόχορου καὶ ἀποδιδόναι.
Ἐβόησαν δ' ὅσοις, ἄλλ' ἀπετρέποντο, τῷ Σύλλᾳ τὴν χαλεπὴν
δεδοικότες. Οὕτω δὲ δι' ἐρημίαν τῷ μετὰ τῷ Κι-
κέρῳ προσφυγόντι, ὁ φίλος συμπάρων, ὡς ὅκ ἀν
αὐτῷ λαμψοτέρῳ αὐτῷ ἀρχὴν πρὸς δόξαν ἔτερον ὅδε
καλλίῳ γεννησόμενον. Ἀναδεξάμενος οὕτω τὴν σπουδαίαν, καὶ
κατορθώσας, ἐθαυμάσθη· δεδιὼς δὲ τὸν Σύλλαν, ἀπεδήμι-
σεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀφροσύνης λόγον ὡς ὅτ' σῶμα αὐτῷ
θεραπείας δεομένου. Καὶ γὰρ ἡ ὁπώρα ἰσχνὸς καὶ ἀσπαρῆς,
ἀρρώστια τομάχου μικρὰ καὶ γλίσχρα μόλις ὅφ' τῆς ὥρας
προσφερόμενος. Ἡ δὲ φωνή, πολλὴ μὲν καὶ ἀγαθὴ, σκληρὰ δὲ
καὶ

facultatem dicendi mirati sunt, & propter indolis suavitatem dilexerunt. Simul etiam Mutii consuetudine usus, viri in republicâ versati & in senatu primarii, ab eo in legum peritiâ adjutus est. Militiæ etiam aliquandiu interfuit sub Syllâ in bello Marfico. Deinde cum videret res in seditionem ruere, & ex seditione in unius immoderatam dominationem, ad vitam scholasticam & contemplativam reversus cum Græcis literatis consuetudinem habuit, & se literis dedit, usque dum, Syllâ rerum potito, certum aliquem statum habere videretur respublica.

Hâc tempestate, Chryfogonus Syllæ libertus, bona cujusdam à Syllâ publicata, tanquam fuisset ex proscriptione interceptus, ipse emit duobus millibus drachmarum. Cum verò Roscius filius & hæres defuncti indignè ferret, & probaret hæreditatem esse ducentorum & quinquaginta talentorum, Sylla argui se indignatus, operâ usus Chryfogoni Roscium paricidii postulavit. Nemo autem defensionem ejus suscepit, sed omnes defugerunt, Syllæ sævitiam timentes. Ita tandem in hâc amicorum solitudine adolescens ad Ciceronem confugit, quem simul amici ad rem suscipiendam stimulabant, nulum quippe unquam ingressum ad gloriam pulchriorem aut illustriorem habiturum. Causâ susceptâ victor magnam sui admirationem excitavit; metu tamen Syllæ in Græciam profectus est, vulgato rumore, se valetudinis reficiendæ causâ abiisse. Et erat profecto gracilis & macilentus, vix parcum & tenuem victum, idque admodum serò, propter stomachi infirmitatem capiens. Vox ei valida erat & bona, verum aspera

&

καὶ ἀπλαστῶ. ὑπὸ δὲ τῷ λόγῳ σφοδρότητα καὶ πάθος ἔχοντος, αἰὲν ἀφ' ὧν τῶν ἀνῶ τόνων ἐλαυνομένη, φόβον πρῆιχεν ὑπὸ τῷ σώματι. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἀθήνας, Ἀντίοχου τῷ Ἀσκαλωνίτῃ δῆλκους, τῇ μὲν εὐερίᾳ τῶν λόγων αὐτῷ καὶ χέριτι κηλεύμεν, ἃ δ' ἐν τοῖς δόγμασιν ἐννωτέριζεν, οὐκ ἐπαυῶν. (Ἦδη γὰρ ἔξιστατο τῆς νέας λεγόμενης Ἀχαδημίας ὁ Ἀντιόχος, καὶ τὴν Καρνεάδου γάμιν ἐγκατέλειπεν, εἴτε χαμπόμενος ὑπὸ τῇ ἐναργείᾳ καὶ τῶν αἰσθήσεων, εἴτε, ὥς φασιν ἔτιοι, φιλοτιμία πνὶ καὶ ἀφροσύνη πρὸς τῆς Κλειτομάχου καὶ Φίλωνος συνήθεις, τὸν Στωϊκὸν ἐκ μεταβολῆς θεραπείων λόγον ἐν τοῖς πλείστοις.) Ὁ δὲ Κικέρων ἐκείνα ἡγάπα, καὶ κείνοις προσεῖχε μᾶλλον, ἀφαιρούμεν, εἰ ποσὶν τάπασιν ἐκπέσοι τῷ τὰ κοινὰ πείσσειν, δεῦρο μετενεγκόμενος τὸν βίον ἐκ τῆς ἀγροῦς καὶ τῆς πολιτείας, ἐν ἡσυχίᾳ μὲν φιλοσοφίας καταζῆν.

Ἐπεὶ δ' αὐτῷ Σύλλας τε προσηγέλθη τεθνηκώς, καὶ τὸ σῶμα τοῖς γυμνασίοις ἀναρρωνόμενον εἰς ἕξιν ἐβάδιζε νεοκλήν, ἥ τε φωνὴ λαμβάνουσα πλάσιν, ἡδεῖα μὲν πρὸς ἀκοὴν ἐτέθραπτο καὶ πολλή, μετρίως δὲ πρὸς τὴν ἕξιν ἤρμοστο τῷ σώματι, πολλὰ μὲν τῶν ἀπὸ Ῥώμης φίλων γραφόντων καὶ δεομένων, πολλὰ δ' Ἀντίοχου πρὸς κελευσμένους τοῖς κοινοῖς ἐπιβαλεῖν πείσμασιν, αὐτὸς ὥσπερ ὄργανον ἔχρηττε τὸν ῥητορικὸν λόγον, καὶ ἀνεκίνῃ τὴν πολιτικὴν δυνάμιν, αὐτὸν τε ταῖς μελέταις ἀφαιρῶν, καὶ τῆς ἐπαγεμένου μετῶν ῥήτορας. Ὅθεν εἰς Ἀσίαν καὶ Ῥόδον ἐπλευσε, καὶ τῇ μὲν Ἀσιανῶν ῥητόρων Ξενοκλῆς πρὸ Ἀδραμυτῆνῳ, καὶ Διονυσίῳ πρὸ Μάγνητι καὶ Μελίππῳ πρὸ Καρὶ συνεχόλασεν, ἐν δὲ Ῥόδῳ, ῥήτορα

& incondita, & propter orationis vehementiam & commotionem semper per summos tonos præcipitata effecit, ut vitæ illius metueretur. Ut Athenas venerat, Antiochum Ascalonitam audivit, delectatus quidem sermonis volubilitate & gratiâ, non ea, quæ in opinionibus novâset, perinde laudans. (Jam enim Antiochus a novâ, quæ dicitur, Academiâ defecerat, Carneadis sectâ desertâ; five rei perspicuitate & evidentiâ sensuum inflexus, five, ut alii ferunt, æmulatione quâdam & dissensione cum Clitomachi & Philonis discipulis; post mutatam sententiam, Stoicam in plerisque doctrinam amplexus.) Cicero autem eò magis hisce studiis delectatus est, iisque animum adhibuit, quòd secum statueret, si planè frustratus foret spe gerendæ reipublicæ, huc vitæ rationem transferre à foro & negotiis publicis, & ævum cum tranquillitate in Philosophiæ studio traducere.

Postquam autem ei nuntiatum est Syllam obiisse, & corpus exercitationibus reconvalescens ad vigorem habitûs juvenilem pervenit, & vox conformatione elaborata, auditu suavis & valida facta est, ad habitum etiam corporis mediocriter accommodata; multa eum amicis ex Româ per literas sollicitantibus, multa etiam Antiocho hortante, ut ad rempublicam accederet: iterum tanquam instrumentum, eloquentiam suam instruxit, & facultatem civilem refuscitavit, tam seipsum declamationibus exercendo, quàm laudatissimos oratores frequentando. Itaque in Asiam & Rhodum navigavit, & inter oratores Asianos Xenocli Adramytteno & Dionysio Magnesio, & Menippo Cari audiendis vacavit; in Rhodo autem,
Apol-

ῥήτορι μὲν Ἀπολλωνίῳ τῷ Μόλωνος, φιλοσόφῳ δὲ Ποσειδω-
 νίῳ. Λέγεται δὲ τὸν Ἀπολλώνιον, ὃ συνιέντα τὴν Ῥωμαϊκὴν
 ἀγέλην, διηθῆσαι τῷ Κικέρωνος Ἑλληνιστὶ μελετῆσαι· τὸν
 δ' ὑπακούσαι περὶ νόμων, οἷόν μιν οὕτως ἔσεσθαι βελτίονα
 τὴν ἐπανόρθωσιν. Ἐπεὶ δ' ἐμελέτησε, τὰς μὲν ἄλλους ἔκπε-
 πλῆχθαι περὶ ἀλλήλους τοῖς ἐπαύνοις, τὸν δ' Ἀπολλώνιον
 οὐτ' ἀκροώμενον αὐτῷ ἀγασθῆναι, καὶ πασσαμένῳ σιῶνι
 καθέζεσθαι πολὺν χρόνον· ἀχθομένου δὲ τῷ Κικέρωνι,
 εἶπεν, “ Σὲ μὲν ὦ Κικέρων, ἐπαυῶ καὶ θαυμάζω, ἡ δὲ Ἑλ-
 “ λᾶδος οἰκτεῖρά τινι τύχῃ, ὅραν, ἃ μόνον τῶν καλῶν ἡμῶν
 “ ὑπελείπετο, καὶ ταῦτα Ῥωμαίοις ἀπὸ τῶν περὶ νόμων,
 “ παρδείαι τε καὶ λόγοι.” Ὁ γοῦν Κικέρων ἐλπίδων μετὰ ὅτι
 τὴν πολιτείαν φερόμενον, ὑπὸ χρησμῶνος ἀπημβλύνθη
 τὴν ὀρμίνην. Ἐρομένου γὰρ αὐτῷ ἔν Δελφοῖς θεὸν ὅπως ἐνδο-
 ξότατος ἦν, προσέταξεν ἡ Πυθία, “ ἢ ἑαυτῷ φύσιν, ἀλλὰ
 “ μὴ ἢ τῶν πολλῶν δόξαν, ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τῷ βίῳ.” Καὶ
 τὸν τε περὶ τὴν Ῥώμην χρόνον εὐλαβῶς διήγαγε, καὶ ταῖς ἀρ-
 χαῖς ὀκνηρῶς προσήν, καὶ πρὸς μελέτην ταῦτα δὴ τὰ Ῥωμαίων
 τοῖς βουλευσέσσι περὶ νόμων καὶ συνήθει ῥήματα, Γραικὸς
 καὶ χολατικὸς, ἀκούων. Ἐπεὶ δὲ φύσιν φιλότιμον ὦν, καὶ
 προσκυνούμενον ὑπὸ τῷ πατρὶ καὶ τῶν φίλων, ἐπέδωκεν
 εἰς τὸ σιωπεῖν ἑαυτὸν, ὅτι ἡρέμα τῷ περὶ νόμων περὶ νόμων,
 ἀλλ' ἐντὺς ἐξέλαμψε τῇ δόξῃ, καὶ διέφερε πολὺ τῶν ἀγω-
 γέμενων ἐπ' ἀγορᾶς. Λέγεται δὲ καὶ αὐτὸς ὁδὸν ἡττον νο-
 σήσας τῷ Δημοσθένει περὶ τῆς ὑποκρίσεως, τὸτο μὲν Ῥωσικῶ
 τῷ κωμῳδῷ, τὸτο δ' Αἰσώπῳ τῷ τραγωδῷ προσέχεν ὅτι
 μελῶς. (Τὸν δ' Αἰσώπῳ τὸν ἰσορῶν ὑποκρινόμενον ὅτι
 θεά-

Apollonio Rhetori Milonis filio, & philosopho Posidonio. o
 Dicitur verò Apollonium, cum linguæ Romanæ imperitus esset, rogâsse Ciceronem, ut declamaret Græcè; eum verò libenter obsecutum, existimantem eò faciliùs corrigi se posse. Postquam autem declamâisset, alii perculsi sunt stupore, & certatim eum laudabant; Apollonius autem nec inter audiendum hilari erat vultu, & cum finem fecisset, diu sedebat cogitabundus. Quod cum Cicero ferret impatientiùs, dixit, “Te quidem, O Cicero, laudo & admiror; miseret autem me fortunæ Græcorum, cum videam, quæ unica nobis relicta erant ornamenta, eruditionem & eloquentiam, ea quæ per te ad Romanos migrâsse.” Cum igitur Cicero spei plenus ad rempublicam ferretur, oraculum quoddam impetum ejus retudit. Consulenti enim Apollinem Delphicum, quâ potissimum ratione illustris gloriâ fieret; præcepit Pythia, “suam ipsius naturam, non vulgi opinionem ducem sibi vitæ constituere.” Ac Romæ primum quidem tempus cautè egit, & magistratus timidè petiit, & nullo fuit in honore: appellatus est etiam Græcus & scholasticus, quæ vocabula vilissimus quisque Romanorum in promptu habet, & in ore usitata. Postquam verò innatâ ambitione, patrisque & amicorum stimulis incitatus, se ad causas dicendas contulit, non paulatim primas obtinuit, sed statim gloriâ effulsit, & longè eos, qui in foro agebant, superavit. Et dicitur quidem in initio, non minùs quàm Demosthenes, actionem vitiosam habuisse, ideoque aliquando Roscio comædo, aliquando Æsopo tragædo operam studiosè dedisse. (Hunc Æsopum tradunt, cum in

theatro ageret illum de poenâ Thyestis deliberantem Atrea, commotione animi extra se raptum, ministrum quendam subito prætercurrentem sceptro percussisse & interfecisse.) Neque Ciceroni fanè leve pondus ad persuadendum ex actione profectum est. Et eos, qui magnis vociferationibus uterentur, oratores irridens dixit, “Eos ex impotentiâ dicendi ad “clamores confugere, sicut claudi in equum infilirent.” Illa fanè urbanitas ejus in facetiis & hujusmodi lusibus visa est forensis & elegans; cum tamen eâ intemperanter uteretur, multos offendit, & in malignitatis reprehensionem incidit.

Quæstor creatus in caritate annonæ, & Siciliam sortitus, primùm Siculos nonnihil offendeat, quod cogeret eos frumentum Romam mittere: postea autem diligentiam ejus & integritatem & clementiam experti, eum præ omnibus, quos unquam habuerunt, præfectis honore prosequabantur. Et cum multi à Româ adolescentes præclari & nobiles, quod se in bello ignaviter & contra disciplinam militarem gessissent, rei ad Prætorem Siciliæ remitterentur, Cicero eos splendide defendit & conservavit. His igitur rebus elatus ait sibi Romam revertenti rem accidisse ridiculam. Cum enim in Campaniâ in hominem primarium incidisset, quem sibi amicum duxerat, interrogâsse se, quid de suis gestis Romani dicerent & sentirent? (tanquam actionum suarum nomine & gloriâ totam urbem implêssent.) Eum verò respondisse, “Tu autem, O Cicero, ubi tamdiu fuisti?” Tunc igitur se animo penitus concidisse, quod fama ejus in urbem, tanquam in pelagus vastum, incidens gloriam suam minimè illustriorem reddidisset.

Ἦσαν δὲ λογισμὸν ἑαυτῷ διδούς, πολὺ τὸ φιλελμίας ὑφῆ-
λει, ὡς πρὸς ἀρετὴν πρῶτον τιμὴν δόξαι ἀμιλλώμενθ',
καὶ πέρας οὐκ ἐφικλὸν ἔχουσιν. Οὐ μὲν ἄλλὰ τό γε χεί-
ρειν ἐπαγνέμενον ἀγαφείντως, καὶ πρὸς δόξαν ἐμπαδέτερον
ἔχειν, ἄχρι πόντος αὐτῷ παρέμεινε, καὶ πολλὰς πολλάκις
τῶν ὀρθῶν ἐπετάραξε λογισμῷ. Ἀπὸ μὲν δὲ τῆς πολι-
τείας πρῶτον αἰσχρὸν ἠγείτο, τὰς μὲν βδραῖσους
ὀργάνοις χρωμένους καὶ σκύβειν ἀψύχοις, μηδενὸς ἀγνοεῖν
ὄνομα, μηδὲ ἰχθῶρα ἢ δυνάμει αὐτῷ. τὸν δὲ πολιτικόν, ὃ
δὲ ἀνθρώπων αἰ κοινὰ πρᾶξεις φραίνονται, ῥαθύμως καὶ
ἀμελῶς ἔχειν πρὸς τὴν τῶν πολιτικῶν γῶσιν. Ὅθεν ἔμ-
νον τῶν ὀνομάτων εἰδιζε μνημονεύειν αὐτὸν, ἄλλὰ καὶ τὸν τό-
πον ἐν ᾧ τῶν γινώμενων ἕκαστος οἰκᾷ, καὶ χωρίον ὃ κέκλη-
ται, καὶ φίλους οἷς πι χρεῖται, καὶ γείτονας ἐγίνωσκε
καὶ πᾶσαν ὁδὸν Ἰταλίας ἀγαποῦσθαι Κικέρωνι πρῶ-
τον ἰὼ εἰπεῖν, καὶ ὁπιδείξαι τὰς τῶν φίλων ἀγρυπίας καὶ
ταῖς ἐπαύλεις.

Οὐσίαν δὲ μικρὰν μὲν, ἰσχυρὰν δὲ καὶ ταῖς δαπάναις
ἐπαρκῆ κεκτημένθ', ἐθαυμάζετο μήτε μαθὺς μήτε δῶ-
ρα πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς συνηγορίας· μάλιστα δ' ὅτε τὴν
κατὰ Βέρρου δίκην ἀνέλαβε. Τοῦτον γὰρ στρατηγὸν γεγο-
νότα τῆς Σικελίας, καὶ πολλὰ πεπονημένον, τῶν Σι-
κελιωτῶν διωκόντων, εἰλει, οὐκ εἰπὼν, ἄλλ' ἐξ αὐτῷ πρῶ-
τον ἰνὰ τῆς μὴ εἰπεῖν. Τῶν γὰρ στρατηγῶν τῷ Βέρρῳ χα-
ριζομένων, καὶ τὴν δίκην ὑπερδέσει πολλὰς εἰς τὴν
ὑστέρῳ ἐκβαλλόντων, ὡς ἰὼ πρῶτον ὅτι τοῖς λόγοις
ὃ τῆς ἡμέρας οὐκ ἐξαρκέσει χρεῖνθ', ὅθεν λήφεται πρῶ-
τον

Deinde rationes secum subducens multum ex ambitione remittit, cum animadverteret gloriam, ad quam contenderet, rem esse infinitam, neque terminum, ad quem perveniri possit, habere. Illud nihilominus ad extremum usque retinuit, laudibus supra modum gaudere, & erga gloriam cupidissimè affectum esse, quod præclara ejus consilia sæpius impedivit. Cum se ad rempublicam studiosius contulisset, turpe existimavit, artifices operarios, qui instrumentis & vasibus uterentur inanimatis, nullius eorum nomen, locum aut usum ignorare; hominem verò in republicâ versatum, cujus negotia publica à viris conficerentur, supinum esse & negligentem in civibus cognoscendis. Quapropter non modò se nominibus civium consuefecit, sed & locum, in quo insignior quisque habitaret, & agrum, quem possideret, & amicos, quibus uteretur, & quos vicinos haberet, cognovit: & quaquaversum per Italiam profiscens amicorum prædia & villas expeditè nominare potuit & ostendere.

Cum rem familiarem haberet modicam, quæ tamen sufficeret & sumptibus suis responderet, in admiratione erat, quod nec mercedem, nec dona patrociniî causâ admitteret, præcipuè cum Verris accusationem in se suscepit. Eum quippe, cum Prætor fuisset Siciliæ, & multa flagitiosè fecerat, Siculis accusantibus, in judicio vicit, non dicendo, sed ex eo ipso quodammodo quòd nihil diceret. Cum enim Prætores Verri faverent, & judicium multis comperendinationibus ad extremum diem distulissent, & manifestum erat diei spatium haud satis orationibus futurum esse, neque causam ad exitum perductam

ρας ἢ κρείσς, ἀναστὰς ὁ Κικέρων ἔφη μὴ δεῖσθαι λόγων, ἀλλ' ἐπαγαγὼν τὴς μάρτυρας καὶ ὀπικείνας, ἐκέλευσε φέρειν τὴν ψῆφον τὴς δικαστοῦς. Ὅμως δὲ πολλὰ χαρίεντα διαμνημονεύεται καὶ περὶ ἐκείνῳ αὐτῷ τὸ δίκιον. Βέρριον γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ μὴ ἐκτίμημένον χοῖρον καλεῖσθαι. Ὡς οὖν ἀπελευθερικὸς ἄνθρωπος ἔνοχος τῷ ἰσθαίρειν, ὄνομα Καρκίλιον, ἐβύλετο πρῶτα μὲν τὴς Σικελιώτας καλῆναι τὸ Βέρρου, “Τί ἰσθαίρω πρὸς χοῖρον;” ἔφη ὁ Κικέρων. Ἦν δὲ τῷ Βέρρῳ ἀντίπαυς υἱός, οὗκ ἐλευθερίως δοχῶν παρίστασθαι τῆς ὥρας. Λοιδορηθεὶς οὖν ὁ Κικέρων εἰς μαλακίαν ὑπὸ τῷ Βέρρῳ, “Τοῖς υἱοῖς” (εἶπεν) “ἐν τῷ θυρῶν δὲ λοιδορεῖσθαι.” Τῷ δὲ ῥήτορος Ὀρτησίου τὸ μὲν εὐθεῖαν τῷ Βέρρῳ συνεπιπεῖν μὴ πολυμήσοδος, ἐν δὲ τῷ πηήματι πεισθέντος παρὰ γενέσθαι, καὶ λαβόντος ἐλεφαντίνῳ Σφίγῃ μωθὲν, εἶπε ἡ πλαγίως ὁ Κικέρων πρὸς αὐτόν. Τῷ δὲ φήσοδος ἀνιγμάτων λύσεων ἀπείρως ἔχειν, “Καὶ μὲν ὅτι τῆς οἰκίας τὸ Σφίγῃ ἔχεις.” Οὕτω δὲ τῷ Βέρρῳ καταδικασθέντος, ἐβδόμηκοντα πέντε μυριάδων ἡμιστάμενος τὸ δίκιον ὁ Κικέρων διαβολικῶς ἔσχεν, ὡς ἐπ' ἀργυρίῳ ὁ πῆμα καχυφευμένος. Οὐ μὲν ἀλλ' οἱ Σικελιώται χάριν εἰδότες, ἀγροανομῶντος αὐτῷ πολλὰ μὲν ἄγοντες ἀπὸ τοῦ νόμου, πολλὰ δὲ φέροντες ἦγον· ὧν ἕδὲν ἐποίησαν κέρδος, ἀλλ' ὅσον ἐπιδυνάσαι τὸ ἀγοράν, ἀπεχρήσαντο τῇ φιλοτιμίᾳ τῷ ἀνθρώπων.

Ἐκέκλιτο δὲ χορὸν καλὸν ἐν Ἀρπυῖς, καὶ περὶ νέαν πύλιν ἦν ἀγρός, καὶ περὶ Πομπηίας ἕτερος, καὶ μεγάλοι φερνὴ τε Τερεντίας τῆς γυναικὸς προσεθήκετο μυριάδων δώδεκα, καὶ κληρονομία τίς εἰς ἐπεία διαλείων συναχθεῖσαι μυριάδας. Ἀπὸ
τούτων

ductam iri, Cicero confurgens dixit, Nihil opus esse orationibus, sed productis & interrogatis testibus iudices jussit sententiam ferre. Multa tamen ejus facetè dicta in eo judicio memorantur. Verrem Romani appellant porcum nondum castratum. Cum igitur libertinus quidam, nomine Cæcilius, Judæorum religioni addictus, summotis Siculis Verrem accusare voluit, “ Quid Judæo cum suillâ ? ” inquit Cicero. Erat etiam Verri filius quidam jam pubescens, quem fama erat non, ut ingenuum decebat, florem ætatis custodire. Cicero igitur à Verre mollitiei nomine exprobratus dixit, “ Ista potius oportet filiis tuis domi exprobrare. ” Et cum orator Hortensius non ausus apertè Verrem defendere, adductus esset tamen, ut in mulctâ æstimandâ adesset, & Sphingem eburneam pro præmio haberet, obliquè eum Cicero dicto quodam perstrinxit. Qui cum responderet, se ænigmatum solvendorum imperitum esse ; “ Atqui, ” inquit, “ Sphingem domi habes. ” Ita Verre condemnato, Cicero tamen litem æstimans septuaginta quinque myriadam calumniam non effugit, tanquam pecuniâ corruptus de mulctâ remisisset. Siculi autem ut gratiam ei referrent, ædilitatem gerenti multa ex insulâ miserunt, multa etiam attulerunt ; ex quibus nihil lucrificit, eò usque tantum eorum benevolentiam usus est, ut rerum in foro venalium pretium levaret.

Possedit villam pulchram Arpini ; ager quoque illi prope Neapolim erat, & alius juxta Pompeios, haud magni. Accessit Terentiæ uxoris dos duodecim myriadam, & hæreditas quædam, cujus summa erat novem myriades denariorum. His
libe-

τύπων ἐλευθερίως ἅμα καὶ σωφρονίως διῆγε, μετὰ τῶν συμ-
 βίωντων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων φιλολόγων, σπαρτίον εἰ ποτε πορὶ
 δυσμῶν ἡλίος κατακλινόμενος, ἔχ' ἔτι δὲ ἀρχολίαν, ὥς ἀφ'
 τοῦ σώματος τῷ τομάχῳ μοχθηρῶς ἀφαικείμενον. Ἦν δὲ καὶ τῇ
 ἄλλῃ περὶ τοῦ σώματος θεραπείαν ἀκριβοῦς καὶ περὶ τοῦ σώματος, ὥστε καὶ τρι-
 ψει καὶ περὶ τοῖς ἀριθμῶν τεταγμένοις χρῆσθαι. Τῶτον τὴν τρι-
 ποι ἀφαικόμενων τῇ ἔξιν, ἀνοσον καὶ ἀφαικίαν πορὶ πολλὰς
 καὶ μεγάλας ἀγῶνας καὶ πόνους σιωπῇ. Οἰκίαν δὲ τῇ μὲν πα-
 τέρῳ τῷ ἀδελφῷ παρεχώρησεν, αὐτὸς δ' ὥς περὶ τὸ Πα-
 λάτιον, ὑπὸ τῇ μὴ μακρὰν βαδίζοντα, ἐνοχλεῖσθαι τὴν
 διακρίνοντα αὐτόν. Ἐπελάττει δὲ, καὶ ἡμέραν ὅτι δύ-
 ρας φοιτῶντες, ἔκ' ἐλάττειν καὶ Κράσων ὅτι πλάττω, καὶ Πομ-
 πηίου ἀφ' οὗ ἐν τοῖς στρατεύμασι δυνάμει, θαυμαζομένης
 μάλιστα Ῥωμαίων, καὶ μεγίστοις ὄντα. Πομπηίου δὲ καὶ Κι-
 κέρωνα ἐπελάττει, καὶ μεγάλα πορὶ δυνάμει αὐτῶν καὶ δόξαν
 ἢ Κικέρωνος σιωπῇ πολιτεία. Στρατηγίαν δὲ μελόντων
 ἅμα σιωπῇ πολλῶν καὶ μεγάλων, περὶ πάντων ἀνηγ-
 ρῶν καὶ τὰς κρίσεις ἔδοξε καθαρῶς καὶ καλῶς βραβεῦσαι.
 Λέγεται δὲ καὶ Λικίνιος Μάχερ, ἀνὴρ καὶ καθ' αὐτὸν ἰσχύων
 ἐν τῇ πόλει μέγα, καὶ Κράσῳ χρώμενος βοηθῶ, κρινόμενος
 κλοπῆς ὑπὸ αὐτῷ, τῇ δυνάμει καὶ σπουδῇ πεποιθὺς, ἐπὶ
 τῇ ψήφῳ τῶν κριτῶν ἀφαικόμενων, ἀπαλλαγὴς οἷαδε, κεί-
 ρασθαι τε τῷ κεφαλῷ καὶ τῷ τῶν, καὶ καθαρῶν ἰμάτιον ὥς
 νεοκτικῶς λαβὼν, αὐτῇ εἰς ἀγορὰν πορεύεσθαι. τῷ δὲ Κράσῳ
 περὶ τῇ αὐλεῖον ἀπανήσαντος αὐτῷ, καὶ φράσαντος ὅτι πάσης
 ἐάλωκε ταῖς ψήφοις, ἀνατρέψας καὶ κατακλιθεὶς ἀποθανεῖν.
 Τὸ δὲ πρῶτον τῷ Κικέρωνι δόξαν ἠνεγκεν, ὥς ὅτι μελῶς
 βε-

liberaliter simul & temperatè vitam egit, convictores habens
literarum studiosos, Græcos & Romanos. Rarè admodum
ante occasum solis ad cœnandum accubuit, non tam propter
negotia, quam valetudinem vitio stomachi affectam. Erat &
in aliis corporis curationibus accuratus & multus, ita ut frica-
tionibus & ambulationibus numeratis uteretur. Hisce disci-
plinis habitum suum moderatus ad multa & magna certamina
& labores validum & firmum conservavit. Domum verò pa-
ternam fratri concessit, ipse in Palatino habitavit, ne clientes
ejus longis ambulationibus gravarentur. Colebant enim eum,
quotidie ad fores ejus venientes, haud pauciores, quam qui
Crassum propter opes, aut Pompeium propter militarem po-
tentiam coluerunt, quorum erat inter Romanos maxima ad-
miratio & auctoritas. Ipse etiam Pompeius Ciceronem obser-
vavit, & multum ad ejus potentiam & gloriam contulit Ci-
ceronis in republicâ administratio. Præturam simul cum eo
petentibus multis & illustribus, primus omnium renuntiatus est,
& judiciis incorruptè & honestè præfuisse creditus est. Fertur
etiam Licinium Macrum, (virum qui & suis opibus in urbe
multum posset, & Crassum haberet adiutorem) judice Cicerone
repetundarum reum, viribus suis & studiis amicorum fretum,
dum judices adhuc sententias suas ferrent, domum reversum
properè caput rasisse, & togâ candidâ, tanquam absolutus fuisset,
sumptâ, iterum versùs forum prodiisse. Crasso autem oc-
currente illi in vestibulo, & nuntiante eum omnibus suffragiis
damnatum esse, domum rediit, & se in lectum coniecto mor-
tem obiit. Ea res honorem præbuit Ciceroni, ut qui diligens

βραβύσαντι τὸ δικαστήριον. Ἐπεὶ δὲ Οὐατίνιος, ἀνὴρ ἔχων
 πὶ τραχύ καὶ ὡς τὰς ἀρχοντας ὀλίγωρον εἰ ταῖς σιωπο-
 είας, χοιράδων δὲ τὸν τράχηλον περιπλεως, ἡγεῖτό π κατα-
 σὰς ὡς τὸ Κικέρωνος· καὶ μὴ δίδοντας, ἀλλὰ βυλευομένης
 πολλὸν χρόνον, εἶπεν, ὥς ἔκ ἀν αὐτὸς διατάσειε ὡς οὗτος φρα-
 τηῶν ὑπιστραφεὶς ὁ Κικέρων, “Ἀλλ’ ἐγὼ” (εἶπεν) “ἔκ ἔχω
 “τηλικῶτον τράχηλον.” Ἐπὶ δ’ ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς ἔχοντι τὸ
 ἀρχὴς αὐτῶν, ὡροσὴ γὰρ τις Μομίλιον, εὐχέων κλοπῆς. Ὁ δὲ
 Μομίλιος ὅτος εὐνοίαν εἶχε καὶ σπουδὴν ὑπὸ τῷ δήμῳ, δοχῶν
 ἐλαυνέας ἀφ’ Πομπηίου· ἐκείνους γὰρ ἦν φίλους. Αἰτησάμενος δ’
 ἡμέραν αὐτῶν, μίαν ὁ Κικέρων μόνῳ τῷ ὑπιστῶντι ἔδωκε, καὶ ὁ δή-
 μος ἠγωνιάκησεν, εἰσισημένῳ τῷ φρατῆρῶν δέχεται τὴν ἀρχὴν ἡμέ-
 ρας δίδοναι τοῖς κινδυνεύουσι. Τῶν δὲ δημάρχων αὐτὸν ἀφ-
 γαρόντων ὑπὲρ τοῦ βῆμα, καλόντων, καὶ καληγορόντων, ἀκασθῆναι
 δεηθεὶς, εἶπεν, “ὅτι τοῖς κινδυνεύουσιν αἰεὶ, καὶ ὅσον οἱ νόμοι
 “παρεῖδουσιν, κεχρημένους ὑπεικῶς καὶ φιλοφρονέως, δεῖν
 “ἡγεῖτο τῷ Μομίλιῳ ταῦτα μὴ ὡς ἀρχεῖν ἢς οὕτω ἐπὶ μόνῃς
 “κύριος ἦν ἡμέρας φρατῆρῶν, ταῦτις ὑπὲρ τῆς ὀρίσας τὸ γὰρ
 “εἰς ἄλλον ἀρχόντα τὸ κρίσιν ἐκβαλεῖν, ἔκ ἐστι βυλομένη βοή-
 “θειν.” Ταῦτα λεχθέντα θαυμαστῶς ἐποίησε τὸ δῆμος μετα-
 βολῆς καὶ πολλὰ χαλεπόμενους αὐτὸν, ἐδέοντο τὸ ὑπὲρ τῷ
 Μομίλιῳ σιωποεῖαν ἀναλαβεῖν. Ὁ δ’ ὑπέστη ὡς οὐκ ἐθέλων,
 ἔκ ἦντα ἀφ’ Πομπηίου ἀπὸ τῆς καὶ κατασὰς πάλιν ἔξ
 ὑπὸ ἀρχῆς ἐδημηγόρησε, νεομικῶς τὸ ὀλιγαρχικῶν καὶ τὸ Πομ-
 πηίου φρονοῦντων καταπρόθυμος.

Ἐπὶ δὲ τῷ ὑπατείαν ἔκ ἦτον ὑπὸ τῶν ἀεισχεστῶν ἢ
 πᾶσι πολλῶν ὡροήχθη, ἀφ’ τὴν πόλιν, ἔξ αἰτίας αὐτῷ τοιαύτης
 σιωπῆς.

esset arbiter judiciorum. Et cum Vatinius, vir asperioris quodammodo ingenii, & in causis dicendis magistratuum contemptor, collo etiam strumoso intumescens, præsens aliquid peteret à Cicerone; quo haud statim annuente, sed diu secum deliberante, dixit, "Se, si prætor esset, nihil de hac re dubitaturum:" conversus Cicero dixit, "Atqui ego non habeo tantum collum." Cum adhuc illi magistratus dies duo aut tres superessent, quidam detulit Manilium repetundarum reum. Hic autem Manilius populum faventem habuit & studiosum sui, quod crederetur Pompeii causâ, cujus erat amicus, vexari. Ei diem petenti Cicero solum insequentem concessit. Hoc populus indignè tulit, consueverunt enim prætores decem ad minimum dies reis tribuere. Cum verò Tribuni plebis illum adductum ad rostra provocarent, & incusarent, postulato ut eum audirent, dixit, "Se, cum semper se reis, quantum per leges liceret, benignum & humanum præbuisset, indignum putasse, non eadem Manilio præstare; diem ergo, quem unicuique sui juris Prætor habuit, se datâ operâ constituisse; haud enim esse eorum, qui opitulari Manilio studerent, ad alium Prætorem causam rejicere." Hæc dicta animos vulgi mirificè commutârunt; & multis eum acclamationibus excipientes orabant, ut Manilii defensionem susciperet. Ille libenter suscepit, maxime in gratiam absentis Pompeii, iterumque consurgens ex integro concionem habuit acriter eos perstringens, qui potentiae paucorum studiosi essent, & Pompeio inviderent.

Ad Consulatum verò non minus ab optimatibus, quam à plebe reipublicæ causâ evehctus est, hac ratione adductis, ut

σιναγωνισαμένων. Τῆς ὑπὸ Σύλλα δημοδῆς μεταβολῆς
 πρὶ τὴν πολιτείαν, ἐν ἀρχῇ μὲν ἀτόπου φοβείσθης, τότε
 δὲ τοῖς πολλοῖς ὑπὸ χρένου καὶ σινηθείας ἤδη πινὰ χαλὰ-
 ρασι ἔχειν οὐ φαύλῳ δοκούσης, ἦσαν ὅ τὰ παρόντα ἀγα-
 σῆσαι καὶ μεταδεῖναι ζητοῦντες, ἰδίῳ ἕνεκα πλεονεξίων, οὐ
 πρὸς τὸ βέλπτον. Πομπηίου μὲν ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐν
 Πόντῳ καὶ Ἀρμενίᾳ πολεμοῦντι, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ μι-
 δεμῆς ὑφετώσης πρὸς τὴν νεωτερίζοντα ἀξιωμαρχὸν διωά-
 μεως. Οὗτοι κορυφαῖον εἶχον, ἀνδρα πολυμήτην καὶ μεγα-
 λοπράχμονα καὶ ποικίλον τὸ ἦθος, Λεύκιον Καπλίναν
 ὃς αἴτιαν ποτὲ πρὸς ἄλλοις ἀδικήμασι μεγάλοις ἔλαβε
 παρθέῳ συγγεγονέναι θυγατρὶ, κτεῖναι δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ.
 Καὶ δίκῳ ὅπῃ τῷ φοβούμενῳ, ἔπεισε Σύλλαν, ὥς ἐπὶ
 ζῶντα ἄνθρωπον, ἐν τοῖς ἀποδημουμένοις πρὸς γράψαι,
 τῷ οὖν πρὸς γὰρ ὅ τῳ πονηρὸν λαβόντες, ἄλλας τε πί-
 ρεις ἁλλήλοισι ἔδωσαν, καὶ καταθύσαντες ἄνθρωπον, ἐγεύ-
 σαντο τὴν σαρκῶν. Διέφθαρτο δ' ὑπὸ αὐτοῦ πολὺ μέρος
 τῆς ἐν τῇ πόλει νεότητος, ἡδονὰς καὶ πότους καὶ γυναικῶν
 ἔρωτα αἰὲν πορνεύοντος ἐκείνῳ, καὶ τὴν εἰς ταῦτα δαπά-
 νῳ ἀφειδῶς πρὸς σκιδάζοντι. Ἐπῆρτο δ' ἢ τε Τυρρηνία
 πρὸς ἀπόστασιν ὅλη, καὶ τὰ πολλὰ τῆς ἐν τῇ Ἀλπεων Γα-
 λατίας. Ἐπισφαλές τε δ' ἢ Ῥώμῃ πρὸς μεταβολὴν εἶχε,
 ἀπὸ τῆς ἐν ταῖς ἐστίαις ἀνωμαλίας τῶν μὲν ἐν δόξῃ μά-
 λιστα καὶ φρονήματι, κατεπλωχευμένων εἰς θάλασσαν καὶ δεῖπνα
 καὶ φιλαρχίας καὶ οἰκοδομίας, τῶν δὲ πλῆθον εἰς ἀθηνῆς
 καὶ ταπεινοὺς σινοπρηνέων ἀνθρώπους ὥστε μικρὰς ῥοπῆς
 δεῖσθαι τὰ πρᾶγματα, καὶ πάντος εἶναι τῷ πολυμήσαντι
 ἐκστῆναι

ei studerent. Cum jam immutationem reipublicæ à Syllâ factam, quæ quidem initio visâ esset incommoda, die tamen & usu adductus populus crederet habere quandam rerum constitutionem non vitiosam; erant qui præsentem rerum statum convellere & subvertere moliebantur, suæ avaritiæ gratiâ, non utilitatis publicæ: cum interea Pompeius adhuc adversus reges in Ponto & Armeniâ bellum gereret, nec ullus esset Romæ exercitus, qui sufficeret ad eos reprimendos, qui rebus novis studerent. Hi ducem habuerunt hominem audacem, facinorosum, & ingenio multiformem, Lucium Catilinam; cui præter alia scelera infanda antè objectum fuerat, quòd filiam virginem constuprâisset & fratrem suum interfecisset. Hujus facinoris judicium veritus Syllæ persuasit, ut hominem, tanquam adhuc vivum, inter necandos proscriberet. Hunc igitur homines flagitiosi nacti principem cùm aliis sese invicem sacramentis obstrinxerunt, tum homine mactato carnem ejus gustaverunt. Corruerat autem Catilina magnam urbanæ juventutis partem, voluptates & computationes & mulierum amores singulis semper comparando, & sumptibus ad has res effusissimè suppeditandis. Erecta est etiam ad defectionem universa Hetruria & maxima pars Galliæ Cisalpinæ. Roma autem maximè prona erat ad mutationem, propter inæqualem opum partitionem. Nam quorum summa gloria erat & animorum elatio, ii opibus in spectacula, epulas, petitiones magistratuum & ædificia profusis ad pauperiem redacti sunt, & divitiæ ad homines ignobiles & obscuros defluxerant. Ita ut res minima momento impelli possent, & quemvis penes esset audacior

ὀκτῖναι τῇ πολιτείᾳ, αὐτὴν ὑφ' αὐτῆς νοσοῦσαν. Οὐ μὴν
 ἄλλὰ βουλόμηνος ὁ Καπλῖνας ἰσχυρὴν πὶ περκαλαβῶν ὀρ-
 μητήριον, ὑπατεῖαν μετήϊ· καὶ λαμπρὸς ἦν ταῖς ἐλπίσιν,
 ὡς Γαίῳ Ἀντωνίῳ συνυπατεύσων, ἀνδρὶ καθ' αὐτὸν μὲν ἔτε
 πρὸς τὸ βέλτιον ἔτε πρὸς τὸ χεῖρον ἡγεμονικῶ, περσὶ δὲ
 δ' ἄγοντος ἐτέρου διωάμεως ἰσομύῳ. Ταῦτα δὴ τῶν καλῶν
 καὶ ἀγαθῶν οἱ πλείστοι προαματόμνητοι, τὸν Κικέρωνα προῆγον
 ὅτι τὴν ὑπατείαν καὶ τῷ δήμῳ δεξαμύῳ προδύμῳ,
 ὁ μὲν Καπλῖνας ἐξέπεσε, Κικέρων δὲ καὶ Γάιος Ἀντώνιος
 ἠρέθησαν, καί τοι τῶν μετιόντων ὁ Κικέρων μόνος ἦν ἐξ ἱππι-
 κοῦ πατρὸς, ὃ βουλοῦτο, γεγονώς.

Καὶ τὰ μὲν περὶ Καπλῖναν ἔμενε ἐπὶ τῆς πολλῆς λαν-
 θάνουσα. Περσὶ δὲ μεγάλοι τὴν Κικέρωνος ὑπατείαν
 ἐξεδέξοντο. Τοῦτο μὲν γὰρ, (α) κεκωλυμένοι κατὰ τῆς
 Σύλλα νόμους ἀρχεῖν, οὔτ' ἀσθενεῖς ὄντες, οὔτ' ὀλίγοι, με-
 τιόντες ἀρχὰς ἐδημαγώγου· (πολλὰ τῆς Σύλλα τυραν-
 νίδος ἀληθῆ μὲν καὶ δίχμα κατηγοροῦντες, οὐ μὴν ἐν
 δέοντι τὴν πολιτείαν ὁδοῦ σὺν χειρῶν κινουῦντες.) Τοῦτο δὲ,
 νόμους εἰσῆγον (α) δῆμαρχοι πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπατεύειν, δε-
 καδάρχαι καθιστάντες αὐτοκρατόρων ἀνδρῶν· οἷς ἐφῆτο,
 πάσης μὲν Ἰταλίας, πάσης δὲ Συρίας, καὶ ὅσα ἀπὸ Πομ-
 πηίου νεωτὶ προσέειτο, κυρίως ὄντας, πωλεῖν τὰ δημο-
 σία, κτείνει οὐς δοχοῖν, φυγάδας ἐκβάλλειν, συνοικίζει πό-
 λεις, χρήματα λαμβάνειν ἐκ τῆς θάμης, τραπίζειν, τρέ-
 φειν καὶ κατὰ λέγειν ὅπως δέοντο. Διὸ καὶ τῷ νόμῳ προσέ-
 χον ἄλλοι τε πᾶσι ὁπιφρονῶν, καὶ περὶ τὸ Ἀντώνιον ὁ τῷ
 Κικέρωνος συνάρχων, ὡς πᾶσι δέκα δημοσίου. Ἐδὲ
 δὲ

ciolem evertere rempublicam, quæ ipsa per se ægrotaret. Interea Catilina arcem aliquam validam præoccupare studiosus, unde impetum faceret, consulatum petiit, magnamque spem concepit se Caium Antonium collegam habiturum, hominem per se quidem nec bonorum consiliorum, nec malorum, ducem idoneum, alio autem ducente virium accessionem futurum. Hæc cum præsentirent plurimi optimorum civium, Ciceronem ad consulatum petendum produxerunt, & populo cum favore eum excipiente, Catilina repulsam tulit, Cicero autem & Caius Antonius renuntiati sunt; quanquam solus candidatorum Cicero patre natus esset equestri, non senatorio.

Et Catilinæ quidem consilia adhuc populum latuerunt. Magna autem certamina, tanquam præludia, Ciceronis consulatum statim exceperunt. Hinc enim ii, quos Syllæ leges magistratibus interdixerunt, neque viribus infirmi, nec numero pauci, magistratus ambientes conciones habebant (multa quidem verè & merito Syllanam tyrannidem incusantes, sed cum minimè decuit & alienissimo tempore in republicâ turbas moventes.) Inde tribuni plebis leges rogabant eodem prætextu usi; de creandis cum summâ potestate Decemviris, quibus liceret dominorum ritu, totius Italiæ, universæ Syriæ, & eorum quæ per Pompeium novissimè accesserant, agrum publicum vendere, homines pro libitu judicare, in exilium mittere, colonias deducere, pecunias ex ærario sumere, exercitus alere & delectus facere, quantis opus haberent. Quapropter legi favebant cum alii nobiles, tum præcipuè Antonius Ciceronis collega, inter decem istos se futurum sperans. Videbatur

δὲ καὶ τὸν Καπλίνα νεωτερισμὸν εἰδὼς ἔδυσχεραίνειν ὑπὸ
πλήθους δανείων· ὁ μάλιστα τοῖς ἀρίστοις φόβον πρῆιχε. Καὶ
τῆτο πρῶτον θρασυδύων ὁ Κικέρων ἐκείνῳ μὲν ἐμφίστατο
τῶν ἐπαρχῶν Μακεδονίαν, αὐτῷ δὲ πλὴν Γαλατίας διδομένην
πρῆιτήσατο, καὶ χειρουργάσατο τῇ χάριτι ταύτῃ τὸν Ἀντώ-
νιον, ὥσπερ ὑποκριτὴν ἔμμιον, αὐτῷ τὰ δεύτερα λέγειν
ὑπὲρ τῆς πατρίδος.

Ὡς δ' οὗτος ἐαλάσκει καὶ χειρὸς ἐγγόνῃ, μᾶλλον ἤδη
θάλλον ὁ Κικέρων οἶσατο πρὸς τὰς χαριστομουσίας· εἰ μὲν
οὖν τῇ βουλῇ κατηγορεύειν πρὸς τὸ νόμου ἀφαιρέμενον, οὐ-
τως ἐξέπληξεν αὐτοὺς τὰς εἰσφύροντας, ὥστε μηδὲν ἀντιλέ-
γειν. Ἐπεὶ δ' αὖθις ἐπεχείρει, καὶ πρὸς κερασμένους ποροελα-
λουῖτο τὰς ὑπάτους ὅτι τὸν δῆμον, οὐδὲν ὑποδείσας ὁ Κι-
κέρων, ἀλλὰ ἢ βουλὴν ἔπειθε κελεύσεις καὶ ποροελθόν, ἔμνοιον
ἐξέβαλε τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπογνώσκει τὰς δη-
μάρχους ἐπαύησε, πρὸς τοῦτον τὸ λόγῳ κρατηθέντα ὑπὸ
αὐτοῦ. Μάλιστα γὰρ ὅστις ὁ ἀνὴρ ἐπέδειξε Ῥωμαίοις, ὅσων ἡδονῆς
λόγος ὦν καλῶ ποροσίηται, καὶ ὅτι τὸ δίχαστον ἀντήτητόν ἐστιν, ἀν-
ὄρθως λέγειται. Καὶ δὲ τὸν ἐμμελῶς πολιτεύομενον, αἰεὶ τὸ
μὲν ἔργῳ τὸ καλὸν ἀντὶ τῆς κολακεύοντος αἰρεῖσθαι, τὸ δὲ
λόγῳ τὸ λυπεῖν ἀφαιρῆναι τῆς συμφέροντος. Δεῖγμα δὲ αὐτοῦ
ἔστι πρὸς τὸν λόγον χάριτος, καὶ τὸ πρὸς τὰς θείας εἰς τὴν ὑπατείαν
ἀντιμετρεῖται. Τῶν γὰρ ἵππων πρῶτον εἰ τοῖς θεάτροις ἀνα-
μεμιγμένων τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ τῆς δῆμῳ θεωμένης ὡς ἔτυχεν,
πρῶτος διέκρινεν ὅτι πρὸς τῆς ἵππεας ἀπὸ τῶν ἄλλων πο-
λιτικῶν Μάρκος Ὀθων φρατρίων, καὶ διένειμεν ἰδίαν ἐκείνοις
θεῖαν, ἣν ἐπὶ καὶ νῦν ἐξαίρετον ἔχουσι. Τῆτο πρὸς ἀπρίαν ὁ δῆ-

debatur etiam, quanquam Catilinæ consilia resciret, haud moleste ferre, propter æris alieni magnitudinem, quæ res maximè optimis metum iniecit. Et huic malo primum remedium adhibens ex provinciis illi Macedoniam decrevit Cicerò, Galliamque sibi destinatam deposuit; & hoc beneficio Antonium devinxit, tanquam histrionem mercenarium, ut partes sibi secundas super patriæ salute ageret.

Cum ille jam subactus esset & tractabilis fieret, majore cum fiducia Cicero novatores in republicâ aggressus est. In Senatu ergo contra legem orationem habens ita ipsos ejus auctores perterrituit, ut nihil responderent. Verùm ubi cœptis suis instarent & re prius præparatâ ad populum Consules citarent, Cicero nihil perterritus, sed Senatu sequi jussu progressus non solum legem sustulit, sed de cæteris etiam Tribunos desperare coegit, eo usque eloquentiâ ejus fracti sunt. Ille enim vir maximè Romanis demonstravit, quantum suavitatis eloquentia honesto adjiciat, & insuperabile esse, quod æquum est, si rectè dicatur. Et quidem oportet eum, qui rempublicam diligenter administrat, in rebus agendis honestum semper blanditiis anteferre, oratione verò quicquid acerbum est ab utili eximere. Argumentum etiam est ejus in dicendo suavitatis, quod in consulatu ejus circa spectacula accidit. Cum enim equites plebe commisti prius in theatris federent, & è loco, quem quisque nactus esset, unâ cum populo ludos spectarent, primus eos Marcus Otho Prætor à cæteris civibus honoris causâ distinxit, proprium iis locum assignans, quem nunc quoque selectum habent. Illud populus interpretatus

μος ἔλαβε, καὶ φορέντος ἐν θεάτρῳ τῷ Ὀθωνος, ἐφιδείξων
εὐερίτην, οἱ δ' ἱππεῖς ὑπέλαβον κρότῳ τὸ ἄνδρα λαμψέως.
αὐτῷ δὲ ὁ δῆμος ἐπέτεινε τὸν συριγμόν, εἴτα ὁ κείνους τὸν κρότον.
Ἐκ δὲ τούτου τραπόμηνος πρὸς Ἀλλήλους, ἐχρῶντο λοιδορίαις,
καὶ ὁ θεάτρον ἀκοσμία κατεῖχεν. Ἐπεὶ δ' ὁ Κικέρων ἦκε πυ-
θόμηνος, καὶ τὸ δῆμον ἐκκαλέσας πρὸς ὃν τὸ Ἐνυῶς ἱερὸν, ἐπε-
τίμησε καὶ πρήνεσεν, ἀπελθόντες αὐτῷ εἰς ὃν θεάτρον ἐκρότην
τὸ Ὀθωνία λαμψέως, καὶ πρὸς τὰς ἱππέας ἀμύλλαν ἐποιῶντο
πρὸς τῶν καὶ δόξης τῷ ἀνδρὶ.

Ἡ δὲ πρὸς τὴν Καλιάναν συνωμοσία πηξάσα καὶ κατεδεί-
σασα τὴν ἀρχήν, αὐτῷ ἀνεθάρρυνε, καὶ συνῆκτον Ἀλλήλους, καὶ πρὸς ἑα-
λιν εὐτολμότερον ἀπείχετο τὸν τραγμάτων, πρὶν ἐπανελθεῖν Πομ-
πήιον, ἥδη λεγόμενον ὑποσφύρειν μὲν δυνάμεως. Μάλιστα δὲ τὴν
Καλιάναν ἐξηρέθηζον οἱ Σύλλα πάλαι στρατιῶται, διαπεφου-
ρόντες μὲν ὅλης τῇ Ἰταλίᾳ, πλείστοι δὲ καὶ μαχημώτατοι ταῖς
Τυρρηνικαῖς ἐκχάλασσαν πόλεσιν, ἀρπαγὰς πάλιν καὶ διαφο-
ρορήσεις πλέων ἐτοίμων ὄνειρον πολέωντες. Οὗτοι γὰρ ἡγεμόνα
Μάλλιον ἔχοντες, ἄνδρα τὸν ὀπίσθως ὑπὸ Σύλλα στρατευσα-
μένων, συνίσταντο τῷ Καλιάνᾳ καὶ πρὸς εἰς Ῥώμην συναρχαρε-
σιάζοντες. Ὑπατείαν γὰρ αὐτῷ μετήν, βεβυλιδόμηνος ἀνελεῖν
τὸν Κικέρωνα πρὸς αὐτὸν τὸν ἀρχαρεσιῶν τὸν ἱερὸν. Ἐδόκει δὲ καὶ ὁ
δαίμωνιον ποροσημαίνειν τὰ θεασόμενα σεισμοῖς καὶ κεραυνοῖς καὶ
φάσμασιν. Αἱ δ' ἀπὸ ἀνθρώπων μηνύσεις ἀληθεῖς μὲν ἦν, οὐ-
πω δ' εἰς ἔλεγχον ἀποχρῶσαι κατ' ἀνδρὸς ἐνδοξόν καὶ δυνα-
μὸν μέγα τὸν Καλιάνᾳ. Διὸ καὶ ἡμέραν τὴν ἀρχαρεσιῶν ὑπὸ
θόμηνος ὁ Κικέρων ἐχάλετο τὴν Καλιάναν εἰς τὴν σύγκλητον, καὶ πρὸς
τὸν λεγόμενον ἀνέκρινεν. Ὁ δὲ, πολλὰς οἰόμενος εἶναι τὰς τραγ-
μάτων

in contumeliam factum suam, visum in theatro Othonem contumeliosè exhibilavit; equites verò hominem plausu splendido exceperunt. Iterum populus intendit sibilum, mox illi plausum. Inde in se mutuo conversi convitiis usi sunt, & tumultus theatrum obtinebat. Cum autem re intellectâ Cicero se illuc contulisset, &, populo in ædem Bellonæ convocato, increpuisset eos & monuisset, in theatrum reversi plausum Othoni insignem dederunt & certaverunt cum equitibus honorem & gloriam homini tribuendo.

Catilinæ autem conjuratio, perculsa initio & territa, recepit animos, & concione convocatâ cohortati sese mutuo sunt ad rem audaciùs aggrediendam, priusquam Pompeius rediret, quem jam fama erat cum exercitu reverti. Præcipuè verò incenderunt Catilinam veterani Syllæ milites, per universam Italiam dissipati; plurimi verò & fortissimi per Hetruriæ urbes dispersi, novas rapinas & direptiones opum congestarum somniantes. Illi enim duce Manlio, qui sub Syllâ præclarè militaverat, se Catilinæ conjunxerunt, & Romam venerunt, ut petitionem ejus adjuvarent. Consulatum enim iterum petiit, inito consilio Ciceronem interficiendi in ipso comitiorum tumultu. Porro Dii visi sunt terræ motibus & fulguribus & portentis ea, quæ agebantur, prænuntiare. Delata sunt etiam ab hominibus indicia, vera quidem, sed quæ non sufficerent ad coarguendum Catilinam, hominem nobilissimum & viribus maximè valentem. Quapropter Cicero, dilatis comitiis, Catilinam in senatum arcessivit, & de iis, quæ ferebantur, interrogavit. Ille ratus multos esse in senatu no-

μάτων χαμῶν ἐφιερμόους ἐν τῇ βυλῇ, καὶ ἅμα τοῖς συνωμόταις ἐνδεικνύμενος, ἀπεκρίνατο τῷ Κικέρωνι μαλακίῃ ἀπόκρισιν. “Τί δ’ (εἶπεν) “ὡράτῃ δεινόν, εἰ δυοῖν σωματίων ὄντων, ἔμ’, “ἰοχῦς καὶ χατεφθηκός, ἐχόντος δὲ κεφαλὴν, ἔδ’, ἀκεφάλῃς “μ’, ἰοχυρὸς δὲ καὶ μεγάλῃς, τέτρω κεφαλὴν αὐτὸς ἐπιτίθῃμι;” Τέτρων εἰς τε τὴν βυλὴν καὶ τὸν δῆμον ἠνιγμένων ὑπ’ αὐτοῦ, μᾶλλον ὁ Κικέρων ἐδείσε, καὶ θεωρακισμὸν αὐτὸν οἷ τε δυνατοὶ πάντες ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ τῶν νέων πολλοί, κατήγαγον εἰς τὸ πεδίον. Τῷ δὲ θώρακος ἐπιτίθεις ὑπέφρανε πῶς θαλύσας ἐκ τῶν ὤμων τῷ χιτῶνος, ἐνδεικνύμενος τοῖς ὁρώσι τὸ κίνδυνον. Οἱ δ’ ἠγωνάκῃ καὶ σιωπῇ σινοῦντο περὶ αὐτὸν, καὶ τέλος, ἐν ταῖς ψήφοις τὸ μὲν Καπλίαν αὐτῷ ἔδωκεν, εἰλοντο δὲ Σιλῶν ὑπατον, καὶ Μουρήναν.

Οὐ πολλῶν δ’ ὑστερον τέτρω ἤδη ὁ Καπλίαν τὴν ἐν Τυρρηνίᾳ συνέρχομενον, καὶ τὴν ὀρισμένην ὥρην τὴν ἐπὶ τῇ Κικέρωνος οἰκίᾳ περὶ μέσας νύκτας ἀνδρες οἱ περὶ αὐτὸν καὶ δυνατώτατοι Ῥωμαίων, Μάρκος τε Κράσος, καὶ Μάρκος Μάρκελλος, καὶ Σκιπίων Μέτελλος. Κόφαντες δὲ τὰς θύρας, καὶ καλέσαντες τὸν θυρωρὸν, ἐκέλευον ἐπεγείρειν, καὶ φράσαι Κικέρωνι τὴν πρῶσιν αὐτοῦ. Ἦν δὲ τοιάνδε· ὁ Κράσος μὲν δειπνὸν ἐπιτολὰς ἀποδίδωσιν ὁ θυρωρὸς ὑπὸ δὴ ληνος ἀνθρώπου κομισθείσας ἀγνώστῃς, ἀλλὰς ἀλλοις ἐπιγεγραμμένας, αὐτῷ δὲ Κράσῳ μίαν ἀδέσποτον. Ἦν μόνη ἀναγνῆς ὁ Κράσος, ὡς ἔφραζε τὰ γεγραμμένα φόνον θυροκόμου πολλὴν ἀπὸ Καπλίαν, καὶ παρήν τὴν πόλεως ὑπεξελθεῖν, τὰς ἀλλὰς ἔκλυσεν, ἀλλ’ ἦκεν εὐθὺς πρὸς τὸν Κικέρωνα, πληγῇς ὑπὸ τοῦ δεινῆ, καὶ ἡ αἰτία ἀποδύμενος ἦν ἔχει διὰ φιλίαν τὸν Καπλίαν. Βελευσάμενος δὲ ὁ Κικέρων αὐτὴν ἡμέραν βυλῇ

varum rerum studiosos, simul ut se conjuratis ostentaret, Cicero leniter respondit, "Quid enim," inquit, "mali facio, cum duo sint corpora, alterum macilentum & tabe confectum, quod caput habeat, alterum sine capite, sed robustum & ingens, huic si ipse caput imponam?" Cum his verbis senatum & populum obscurè significaret, magis Cicero pertimuit, & eum loricâ indutum omnes urbis primores & magna pars juventutis à domo in campum deduxerunt. Partem autem loricæ datâ operâ ostentavit, demissâ ex humeris tunicâ, ut spectantibus periculum suum significaret. Illi indignitate rei moti circa eum glomerati sunt. Denique datis suffragiis Catilinam iterum repudiârunt, Silanum verò & Murænam consules elegerunt.

Haud multis post diebus, cum Catilinæ milites in Hetruriâ convenissent, & appropinquaret dies facinori destinatus, mediâ nocte Ciceronis domum venerunt Marcus Crassus, Marcus Marcellus & Scipio Metellus, homines primarii & potentissimi Romanorum: qui pulsatis foribus, & janitore evocato, jusserunt Ciceronem expergefaceri, adventumque suum nuntiare. Res autem erat hujusmodi. Crasso post cœnam literas janitor reddiderat, ab homine quodam ignoto allatas, alias aliis inscriptas, ipsi Crasso unam incerto auctore. Quâ solâ perlectâ, cum significaret magnam à Catilinâ cædem imminere, & moneret ut urbem relinqueret, cæteras non aperuit, sed properavit ad Ciceronem ictus rei atrocitate, simul ut suspicionem quandam dilueret, quâ laboravit propter amicitiam Catilinæ. Cicero ergo, re deliberatâ, primâ luce senatum coegit,

βυλὶὺ συνέγαγε, καὶ τοὺς ἐπιτολὰς κομίσας ἀπέδωκεν οἷς ἦν
ἐπεταλμύαι, κελύσας φομεῶς ἀναγῶναι. Πᾶσαι δ' ἦσαν
ὁμοίως ἐπιβυλὶὺ φράζουσαι. Ἐπεὶ δὲ καὶ Κοίντος Ἀρρίος ἀνὴρ
στρατηγικὸς ἀπήγγειλε τὴς ἐν Τυρρηνίᾳ καταλοχισμὸς, καὶ
Μάλλιος ἀπηγγέλλετο σὺν χειρὶ μεγάλην πρὸς τὰς πόλεις
ἐκείνας ἀφωρέμενος αἰεὶ τι προσδοκᾶν χερσὶν ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων,
γίγεται δόγμα τῶν βυλῆς, πρὸς κατατίθεσθαι τοῖς ὑπάτοις τὰ
πράγματα· δεξαμένους δ' ἐκείνους ὡς ἐπίσαν) διοικεῖν καὶ
σώζειν τὴν πόλιν. Τῦτο δ' ἔπολλάκις, ἀλλ' ὅταν τι μέγα
δείσῃ, ποιεῖν εἰώθει ἢ σύγκλητος.

Ἐπεὶ δὲ τῷτῃ λαβὼν τὴν ἐξουσίαν ὁ Κικέρων τὰ μὲν ἔξω πράγ-
ματα Κοίντῳ Μετέλλῳ διεπίστευσε, τὴν δὲ πόλιν εἶχε διὰ χειρὸς, καὶ
καθ' ἡμέραν ποροῖν δρυφορέμενος ὑπὸ ἀνδρῶν ἑσπέρων ὁ πλῆθος,
ὥστε τῶν ἀγροῶν πολὺ μέρος κατέχειν ἐμβαλλόντος αὐτῷ τὴς πρὸς
πέμποντας· ἔκετι καρτερῶν τὴν μέλλουσαν ὁ Καλπίνας, αὐτὸς μὲν
ἐκπηδᾶν ἐν τῷ πρὸς τὸν Μάλλιον ἐπὶ τῷ στρατεύματι καὶ Μάρκιον
δὲ καὶ Κένην ἐκέλευσε ξίφει λαβόντας εἰσελθεῖν ἐπὶ τὰς θύρας
εἰσελθεῖν, ὡς ἀσπασομένους τὸν Κικέρωνα, καὶ διαχρήσασθαι ποροπείσῃ
ταῖς. Τῦτο Φυλβία γυνὴ τῶν ἐπιτολῶν ἐξαγγέλλει τῷ Κικέρωνι,
νυκτὸς ἐλθούσα, καὶ διακελευσαμένη φυλάττεσθαι τὴς πρὸς τὸν Κέ-
νην. Οἱ δ' ἦσαν ἅμ' ἡμέρας καὶ κωλυθέντες εἰσελθεῖν, ἠγωνιάκων,
καὶ κατεβόων ἐπὶ θύραις, ὥστε ὑποπτότεροι θύρας. Προελθὼν δ'
ὁ Κικέρων ἐχάλας τὴν σύγκλητον εἰς τὸν Στρησίαν Διὸς ἱερὸν, ὃν Στρά-
τωρ Ῥωμαῖοι καλεῖσιν, ἰδρυμένον ἐν ἀρχῇ τῶν ἱερῶν ὁδῶν, πρὸς
τὸν Παλάτιον ἀνιόντων. Ἐνταῦθα καὶ τὸν Καλπίνα μὲν τῶν ἄλλων ἐλ-
θόντος, ὡς ἀπολογισσομένου, συγκαθίσαι μὲν ἔδει ὑπέμενε τὴν συγ-
κλητικῶν, ἀλλὰ πάντες ἀπὸ τῶν βάρβάρων μέληλθον. Ἀρξάμενος δὲ
λέγει

coegit, & epistolas secum allatas tradidit iis quibus mitterentur, jussitque palàm recitare. Omnes pariter indicabant infidias fieri. Cum verò Quintus etiam Arrius, vir prætorius, deferret in Hetruriâ delectus fieri, & nuntiaretur Manlium magnâ cum manu urbibus istis imminere, semper expectantem aliquid ex urbe rerum novarum: senatusconsulto cautum est, ut respublica consulibus committeretur; ii accepto imperio suis consiliis administrarent & conservarent urbem. Hoc facere non frequenter senatus consuevit, nec nisi cum extrema metueret.

Acceptâ potestate, Cicero res extra urbem Q. Metello commisit; urbem ipse gubernavit, & quotidie prodiit tantâ hominum frequentîâ stipatus, ut maximam fori partem occuparent, qui eum ingredientem deducerent. Tandem Catilina cunctandi impatiens ipse instituit ad Manlium in castra excurrere; Marcium & Cethegum jussit, gladiis acceptis, manè ad Ciceronis fores proficisci, tanquam eum salutaturos, & irruentes eum interficere. Hoc Fulvia, illustris foemina, nuntiat Ciceroni, noctu eum conveniens, admonensque ut a Cethego cum suis caveret. Illi ergo primâ luce venerunt, & cum introitu prohiberentur, cœperunt frendere, & clamorem pro foribus tollere, quod eos suspectiores reddidit. At Cicero progressus in ædem Jovis Statoris (prout eum Romani appellant) positam in primo ingressu sacræ viæ, quâ ascenditur in Palatinum, senatum coegit. Huc quum ipse Catilina cum cæteris venisset, tanquam se purgaturus, nemo senatorum affidere illi sustinuit, sed omnes de subsellio cesserunt. Orsus etiam loqui,

cla-

λέγειν ἐθορυβεῖτο· καὶ τέλος ἀναστὰς ὁ Κικέρων προσέταξεν αὐτῷ τὴν πόλεωσ ἀπαλλάττεσθαι· “Δεῖν γὰρ, αὐτῷ μὲν λόγοις, “ἐκείνους δ’ ὅπλοις πολιεύομεν, μέσον ^{εἶναι} τὸ πῆχος.” Ὁ μὲν οὖν Καπλῖνας εὐθὺς ἔξελθὼν μὲν τριακοσίων ὀπλοφόρων, καὶ πεντησάμυρος αὐτῷ ῥαβδουχίας, ὡς ἄρχοντι, καὶ πελέκει, καὶ σημαίας ἐπὶ θώρακος, πρὸς τὴν Μάλλιον ἐχώρη. Καὶ δισχυρίων ὁμοῦ τι σινηθροισμένων, ἐπὶ τὰς πόλεις ἀναπείθων καὶ ἀφιστάς· ὥστε, τῷ πολέμου φανερὸν γεγονότος, τὸν Ἀντώνιον ἀποσταλῆναι ἀγματοχόμον.

Τὸς δ’ ὑπολειφθέντας ἐν τῇ πόλει τῇ διεφθαρμένων ὑπὸ τοῦ Καπλῖνα σινηγῆ καὶ παρεθάρρυνε Κορνήλιος Λέιτλϙ, Σύρεας ὁπίκλησιν, ἀνὴρ γένους μὲν ἐνδόξου, βεβιωκὼς δὲ φαύλως, καὶ δι’ ἀσέλγειαν ἔξεληλαμένος τῆς βουλῆς πρότερον· τότε δὲ στρατηγὼν τὸ δόρυ, ὡς ἔθος ἐπὶ τοῖς ἔξ ὑπαρχῆς ἀνακλιωμένοις τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα. Λέγεται δὲ καὶ τὴν ὁπίκλησιν αὐτῷ θνῆσθαι τὸν Σούρεαν ἔξ αἰτίας τριαύτης. Ἐν τοῖς κατὰ Σύλλαν χρόνοις ταμιδῶν, συχνὰ τῇ δημοσίων χρημῶν ἀπώλεσε καὶ διέφθειρεν· ἀγανακτωῦτος δὲ ὁ Σύλλα, καὶ λόγον ἀπαυτωῦτος ἐν τῇ συγκλήτῳ, προσελθὼν ὀλιγώρως πάνυ καὶ χατὰφρονητικῶς, “λόγον μὲν οὐκ” ἔφη “διδόναι, “παρέχειν δὲ τὴν κήμην” ὥσπερ πάνυ εἰώθει· οἱ παῖδες οὗτοι ἐν τῷ σφαιρίζῃ ἀμάρτωσιν. Ἐκ τούτου Σούρεας παρωνομάσθη· σούρεαν γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν κήμην λέγουσι. Πάλιν δὲ δίκην ἔχων, καὶ ἀφαισθεύρας ἐπίοις τῇ δικαστῶν, ἐπεὶ δυοὶ μόναις ἀπέφυγε ψήφοις, ἔφη “πρὸς ἀνάλωμα γεγονέναι τὸ θα· “τέρῳ κριτῇ δοθέν· ἀρκεῖν γὰρ εἰ καὶ μίᾳ ψήφῳ μόνον ἀπελύθη.” Τούτον ὄντα τῇ φύσει τοιούτον, κεκνημένον ὑπὸ τοῦ Καπλῖνα,

προσ-

clamore exceptus est, & tandem Cicero confurgens iussit eum urbe excedere; "Oportere enim, cum ipse verbis, ille armis
"republicam tractaret, medium inter eos murum interponi."
Statim igitur Catilina cum trecentis armatis egressus, & collocatis circa seipsum fascibus & securibus, tanquam esset cum imperio, signisque sublati, ad Manlium contendit. Coactis ferè viginti millibus, urbes obiit fidem earum labefactans & ad defectionem sollicitans. Itaque bello jam manifesto Antonius ad eum oppugnandum mittitur.

Relictos in urbe, quos corruerat Catilina, convocavit & confirmavit Cornelius Lentulus, cognomine Sura, homo genere nobilis, sed vitâ inhonestâ, & propter libidines antè senatu motus: tunc autem iterum præturam gerebat, ut solent, qui denuo recuperant dignitatem senatoriam. Fama est datum ei cognomen Suræ huiusmodi de causâ. Quæstor Syllæ temporibus magnam vim pecuniæ publicæ profuderat & dilapidaverat. Quod cum Sylla indignè ferret, & rationes ab eo in senatu postularet, progressus negligenter admodum & fastidiosè dixit, "Se rationes reddere non posse, suram tamen
"ei præbere:" prorsus ut pueri solent, cum in ludo pilæ a scopo aberrant. Inde Sura appellatus est; Romani quippe id, quod nos *ripulio*, suram appellant. Alio etiam tempore in iudicium deductus, postquam duabus duntaxat sententiis elapsus fuisset, idque aliquos è iudicibus corrumpendo, dixit, "Sumptum fuisse supervacuum, id quod alteri iudicum de-
"disset; sufficere enim, si unâ tantum sententiâ liberaretur."
Hunc tali ingenio virum, & à Catilinâ prius incitatum, ulte-

παραδίδεσθαι ἐλπίσι κεναῖς ψευδομάντιες καὶ γόητες, ἔπη
 πεπλασμένα καὶ χρησμούς ἀδόντες, ὥς ἐκ τῶν Σιβυλλείων,
 παραηλουῦνται εἰμαρδύους εἶναι τῇ Ῥώμῃ Κορηλίους τρεῖς
 μονάρχους· ὧν δύο μὲν ἤδη πεπληρωμένοι τὸ χρεὼν, Κίννα τε
 καὶ Σύλλα, τρίτῳ δὲ λοιπῷ Κορηλίῳ ἐκείνῳ φέρονται ἢ μο-
 ναρχίαν ἢ κενὴν δαίμονα, καὶ δεῖν πάντως δεχέσθαι, καὶ μὴ ἀφα-
 φείρειν μέλλοντα τῆς χειρὸς, ὥσπερ Καπλίνας. Οὐδὲν οὖν
 ἐπειὸς μικρὸν ὁ Λέντλος ἢ ἄσημον, ἀλλ' ἐδέδοκτο ἢ βασιλῶ
 ἀπασαν ἀναρῆναι, τῶν τ' ἄλλων πολιτικῶν ὅσους διώκοιτο ἢ πό-
 λιν δ' αὐτῷ καταπιμπρῆσαι· φείδεσθαι τε μηδενὸς ἢ τῶν
 Πομπηίου τέκνων· ταῦτα δ' ἐξαρπασαμένους ἔχειν ὑφ' αὐτοῖς,
 καὶ φυλάττειν, ὅμνηρα τ' ὡρὸς Πομπηίου ἀφελύσειν. (Ἦδη
 γὰρ ἐφοίτα πολὺς λόγος καὶ βέβαιος ὑπὲρ αὐτοῦ κατιόντος ἀπὸ
 τῆς μεγάλης τραλείας.) Καὶ νῦν μὲν ὤλειτο ὡρὸς τιμὴν ὀπίθεσιν
 μία τῶν κρονιάδων· Ζεῖφι δὲ καὶ τυμπέϊα καὶ θεῖον εἰς τὴν Κεθήγην
 φέροντες οἰκίαν ἀπέκρυψαν· ἄνδρας δὲ τάξοντες ἐκαστὸν καὶ
 μέρη τῶν αὐτῶν τῆς Ῥώμης, ἔκαστον ἐφ' ἑκάστῳ διεκλήρωσαν,
 ὥς, δι' ὀλίγου πολλῶν ἀφάντων, φλέγοιτο πανταχόθεν ἡ πόλις.
 Ἄλλοι δὲ τῆς ὀρχετοῦς ἐμελλον ἐμφραξόμενοι, ἀποσφάττειν
 τῆς ὑδρευομένης.

Πραττομένων δὲ τούτων, ἔτυχον ὀπιδήμινες Ἀλλοβρίγων δύο
 παρόντες, ἔθνης μάλιστα διὰ τότε πονηρὰ παρόντος, καὶ βαρυνο-
 μένης τῆς ἡγεμονίας. Τούτους οἱ ὑπὲρ Λέντλον ὠφελίμως ἡγήμενοι
 πρὸς τὸ κινήσαι καὶ μεταβαλεῖν τὴν Γαλαλίαν, ἐποίησαν τὸ συνωμώσαι.
 Καὶ γράμματα μὲν αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐκὴν βαλὼν, γράμματα δὲ πρὸς
 Κακλίαν ἔδωκε, τῇ μὲν ὑποχρήμενοι τὴν ἐλευθερίαν, τῇ δὲ Κακλί-
 αν ὡς ἀκαλῆν, ἐλευθερώσαντα τῆς δούλης, ὅτι τὴν Ῥώμην
 ἐλαύνειν.

rius spe vanâ corruerunt mendaces harioli & præstigiatores, carmina conficta & oracula, tanquam ex Sibyllinis, canentes, quæ præmonstrarent in fatiis esse, ut tres Cornelii Romæ imperarent; duos jam fatalem necessitatem explevisse, Cinna & Sylla: illi tertio Cornelio deos imperium deferre; quin omnino acciperet, nec, sicut Catilina, occasiones cunctando perderet. Lentulus ergo nihil tenue aut humilè moliebatur, sed visum est universum senatum è medio tollere, cæteros etiam, quos potuit, cives; urbem ipsam incendere, præter Pompeii liberos, nemini parcere: hos correptos in suâ potestate tenere, & tanquam obsides compositionis cum Pompeio ineundæ custodire. (Multa enim & constans fama volitabat jamdudum eum à præclarâ suâ expeditione in urbem redire.) Nox ad facinus destinata est una ex Saturnalibus. Gladios, stuppam, & sulphur comportantes in Cethegi domo abdiderunt. Viris centum delectis, & urbe in totidem partes descriptâ, singulos singulis sortitione præfecerunt, ut subitò à multis accensa urbs quaquaversum conflagraret. Aliis mandatum erat, ut aquæductus obstruerent & eos, qui aquam petebant, interficerent.

Dum hæc aguntur, forte duo Allobrogum legati Romæ agebant, gentis tum plurimùm afflictæ & imperium Romanum molestè ferentis. Hos Lentulus cum suis, utiles rati ad movendam & sollicitandam Galliam, conjurationis socios effecerunt. Et literas illis ad Allobrogum concilium, alias etiam ad Catilinam dederunt, his libertatem polliciti, Catilinam verò hortantes, ut servos libertate donatos ad urbem duceret.

ἐλαύνειν. Συναπέσπελλον δὲ μετ' αὐτῷ πρὸς τὴν Καπλίαν, Τί-
πην ἱνα Κροτωνιάτην, κομίζοντα ἑαυτὸς ὅπισθ' αὐτοῦ. Οἷα δὲ ἀνθρώ-
πων ἀσθενῶν, καὶ μετ' οὖν καὶ πολλὰ καὶ γυναικῶν ἀλλήλοις ἐν-
τυγχάνοντων, βελδύματα, πόνοι καὶ λοισμῶν ἡφονίη καὶ σινέσῃ
πρὸς τὴν δίκαν ὁ Κικέρων, καὶ πολλὰς μὲν ἔχων ἔξωθεν ὅπισθ' αὐτοῦ
καὶ τὰ παλαιότερα καὶ συνεξιχνιδόντας αὐτῶν, πολλοῖς δὲ τῶν
μετέχοντων δοκῶντων τὴν συνωμοσίαν ἀφελγόμενος κρύφα, καὶ πρὸς
αὐτῶν, ἔγνω τὴν πρὸς τὴν ξέναν κοινολογίαν. Καὶ νυκτὸς ἐνεδρεύ-
σας, ἔλαβεν τὴν Κροτωνιάτην καὶ τὰ γράμματα, συνεργόντων ἀλ-
λήλοις ἀδελφῶν τῶν Ἀλλοβρίων. Ἀμα δ' ἡμέρα βελὴν ἀθροί-
σας εἰς τὴν Ὀμονοίαν ἰερόν, ἐξομνῶντα τὰ γράμματα, καὶ τῶν
μνηστῶν δίκησεν. Ἐφ' ἧς καὶ Σιλανὸς Ἰόνιος ἀκηκοέναι ἱναὺς
Κεδήνους λέγοντος ὡς ὑπατοῖ τε τρεῖς καὶ στρατηγὸι τέτταρες ἀνα-
ρεῖσθαι μέλλουσιν. Τοιαῦτα δ' ἕτερα καὶ Πείσων, ἀνὴρ ὑπατι-
κός, εἰσήγγελε. Γάμος δὲ Σελπίκιος εἰς τὴν στρατιάν, ὅτι τὴν
οἰκίαν πεμφθεὶς τῶν Κεδήνων, πολλὰ μὲν ἐν αὐτῇ βέλῃ καὶ ὅπλα,
πλεῖστα δὲ ξίφη καὶ μαχαίρας εὖρε νεοθίκους ἀπάσας. Τέλος
δὲ τῶν Κροτωνιάτῃ ψηφισαμένων ἀδελφῶν ὅτι μνηστῆς τὴν βελὴν,
ἐξελεγχθεὶς ὁ Λέντλος ἀπομόσατο τὴν ἀρχὴν (στρατιῶν καὶ ἐτύλ-
χμε) καὶ τὴν παρὰ πόρφυρον ἐν τῇ βελῇ κατὰ θέμενος, δὴλαξεν
ἐαυτῶν τῇ συμφορᾷ πρέπουσαν. Οὗτος μὲν ὅν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
παρεδόθησαν εἰς ἀδεσμον φυλακὴν τοῖς στρατηγοῖς.

Ἦδη δ' ἐσπέρας ὥσπερ, καὶ τὴν δὴ μὲν παρὰ μένοντος ἀθρόου, προελ-
θὼν ὁ Κικέρων, καὶ φράσας τὸ πρᾶγμα τοῖς πολίταις, καὶ προπεμ-
φθεὶς, παρήλθεν εἰς οἰκίαν φίλου γειτνιῶντος. (Ἐπεὶ τὴν ἐκεῖθεν
γυναικὲς καλεῖσθαι, ἱεροῖς ἀπορήτοις ὀργαζέσθαι θεόν, ἣν Ῥωμῆοι
μὲν Ἀγαθήν, Ἕλληνες δὲ Γυναικεῖαν ὀνομάζουσι. Οὕτως) δ' αὐτῇ
κατ'

Cum his ad Catilinam miserunt Titum quendam Crotoniensem, qui literas perferret. Hæc verò consilia, utpote hominum inconsultorum, & qui ferè inter vina & mulieres de rebus colloquerentur, Cicero perscrutatus est industriâ & consilio sobrio & prudentiâ singulari: cumque plurimos haberet foris speculatores & investigatores eorum quæ agerentur, & ipse cum multis eorum qui socii conjurationis habiti sunt, quibusque confideret, clam haberet colloquia, certior factus est de sermonibus cum Allobrogibus habitis. Noctu ergo collocatis infidiis, Crotoniensem cum literis intercipit, Allobrogibus occultè adjuvantibus. Et primâ luce senatu in ædem Concordiæ convocato, literas recitavit, & indices audivit. Dixit etiam Junius Silanus, aliquos audivisse ex Cethego, fore, ut tres consules & quatuor prætores interficerentur. Alia etiam hujuscemodi nuntiavit Piso, vir consularis. Et Caius Sulpitius prætor, domum Cethegi missus, multa ibi tela & arma, plurimos etiam pugiones & gladios recens exacutos offendit. Tandem Crotoniensi decreta est à senatu impunitas, modò cuncta indicaret, & Lentulus inde convictus magistratu (nam prætor erat) se abdicavit, & exutâ in senatu prætextâ vestem sumpsit calamitati suæ convenientem. Ille igitur cum suis prætoribus traditi sunt, ut in liberis custodiis haberentur.

Cum jam advesperâisset & populus confertim circumstans operiretur, prodiens Cicero rem civibus exposuit; & deductus est ad amici vicini domum. (Nam suam occupabant mulieres, arcana sacra celebrantes ejus, quam Romani vocant Bonam Deam, Græci autem Gynæceam. Ei sacra fiunt quotannis in consulis domo,

καὶ ἐπ' αὐτὸν εἰς τῇ οἰκίᾳ τῆς ὑπάτης, ἀφ' ἧς γυναικὸς ἢ μητρὸς αὐτοῦ, τῇ ἐσιτάδων παρθένων παρύσων.) Εἰσελθὼν οὖν ὁ Κικέρων, καὶ αὐτὸν, ὀλίγων παντάπασιν αὐτῷ παρόντων, ἐφρόντιζεν ὅπως χρῆσται τοῖς ἀνδράσι· τὴν τε γὰρ ἄκραν καὶ προσήκουσαν ἀδικήμασι τηλικύτοις τιμωρίαι ἐξυλασθεῖτο καὶ καπνῶν, δι' ὅπτιαι κειαν ἦεν ἅμα, καὶ ὥς μὴ δοκοῖν τὴν ἐξουσίαν ἄλλαν ἐμπορεῖσθαι, καὶ περὶ ὧς ἐπεμβάινειν ἀνδράσι θῆναι τε πρώτοις, καὶ φίλους δυνατὸς εἶναι τῇ πόλει κεκτημένοις· μαλακώτερον τε χρησάμενος, ὠρρώδης τὴν ἀπ' αὐτῆς κίνδυνον· ὅς γὰρ ἀγαπήσειν, μετρίωτερον ἐκ θανάτου παύσεται, ἀλλ' εἰς ἅπαν ἀναρρήσειας τολμῆς, τῇ παλαῇ κακία νέαν ὀργὴν προσλαβόντας· αὐτὸς τε δόξεν ἀνδρὸς καὶ μαλακός, οὐδ' ἄλλως δοκῶν εὐτολμότατος εἶναι τοῖς πολλοῖς. Ταῦτα τῷ Κικέρωνος ἀφ' ἀπορρήτου, γίνεται πὶ ταῖς γυναιξὶ σημεῖον θύσεως. Ὁ γὰρ βωμὸς, ἡδὴ τὸ πρὸς κατὰ κοιμῆσθαι δοκῶντος, ἐκ τῆς τέφρας καὶ τῆς κεκαυμένων φλοιῶν φλόγα πολλὴν ἀνῆκε καὶ λαμπράν· ὑφ' ἧς αἱ μὲν ἄλλαι διεπρόηθησαν, αἱ δ' ἱερὰ παρθένοι τῷ Κικέρωνος γυναικα Τερεντίαν ἐκέλευσαν ἢ τάχος χωρεῖν πρὸς τὴν ἀνδρα, καὶ κελύειν οἷς ἐγνωκεν εἰσχεῖν ὑπὸ τῆς πατρὸς· ὥς μέγα πρὸς τε σωτηρίαν καὶ δόξαν αὐτῷ τῇ θεῷ φῶς διδύσσης. Ἡ δὲ Τερεντία (καὶ γὰρ οὐδ' ἄλλως ἢν περὶ αὐτὴν ὅτι δὲ ἀτολμος τὴν φύσιν, ἀλλὰ φιλότιμος γυνή, καὶ μάλλον, ὥς αὐτὸς φησὶν ὁ Κικέρων, τὴν πολυπλοῶν μεγαλαυμύματα παρ' ἐκείνης φροντίδων, ἢ μεταδιδύσκει τῇ οἰκειακῶν ἐκείνῃ) ταῦτά τε πρὸς αὐτὸν ἔφρασε, καὶ παράξυνεν ὅτι τῆς ἀνδρας. Ὁμοίως δὲ καὶ Κόιντος ὁ ἀδελφός, καὶ τὸ ἀπὸ φίλης ὀφείας ἐταίρων, Πόπλιος Νιγίδιος, ὃς τὰ πλείστα καὶ μέγιστα πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐχρήτο πράξεις.

domo, ab uxore ejus aut matre, præsentibus virginibus vestalibus.) Ingressus ergo Cicero amici domum, paucis admodum præsentibus, secum deliberavit, quid de conjuratis statuendum esset. Religio enim erat illi ad extrema supplicia & tanto facinore digna descendere; ab hisce abhorruit tam propter indolis lenitatem, quam ne videretur potestate insolentiùs efferri, & nimis acerbè proculcare viros nobilissimos, & qui amicos in urbe potentes habuerunt. Sin clementiùs tractaret, metuebat ab illis periculum; siquid enim levius morte paterentur, haud fore, ut acquiescerent, sed in extremam audaciam erupturos, ad pristinam improbitatem novo furore adsumpto; ipsum etiam malè auditurum, tanquam ignavum & meticulosum, qui nec aliàs nimis animosus vulgò crederetur. Hæc agitante Cicerone, foeminis sacra facientibus portentum accidit. Ara enim, postquam ignis prorsus exstingui crederetur, ex cinere & deustis corticibus flammam emisit ingentem & illustrem. Quæ res alias quidem metu perculit; virgines autem sacrae jusserunt Terentiam, Ciceronis uxorem, statim ad virum properare, & monere ut ea conficeret, quæ constituisset pro patriæ salute; Deam enim magnum illi lumen ad salutem & gloriam præbere. Terentia igitur (haud aliàs ingenio demisso aut pusillanimo, sed ambitiosa mulier, quæque, ut ipse narrat Cicero, se curis ejus civilibus libentiùs interponeret, quam domesticas suas cum eo communicaret) hæc illi nuntiavit, & virum in reos incitavit. Similiter etiam Quintus frater, & socius ejus in studio philosophiæ Publius Nigidius, quo præcipuè adjutore in negotiis publicis utebatur.

Τῇ δ' ὑπεραίᾳ δημοδύων ἐν συκλήτῳ λόγων πρὸς τιμα-
 είας τῶν ἀνδρῶν, ὁ πρῶτος ἐρωτηθεὶς γνώμῳ Σιλάρῳ εἶπε,
 πῶς ἐγὰρ τίς δικίῳ δύναι προσηκεν, ἀχθέναι εἰς τὸ δεσμο-
 τήριον, καὶ προσετίθεντο τότε πάντες ἐφεξῆς, μέχρι Γαίου
 Καίσαρος, τῷ μὲν τῶντα δικτάτωρος δημοδύου. Τότε δὲ νέος
 ὢν ἔτι, καὶ τὰς πρῶτας ἔχων τὴν αὐξήσεως ἀρχάς, ἤδη δὲ τῇ
 πολιτείᾳ καὶ ταῖς ἐλπίσιν εἰς ἐκείνῳ πῶς ὁδὸν ἐμβεβηκώς
 ἢ τὰ Ῥωμαίων εἰς μοναρχίαν μετέστησε πρῶτα, τὸς μὲν
 ἄλλους ἐλάττανε, τῷ δὲ Κικέρωνι πολλὰς μὲν ὑποψίας, λα-
 βὼν δ' ὁδομίας εἰς ἐλεγχὸν παρέδωκεν. Ἀλλὰ καὶ λεγόντων
 ἦν οἷον ἀκχεῖν, ὡς ἐγγὺς ἐλθὼν ἀλῶναι διεκφύγοι τὸ ἄνδρα.
 Τινες δὲ φασι παριδεῖν ἐκόντα καὶ πρῶτα πεῖν τὴν καὶ ἐκείνῳ
 μῆνυσιν, φόβῳ τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ τῇ δυνάμει. πρὸς δὲ εἰς
 πρῶτον ὅτι μᾶλλον ἂν ἐκείνοι θύοντο πρὸς τὴν Καίσαρι
 σωτηρίαν, ἢ Καίσαρ ἐκείνοις κολάσεως. Ἐπεὶ δ' ὅτι ἡ γνώ-
 μη πρῶτον εἰς αὐτὸν, ἀναστὰς ἀπεφύνατο, “ μὴ θοράσσῃ
 “ τὸς ἄνδρας, ἀλλὰ τὰς ὑσίας εἰς δημοσίαν, αὐτοὺς δ' ἀπα-
 “ χθέναι εἰς πόλεις τῆς Ἰταλίας ἃς ἂν δοκῇ Κικέρωνι, τηρεῖν
 “ δεδεμνύς, ἄχρις ἂν ἔσται ἀπολεμηθῇ Καπλῖνας.” Οὕτως
 δὲ τὴν γνώμην ὁπτεαῖς, καὶ τῷ λέγοντος εἰπεῖν δυνατὸν ἔσται,
 ῥοπήν ὁ Κικέρων προσέθηκεν ἔμμελιν. αὐτὸς τε γὰρ ἀνα-
 στὰς ἐπεχείρησεν εἰς ἑκάτερον, τὰ μὲν τῇ προτέρᾳ, τὰ δὲ τῇ
 γνώμῃ Καίσαρος συνειπῶν. Οἱ τε φίλοι πάντες, οἰόμενοι τῷ
 Κικέρωνι συμφέρειν πῶς Καίσαρος γνώμῳ, (ἦτιον γὰρ ἐν αἰ-
 πῳ ἔσθαι μὴ θοράσσαντα τὸς ἄνδρας) ἤρουντο πῶς
 δεύτεραν μᾶλλον γνώμῳ, ὥστε καὶ τὸν Σιλάρῳ αἰδῆς μελα-
 βαλλόμενον παραιτεῖσθαι, καὶ λέγειν “ ὡς οὐδ' αὐτὸς εἶποι

θανα-

Die postero, cum ageretur in senatu de poenâ conjuratorum, primus interrogatus sententiam Silanus censuit ducendos in carcerem, ibi ultimum de iis supplicium sumendum. Huic omnes deinceps assenserunt, usque ad Caium Cæsarem, eum qui postea creatus est dictator. Is tunc adhuc juvenis & prima incrementorum suorum fundamenta jaciens, jamdudum verò consiliis & spe eam ingressus viam, quâ rem Romanam ad unius dominationem traduxit, cæteros fefellit, Ciceroni verò multis modis suspectus est, sed nullam ad se convincendum idoneam ansam præbuit; sunt interea qui ferunt eum propè deprehensum, à Cicerone tamen elapsum fuisse. Alii dicunt eum consultò dissimulâsse, & prætermisisse indicia de Cæsare, metu amicorum ejus & potentiæ: cuivis enim manifestum esse, illos potius Cæsari accessionem fore ad salutem, quam Cæsarem illis ad supplicium. Quando igitur ad eum ventum est, ut sententiam diceret, consurgens censuit, “Conjuratos non interficiendos; sed bona eorum publicanda, ipsos in urbes Italiæ, quas Cicero probaret, deductos, usque dum Catilina debellaretur, in vinculis habendos.” Huic sententiæ, cum & clemens esset, & auctor ejus disertissimus, haud parum momenti Cicero ipse adjecit. Consurgens enim disputavit in utramque partem, nunc priorem, nunc Cæsaris sententiam defendens. Et amici omnes, Cæsaris sententiam magis expedire Ciceroni arbitrati (minorem enim invidiam subiturum, si non interficeret conjuratos) secundam præcipuè sententiam amplexi sunt; adeo ut Silanus etiam mutato consilio excusationes neçteret, diceretque, “Neque se capitalem

“θανάπικλὺ γνῶμιον· ἐχάτιον γὰρ ἀνδρὶ βελαντῇ Ρωμαίων
 “^{εἰ} δίκλιν ὁ δεσποτῆταιον.” Εἰρημότης δὲ τῇ γνῶμης, περ-
 τος ἀντέφρασεν αὐτῇ Κάτλος Λυτάπιϑ· εἶτα δεξάμενϑ
 Κάτων, καὶ τῷ λόγῳ σφοδρῶς συναπερείσας ἔπι τὸν Καί-
 σαρα τὴν ὑπόνοιαν, ἐπέπλησε θυμὸς καὶ φρονημάτων τὴν
 σύγκλητον, ὥστε θάνατον καταψηφίσασθαι τῶν ἀνδρῶν. Περὶ
 δὲ δημεύσεως χρημάτων εἰς αὐτὸν Κάισαρ, οὐκ ἀξιοῦν τὰ φι-
 λάνθρωπα τῆς ἑαυτοῦ γνῶμης ἐκβαλόνταί, ἐνὶ χρήσασθαι δὲ
 σκυθρωποτάτω. Βιαζομένων δὲ πολλῶν, ἐπεχαλεῖτο τὸς δι-
 μάρχους. Οἱ δ' ἔχ' ὑπόνοιαν, ἀλλὰ Κικέρων αὐτὸς εἰδὺς
 αἴηκε τὴν περὶ δημεύσεως γνῶμιον.

Ἐχρήσθη δὲ μὲν τῇ βελαντῇ ἔπι τὸς ἀνδρας. Οὐκ εἰ τῷ
 δὲ πάντες ἦσαν, ἄλλος δὲ ἄλλον ἐφύλαττε τῇ φρατρίῳ. Καὶ
 πρῶτον ἐκ Παλατίης πρὸς τὸν Λέντλον, ἦγε ἀφ' ἧς τῆς
 ἱερᾶς ὁδοῦ, καὶ τῇ ἀγορᾶς μέσσης, τῇ μὲν ἡγεμονικαῖαν ἀνδρῶν
 κύκλῳ περὶ ἀπειρεσίων καὶ δορυφορέων, ὅς δὲ δύνανται φρίτ-
 τοῦς τὰ δρώμενα, καὶ παριόντος σιωπῇ· μάλιστα δὲ τῇ νέων,
 ὥσπερ ἱερῆς ποταμίοις ἀειστοκρατικῆς πινὸς ἕξσεας, τε-
 λεία μὲν φόβος καὶ γάμος δοκῶντων. Διελθὼν δὲ τῇ ἀγορᾶν,
 καὶ θρόνος πρὸς τῷ δεσποτῇ, πρὸς τὸν Λέντλον τῷ
 διμάρχῳ, καὶ προσέταξεν ἀνελεῖν· εἰδ' ἕξης τῇ Κέθηρον καὶ ἔπειτα
 τῇ ἄλλων ἔχασον καταγαγὼν ἀπέκλεινεν. Ὅρων δὲ πολλὰς ἔπι
 τῇ συνωμοσίας εἰ ἀγορᾶ συνεστῶσαι ἀδελφούς, καὶ τῇ μὲν πρῶτον
 ἀγορευῶσαι, τὴν δὲ νύκτα προσημένονταί, ὥς ἐπὶ ζώντων τῶν
 ἀνδρῶν καὶ δυναμῶν ἐξαπατάσθαι, φηγεζάμενος μέγα πρὸς
 αὐτοὺς, “Ἐξήσαν,” εἶπεν. Οὕτω δὲ Ρωμαίων οἱ δυσφημεῖν
 μὴ βελόμοροι τὸ τεθνήσκειν σημαίνουσι. Ἡδὴ δὲ ἦ ἑσπέρα, καὶ
 δι’

“sententiam dixisse; senatori enim Romano ultimum esse supplicium in vinculis haberi.” Dictâ à Cæsare sententiâ, primus oppugnavit eam Catulus Luctatius; eum excipiens Cato, & oratione vehementer studens suspiciones de Cæsare augere, ita senatum irritavit animavitque, ut conjuratis decreto mortem irrogarent. De bonis autem publicandis restitit Cæsar, indignum affirmans, repudiâtâ eâ parte sententiæ suæ, quæ fuerat humanior, eos illud unum amplecti, quod esset in eâ tristissimum. Plurimis contrâ urgentibus, ad tribunos plebis provocavit; illi verò non obsecuti sunt, sed Cicero ipse cedens remisit illam de publicatione sententiam.

Deinde cum senatu profectus est ad conjuratos; qui quidem non omnes eodem erant in loco, sed prætores alii alios custodiebant. Et primum assumptum ex Palatino Lentulum per viam sacram & medium forum deduxit, circumfusus & stipantibus eum civitatis primoribus, populo autem horrore perculso, & silentio progrediente; juventute præcipuè existimante se mysteriis aristocraticæ potestatis, tanquam sacris quibusdam patriis, cum horrore & formidine initiari. Cum transisset forum, & ad carcerem venisset, Lentulum carnifici tradidit & jussit interfici; deinde Cethegum, atque adeo cæteros omnes deductos interimi curavit. Cum verò multos animadverteret conjurationis socios in foro stare confertos, eorum quæ agerentur ignaros, sed noctem expectantes, tanquam adhuc viverent focii, & possent è carcere eripi, eos magnâ voce appellans dixit, “Vixerunt.” Ita enim Romani verbis inominatis parcentes mortem enuntiant. Jam advesperavit, & per

δι' ἀγροῦς ἀνέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔκεπ σιωπῇ τῶν πολιτῶν
 ἔδ' ἐπ' αὐτῷ ὀροπεμπόντων αὐτὸν, ἀλλὰ φωναῖς καὶ κρότοις δε-
 χουμένων καὶ οὐς ἤνοιτο, σιωτῆρα καὶ κτίσιν ἀνακαλῶντων τῆς
 πατρὶδος. Τὰ δ' ἐφ' ὧτα πολλὰ κατέλαμπε τῆς σενωπύου,
 λαμπάδια καὶ δ' ἄδας ἰστώντων ἐπὶ ταῖς θύραις. Αἱ δ' ἐγναῖ-
 κες ἐκ τῶν τεγῶν ὀρῶσθαι ὅτι τιμὴ καὶ θεῶν ἄνδρος, ὑπὸ
 πομπῇ τῶν ἀείρων μάλα σεμνῶς ἀνιόντος· ὧν οἱ πλείστοι πε-
 λέμους τε καὶ κλειρασμῶν μεγάλους, καὶ ἀφ' ἑθριάμβων εἰσε-
 ληλακότες, καὶ ὀροσκελημῶν γλῶσσαι καὶ θάλατταν ἐκ ὀλί-
 γων, ἐβλάδίζον ἀνομολογῶντες πρὸς ἀλλήλους, “πολλοὶς μὲν
 “τῶν τότε ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν πλάττει καὶ λαφύρων καὶ
 “διωάμεως χάριν ὀφείλειν τὸν Ῥωμαίων δῆμον, ἀσφαλείας
 “δὲ καὶ σωτηρίας, ἐνὶ μόνῳ Κικέρωνι, τηλικῶτον ἀφελόντι
 “καὶ τοῦτον αὐτὸς κίνδυνον.” Οὐ γὰρ τὸ καλύσαι τὰ πρᾶττό-
 μενα, καὶ κολάσαι τῆς πρᾶττοντας, ἐδόκει θαυμαστόν. Ἀλλ' ὅτι
 μέγιστον τῶν πρόποτε νεώτερισμῶν ἔτος ἐλαχίστοις κακῶς ἀνευ-
 γάστως καὶ ταρχῆς κατέσβεσε. Καὶ γὰρ τὴν Καπλίαν οἱ πλεί-
 στοι τῶν συεργουμένων πρὸς αὐτὸν, ἅμα τῷ πυθέσθαι τὰ πρὸς
 Λείτλον καὶ Κέθρον, ἐγκαταλιπόντες ὤχοντο. Καὶ μὲν τῶν
 συμμεμενηκότων αὐτῷ ἀγαθωιστάμενος πρὸς Ἀντώνιον, αὐτὸς
 τε διεφθάρη καὶ τὸ πρᾶττόπεδον.

Οὐ μὲν ἄλλ' ἦσαν αὖ τὸν Κικέρωνα παροσκλασμῶν
 καὶ λέγειν ὅτι τούτοις καὶ ποιεῖν κακῶς· ἔχοντες ἡγεμόνας
 τῶν εἰς τὸ μέλλον ἀρχόντων, Καίσαρα μὲν, στρατηγῶντα,
 Μέτελλον δὲ καὶ Βησίαν δημαρχοῦντας· οἱ τὴν ἀρχὴν πρᾶτ-
 λαβόντες ἐπὶ τῷ Κικέρωνι ἡμέρας ὀλίγας ἀρχοντοῦν,
 οὐκ εἰς δὴμιγορεῖν αὐτὸν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐμβόλων
 βάθρα

forum se domum recepit, civibus non jam ordine & silentio eum deducantibus, sed ut singulis proximus erat, acclamatione & plausu excipientibus, & appellantibus "Servatorem & Con-
 "ditorem patriæ." Plateæ crebris lampadibus & facibus, quæ pro foribus constituebantur, collucebant. Mulieres etiam se de tectis ostendebant in honorem Ciceronis, & ut spectarent hominem à viris principibus honorificè deductum. Quorum plurimi, post bella ingentia confecta, & triumphantes in urbem introitus, auctumque haud parum imperium terrâ mari-
 que, inter eundem tamen mutuo fatebantur, "Multis ejus sæ-
 "culi ducibus & imperatoribus opes & spolia & potentiam
 "populum Romanum debere, securitatem verò & salutem
 "unî Ciceroni, qui tale ejus tantumque avertisset periculum."
 Neque enim potuisse eum conatus sceleratorum hominum frustrari, & in auctores animadvertere, tam mirabile videbatur, sed quòd omnium unquam conjurationum maximam ille, minimo reipublicæ incommodo, absque seditione aut tumultu exstinxerat. Catilinam enim plerique, qui ad eum confluxerant, auditâ Lentuli & Cethegi morte, statim deferuerunt. Et ille copiis, quas habuit reliquas, cum Antonio pugnans periit, ipse & exercitus.

Interea minimè defuerunt, qui super his rebus & maledicere Ciceroni & eum malè tractare parati erant; quibus duces erant magistratus in annum sequentem designati, Cæsar prætor, Metellus verò & Bestia tribuni plebis. Illi magistratu inuito, paucis ante diebus quam Cicero consulatu decederet, haud passi sunt eum ad populum perorare, sed jactis ante rostra
 sub

βάθρα θέτης, ἔπαρυσαν, ὅδ' ἐπέτρεποι λέγειν· ἄλλ' ἐκέλευον, εἰ βούλοιο μόνον παρὲς τὴν ἀρχῆς ἀπομόσασθαι, χαλκάζειν. Καὶ κεῖνος ὅτι τέτοις ὡς ὁμόσαι παρήλθε· καὶ θυμῶν αὐτῷ σιωπῆς, ὥρμηται ἔτι πάλαιον ἄλλ' ἰδίῳ πᾶσι καὶ χαμῶν ὄρκον, “ἢ μὲν σεσηκέναι τὴν πατρίδα, καὶ ἀφαισθη-
“ κέναι τὴν ἡγεμονίαν.” Ἐπόμενοι δὲ τὴν ὄρκον αὐτῷ σύμπας ὁ δῆμος. Ἐφ' οἷς ἐπὶ μᾶλλον ὅτι Καῖσας οἱ τε δημάρχοντες χαλεπαίνοντες ἄλλας τε καὶ Κικέρωνι παραχρᾶς ἐμνησκόντο, καὶ νόμος ὑπὸ αὐτῷ εἰσῆγέτω, χαλεπὴν Πομπήϊον μὲν τῆς γραπᾶς, ὡς δὲ καταλύσονται τὴν Κικέρωνος δυναστείαν. Ἀλλ' ἦν ὅφελος μέγα καὶ Κικέρωνι καὶ πᾶσι τῇ πόλει δημαρχῶν τότε Κάτων, καὶ τοῖς ἐκείνῳ πολιτοῦμασι ἀπ' ἴσους μὲν ἔξουσίας, μείζονος δὲ δόξης ἀντιστασόμενος· τὰ τε καὶ ἄλλα ῥαδίως ἔλυσε, καὶ τὴν Κικέρωνος ὑπατείαν οὕτως ἦρε τῷ λόγῳ μεγάλῳ, δημηγορήσας, ὥστε πᾶσι αὐτῷ τῶν πρόποτε μεγίστας ψηφίσασθαι, καὶ παρσαγορεύσαι πατέρα πατρίδος. Πρώτῳ καὶ ἐκείνῳ δοκῇ τοῦτο καθυπάρξαι, Κάτωνος αὐτὸν οὕτω εἶναι τῷ δήμῳ παρσαγορεύσαι.

Καὶ μέγιστον μὲν ἴσχυσε εἶναι τῇ πόλει τότε, πολλοῖς δ' ὅτι φθονοῖν ἑαυτὸν ἐποίησεν ἀπ' ἐπιδεικνύμενος ἔργου πονηροῦ, τῷ δ' ἐπαγεῖν αἰεὶ καὶ μεγαλιύνειν αὐτὸς ἑαυτὸν, ὑπὸ πολλῶν δυσχερατόμενος. Οὔτε γὰρ βουλήν, οὔτε δῆμον, οὔτε δικαστήριον ἦν συμελθεῖν, ἐν ᾧ μὴ Καπλῖναν ἑστῆς θρυλλόμενοι ἀκούσαι καὶ Λέντεον. Ἀλλὰ καὶ τὰ βιβλία τελευτήν κατέπλησε, καὶ τὰ συγγραμμάτω τῶν ἐγκωμίων· καὶ τὸν λόγον ἡδίστοι ὄντα καὶ χάρις ἔχοντα πλείντι, ἐπαχθεῖ καὶ φορητὸν ἐποίησε τοῖς ἀκροαμένοις, ὥσπερ πῖος αἰεὶ κλεῖς αὐτῷ

subsellis aditum prohibuerunt, neque permiserunt ut verba faceret, sed jusserunt eum, si luberet, ejurato tantum magistratu statim descendere. Ille super his, tanquam juraturus, prodiit, & juravit non à patribus traditum, sed proprium sibi & inusitatum juramentum, “Suâ nimirum operâ patriam esse
 “salvam & conservatum imperium.” Idem postea jusjurandum universus populus juravit. His Cæsar & Tribuni vehementius irritati alias in Ciceronem turbas moliebantur & legem rogabant, ut acciretur cum exercitu Pompeius ad dissolvendum Ciceronis imperium. Cecidit verò imprimis opportunè & Ciceroni & urbi universæ, quòd id temporis Cato esset tribunus, & Cæsaris consiliis se opponeret, pari quidem cum potestate, majore verò cum auctoritate. Nam & cætera facile diremit, & concionibus habitis, ita Ciceronis consulationum eloquentiâ suâ extulit, ut honores illi omnium qui unquam fuerunt amplissimos decerneret, & Patriæ Parentem appellaret. Ille enim primus omnium hoc nomen obtinuit, ita à Catone apud populum appellatus.

Et fuit sanè eâ tempestate auctoritas ejus in civitate summa, verum multis seipsum invidiosum reddidit, nullo quidem malo facinore, sed ipse se laudando semper & amplificando plurimis fastidium attulit. Neque enim aut senatus, aut populus, aut judices convenire poterant, quin necesse esset eos de Catilinâ & Lentulo jactationes audire. Tandem etiam libros & scripta laudibus suis implevit, & orationem suavissimam & venustatis plenissimam molestam & ingratam auditoribus reddidit, hâc ei insuavitate, tanquam morbo aliquo fatali,

τῆς ἀνδρίας τούτης προσέσης. Ὅμως δὲ καίπερ οὕτως ἀκρά-
 τῳ φιλοτιμίᾳ σωῶν, ἀπήλλακτο τῷ φθονεῖν ἑτέροις· ἀφρο-
 νιάτος ὢν εἰ καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ καὶ τὰς κατ' αὐτὸν ἀν-
 δρας ἐγκωμιάζειν, ὥς ἐκ τῶν συγγραμμάτων λαβεῖν ὅσι.
 Πολλὰ δ' αὐτῷ καὶ ἀπομνημονεύσιν· οἷον παρ' Ἀριστοτέλους,
 “ὅτι χρυσὸν ποταμὸς εἶναι ῥέοντι.” καὶ παρ' τῶν Πλάτωνος
 ἀφελόντων, “ὡς ἔδιδος, εἰ λόγῳ χρηστὸν πέφυκεν, ἔγωγε ἀφελ-
 “λεγομένη.” Τὸν δὲ Θεόφραστον εἰώθει περὶ τῶν ἰδίων ἀποχα-
 λῆναι. Περὶ δὲ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐρωτηθεὶς τίνα δοκοῖν
 χαλλίσιν εἶναι, “τὸν μέγιστον” εἶπε. Καίτοι τινὲς ὑποστυγνύοντες
 δημοσθενίζον, ὅτι φύονται φωνῇ τῷ Κικέρωνος, ἣν παρὰ τινος
 τῶν ἐταίρων ἔθηκεν εἰς ὅτι πολλή, γράψας, “ὅτι καὶ τῶν λόγων
 “ἀποτυγχάνει τὸν Δημοσθένειον.” Τῶν δὲ μεγάλων καὶ θαυμα-
 στῶν ἐπείνων οἷς πολλαχόθεν χρηταὶ παρ' ἑὸν ἀνδρὸς, καὶ ὅτι παρ'
 οὐς μάλιστα τῶν ἰδίων ἐσώδασε λόγων, τὰς καὶ Ἀντωνίῳ, Φι-
 λιππίδῃ ἐπέγραψεν, ἀμνημονῶσι. Τῶν δὲ καὶ αὐτὸν ἐνδοξῶν
 ἀπὸ λόγου καὶ σοφίας οὐκ ἔστιν ὅστις ὃν οὐκ ἐποίησεν ἐνδοξό-
 τερον, ἢ λέγων ἢ γράφων εὐμενῶς παρ' ἐκάστου. Κρατίππῳ δὲ
 καὶ παρ' Ἀθηναίων διεπαράξατο μὲν Ῥωμαίων θηρέας παρὰ Καί-
 σαρτος ἄρχοντος ἡδὴ· διεπαράξατο δὲ πάλιν καὶ Ἀρείου πάγου
 βασιλῆος ψηφίσασθαι, καὶ δεηθῆναι μένειν αὐτὸν ἐν Ἀθήναις, καὶ
 ἀφελόντας τοῖς νέοις, ὡς κοσμεῖν τὴν πόλιν. Ἐπιστολαὶ δὲ
 παρὰ τῷ Κικέρωνος εἰς τὸν Ἡρώδιον, ἑτέραί δὲ παρὰ τὸν υἱόν,
 ἐγκελευομένης συμφιλοσοφεῖν Κρατίππῳ. Γοργίῳ δὲ τῶν ῥή-
 πορα ἀπὸ τῶν εἰς ἡδονὰς καὶ πότους παράγειν ὁ μειράκιον,
 ἀπελαύνει τῆς σπουδῆς αὐτοῦ. Καὶ σχεδὸν αὕτη τε τῶν Ἑλλη-
 νικῶν μία, καὶ δευτέρα παρὰ Πέλοπα τὴν Βυζαντινὴν ἐν ὁρῇ τῇ
 γέγραπται.

tali, continuò adhærente. Quanquam interea ita intemperanter gloriam amaret, ab invidendis aliis prorsus abfuit, nam summo cum candore & veteres & æquales suos laudavit, ut ex scriptis ejus colligi potest. Multa etiam dicta ab eo memorant, quale est illud de Aristotele, "Amnem esse auri fluentis;" & de Platonis dialogis, "Jovem, si sermone uteretur, ita locuturum." Theophrastum etiam, "singulares suas delicias," appellare consuevit; & de orationibus Demosthenis interrogatus, Quam earum pulcherrimam putaret; respondit, "Longissimam." Quidam tamen, qui se Demosthenis imitatores profitentur, involant in vocem Ciceronis, quam in epistolâ ad amicum quendam scriptâ posuit, "Demosthenem aliquando in orationibus suis dormire;" immemores interea, quantas & quàm magnificas laudes illi sæpius præbuerit & quòd orationes suas in Antonium, in quas plurimum studii contulerat, Philippicas appellaverit. Suorum autem æqualium, qui eloquentiâ & sapientiâ illustres erant, nemo est quem non insigniorem effecerit, aut loquendo aut scribendo de singulis amicis. Cratippo Peripatetico à Cæsare jam imperatore jus civitatis impetravit. A concilio Aræopagi obtinuit ut decreto facto orarent eum, tanquam ornamentum civitatis, Athenis manere, & juventutem erudire. Exstant epistolæ Ciceronis ad Herodem, aliæ ad filium, quibus hortatur eum, ut in studiis philosophiæ Cratippum sectaretur. Gorgiæ etiam rhetori, causatus quòd adolescentem ad voluptates & comotationes seduxisset, consuetudine ejus interdicit. Hæc una fere ex Græcis est, & altera ad Pelopem Byzantium iracundè

γέγραπται· τὸν μὲν Γοργίαν αὐτοῦ παροισκόντως ὑποκώπτον-
τος, εἶπερ ἰὺ φαῦλος καὶ ἀκόλαστος, ἥπερ ἐδόκει· πρὸς δὲ
τὸν Πέλοπα μικρολογουμένης καὶ μεμψιμοιρῆντος, ὥσπερ ἀμε-
λήσαντα τιμὰς πᾶσιν αὐτῷ καὶ ψυφίσματα παρὰ Βυζαν-
τίων θνέσθαι.

Ταῦτά τε δὴ φιλότιμα, καὶ τὸ πολλὰ καὶ ἐπαρρημόν
τῷ λόγῳ τῇ δεινότητι τὸ πρέπον παρίεσθαι. Μουσατίῳ
μὲν γὰρ ποτε συνηγορήσας, ὡς ἀποφυγὼν τὴν δίκην ἐκεί-
νῳ ἐδίωκεν ἐταῖρον αὐτοῦ Σαβῖνον, οὕτω λέγειν παρὰ
σεῖν ὡς ὀργῆς ὁ Κικέρων, ὥς· εἰπεῖν, “Σὺ γὰρ ἐκείνῳ,
“ὦ Μουσατίε, τὴν δίκην ἀπέφυγες ἀπὸ σαυτὸν, ὅτι
“ἐμοὶ πολὺ σκότῃ ἐν φωτὶ τῷ δικαστηρίῳ διεχέου-
“τῃ;” Μάρκον δὲ Κράσσον ἐγκωμιάζων ἀπὸ τῆς βή-
μας εὐημέρησε καὶ μετ’ ἡμέρας αὐτῷς ὀλίγας λαιδο-
ρῶν αὐτὸν, ὡς ἐκείνῳ εἶπεν, “Οὐ γὰρ οἱ ταῦτα παρὰ
“αὐτὸς ἡμᾶς ἐπὶ νῆεις;” “Ναὶ” (φησὶ) “μελέτης ἐνε-
“κεν γυμνάζων τὸν λόγον εἰς φαῦλιν ὡς παρὰ σεῖν.” Εἰπόν-
τῳ δὲ ποτὲ τῷ Κράσσῳ μηδὲνα Κράσσων ἐν Ῥώμῃ βε-
βαιωκέναι μακρότερον ἐξηκονταετίας, εἰς ὕπερ ἀρνούμενου
καὶ λέγοντι, “Τί δ’ ἂν ἐγὼ παρὰ τούτ’ εἶπον, Ἥδεις”
(εἶπεν) “Ῥωμαῖοις ἡδέως ἀκουσόμενοι, καὶ ἀπὸ τούτο
“ἐδημαγωγέεις.” Ἀρέσκεισθαι δὲ τῷ Κράσσῳ τοῖς Στωι-
κοῖς φησάντι, ὅτι πλούσιον εἶναι καὶ ἀγαθὸν ἀποφαι-
νουσιν, “Ὅρα μὴ μάλλον” (εἶπεν) “ὅτι πάντα τῷ σο-
“φοῦ λέγουσιν εἶναι.” Διεβάλλετο δ’ εἰς φιλαργυρίαν ὁ
Κράσος. Ἐπεὶ δὲ τῷ Κράσσῳ τῶν παύδων ὁ ἕτερος,
Ἀξίος πρὸς δόκων ὅμοιος εἶναι, καὶ ἀπὸ τούτο τῇ μητρὶ
παροισκί-

scripta. Et Gorgiam quidem meritò vituperat, si quidem fuerit, sicut habitus est, pravus & voluptatibus deditus. Cum Pe-lope autem minùs liberaliter exoptulat, & queritur, ejus cul-pâ neglectum esse, ut Byzantii honores quosdam sibi decer-nerent.

Cæterùm ista ad gloriæ cupiditatem referenda sunt, &, quòd sæpe dicendi vehementiâ elatus decorum neglexerit. Cum enim Munatium aliquando defendisset, & ille judicio elapsus Sabinum Ciceronis familiarem postulâisset, fertur Ci-ceronem eò iracundiæ prorupisse, ut diceret, “Quid? Tu, “Munati, isto judicio per te absolutus fuisses, nisi ego in re “clarissimâ multas tenebras judicibus offudissem?” Marcum etiam Crassum aliquando è rostris, populo etiam plaudente, laudavit; & cum paucis post diebus iterum eum convitiis pro-scinderet, ut Crassus dixerat, “Nonne hoc ipso in loco me “nuper laudasti?” “Ego profectò,” inquit Cicero, “sed ex-“ercendæ orationis gratiâ malum argumentum defendendum “suscepi.” Cum Crassus aliquando diceret, “neminem Cras-“forum ultra annum sexagesimum vixisse,” post autem denuò negaret, diceretque, “Quid mihi in mentem venit ut illud “affirmarem?” “Sciebas,” inquit, “Romanos illud libenter “audituros, ideoque populi gratiam captâsti.” Crasso Stoicos sibi placere dicente, quòd virum bonum divitem esse affirma-rent: “Vide,” inquit Cicero, “ne magis tibi arrideant, quòd “omnia sapientis esse dicant.” Crassus enim avaritiæ nomine infamis notabatur. Cum unus è Crassi filiis, qui Axiu-m quendam formâ referre visus sit, (unde matri ejus turpis infa-

παροτρυνόμενος αἰχρὰν ὅτι τῷ Ἀξίῳ ἀγαθολίῳ, εὐδοκί-
 μησε λόγον ἐν βουλῇ διελθὼν, ἐρωτηθεὶς ὁ Κικέρων τί φαί-
 νεται αὐτῷ, “Ἀξίος” (εἶπε) “Κράσου.” Μέλλων δὲ Κρά-
 σος εἰς Συρία ἀπαίρειν, ἐβούλετο ὦν Κικέρωνα μᾶλλον αὐ-
 τῷ φίλον ἢ ἐχθρὸν εἶναι· καὶ φιλοφρονέμενος ἔφη βέλεσθαι
 δειπνήσαι παρ’ αὐτοῦ· καὶ κύνθητο ὑπεδέξατο παρδύμως.
 Ὀλίγαις δ’ ὑπερὶν ἡμέραις παρὲς Βαπίνιου φίλων πινῶν ἐν-
 τυγχάνοντων, ὡς μνησθῆναι ἀγαλῦσεις καὶ φιλίας (ὡς γὰρ
 ἐχθρὸς) “Οὐδὲν γὰρ καὶ Βαπίνιος” (εἶπεν) “δειπνήσαι παρ’
 ἐμοὶ βέλεται.” Πρὸς μὲν οὖν Κράσον ζῶντ’ ἔσται. Αὐτὸν
 δὲ ὦν Βαπίνιον ἔχοντα χοιράδας ἐν τῷ πελάγῳ, καὶ λέ-
 γοντα δίκην, οἰδοῦντα ῥήτορα παρῆνεν. Ἀκούσας δ’ ὅτι
 πέθνηκεν, εἶτα μείλιν μιν πύθμενος σαφῶς ὅτι ζῇ, “Κα-
 κὸς ζῶντι σπόλκετο κακῶς ὁ φευγάμενος.” Ἐπεὶ δὲ Κά-
 σαρ φημισαμένῳ τινὶ ἐν Καμπανίᾳ χώραν κατανεμη-
 θῆναι τοῖς γραπτάς, πολλοὶ μὲν ἐδυχέραντο ἐν τῇ βελῇ.
 Λάκιος δὲ Γέλλιος ὁμοῦ τι παρῆνεν ὦν, εἶπεν “ὡς ἔ-
 “φησιν αὐτὸ ζῶντος αὐτοῦ, Περιμένωμεν” (εἶπεν ὁ Κικέ-
 ρων) “μακρὰν γὰρ οὐκ αἰτεῖται Γέλλιος ὑπερῆσιν.” Ἦν
 δὲ τις Ὀκταβίος αἰτίαν ἔχων ἐκ Λιβύης γεγενῆσθαι παρὰ
 τῷτον ἐν πινὶ δίκῃ λέγοντα τῷ Κικέρωνος μὴ ἔλαττειν, “Καὶ
 “μὲν οὐκ ἔχεις” (εἶπε) “τὸ οὐς ἀπύπνητον.” Μετέλλου
 δὲ Νέπωτος εἰπόντος ὅτι πλείονας καταμαρτυρῶν ἀνῆρηκεν,
 ἢ σιωπῶν σέσωκεν, “ὁμολογῶ γὰρ” (ἔφη) “πίστεως ἐν
 “ἐμοὶ πλέον ἢ δεινότητος εἶναι.” Νεομίσκου δὲ πινος, αἰτίαν
 ἔχοντος ἐν πλακύντι φάρμακον τῷ πατρὶ δεδοκέναι, δρασυνο-
 μένῳ καὶ λέγοντος ὅτι λοιδορήσῃ τὸν Κικέρωνα, “Τὸ” (ἔφη)
 “ὡς”

miæ macula inusta est, tanquam cum Axio consuetudinem habuisset) orationem in senatu cum plausu haberet, interrogatus Cicero, "quid sibi videretur?" dixit Græcè Ἀέλιος Κεῖσαρ. Crassus verò in Syriam abiturus maluit Ciceronem amicum sibi potius quàm inimicum relinquere. Comiter ergo eum salutans dixit, "Velle se apud eum cœnare:" & eum Cicero libenter accepit. Paucis post diebus, cum amici quidam compellarent eum de Vatino, ut qui ambiret reconciliationem cum eo & concordiam (fuerat enim inimicus) dixit, "Num Vatinus quoque vult apud me cœnare?" Ita se erga Crassum gessit. Ipsum Vatinius strumas in collo habentem, cum causam aliquando ageret, "turgidum oratorem" appellavit. Audito periisse Vatinium, deinde brevi post certò intelligens eum vivere, dixit, "Malo fato pereat furcifer, qui mentitus est." Cum verò, Cæsare legem ferente de agro Campano inter milites dividendo, id multi senatores molestè ferrent, & Lucius Gellius ætate longè provectus diceret, illud se vivo nunquam futurum. "Expectemus," inquit Cicero, "Gellius enim non "longam dilationem postulat." Erat quidem Octavius, cui exprobratum fuerat, quòd esset ex Africâ oriundus. Huic in judicio quodam Ciceronem se non exaudire dicenti, "Atqui "aures," inquit, "non habes imperforatas." Metello Nepote obiciente, quòd plures testimonio oppressisset, quàm oratione servâisset, "Fateor," dixit, "plus mihi fidei esse, quàm eloquentiæ." Cum adolescens quidam, cui crimen objectum erat, quòd patri venenum in placentâ dedisset, ferociter se jactaret, & opprobria Ciceroni minaretur, "Hæc," inquit, "à te

“ὡς οὖν βούλεται μάλλον ἢ πλακοῦνται.” Ποπλίου δὲ Σητίου συνήγορον μὲν αὐτὸν ἐν τῇ δίκῃ ὡς λαβόντος μὴ ἑτέρων, αὐτὸς δὲ πάντα βυλομήδους λέγειν, καὶ μηδενὶ παρῆντος εἰπεῖν, ὡς δῆλος ἦν ἀφιέμενος ὑπὸ τῶν διχαστῶν, ἥδη τῆς ψήφου φερεμένης, “Χρὴ σήμερον” (ἔφη) “τῷ χαρῶ Σή-
“τίς” μέλλεις γὰρ αὐτεῖον ιδιώτης εἶναι.” Πόπλιον δὲ Κώνσαν, νομικὸν εἶναι βυλομήδων, ὅντα δ’ ἀμαθῆ καὶ ἀφυῆ, ὥς τινα δίκῃ ἐκάλεσε μάρτυρα· τῷ δὲ μηδὲν εἰδέναι φάσκειν,
“Ἰσως” (ἔφη) “δοκεῖς πρὸς τῶν νομικῶν ἐρωτᾶσθαι.” Μετέλλου δὲ Νέπωλιος ἐν ἀγορᾷ τινι πολλάκις λέγοντος,
“Τίς οὖν πατὴρ ὅστις, ὁ Κικέρων,” Σοὶ αὐτίκω τιμὴ ἀποκρισιν (ἔφη) “ἡ μήτηρ χαλεπωτέρην ἐποίησεν.” Ἐδόκει δ’ ἀκόλατος ἡ μήτηρ εἶναι τῷ Νέπωλιος, αὐτὸς δὲ πρὸς εὐμεταβολίᾳ καὶ ποτὲ τιμὴν δημαρχίαν ἀπολιπὼν ἄφνω, ὥς Πομπηίου ἐξέπλευσεν εἰς Συρίαν, εἰτ’ ἐκεῖθεν ἐποδηήσας ἀλογώτερον. Θάλασσαν δὲ Φίλαργον τὸν κατὰ τὴν τιμὴν ὀπιμελέτερον, ἐπέστησεν αὐτοῦ πρὸς τὰς κόρακας λίθινον. καὶ ὁ Κικέρων, “Τὸτ’” (ἔφη) “σοφώτερον ἐποίησας· πρὸς τὰς γὰρ σε μάλλον ἢ λέγειν ἐδίδαξεν.” Ἐπεὶ δὲ Μάρκος Ἀππίος ἐν τῇ δίκῃ ὁμοιομαζόμενος εἶπε φίλον αὐτῷ δεδνητὸς ὡς λαβεῖν ὀπιμέλειαν καὶ λογιστῆρα καὶ πίσιν, “Εἶθ’ οὕτως” (ἔφη) σιδερεῦς γενναῖος ἀνδρῶπιος, ὥς μηδὲν ἐκ τούτων ὧν ἠτήσατο φίλος ὡς λαβεῖν;

Τὸ μὲν οὖν ὡς ἐχθρὸς ἢ ἀντιδίκος σκώμιασι χρῆσθαι πικροτέρως, δοκεῖ ῥητορικὸν εἶναι· τὸ δ’ οἷς ἔτυχεν ὡς ἐχθρὸς ἐνεχε τὸ γελοῖον, πολὺ συνῆγε μῖσος αὐτοῦ. Γράψω δὲ καὶ τούτων ὀλίγα. Μάρκον Ἀκύνιον ἔχοντα
δύο

“à te maluerim; quàm placentam accipere.” Cum Publius Sestius eum cum aliis in iudicio quodam defensorem adhibuisset, & ipse omnia vellet dicere, nec quenquam alium loqui permetteret; ut patuit eum à iudicibus absolutum iri, & jam sententiæ ferrentur, “Utere,” inquit, “Sestî, occasione hodiernâ: cras enim eris privatus.” Publium Cottam, qui jurisperitus haberi voluit, sed erat tardus & indoctus, in causâ quâdam testem citavit. Hic cum diceret se nihil scire, “Fortasse,” inquit, “putas te de jure interrogari.” Metello Nepote in contentione quâdam sæpius dicente, “Quis tuus pater est, Cicero? Effecit,” inquit, “mater tua hanc responsionem tibi difficiliorem.” Mater enim Nepotis visa est impudica; & ipse habitus est inconstantior, & aliquando, tribunatu derepentè relicto, trajecit in Syriam ad Pompeium, mox inde inconsultius reversus est. Cum Philagrum præceptorem suum magno cum studio sepeliisset, tumulo ejus imposuit corvum marmoreum. Et Cicero, “Hoc,” inquit, “sane prudenter fecisti; volare enim te potius docuit, quàm loqui.” Cum Marcus Appius, in procæmio causæ cujusdam, oratum se diceret ab amico, ut studium & eloquentiam & fidelitatem illi præstaret, “Adedne,” inquit, “ferreo ingenio homo es, ut eorum quæ amicus rogârit, nè unum illi præbueris?”

Sanè contra inimicos aut adversarios dictoriis uti acerbioribus oratoris esse videtur; sed quòd risûs captandi gratiâ proximum quemque invaderet, magnum sibi odium conflavit. Hujus quoque generis pauca scribam. Marcum Aquilium,

qui

δύο γαμβροὺς φυγάδας, Ἄδρατον ἐχάλε. Λολίης δὲ Κόττα, πμηνικῶν ἔχοντος ἀρχὴν, φιλοπονοτάτῃ δὲ ὄντος, ὑπαίειαν με-
πὼν ὁ Κικέρων ἐδίψησε, καὶ τῶν φίλων κύκλῳ περὶ πάντων, ὡς
ἔπαιε, “Ὅρθως φοβεῖσθε” (εἶπε) “μή μοι θμύϊο χαλεπὸς ὁ
“πμηνῆς, ὅτι ὕδωρ πίνω.” Βωκωνίῳ δ’ ἀπαντήσας ἀγροντι μὲν
ἑαυτῷ τρεῖς ἀμορφοτάτας θυγατέρας ἀνεφθέγγετο,

Φοίβῳ πόλ’ ὅσα ἐῶντος ἑσπεῖρεν τέκνα.

Μάρκου δὲ Γελλίου δοκσιῶτος ὅσα ἔξ ἐλευθέρων γε-
νῆται, λαμπαρὰ δὲ τῇ φωνῇ καὶ μεγάλη γράμματα πρὸς τὴν
σύγκλητον ἐξομαρτύνοντος, “Μὴ θαυμάζητε,” (εἶπε) “καὶ αὐ-
“τὸς εἰς ἐπὶ τ’ ἀναπεφωνηκότων.” Ἐπεὶ δὲ Φαῦτος ὁ Σύλλα
τῷ μοναρχήσαντι ἐν Ῥώμῃ, καὶ πολλὰς ὅτι θανάτῳ περ-
γέφαντος, ἐν δανείοις γενόμενος, καὶ πολλὰ τ’ οὐσίας ἀφ-
σπασθήσας, ἀπάρτιον προέγραψε, “Τμήτην” ἔφη “μᾶλλον αὐ-
τῷ τὴν προγραφὴν ἀρέσκειν, ἢ τὴν πατρῴαν.”

Ἐκ τούτων ἐγίνετο πολλοῖς ἐπαχθὴς καὶ οἱ μετὰ Κλω-
δίου σιωπῆσαν ἐπ’ αὐτὸν, ἀρχὴν τῷ αὐτῷ λαβόντες. Ἦν
Κλώδιος ἀνὴρ εὐθμῆς, τῇ μὲν ἡλικίᾳ νέος, τῷ δὲ φρονήματι
πρᾶτος καὶ αὐθάδης. Οὗτος ἐρῶν Πομπηίας τῆς Καίσαρος
γυναῖκος, εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς παρεστῆλθε κρύφα, λαβὼν ἐσθ-
νὰ καὶ σκευὴν ψαλτρίας. Ἐθυσεν γὰρ αἱ γυναῖκες τὴν ἀπόρ-
ρητον ὑακίνθῳ καὶ ἀθέατον ἀνδράσι θυσίαν ἐν τῇ τῷ Καί-
σαρος οἰκίᾳ καὶ πρὸς αὐτὴν ὁδοὺς. Ἀλλὰ μειράκιον ὢν ἐπὶ καὶ
μήπω γενεῶν ὁ Κλώδιος, ἤλπιζε λήσεσθαι ἀφ’ αὐτῆς πρὸς τῇ
Πομπηίᾳ μὲν τῇ γυναῖκι. Ὡς δ’ εἰσῆλθε νυκτὸς εἰς οἰκίαν
μεγάλην, ἠπορεῖτο τῶν δώδων. Καὶ πλομώμενον αὐτὸν ἰδῶ-
σα Λυρηλίας θεαπαγνὴς τῆς Καίσαρος μητρὸς, ἠήτησεν ὄνομα.
Φθέγ-

qui duos generos exules habebat, "Adraſtum" appellabat. Lucio Cottâ, homine vinoſiſſimo, cenſore, Cicero conſultum petens ſitiebat, & amicis dum biberet circumſtantibus, "Jure," inquit, "timetis, ne mihi cenſor irafcatur, quòd a-
"quam bibam." Voconio occurrens ſecum unâ ducenti tres filias maximè deformes exclamavit,

Invito ſane Apolline ſeminavit liberos.

Cum Marcus Gellius, quem fama erat haud ex ingenuis natum eſſe, magnâ & clarâ voce literas in ſenatu recitaret, "Ne," inquit, miremini, nam ex iis genitus eſt, qui clamare "conſuêrunt." Cum Fauſtus Sylla, filius ejus qui Dictator Romæ fuerat & multos necandos proſcripſerat, ære alieno laborans, & re familiari magnâ ex parte diſſipatâ, integram bonorum auctiorem proſcripſiſſet, Cicero dixit, "Has ſibi ta-
"bular magis quàm paternas placere."

His effecit, ut multis inviſus eſſet; & Clodius cum ſuis eum aggreſſus eſt, hujusmodi occaſionem naſtus. Erat Clodius vir nobili genere, ætate florens, audacis arrogantis-que ingenii. Hic cum amaret Pompeiam Cæſaris uxorem, ſumpto veſtitu & ornatu pſaltriæ, domum ejus clam introiit. Mulieres enim in Cæſaris domo ſacra iſta occulta fecerunt, quæ nefas eſt à maribus ſpectari; nec vir ullus interfuit. Clodius verò, (quippe qui adhuc adoleſcens, & nondum barbatus eſſet,) clam ſe ad Pompeiam ingredi poſſe cum foeminis ſperabat. Noctu autem in ædes ſpatioſas ingreſſus, inter tranſitus neſciebat quo ſe verteret. Et errantem eum ſpectans Aureliæ Cæſaris matris miniſtra nomen quaſiſvit.

Φθ' ἐγξασθ' δ' ἀναλκασθέντος ἐκείνου καὶ φήσαντος ἀκόλυσθαι
 Πομπηίας ζητεῖν Αὐραν τέντομα, συνῆσαι τ' φωνὴν ἔγωγε
 κείαν οὔσαν, ἀνέκραγε καὶ συνεχάλει τὰς γυναικας. Αἱ δ'
 ἀποκλείουσαι τὰς θύρας, καὶ πάντα διεβνώνοντο, λαμ-
 βάνουσι ὧ Κλώδον εἰς οἶκημα παιδίσκης, ἣ σιωπῇ, κατὰ
 πεφιδνύτα. Τῷ δὲ πρῶτοντος φειδομένη γενομένη, Καϊ-
 σάρ τε τὴν Πομπηίαν ἀφῆκε, καὶ δίκην ἀσεβείας ἀπεγρά-
 ψατο ὧ Κλωδίῳ. Κικέρων δ' ἦν μὲν αὐτῷ φίλος, καὶ τῶν
 πρὸ Καπλίναν τρατημάτων ἐχρῆτο προθυμοτάτῳ συνεργῷ
 καὶ φύλακι τῷ σώματι. Ἰσχυρίζομένη δὲ πρὸς τὸ ἔγκλη-
 μα, ὧ μήτε γενέσθαι καὶ ἐκείνον ἐν Ῥώμῃ τ' χερόν, ἀλλ'
 ἐν τοῖς πρῶτάτῳ χωρίοις ἀφαιρῆσαι, κατεμαρτύρησεν ὡς
 ἀφιγμένου πρὸς αὐτὸν οἶκαδε, καὶ διειλεγμένου πρὸς τῶν
 ὅπερ ἦν ἀληθές. Οὐ μὲν ἐδόκει μαρτυρεῖν ὁ Κικέρων ἀλλὰ τὴν
 ἀλήθειαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν αὐτῷ γυναικα Τερентίαν ἀπολο-
 γούμενος. Ἦν γὰρ αὐτῇ πρὸς τὸ Κλώδον ἀπέχθεια, ἀλλὰ τ'
 ἀδελφίῳ τ' ἐκείνῳ Κλωδίῳ, ὡς πρὸ Κικέρωνι βελομένην γα-
 μηθεῖναι, καὶ τῷτο ἀλλὰ Τύλλῳ πρὸς πρῶτοντος, ὅς ἐταῖρος
 μὲν ἦν καὶ σιωπῆς ἐν τοῖς μάλιστα Κικέρωνος, αἰεὶ δὲ πρὸς τὴν
 Κλωδίαν φοιτῶν καὶ θεραπεύων ἐς οἶκον, ὑποψία τῇ Τε-
 ρεντίᾳ πρῶτε. Χαλεπὴ δὲ τ' ἡ πόσις οὔσα, καὶ ὧ Κικέρωνος
 ἀρχουσα, πρῶτοντος ὧ Κλωδίῳ συνεπιθέσθαι καὶ κατεμαρτυ-
 ρῆσαι. Κατεμαρτύραν δὲ ὧ Κλωδίῳ πολλοὶ τ' ἡλικῶν καὶ γυναικῶν
 ἀνδρῶν, ὁπιορκίας, ῥαδιουργίας, ὅχλων δεχασμῶν, φθορᾶς
 γυναικῶν. Λόκκλος δὲ καὶ θεραπευμένης πρῶτε, ὡς συγ-
 γήμοιτο τῇ νεωτάτῃ τῶν ἀδελφῶν ὁ Κλώδης, ὅτι Λόκκλῳ
 συνώκῃ. Πολλὴ δὲ ἦν δόξα καὶ ταῖς ἄλλαις δυσὶν ἀδελφαῖς
 πλη-

Ut verò loqui coactus est, & dixit se ancillam Pompeiæ quærere, nomine Auram; illa statim animadvertens vocem haud foemineam exclamavit, & mulieres convocavit. Hæ, foribus obferatis, loca singula perscrutantes, Clodium deprehendunt, qui in cubiculum ancillæ, quâcum ingressus fuerat, confugerat. Re passim divulgatâ, Cæsar & Pompeiam dimisit, & Clodium violatæ religionis postulavit. Cicero quidem erat illi amicus, & in negotio Catilinario habuerat illum adiutorem promptissimum & custodem corporis. Cum autem ille, ad crimen depellendum, in hoc præcipuè niteretur, se eo tempore Romæ non fuisse, sed ab urbe longissimè egisse; Cicero testimonio dixit, eum venisse ad se domum, & de rebus quibusdam collocutum esse; quod sanè verum erat. Cicero tamen videtur non tam veritatis studio testimonium dixisse, quàm ut se uxori Terentiæ purgaret. Erat enim illi cum Clodio inimicitia, propter sororem ejus Clodiam; quippe quæ Ciceronis nuptias ambiret, & in eâ re operâ Tulli cujusdam uteretur, qui Ciceronis in primis amicus erat & familiaris, sæpe etiam ad Clodiam vicinam commeando, & obsequia illi præstando, suspicionis causam Terentiæ præbuit. Quæ cum esset ingenio aspera, & marito imperaret, stimulavit eum, ut Clodium aggrederetur, & testimonium contra eum diceret. Multa etiam testimonia dicta sunt à viris optimis & præstantissimis, de Clodii perjuriis, flagitiis, ambitu, & mulierum stupris. Lucullus etiam, ancillis productis, probavit, Clodium cum sorore suâ natu minimâ rem habuisse, dum sibi uxor esset: & fama vulgò obtinuit eum cum duabus reliquis fororibus

πληπάζειν τὸ Κλώδιον ὡν Τερεντίαν μὲν Μάρκιος Ῥήξ, Κλω-
δίαν δὲ Μέτελλος ὁ Κέλερ εἶχε· ἣν Κθαδρῶντιαν ἐκάλουν,
ὅτι τὸ ἔρατῶν τις αὐτῇ χαλκοὺς ἐμβαλὼν εἰς βαλάντιον, ὡς
ἀργύριον εἰσέπεμψε· (ὃ δὲ λεπτότατον ἔχων χαλκοῦ νομίσματος
κθαδρῶντιαν ἐκάλουν) Ἐπὶ ταύτῃ μάλιστα τῶν ἀδελφῶν
χακῶς ἤκυσεν ὁ Κλώδιος. Οὐ μὲν ἄλλα τότε τῷ δήμῳ
πρὸς τῆς καταμαρτυρῆσθαι αὐτῷ καὶ συνεστῆσαι ἀνιστατομένης,
φοβηθέντες οἱ δικασαὶ φυλακῇ παρέστησαν, καὶ τὰς δέλτας
οἱ πλείστοι συλκεχυμένας τοῖς γράμμασιν ἤνελχαν. Ὅμως δὲ
πλείονες ἔδυσαν οἱ ἀπολύοντες θμέας· καὶ τις ἐλέχθη καὶ δε-
χασμὸς διελθεῖν. Ὅθεν ὁ μὲν Κάτλος ἀπαντήσας τοῖς κριταῖς,
“Ὑμεῖς” (εἶπεν) “ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ ἀσφαλείας ἠτήσασθε
“τὴν φυλακὴν, φοβόμενοι μή τις ὑμῶν ἀφέλῃ τὸ ἀργύριον.”
Κικέρων δὲ, ὃς Κλωδίῳ πρὸς αὐτὸν λέγωντος ὅτι μαρτυρῶν ἔκ-
εχε πίστιν πρὸς τοῖς δικασταῖς, “Ἀλλ’ ἐμοὶ μὲν” (εἶπεν) “ὁ
“πέντε καὶ εἴκοσι τῶν δικαστῶν ἐπίτευξ· ἑσθῶτοι γὰρ σὺ κατεψη-
“φίσαντο· σοὶ δὲ τριάκοντα ἔκ ἐπίτευξ· ὃ γὰρ ὀρότερον ἀπέ-
“λυξ, ἢ ἔλαβον ὁ ἀργύριον.” Ὁ μὲντοι Καῖσαρ κατεμαρ-
τύρησε κληθεὶς ἐπὶ τῷ Κλώδιῳ, ὃς δ’ ἔφη μοιχείαν καλεσθῆναι
τὴν γυναικός· ἀφεικέναι δ’ αὐτήν, “ὅτι τὸ Καίσαρος ἔδωκε γάμον
“ὃν ὀπίσσω αἰσχρῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ φήμης καθαρόν ἐστι.”

Διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον ὁ Κλώδιος, καὶ δήμαρχος αἰρεθείς,
εὐθὺς εἶχετο ὃς Κικέρωνος, πάνθ’ ὅμῃ πρᾶγματ’ αἰσὶν καὶ πάντας
ἀνθρώπους συνάγων καὶ ταράττων ἐπ’ αὐτόν. Τόν τε γὰρ δῆ-
μον ὡκειώσατο νόμοις φιλανθρωπίαις, καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν ἐκα-
τέρῳ μεγάλως ἐπαρχίας ἐψηφίσαντο, Πείσωνι μὲν Μακεδονίαν,
Γαβηνίῳ δὲ Συρίαν. Πολλοὺς δὲ τῶν ἀπόρων συνέτασεν

confueviffe, quarum Terentiam Martius Rex, Clodiam Metellus Celer duxerat, quam vocabant *Quadrantariam*, quòd amatorum aliquis æreos nummos in crumenâ positos, illi pro argento miserat. (Minimum enim æreum numisma *Quadrantem* vocabant.) Hujus præsertim sororis causâ Clodius malè audiebat. Verùm enimvero cum populus contra eos, qui testimonia dixerunt, & in Clodium coierunt, insurgeret, judices perterriti se præsidio cinxerunt, & plurimi eorum tabulas literis confusis attulerunt. Interea qui absolverunt eum, numero plures videbantur. Dicitur etiam aliquam corruptelam intervenisse. Unde Catulus, cum judicibus occurreret, dixit, “Jure
“vos ad salutem præsidium postulavistis, nam nequis nummos
“vobis eriperet, timebatis.” Cicero etiam, cum Clodius ei objiceret, quòd testimonio ejus judices non credidissent, “Mi-
“hi verò,” dixit, “viginti quinque judices crediderunt, tot
“enim te condemnârunt ; tibi triginta non crediderunt, qui
“nummos antè acceperunt, quàm absolverent.” Cæsar autem, cum citaretur, nihil contra Clodium testatus est, dixitque, se nihil de adulterio uxoris comperisse, repudiâsse tamen eam, “quòd Cæsaris conjugium deceret, non solum facto tur-
“pi, verùm famâ etiam finistrâ vacare.”

Elapsus è periculo Clodius, & tribunus plebis creatus, statim Ciceronem adortus est, simulque omnes res & omnes homines adversus eum sollicitavit ac concitavit. Nam & plebem legibus popularibus conciliavit, & utrique consulum amplas provincias decrevit, Pisoni quidem Macedoniam, Gabinius verò Syriam. Magnam etiam inopum manum ad propo-
sita

πληπάζειν τὴν Κλώδιον ὧν Τερεντίαν μὲν Μάρκιος Ῥήξ, Κλω-
δίαν δὲ Μέτελλος ὁ Κέλερ εἶχεν· ἣν Κθαδρόντιαν ἐχάλου,
ὅτι τὴν ἐρατῶν πῖς αὐτῇ χαλκοὺς ἐμβαλὼν εἰς βαλάντιον, ὡς
ἀργύριον εἰσέπεμψε· (ὅς δὲ λεπτότατον ἔχεν χαλκοῦ νομίσματος
κθαδρόντιαν ἐχάλου) Ἐπὶ ταύτῃ μάλιστα τῶν ἀδελφῶν
χακῶς ἤκασεν ὁ Κλώδιος. Οὐ μὲν ἄλλα τότε τῷ δήμῳ
ὡρὸς τῆς καταμαρτυρῆσθαι αὐτὸν καὶ συνεστῆσαι ἀνίστατο μὲν,
φοβηθέντες οἱ δικαστὴν φυλακῇ παρέστησαντο, καὶ τὰς δέλτας
οἱ πλείστοι συλκεχυμένας τοῖς γράμμασιν ἤνεχον. Ὅμως δὲ
πλείονες ἔδυσαν οἱ ἀπολύοντες θμέας· καὶ πῖς ἐλέχθη καὶ δε-
κασμὸς διελθεῖν. Ὅθεν ὁ μὲν Κάτλος ἀπαντήσας τοῖς κριταῖς,
“Ὑμεῖς” (εἶπεν) “ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ ἀσφαλείας ἠτήσασθε
“τὴν φυλακὴν, φοβόμενοι μή πῖς ὑμῶν ἀφέλῃ” τὸ ἀργύριον.”
Κικέρων δὲ, ὅς Κλωδίαν ὡρὸς αὐτὸν λέγοντος ὅτι μαρτυρῶν ἔκ-
εχε πῖσιν ὡρὸς τοῖς δικασταῖς, “Ἄλλ’ ἐμοὶ μὲν” (εἶπεν) “ὦ
“πέντε καὶ εἴκοσι τῶν δικαστῶν ἐπίστευε· ἑσθῶτοι γὰρ σὺ κατεψη-
“φίσαντο· σοὶ δὲ τριάντοις ἔκ ἐπίστευε· ὃ γὰρ ὡρότερον ἀπέ-
“λυε, ἢ ἔλαβον ὁ ἀργύριον.” Ὁ μὲντοι Καῖσαρ κατεμαρ-
τύρησε κληθεὶς ἐπὶ τῇ Κλώδιον, ὃς δ’ ἔφη μοιχείαν κατεγνωκέναι
τὴν γυναῖκα· ἀφεικέναι δ’ αὐτήν, “ὅτι τὴν Καίσαρος ἔδωκε γάμον
“ὃν ὡράζεως αἰσχρῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ φήμις καθαρὸν εἶναι.”

Διαφυγὼν δὲ τὸν κίνδυνον ὁ Κλώδιος, καὶ δήμαρχος αἰρεθείς,
εὐθὺς εἶχετο ὁ Κικέρωνος, πάνθ’ ὅμῃ παράματτα καὶ πάντας
ἀνθρώπους συνάγων καὶ ταράττων ἐπ’ αὐτόν. Τὸν τε γὰρ δῆ-
μος ὡκείωσατο νόμοις φιλανθρώποις, καὶ τῶν ὑπάρχοντων ἐκα-
τέρῳ μεγάλως ἐπαρχίας ἐφηφίσαστο, Πείσωνι μὲν Μακεδονίαν,
Γαβινίῳ δὲ Συρίαν. Πολλοὺς δὲ τῶν ἀτόπων συνέτασεν

confueviffe, quarum Terentiam Martius Rex, Clodiam Metellus Celer duxerat, quam vocabant *Quadrantariam*, quòd amatorum aliquis æreos nummos in crumenâ positos, illi pro argento miserat. (Minimum enim æreum numisma *Quadrantem* vocabant.) Hujus præsertim sororis causâ Clodius malè audiebat. Verùm enimvero cum populus contra eos, qui testimonia dixerunt, & in Clodium coierunt, insurgeret, judices perterriti se præsidio cinxerunt, & plurimi eorum tabulas literis confusis attulerunt. Interea qui absolverunt eum, numero plures videbantur. Dicitur etiam aliquam corruptelam intervenisse. Unde Catulus, cum judicibus occurreret, dixit, “Jure vos ad salutem præsidium postulavistis, nam nequis nummos vobis eriperet, timebatis.” Cicero etiam, cum Clodius ei objiceret, quòd testimonio ejus judices non credidissent, “Mihi verò,” dixit, “viginti quinque judices crediderunt, tot enim te condemnârunt; tibi triginta non crediderunt, qui nummos antè acceperunt, quàm absolverent.” Cæsar autem, cum citaretur, nihil contra Clodium testatus est, dixitque, se nihil de adulterio uxoris comperisse, repudiâsse tamen eam, “quòd Cæsaris conjugium deceret, non solum facto turpi, verùm famâ etiam sinistrâ vacare.”

Elapsus è periculo Clodius, & tribunus plebis creatus, statim Ciceronem adortus est, simulque omnes res & omnes homines adversus eum sollicitavit ac concitavit. Nam & plebem legibus popularibus conciliavit, & utrique consulum amplas provincias decrevit, Pisoni quidem Macedoniam, Gabinius verò Syriam. Magnam etiam inopum manum ad proposita

εἰς τὸ πολίτευμα, καὶ ἄλλας ὀπλισμένους πρὸς αὐτὸν εἶχε. Τῶν δὲ πλείστον δυναμύων τότε τριῶν ἀνδρῶν, Κράσους μὲν ἀντικρὺς Κικέρωνι πολεμῶντος, Πομπηίου δὲ θρυπιομένης πρὸς ἀμφοτέρους, Καίσαρος δὲ μέλλοντος εἰς Γαλατίαν ἔξίεναι μετὰ στρατεύματι. Ὑπὸ τούτων ὑποδύς ὁ Κικέρων, καὶ περ ἔκ ὄντα φίλον, ἀλλ' ὑποπίον ἔκ τ' αὖτε Κατιλίαν, ἠξίωσε πρεσβευτῶν συστρατεύειν. Δεξαμένης δὲ τῆς Καίσαρος, ὁ Κλώδης ὁρῶν ἐκφύγοντα τὴν δημαρχίαν αὐτῷ τὸν Κικέρωνα πρεσβευτοῦντο συμβατικῶς ἔχειν, καὶ τῇ Τερентίᾳ τιμὴν πλείστην ἀναπιθεῖς αἰτίαν, ἐκείνης δὲ μεμνημένος ὀπιεκῶς αἰεὶ, καὶ λόγους εὐγράμοντας ἐνιδδούς, ὥς ἂν τις ἐμυσῶν ὁδοῖ χαλεπαίνων, ἀλλ' ἐγκαλῶν μέτρα καὶ φιλικὰ, παντάπασιν αὐτῷ τὸ φόβον ἀνῆκει· ὥς ἀπειπεῖν τῷ Καίσαρι τιμὴν πρεσβείαν, καὶ πάλιν ἔχειν τῆς πολιτείας. Ἐφ' ᾧ προξυνεῖς ὁ Καίσαρ τὸν τε Κλώδην ἐπέτρωψε, καὶ Πομπηίου ἀπέστρεψε κομιδῇ τῶ Κικέρωνος. Αὐτὸς τε χαλεμαρτύρησεν ἐν τῷ δήμῳ, μὴ δοκεῖν αὐτῷ χαλῶς μηδὲ νομίμως ἄνδρας ἀλείψας ἀνηρῶς τὴν πρὸς Λέντλον καὶ Κένηρον. Αὕτη γὰρ ἦν καλῆγορία, καὶ ὅτι τῶν ὁ Κικέρων ἐχθαλεῖτο. Κινδυνώων οὖν καὶ διωκόμενος, ἐσθῆτα μετήλλαξε καὶ κόμης ἀνάπλεως πρὸς τῶν ἰκέτευσεν τὸν δῆμον. Περὶ τούτου δ' ὁ Κλώδης ἀπῆντα καὶ τὴν σενωπῆς, ἀνθρώπους ἔχον ὑβριστὰς πρὸς αὐτὸν καὶ θρασείας, οἱ πολλὰ μὲν χλευάζοντες ἀκολάγως εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ σχῆμα Κικέρωνος, πολλὰ δὲ πηλῶ καὶ λίθοις βάλλοντες, ἐνίσταντο ταῖς ἰκεσίαις. Οὐ μὲν ἀλλὰ τῷ Κικέρωνι πρῶτον μὲν ὀλίγας δεῖν σύμπαν τὸ τῶν ἵππων πλῆθος συμμετέβαλε τιμὴν ἐσθῆτα, καὶ διαμυρίων ὅσον ἐλάττης νέων πρῆκολεθαι, κομῶντες καὶ σινικε-
τεύοντες,

fita sua conficienda conflavit, & fervos armatos secum habuit. Cum ex tribus, qui tunc maximè valerent, Crassus apertum cum Cicerone bellum ageret, Pompeius utrisque blandiretur, Cæsar autem in Galliam iturus esset cum exercitu: ad hunc confugiens Cicero, quanquam minimè amicum, sed ex Catilinæ negotio suspectum, rogavit, ut legatum secum ad bellum duceret. Quod cum Cæsar concederet, videns Clodius Ciceronem è tribunatu suo elapsurum, simulavit se à reconciliatione non abhorreere, & maximam culpæ partem in Terentiam rejiciendo, de Cicerone autem semper humaniter loquendo, ut qui non odisset eum, aut irasceretur, sed moderatè & amicè exostularet, omnem ejus metum exstinxit: adeo ut renuntiaret Cæsari legationem, iterumque se converteret ad rempublicam. Inde irritatus Cæsar & Clodium confirmavit, & Pompeium prorsus à Cicerone abalienavit. Et ipse coram populo testatus est, neque honestè, neque jure sibi factum videri, ut Lentulus & Cethegus cum suis indictâ causâ necarentur. Hæc enim erat accusatio, & hoc nomine Cicero postulatus est. Reus ergo factus, & urgente periculo, vestem mutavit & comâ prolixâ civitatem obiens populo supplicavit. Ubique autem per plateas Clodius ei occurrebat, homines secum habens audaces & facinorosos, qui petulantissimè habitum Ciceronis & vestem mutatam irridentes, sæpe etiam lutum & lapides in eum jacentes, supplicationes ejus impediebant. Intereà tamen primùm universus ferè equestris ordo unà cum Cicerone vestem mutabant, & juvenes ad numerum viginti millium comitabantur eum intonsi & populo pariter
 sup-

πύοντες. Ἐπειτα δὲ βελῆς σιωελθέσης, ὅπως ψηφίσαιτο τὸ δῆμον ὡς ἐπὶ πένθεσι μεταβαλεῖν τὰ ἱμάτια, καὶ τὰ ὑπάτων σιδιρωθέντων, Κλωδίῳ δὲ σιδιροφορεμένῳ φεῖ ὁ βελδοτήλειος, ἰξέδραμον ἐκ ὀλίγοι τὸ βελδοπικτῆρ, κατάρρηγνύμενοι τὰς χιτῶνας, καὶ βοῶντες. Ὡς δ' ἦν οὗτ' οἶκλος οὕτε τις αἰδώς πρὸς τὸ ὄψιν, ἀλλ' ἔδωκε τὸν Κικέρωνα φύγειν, ἢ σιδῆρῳ κριθῆναι πρὸς τὸν Κλωδίῳ, ἐδεῖτο Πομπήϊος βοηθεῖν, ὁκτίτηδες ἐκποδῶν γερονότος, καὶ ἀφαιρέοντος ἐν ἀρχαῖς φεῖ τὸ Ἀλβουῖον. Καὶ πρῶτον μὲν ἔπεμψε Πείσωνα τὸν γαμβρὸν δευσομόνον, ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἀνέβη. Πυθόμνηος δ' ὁ Πομπήϊος ἔχων ὑπέμεναι εἰς ὄψιν ἐλθεῖν. Δεινὴ γὰρ αὐτὸν αἰδώς εἶχε πρὸς τὸν ἄνδρα, μεγάλους ἠγωνισμῶν ἀγῶνας ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ πολλὰ πρὸς χάριν ἐκείνῳ πεπολιτευμένον. Ἀλλὰ καὶ ὅταν γαμβρὸς ὢν δευσομῶν πορεύετο τὰς θαλάμους χάριται, καὶ κατὰ θυρὰς ἄλλας ὑπεξελθὼν, ἀπεδίδρασκε τὸ ἐντευξιν. Οὕτω δὲ πορευθεὶς ὁ Κικέρων ὑπὸ αὐτοῦ, καὶ γεγονὼς ἔρημος, ὅτι τὰς ὑπάτους κατέφυγε. Καὶ Γαβίνιος μὲν ἦν χαλεπὸς ἀεί, Πείσων δὲ διελέχθη πρῶτον, αὐτὸν πρᾶντων ἐκστήσαι, καὶ ὑποχρῆσαι τῇ τῷ Κλωδίῳ ῥύμῃ καὶ τιμῇ μεταβολῇ τῶν χρηρῶν οὐδέκεν, καὶ θμέαζον πάλιν σωτήρα τὸν πατερίδος ἐν γάμοις καὶ κακοῖς δὲ ἐκείνῳ οὕσης.

Τοιαύτης τυχὼν ἀποκρίσεως ὁ Κικέρων ἐβαλεῖτο πρὸς τοῖς φίλοις· καὶ Λούκουλος μὲν ἐκέλευε μένειν ὡς πρῶτοςμόνον· ἄλλοι δὲ φύγειν, ὡς ταχὺ τῷ δήμῳ παθήσοις αὐτὸν, ὅταν ἐμπλασθῇ τῆς Κλωδίῳ ματίας καὶ ἀπονοίας. Ταῦτ' ἔδοξε Κικέρωνι· καὶ ὁ μὲν ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ὃ πολλὸν χρόνον ἔχων ἐπὶ τῆς οἰκίας ἱδρυμένον, ἐτίμα ἀφαιρῶντος, εἰς Καπιτώλιον

supplices. Deinde, quum senatus convenisset, ut decreto juberent populum tanquam in luctu publico vestem mutare, & consules repugnarent, & Clodius gladiis curiam obsideret, haud pauci senatores vestibus laceratis & vociferantes se foras proripuerunt. Ut verò illud spectaculum nec commiserationem nec pudorem commovebat, sed necesse erat aut fugere Ciceronem, aut ferro cum Clodio decernere, imploravit opem Pompeii, qui se de industriâ subduxerat, & in Albano agebat. Ac primum quidem Pisonem generum suum, qui oraret eum, misit, & ipse post adiit. Intellecto autem eum adesse, Pompeius non sustinuit in conspectum ejus venire. Magnoperè enim eum sui pudebat, illius viri causâ qui graves pro eodimicationes sustinuisset, & in ejus gratiam multa in republicâ fecisset; sed Cæsaris, cujus gener erat, precibus veterem gratiam renuntiavit, & per alias fores elapsus à congressu ejus refugiebat. Ita proditus ab eo Cicero & prorsus desertus ad consules confugit. Et Gabinius quidem semper erat difficilis, Piso autem eum mitius allocutus est, hortatus eum, ut locum daret, & cederet Clodii furori; ut ferret vicissitudinem temporum, iterumque fervaret patriam seditionibus & periculis ipsius causâ vexatam.

Hoc accepto responso, Cicero cum amicis deliberavit. Et Lucullus manendum censuit, ut qui victor futurus esset: alii fugiendum, statim enim populum eum desideraturum, postquam saturatus fuerit Clodii furore & amentia. Hoc placuit Ciceroni, & simulachrum Minervæ, quod diu jam domi collocatum in maximâ veneratione habuit, adportans in Ca-

R

pitoliū

πτώλιον κομίσας ἀνέθηκεν, ὅπηγάρας, ἌΘΗΝΑΨ ῬΩ-
 ΜΗΣ ΦΥΛΑΚΙ. Πομπὴς δὲ παρὰ τῷ φίλῳ λαβὼν
 παρὶ μέσας νύκτας ἐπεξῆλθε τὴ πόλει, καὶ περὶ τῇ Λευ-
 κημίας ἐπορεύετο, λαβέσθαι Σικελίας βυλόμηνος. Ὡς δ' ἦν
 φοβερὸς ἡδὴ πεφοβῶς, ἐπήγαγεν αὐτῷ φυγῆς ψῆφον ὁ Κλώ-
 δης, καὶ ἀγέγραμματα παρῴθηκεν, εἰργειν πυρὸς καὶ ὕδατος
 τὸν ἄνδρα, καὶ μὴ πρῆχεν τέλῳ σπὸς μυλίων πεντακοσίων
 Ἰταλίας. Τοῖς μὲ οὖν ἄλλοις ἐλάχιτος ἦν ὁ ἀγέγραμματος
 τούτου λόγος, ἀδελφοῖς τὸν Κικέρωνα· καὶ πᾶσαν ἐνδεικνύ-
 μνοι φιλοφροσύνῃ παρέπεμπον αὐτόν. Ἐν δ' Ἰππωνίῳ πό-
 λει τῇ Λευκαίας, ἣν Οὐβῶνα νῦν καλεῖσιν, Οὐβίσιος Σικελὸς
 ἀνὴρ ἄλλα τε πολλὰ τῆς Κικέρωνος φιλίας σπολελαικῶς,
 καὶ γεννῶς ὑπατεύοντος αὐτοῦ τεκλιόνων ἐπαρχῶν, οἰκία μὲν
 οὐκ ἐδέξατο, ὃ χρεῖον δὲ κατὰ κράτος ἐπηγγέλλετο. Καὶ
 Γάιος Οὐεργίλιος, ὁ τῆς Σικελίας γρατηγός, σὺ τοῖς μάλιστα
 Κικέρωνι κεχρημένος, ἐγραψεν ἀπέχεσθαι τῇ Σικελίας. Ἐφ'
 οἷς ἀδυμήσας ὥρμησεν ὅτι Βρεντέσιον, καλῶν εἰς Δυρρά-
 χιον ἀνέμῳ φορῶν παρὰ μὲν, ἀντιπνέσαντος πελαγίου μετ'
 ἡμέραν, ἐπαλινδρόμησεν· εἶτα αἰθῆς ἀνήχθη. Λέγεται δὲ καὶ
 κατὰ πλεύσαντος εἰς Δυρράχην αὐτοῦ, καὶ μέλλοντος σποδαί-
 νειν, σεισμόν τε τῆς γῆς καὶ σπασμόν ἅμα θῆναι τῆς θα-
 λάττης. Ἀφ' ὧν συνέβαλλον ὁ μαντικοὶ μὴ μόνιμον αὐτῷ
 τῇ φυγῇ εἶσεσθαι μεταβολῆς καὶ εἰς ταῦτα σημεῖα. Πολ-
 λῶν δὲ φοιτῶντων ἀνδρῶν ὑπὸ εὐνοίας, καὶ τῶν Ἑλληνίδων
 πόλεων ἀγαμύλων μετὰ αὐτοῖς ταῖς προσδοκίαις, ὅμως
 ἀδυμῶν καὶ δειλὺν διῆγε, τὰ πολλὰ παρὶ τῇ Ἰτα-
 λίᾳ, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, ἀφορῶν, καὶ τῷ φρονήματι μικρὸς
 ἄγει

pitoliū ibi reposuit, cum hāc inscriptione, MINERVÆ UR-
 BIS PRÆSIDĪ. Deinde ab amicis deductus circa mediam
 noctem clam ex urbe profugit, & pedes per Lucaniam con-
 tendit, Siciliam cupiens attingere. Ubi jam eum fugisse in-
 notuit, Clodius de exilio ejus legem tulit, & edictum propo-
 suit, ut aquā & igni interdiceretur, neu quis eum tecto recipere-
 ret intra quingenta ab Italiā milliaria. Alii autem hujus edicti
 nullam rationem habuerunt, reverentes Ciceronem; & om-
 nia benevolentiae officia praestantes, eum deduxerunt. In Hip-
 ponio verò oppido Lucaniae (quod nunc Vibonem appellant)
 Vibius homo Siculus, qui & alios multos fructus ex Cicero-
 nis amicitia perceperat, & factus fuerat eo consule praefectus
 fabrorum, domo eum non recepit, agrum autem se illi descri-
 pturum pollicebatur. Et Caius Virgilius, praetor Siciliae, qui
 Cicerone familiarissimè utebatur, scripsit ei ut à Sicilia se
 abstineret. Hinc animo dejectus ad Brundisium perrexit:
 inde cum vento secundo in Dyrrhachium trajiceret, mox orto
 à mari vento contrario, postero die retro actus est. Deinde
 iterum è portu solvit. Dicitur etiam, cum ad Dyrrhachium
 appelleret, & in terram descensurus esset è navi, motum simul
 terrae & violentum pelagi refluxum exstitisse. Ex his conje-
 cerunt harioli, exilium illi haud fore diuturnum; hæc enim
 significare mutationem. Quanquam verò plurimi ad eum be-
 nevolentia ducti convenirent, & Græciae civitates certatim
 ei mitterent officiosas legationes, manebat tamen animo de-
 jecto, & dolore oppressus, sæpe ad Italiam, instar amatorum
 infeliciū, respiciens, & propter calamitatem, mentis inops

ἄναι καὶ ἱσχυρὸς ὑπὸ τῆς συμφορᾶς γενοὺς καὶ σιω-
 γαλιδύς, ὥς ὅτε ἂν τις ἄνδρα παθεῖα συμβεβη-
 κότα τοσαύτη περσεύετο. Καίτοι πολλάκις αὐτὸς ἡξί-
 τες φίλοις μὴ ῥήτορα χαλεπὸν αὐτὸν, ἀλλὰ φιλόσοφον
 φιλοσοφίαν γὰρ, ὡς ἔργον, ἡρῆσθαι, ῥητορικῇ δ' ὀργάνῳ
 χρῆσθαι πολιτιδιδύμενός ἐπὶ ταῖς χρείαις. Ἀλλ' ἡ δόξα
 δεινὴ ἔστι λόγον, ὥσπερ βαφίῳ, ἀποκλύσαι τῆς ψυχῆς,
 καὶ τὰ τῶν πολλῶν ἐνομόρξασθαι πάσῃ δι' ὁμιλίαν καὶ
 σιγήθειαν τοῖς πολιτευομένοις, ἂν μὴ τις εὖ μάλα φυ-
 λατῖδός, οὕτω συμφέρεται τοῖς ἑκτός, ὡς τῶν περὶ
 μάλιστα αὐτῶν, ὅτι τῶν ἐπὶ τοῖς πείσμασι παθῶν συμμε-
 θέξων.

Ὁ δὲ Κλωδῆς ἐξελάσας τὸν Κικέρωνα, κατέσκηψε μὲν αὐτῷ
 ἱσχυρὰς ἐπαύσεις, κατέσκηψε δὲ τὴν οἰκίαν, καὶ ὅτε τὸ πᾶν ναὸν Ἐλευ-
 θερίας ἐπεκράδοντο· τὸ δ' ἄλλῃ ἔσσαν ἐπώλησε, καὶ διεκί-
 ρυττε καθ' ἡμέραν, μηδὲν ὠνυμδύου μηδενός. Ἐκ δὲ τῆς φο-
 βερὸς ὦν τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, καὶ τὸν δῆμον ἀνιμδύον εἰς ὕβριν πολ-
 λὴν καὶ θρασυτήτα σιωπεφελκόμηνος, ἐπεχείρησε Πομπήιος, τῶν
 δικημδύων ὑπὸ αὐτῷ καὶ τὴν γραμμάτιαν ἔνια παρὰ τῶν. Ἐφ' οἷς
 ὁ Πομπήιος ἀδοξῶν ἐκείκει αὐτὸς αὐτὸν, περὶ μδνός τὸν Κικέ-
 ρωνα· καὶ πάλιν ἐκ μετὰ βολῆς παντοῖος ἐγένετο πρὸς τῶν κατὰ τὸν
 αὐτὸν μὲν τὴν φίλων. Ἐνισταμδύος δὲ ὁ Κλωδῆς, συνέδοξε τῇ βου-
 λῇ μηδὲν ἀπὸ μέσων πρᾶγμα κυρῶν μηδὲ πρὸς τῶν δημόσιον,
 εἰ μὴ Κικέρωνι κατὰ τὸν γένειον. Τῶν δὲ περὶ Λέντλον ὑπαλειόν-
 των, καὶ τὴν γένειον περὶ τὴν βαδίζοντες, ὥστε περὶ τῶν μὲν ἐν ἀγορᾷ
 δημάρχους, Κόιντον δὲ τὸν Κικέρωνος ἀδελφὸν ἐπὶ ταῖς νεκροῖς,
 ὡς περὶ τῶν, κείμηνον διαλαθεῖν, ὅτε δῆμος ἡρχετο περὶ τῶν
 τῇ

admodum factus, animoque fractus & debilitatus, qualem fore virum adeo in literis versatum nemo expectaverit. Et quidem sæpe amicos rogavit, ut eum non Oratorem appellarent, sed Philosophum: Philosophiam enim se delegisse, quæ sibi esset occupatio; arte verò dicendi, tanquam instrumento, in republicâ tractandâ (prout res postularet) usum esse. Sed magnam vim habet gloria, Philosophiæ præcepta ex animo, tanquam tincturam, abluendi, & mentes eorum, qui in republicâ versantur, ex congressibus & consuetudine, vulgi affectibus imbuendi: nisi quis magnam curam adhibeat, ut ita se rebus externis immisceat, ut in negotiorum quidem societatem veniat, fugiat verò animi perturbationes, quas negotia secum trahunt.

Clodius interea, pulso Cicerone, villas ejus & domum urbanam incendit, & super aream ejus templum Libertatis extruxit. Reliqua ejus bona venum dedit, & quotidie auctionem proclamavit: nemo tamen quicquam emit. Ex his jam terrori factus optimatibus, & multitudinem in omnem injuriam & audaciam diffluentem secum trahens, invadit Pompeium, acta ejus quædam in bello rescindens. Quo nomine Pompeius cum malè audiret, ipse se reprehendit, quòd deseruisset Ciceronem, & mutatâ iterum ratione omnis in hoc fuit, ut reditum Ciceronis cum amicis moliretur. Clodio autem repugnante, statuit senatus ne quo de negotio publico ageretur aut decerneretur, nisi Cicero prius revocaretur. Et cum, consule Lentulo, ulterius serperet seditio, adeo ut tribuni plebis in foro vulnerarentur, & Quintus Ciceronis frater inter cadavera, tanquam mortuus, jaceret; populus coepit sententiam
mutare,

τῇ γνώμῃ· καὶ τῷ δημάρχῳ Ἀννίῳ Μίλων ὠρώτος ἐτόλμισε τὸ
 Κλώδιον εἰς δίκην ἀπάγειν βιαίως, καὶ Πομπηίῳ πολλοὶ συνήλ-
 θον ἐκ τοῦ δήμου καὶ τῷ πέριξ πόλεων. Μεθ' ὧν ὠροελθόν, καὶ
 τὸ Κλώδιον ἀναστήσας οὐκ ἔα γρεῖς, ὅτι τὸ ψῆφον ἐχάλε τῆς
 πολίτας. Καὶ λέγειναι μηδέποτε μηδὲν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμοφρο-
 σιύσης ὅτι ψηφίσασθαι τὸν δῆμον· ἡ δὲ σύγκλητος, ἀμυλλωμένη
 πρὸς τὸν δῆμον, ἔγραψεν ἐπαμνεῖναι τὰς πόλεις ὅσαι τὸ Κικέρωνα
 πῶς τὸ φυγὴν ἐθεράπευσεν, καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπαύλους, ἃς
 Κλώδιος διεφθάρκει, τέλεσι δημοσίοις ἀνασταθῆναι. Κατὰ δὲ
 Κικέρων ἐκχαλεχάτω μὴν καὶ τὴν φυγὴν· καὶ τῆς αὐτῆς τὰς πό-
 λεις χάρεα καὶ αὐτοῦ τῆς ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἀπάντησιν εἶχεν,
 ὥστε ὁ ῥῆθρ' ἐπὶ Κικέρωνος ὑστερον ἐνδεέτερον εἶναι τὴν ἀληθείας·
 εἶπε γὰρ “αὐτὸν ὅτι τῶν ὧμων τὴν Ἰταλίαν φέρει εἰς τὴν Ῥώμην
 “εἰσενεγκεῖν.” Ὅπως καὶ Κράστος ἐχθρὸς ὢν αὐτοῦ πρὸς τὴν φυγὴν,
 τότε ὠροθύμως ἀπήντα καὶ διελύετο, τῷ παιδί Ποπλίῳ χαρι-
 ζόμενος, ὡς ἔλεγε, ζήλωτῃ τῷ Κικέρωνος ὄντι.

Χρόνον δ' οὐ πολὺν ἀφελίπων, καὶ πῶς φυλάξας ἀποδη-
 μῶντα τὸ Κλώδιον, ἐπῆλθε μὲν πολλῶν τῶν Καπιτωλίων, καὶ τὰς
 δημαρχικὰς δέλτας, ἐν αἷς ἀναγραφαὶ τῶν διακημένων ἦσαν, ἀπέ-
 σπασε καὶ διεφθίρει. Ἐλθαλόντος δὲ πρὸς αὐτὸν τῷ Κλώδιῳ, τῷ
 δὲ Κικέρωνος λέγοντος “ὡς παρανόμως ἐκ πατρικίων εἰς δημαρ-
 “χίαν παρέλθοι, καὶ κύριον ἔσθ' ἐν αὐτῇ τῶν πεπολιτμένων ὑπὸ αὐτοῦ.”
 Κάππιν ἠγωνιάκτισε καὶ ἀντείπε, τὸν μὲν Κλώδιον οὐκ ἐπαμνῶν
 ἀλλὰ καὶ δυσχεραίνων τοῖς πεπολιτωμένοις· δεινὸν δὲ καὶ βίαιον
 ἀποφάνων, ἀναίρεσιν ψηφίσασθαι δογμάτων καὶ πρᾶξεων το-
 σάτων πλεονεκτήσιν· οἱ αἷς εἶναι καὶ πλεονεκτήσιν αὐτοῦ τῷ πρὸς Κύ-
 πρην καὶ Βυζάντιον διοίκησιν. Ἐκ τούτου πρὸς ἐκείνους ὁ Κι-
 κέρων

mutare, & Annius Milo tribunus plebis primus ausus est Clodium vi adhibitâ in iudicium trahere. Pompeio quoque multi se adjunxerunt tam ex populo, quàm municipiis, quibuscum prodiens & Clodium è foro summovens, cives vocavit ad suffragia ferenda. Ferunt nihil unquam tanto omnium consensu decretum fuisse. Senatus autem cum populo certans decrevit, ut gratiæ agerentur civitatibus, quotquot Ciceroni in exilio officia præstiterunt, & domus ejus & villæ, quas Clodius diruerat, publico sumptu restituerentur. Rediit Cicero mense post digressum decimo sexto, & tantâ urbium lætitiâ, tanto cum studio hominum ei occursum est, ut à Cicerone postea dictum minimè æquaret rei ipsius magnitudinem. Dixit enim “Se humeris Italiæ reportatum Romam rediisse.” Ipse etiam Crassus, inimicus ejus ante exilium, tunc ei officiosè obviam prodiit & inimicitias suas remisit, in gratiam, ut dixit, Publii filii, Ciceronis studiosi.

Haud longo tempore interjecto, Cicero, Clodii absentis occasionem observans, multis comitantibus in Capitolium ascendit, & tabulas tribunitias, quibus acta publica inscriberentur, abstulit & delevit. Cum Clodius super his expostularer, & Cicero responderet, “Eum, qui patricius esset, contra leges tribunatum obtinuisse, adeoque nihil eorum quæ egisset ratum esse :” Cato indignatus est, & se opposuit, non quòd Clodium laudaret, nam gesta ejus admodum improbavit, sed iniquum & violentum esse contendens, ut senatus decerneret tot plebiscita & acta rescindi, in quibus esset sua in Cypro & Byzantio administratio. Hinc in offensâ erat apud
Cato-

κέρων αὐτῷ πρόσκρυσιν εἰς ὅδ' ἐν ἐμφατὲς πορεύεσθαι, ἀλλ' ὥστε τῇ φιλοφροσυνῇ χρηστὸς πρὸς ἀλλήλους ἀμεινότερον.

Μετὰ ταῦτα Κλώδ' ἔμ' ἀποκλίνουσι Μίλων· καὶ διωκό-
μενος φόβου Κικέρωνα παρεστήσατο σωτήρη. Ἡ δὲ βεβλή-
φοβηθεῖσα μὴ κινδυνεύοντος ἀνδρὸς εἰσδὼς καὶ θυμοειδὲς τῷ
Μίλωνος, ταρσὸν ἤρπτα πρὸς τὴν πόλιν, ἐπέτρεψε Πομπηίῳ
ταῦτίη τε καὶ πᾶσι ἄλλας κρίσεις βραβεῦσαι, παρέχοντα τῇ πό-
λει καὶ τοῖς δικαστέοις ἀσφάλειαν. Ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀγροῦν ἐπι-
τυχτὸς ἀπὸ τῶν ἀκρων περὶ λαβόντος τοῖς στρατώταις, ὁ Μίλων
καὶ Κικέρωνα δέσας, μὴ πρὸς τὸ ὅτι ἀνηθία ἀφ' αὐτῶν
χεῖρι ἀφ' αὐτοῦ, συνέπεισεν ἐν φορείῳ κομισθέντα πρὸς τὸ
ἀγροῦν ἡσυχάζειν, ἄλλοις δὲ συνίασιν οἱ κρίσαι, καὶ πληρῶτα
τὸ δικαστήριον. Ὁ δ' ὅς μόνον ἦν (ὡς εἰκοι) ἐν ὅπλοις ἀγαρῆς,
ἀλλὰ καὶ ὅς λέγει μὲν φόβος πρὸς αὐτόν, καὶ μόλις ἐπαύσατο παλ-
λόμενος καὶ τρέμων, ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων ἀκμὴν ἔλγε καὶ εἰσιν
λαβόντος. Δικηνίῳ δὲ Μερήνῳ φεύγοντι δίκην ὑπὸ Κάτωνος
βοηθῶν, καὶ φιλοτιμούμενος Ὀρτήσιον ὑπερβάλλειν εὐμερῆ-
σαντα, μέρος ὅδ' ἐν ἀνεπαύσατο τὸ νυκτὸς, ὡς ὑπὸ τῷ σφό-
δρα φρενίῳ καὶ ἀφ' αὐτοῦ κακῶν, ἐνδεέστερος αὐτὸ φα-
νῆται. Τότε δ' ὅτι ἐπὶ τῷ τῷ Μίλωνος δίκῃ ἐκ τῷ φορείου
περὶ λαβόν, καὶ θεασάμενος τὸν Πομπηίον ἀνὰ καθεζόμενον,
ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ, καὶ κύκλῳ τὰ ὅπλα περὶ λαβόντα
καὶ ἀγροῦν, συνεχρῆθη, καὶ μόλις ἐνήρξατο τῷ λόγῳ κραδαι-
νόμενος τὸ σῶμα, καὶ τὸ φωνῇ ἐνθουσιάζων· αὐτῷ δὲ Μίλωνος
εὐδαρῶς καὶ ἀνδρείως παρισταμένης ὅς ἀγῶνι, καὶ κόμῳ δρέ-
ψαι καὶ μεταβαλεῖν ἐσθῆτα φαῖν ἀπαξιώσαντος· ὅπερ ἔχ-
ηκετα δοκῇ συνάπτειν αὐτῷ ἡμέρῃ τὴν καταδίκης. Ἀλλ' ὅγε

Κικέ-

Catonem, quæ tamen haud erupit in apertas inimicitias, effecit tantum, ut mutuâ familiaritate parcius uterentur.

Post hæc Milo Clodium interfecit, & cædis postulatus Ciceronem defensorem adhibuit. Senatus autem metuens, ne reo Milone, homine illustri & animoso, tumultus in urbe existeret, permisit Pompeio ut huic cæterisque judiciis præesset, & urbi & judiciis securitatem præstaret. Cum ille noctu armatorum coronâ undequaque forum cinxisset, Milo metuens de Cicerone, ne, spectaculo insolito perturbatus, minus fortiter causam ageret, persuasit ei ut lecticâ delatus in forum quiesceret, usque dum iudices coiissent, & forum impletum esset. Ille enim non solum in armis, ut videtur, erat pusillanimus, sed timidus etiam accessit ad dicendum, neque tremere & vacillare destitit, quamvis eloquentia ejus jam ex multis causis summum incrementum & maturitatem esset consecuta. Cum Licinio Murænæ, reo à Catone facto, opem ferret, & ambitiosè niteretur Hortensium superare, qui magno cum plausu perorâisset, nullam partem noctis conquievit, adeo ut intenso studio & vigiliis læsus inferior illi videretur. Tunc etiam, cum ad causam Milonis perorandam è lecticâ prodiret, & videret Pompeium excelso in loco, velut in castris, sedentem, & armorum circa forum undequaque splendorem; conturbatus est, & vix tandem corpore vacillante & voce interruptâ orationem inchoavit: cum ipse interea Milo fortiter & animosè judicio interesset, & comam alere aut vestem atram sumere dedignaretur. Et hæc damnandi ejus haud minima causa fuisse videtur. Hinc factum est tamen, ut Ci-

Κικέρων δ' ἔτι τῶντα φιλέταρ' ἢ μᾶλλον ἢ δειλὸς ἔδοξε εἶναι.

Γίνεται δὲ καὶ τ' ἱερέων, οὓς ἀνέχεσθαι Ῥωμαῖοι χαλῶσιν, ἀντὶ Κράσους τῷ νέῳ, μὲν τ' ἐν Πάρθοις αὐτῷ τελευτῶν. Εἴτα κλήρῳ λαχὼν τ' ἐπαρχιῶν Κιλικίαν, καὶ στρατὸν ὀπλιτῆς μυρίων καὶ διχαλίων, ἱππέων δὲ διχαλίων ἑξακοσίων, ἔπλευσε. Πρωταχθεὶς αὐτῷ, καὶ τὰ πρὸς Καππαδοκίαν Ἀειδοαζμένη πρὸ βασιλῆς φίλα καὶ πειθήνια παρέσχετο. Ταῦτά τε δὴ παρέσχετο καὶ σιωήρμωσεν ἀμέμπτως ἄτερ πολέμου· τῆς τε Κιλικίας ὁρῶν πρὸς τὸ Παρθικὸν πλοῦσμα Ῥωμαίων, καὶ τ' ἐν Συρίᾳ νεωτερισμὸν ἐπὶ ἡγεμόσι, κατεπράυνεν ἡμέρας ἀρχων. Καὶ δῶρα μὲν οὐδὲ τῶν βασιλέων διδόντων ἔλαβε· δείπνων δὲ τῆς ἐπαρχικῆς ἀνῆκεν. Αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν τῆς χαρίεντος ἀνελάμβοιτο ἐπιδόσειν, ὅ πολυτελῶς, ἀλλ' ἐλευθερίως. Ἡ δ' οἰκία θυρωρὸν οὐκ εἶχεν, οὐδ' αὐτὸς ὥφθη κατακείμενος ὑπ' οὐδενός, ἀλλ' ἔωθεν ἑστὼς ἢ περὶ τῆς δωματίου, τῆς ἀσπαζομένων ἐδεξιᾶτο. Λέγειαι δὲ μήτε ῥάβδος ἀκίστασθαί τινα, μήτ' ἐσθῆτα φορεῖσθαι, μήτε βλασφημίαν ὑπ' ὀργῆς, ἢ ζημίας προσβαλεῖν μὴ ὕβρεων. Ἀνδρῶν δὲ πολλὰ τῶν δημοσίων κεκλημμένα, ταῖς τε πόλεις εὐπόρους ἐποίησε, καὶ τῆς ἀποτίσκειν, οὐδὲν οὕτως πλεῖον παρόντας, ὅτι πένους διεφύλαξεν. Ἠφατο δὲ καὶ πολέμῳ, ληστὰς τ' ὡς τ' Ἀμανὸν οἰκόντων πρὸς ἀμύνειν· ἐφ' ᾧ καὶ ἀνδοχράτωρ ἔσπετο τ' στρατιωτῆς ἀνηρῶσθαι. Καλὴ δὲ ἔσπετο ῥήτορος δεομένης παρδάλεις αὐτῷ πρὸς τινα θέαν εἰς Ῥώμην ἐκ Κιλικίας ἀποστείλαι, χαλῶπιζόμενος ὅτι τοῖς πεπονημένοις, χάρις πρὸς αὐτὸν, "οὐκ εἶ" παρδάλεις ἐν Κιλικίᾳ· πεπονημένῳ γὰρ εἰς Καρίαν, "ἀγα-

cero anxius de amici salute potiùs quàm timidus fuisse videretur.

Unus etiam ex sacerdotibus creatus est, quos Romani Augures vocant, loco Crassi junioris in Parthiâ mortui. Deinde Ciliciam provinciam sortitus, cum exercitu duodecim millium peditum & duorum millium & sexcentorum equitum, eò trajecit. Insuper illi mandatum erat, ut Cappadociam Ariobarzani regi amicam & obedientem præstaret. Hæc absque bello confecit & conciliavit nullâ alicujus querelâ; & cum Cilicas videret ad calamitatem à Romanis in Parthiâ acceptam & res novas in Syriâ erectos, leni imperio eos dimitigavit. Munera nè à Regibus quidem offerentibus accepit; provinciales etiam cœnas remisit. Elegantiores ipse quotidie convivio excepit, non sumptuosè, sed liberaliter. Domus ejus janitorem nullum habuit, nec ipse à quoquam visus est decumbens, sed mane præ foribus stans aut obambulans salutantes comiter accepit. Neminem unquam, ut ferunt, virgis cecidit, nec ullus vestem dilaceravit: nemini aut irâ adductus convivium fecit, aut mulctam cum contumeliâ irrogavit. Cum comperisset multum pecuniarum publicarum peculatu averti, eis urbes locupletavit, & iis qui ultrò rependeret, nullo addito supplicio, famam integram conservavit. Bellum etiam attigit, latronesque qui Amani incolas infestabant profligavit, unde à militibus salutatus est Imperator. Cælio oratori, qui rogâisset, ut Pantheras sibi ad ludos quosdam ex Ciliciâ Romam mitteret, in ostentationem rerum gestarum scribit, ¶ Pantheras in Ciliciâ esse nullas; omnes enim in Cariam fu-

“ἀγανακτούσας ὅτι μόσαι πολεμῶν, πάντων εἰρήνην ἐχόντων.”

Πλέων δ' ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας, τῆτο μὲν Ῥόδῳ προσέειπε, τῆτο δ' Ἀθήναις ἐνδίδεται φειδόμενος, πόθω τῶν πάλαι ἀφαιρούμεν. Ἀνδράσι δὲ τοῖς νεώτεροις ἀπὸ παιδείας συγγενόμενοι, καὶ τῆς τότε φίλοις καὶ συνηθείς ἀποσπασμένοι, καὶ τὰς ἐρεπτοῖς θαυματοῖς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν πόλιν ἐπαυλῆθεν, ἥδη τῶν τραυματίων ὥσπερ ὑπὸ φλεγμονῆς ἀφισπασμένων τῶν ἐμφύλιον πόλεμον. Ἐν μὲν οὖν τῇ βουλῇ ψηφισσομένων αὐτῷ θρίαμβον, “ἦδ' ἔναι,” ἔφη, “ὡδρακολεθροῖς Καίσαρι θριαμβεύοντι, συμβάσεων θρομβώων.” Ἰδίᾳ δὲ συνεβόλῳ, πολλὰ μὲν Καίσαρι γράφων, πολλὰ δ' αὖτ' Πομπηίου δεινόμενος, τραυμάτων ἐκείνων καὶ ὡδραμυθώμενος. Ὡς δ' ἦν ἀνήκεστα, καὶ Καίσαρος ἐπερχομένου Πομπηίου οὐκ ἔμενε, ἀλλὰ μὲν πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν τὴν πόλιν ἐξέλιπε, τούτῃ μὲν ἀπελείφθη τῆς φυγῆς ὁ Κικέρων, ἔδοξε δὲ Καίσαρι προστίθεσθαι. Καὶ δηλὸς ὅτι τῇ γνώμῃ πολλὰ ῥιπιαθεὶς ἐπ' ἀμφοτέρω καὶ δυσαπαθήσας. Γράφει γὰρ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, “Ποτέρωστε χρὴ πρέπει; Πομπηίου μὲν ἐνδοξον καὶ καλῶς ὑπόθεσιν ὡρὸς τὸν πόλεμον ἐχόντος, Καίσαρος δ' ἀμεινον τοῖς τραύμασι χρωμένον, καὶ μᾶλλον ἑαυτὸν καὶ τῆς φίλης σώζοντος; ὥς ἔχειν μὲν ὅν φύγη, μὴ ἔχειν δὲ ὡρὸς ὅν φύγη.” Τρεβατίης δὲ πρὸς τὸν Καίσαρος ἐπαίρων γράψας ἐπιστολὴν ὅτι Καῖσαρ οἴεται δεῖν, μάλιστα μὲν αὐτὸν ἐξετάζεσθαι μὴ αὐτῷ, καὶ τὴν ἐλπίδων μετέχειν· εἰ δ' ἀναδύεται ἀπὸ γῆρας, εἰς τὴν Ἑλλάδα βαδίζειν, καὶ καὶ κατὰ μῆτρον ἡσυχίαν ἄγειν, ἐκποδὸν ἀμφοτέρω θρόνῳ. Θαυμάσας ὁ Κικέρων ὅτι Καῖσαρ αὐτὸς οὐκ ἔραφεν, ἀπεκρίνατο ὡρὸς ὀργῇ, “ὥς οὐδὲν ἀνάξιον ὡράζε

τῶν

gisse, indignantes in tantâ omnium pace se unas bello peti.

Provinciâ decedens primùm Rhodum appulit, deinde magnâ cum voluptate Athenis commoratus est, vitæ prioris & consuetudinis desiderio. Ibi viris literarum studio insignissimis congressus, amicisque & familiaribus salutatis, maximis etiam à Græciâ honoribus acceptis, ad urbem reversus est, cum jam res, tanquam ex tumore inflammato, in bellum intestinum erumperent. Cum igitur Senatus ei triumphum decerneret, dixit, “malle se factâ concordîâ Cæsarem triumphantem sequi.” Privatim ambobus consilium dedit, multa ad Cæsarem scribens, multa ipsum Pompeium obtestans, utrumque emolliens & adhortatus. Postquam verò vulnus insanabile esset, & Cæsarem venientem Pompeius non sustineret, sed cum multis & optimis civibus urbem relinqueret, in hujusce fugæ societatem Cicero non venit, sed inter Cæsaris amicos numeratus est. Certè constat eum animi anxium fuisse & in utramque partem diu distractum. Scribit enim in epistolis, “Utram in partem “se vertat? cum illustrem & honestam belli causam habeat “Pompeius, Cæsar autem rem melius gerat, & se & amicos “magis tueatur. Habere igitur quem fugiat, ad quem fugiat, “non habere.” Cum verò Trebatius Cæsaris familiaris literis scriptis significaret, Cæsarem arbitrari interesse Ciceronis, ut inter suos numeraretur, & suarum fortunarum particeps fieret: sin propter ætatem provectiorem defugeret, ut in Græciam proficisceretur, ibique quietem ageret, ab utrisque remotus; Cicero miratus Cæsarem ipsum ad se nihil scripsisse, cum indignatione respondit, “Nihil se facturum rebus suis
“gestis

τῶν πεπολιτωμένων.” Τὰ μὲν οὖν ἐν ταῖς ὀπίσθαις γεγραμμένα ἱσαῦτά ἐστι.

Τῷ δὲ Καίσαρος εἰς Ἰβηρίας ἀπαρχνίος, εὐθὺς ὡς Πομπήιον ἐπλάσε· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀσμενος ὥφθη, Κάτων δ' αὐτὸν ἰδὼν, ἰδὲ πολλὰ χατεμέμφετο Πομπηίῳ προαθέμενον, “Αὐτὸς μὲν γὰρ οὐχὶ χαλῶς ἔχει ἐγκαταλιπεῖν ἡμεῖς
 “ἀπ' ἀρχῆς ἔλετο τῆς πολιτείας τάξιν, ἐκείνους δὲ χρησιμώτερον ὄντα τῇ πατρίδι καὶ τοῖς φίλοις, εἰ μόνων ἴσα
 “ἐκὼς τὸ ἀποβαῖνον ἡρμόζετο, κατ' ὁδὸνα λογισμὸν
 “οὐδ' ἔξ ἀνάγκης πολέμιον γεγονέναι Καίσαρι, καὶ τούτου
 “μεδέζοντα κινδύνου δεῦρ' ἦκειν.” Οὗτοι δὲ δὴ ἔτι Κικέρωνος ἀνέφρεφον ① λόγῳ τὴν γνώμην, καὶ τὸ μέγα μνηστὴρ αὐτῷ χρῆσθαι Πομπηίον. Αἴτιος δ' ἡ αὐτὸς, ὅτι ἀρνούμενος ② μετὰ μέλεσσι, φλαυρίζων δὲ τῷ Πομπηίῳ τὴν ὥρην, καὶ πρὸς τὰ βελούματα δυσχεραίνων ὑποούλως, καὶ τῷ ὥρην κώπην πὶ καὶ λέγειν χάριεν εἰς τὰς συμμάχους, ὅτι ἀπεχόμην ③. Ἄλλ' αὐτὸς μὲν ἀγέλατος αἰετὶ φεμίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ σκυθρωπὸς, ἑτέροις δὲ παρέχων γέλωτα μνηστὴρ δεομένων. Βέλπον δὲ καὶ τούτων ὀλίγα ὥρην θέσθαι. Δομιτίου τοίνυν ἀνδρωπον εἰς τάξιν ἡγεμονικὴν ἀνέστη οὐ πολέμικόν, καὶ λέγοντος “ὡς ὀπίσθαις τὸν τρόπον
 “ἐστὶ καὶ σῶφρων, τί οὖν” (εἶπεν) “ὅτι ὀπίσθαις αὐτὸν
 “τοῖς τέκνοις φυλάσσεις;” Ἐπαγορεύων δὲ πινὼν Θεοφάνειον ④ Λέσβιον, ὅς ἡ αὖτε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τεκτόνων ἐπαρχῶν, ὡς εἰς ὥρην μνηστὴρ ⑤ Ροδίους ⑥ φύλον ἀποβαλόντας, “Ἡλίον” (εἶπεν) “ἀγαθὸν ἐστὶ, τὸ Γραχὸν ἔχει
 “ἐπαρχον;” Καίσαρος δὲ κατωρθοῦντες τὰ πλεῖστα, καὶ
 ἡρόπον.

“gestis indignum.” Hujusmodi sunt, quæ in epistolis scriptæ sunt.

Cæterum, cum Cæsar in Hispaniam discederet, statim Cicerone trajecit ad Pompeium. Ac cæteris quidem conspectus ejus jucundissimus fuit; sed Cato, ubi eum vidit, privatim graviter reprehendit, quòd se Pompeio adjunxisset; “Se quidem, quas ab initio delegisset in republicâ partes, honestè “deserere non potuisse; illum & patriæ & amicis utiliore “futurum, si neutram partem secutus domi mansisset & se ad “eventum comparâisset; jam nullo consilio, nullâ necessitate, “hostem Cæsaris factum esse, & in tanti discriminis societatem venisse.” Hisce sermonibus Ciceronis animus immutatus est, tum etiam quòd nullâ in re magnâ Pompeius ejus operâ uteretur: quod suâ culpâ accidit. Minimè enim negabat se consilii sui poenitere: quin & irridebat Pompeii apparatus, & consilia ejus clanculum carpebat, nec temperare sibi potuit, quin facetum aliquid & urbanum in socios diceret. Ipse interim vultu severo & tristi semper castra perambulavit, aliis tempore alienissimo ridendi occasiones præbens. Operæ pretium est interea ex his nonnulla attexere. Cum Domitius hominem belli imperitum ad imperium militare proveheret, diceretque eum indole esse probâ & modestâ, “Cur igitur,” inquit, “non eum liberis tuis tutorem servas?” Laudantibus Theophanem Lesbium quibusdam, præfectum fabrûm in castris, quod Rhodios super classe amissâ pulchrè fuisset consolatus, “Proh! quale bonum est,” dixit, “præfectum habere, “qui Græcus sit!” Cum multa Cæsari secundè cederent &

πρόποι πᾶσι πολιορκῶντος αὐτοῦς, Λέντλῳ μὲν εἰπόντι πυνθά-
νεσθαι τυγνύς εἶ) τὸ Καίσαρος φίλους, ἀπεκρίνατο, “Λέγεις
“αὐτοῦς δυστοεῖν Καίσαρι.” Μαρκίῳ δὲ πρὸς ἥκοντος ἐξ Ἰτα-
λίας νεωστὶ, καὶ λέγοντος “ὅτι Ῥώμῃ φήμιεν ὅτι κρατεῖν ὡς πο-
λιορκοῖτο Πομπηῖος, εἴτ’ ἔξέπλευσας” (εἶπεν) “ἵνα τῷτο
“πιστεύσης αὐτὸς θεασάμενος;” Μετὰ δὲ ἢ ἦται Νωνίου μὲν
εἰπόντος “ὅτι δὲ χρησαῖς ἐλπίδας ἔχει· ἐπὶ δὲ αὐτὸς ἐν
“τῷ στρατοπέδῳ ὃ Πομπηῖος λελεῖφται· χαλῶς ἀν” (εἶπεν)
“παρήνεις, εἰ κολοιοῖς ἐπολεμῶμεν.” Λαβήνοδ’ δὲ μαυτείας
ποτὶ ἰσχυρίζομεν, καὶ λέγοντος ὡς δὲ θεωρῆσθαι Πομπηῖον,
“Οὐκ ἔν” (εἶπεν) “στρατηγήματι τῷτῳ χρώμενοι νῦν ἀποβε-
“βλήκαμεν ὃ στρατόπεδον.”

Ἀλλὰ ὅς θνητὸς ἦ καὶ Φάρσαλον μάχης, ἧς ὃ μετέχε-
ρ’ ἀρρώστια, καὶ Πομπηῖος φυγόντος, ὁ μὲν Κάτων καὶ στρα-
τευμα συχρὸν ἐν Δυρράχῳ, καὶ φόλον ἔχων μέγαν, ἐκέκινον
ἡξίου στρατηγεῖν, κατὰ νόμον καὶ τὸ τῆς ὑπαλείας ἀξίωμα
πρόδχοντα. Διωδότης δὲ πρὶν ἀρχῇ ὁ Κικέρων, καὶ ὅλως
φάσκει τὸ συστρατεύεσθαι, παρ’ οὗδεν ἦλθεν ἀναμνησθῆναι,
Πομπηῖου τῷ νέῳ καὶ τῶν φίλων προδοτικῶς ἀποκαλεῖντων,
καὶ τὰ ξίφη σπασσάμενων, εἰ μὴ Κάτων ἐνταῦς μόλις ἀφεί-
λετο καὶ διήνεγκεν αὐτὸν ἐκ τῷ στρατοπέδῳ. Κατασχὼν δ’
εἰς Βρεντέσιον, οὗτοι δὲ διέτριβε, Καίσαρα θεωρῶν βρα-
δυόοντα ἀπὸ τὰς ἐν Ἀσίᾳ καὶ παρ’ Αἴγυπτον ἀρχίας.
Ἐπεὶ δ’ εἰς Τάρανθα καθαρμωμένος ἀπὸ γέλλετο, καὶ περὶ
θεῶν ἐκέειτο εἰς Βρεντέσιον, ὥρμησε πρὸς αὐτὸν, ὃ πάν-
μὲν ὡς δύσελπις, αἰδοῦμεν δὲ πολλῶν παρόντων ἀνδρῶς
ἐχθροῦ καὶ κραυγῶντος λαμβάνειν πῦρ· ὃ μὲν ἐδέχθη
αὐτῷ

eos quodammodo obsessos includeret, Lentulo dicente, "Au-
"dire se amicos Cæsaris esse mœstos," respondit, "Narras
"eos Cæsari malè velle." Marcio quodam, qui novissimè ex
Italiâ advenerat, narrante Romæ obtinere rumorem obsideri
Pompeium, "Et tu," inquit, "ideo huc navigâsti, ut rem ita
"se habere tuis oculis crederes?" Clade jam acceptâ, cum
Nonius diceret "sperandum esse; septem enim aquilas in
Pompeii castris superesse." "Probè," inquit, "hortatus esses,
"si bellum nobis esset cum graculis." Cum Labienus quibus-
dam auguriis fretus diceret Pompeium omnino superaturum,
"Nimirum," inquit, "hoc usi stratagemate castra jam ami-
"simus.

Jam verò proelio ad Pharsaliam commissô (cui propter va-
letudinem non interfuit) & fugiente Pompeio, Cato, qui mag-
nas copias Dyrrhachii & classem habebat ingentem, imperium
detulit Ciceroni, quippe qui secundum leges & dignitatem
consularem esset superior. Cicero autem, cum imperium re-
pudiaret, & belli societatem omnino detrectaret, parum ab-
fuit quin interficeretur, Pompeio adolescente & amicis ejus
proditorem eum vocantibus & enses distringentibus; nisi Ca-
to se opponens vix ægrè eum eripuisset & è castris eduxisset.
Ut venit Brundisium, ibi se continuit Cæsarem expectans, qui
tardiùs advenit propter moras in Asiâ & Ægypto. Sed quum
nuntiaretur Tarentum applicuisse, atque illinc pedestri itinere
ad Brundisium progredi, Cicero obviam ibat, haud omnino
spe abjectâ, veritus autem multis præsentibus hominis inimici
& victoris periculum facere. Minimè tamen opus erat, ut

αὐτῷ παρὰ πᾶσι παρ' Ἀζίαν ἢ εἰπεῖν. Ὁ γὰρ Καῖσαρ ὡς εἶδεν αὐτὸν πολὺ παρὰ τῶν ἄλλων ἀπαιτῶντα, χατέβη καὶ ἡσπάσατο, καὶ ἀφ' αὐτοῦ μόνῳ συγχῶν σαδίων ὁδὸν πορεύσθαι. Ἐκ δ' τούτου διετέλεσε πᾶσι καὶ φιλοσοφουμένῳ, ὥστε καὶ γραμματικῶν λόγων, ἐγκώμιον Κάτωνος, ἀντιγράφων, τὸν τε λόγον αὐτοῦ καὶ τὸν βίον, ὡς μάλιστα τῷ Περικλέει ἐοικότα καὶ Θεοφράστῳ, ἐπαρνεῖν. Ὁ μὲν οὖν Κικέρωνος λόγος, Κάτων, ὁ δὲ Καῖσαρ, Ἀντιπάτρῳ ἐπιγράψαι. Λέγεται δὲ καὶ Κοίντου Ληαίου δίκην φεύγειν, ὅτι τῷ Καίσαρι πολέμιον εἰς ἐχθρότητα, καὶ Κικέρωνος αὐτῷ βοηθοῦντος, εἰπεῖν τῷ Καίσαρι πρὸς τοὺς φίλους, "Τί καλὸν ἀφ' ἐχθροῦ Κικέρωνος ἀκοῦσαι λέγοντος, "ἐπεὶ πάλαι κέκεται πονηρὸς ἀνὴρ καὶ πολέμιος;" Ἐπεὶ δ' ἀρξάμενος λέγειν ὁ Κικέρων ὑπερφύως ἐκίνησε, καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν πᾶσι τε σοικίλος καὶ χάρις θαυμάσιος ὁ λόγος, πολλὰς μὲν ἰέναι χάριτας ἐπὶ τῷ παρόντι τῷ Καίσαρι, πάσας δὲ τῇ ψυχῇ τρεπόμενον πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ τῷ τέλος δὲ τῶν κατὰ τὸν ἀφαιρέτου τῷ ῥήτορι ἀγώνων, ἐκπαθεῖν ἡρώμενον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῇ χειρὶ ἐκβαλεῖν ἕνα τῶν γραμματίων. Τὸν γὰρ ἄνθρωπον ἀπέλυσε τῆς αἰτίας βεβιασμένῳ.

Ἐκ τούτου Κικέρων, εἰς μοναρχίαν τῆς πολιτείας μετεστρώσης, ἀφαιρέτως τῷ πᾶσι κοινὰ παρὰ τῶν, ἐχθρότατος τοῖς βουλευμένοις φιλοσοφεῖν τῶν νέων, καὶ σχεδὸν ὅτι τῆς παρὰ τοῖς σπουδαῖς, εὐφροσύνης καὶ παρὰ τῶν ὄντων, αὐτῷ ἰσχυρὸν ἐν τῇ πόλει μέγιστον. Αὐτῷ δ' ἔργον μὲν ἦν ὅτι τῶν φιλοσόφων συνελεῖν ἀφαιρέτως καὶ μεταφράζειν, καὶ τῶν ἀφαιρέτικῶν ἢ φυσιολογικῶν

aliquid faceret aut diceret præter dignitatem suam. Cæsar enim, ut vidit eum longè ante alios obviam prodeuntem, ex equo descendens salutavit eum, & multorum viam stadiorum cum eo familiaritè loquens processit. Exinde semper eum honorificè & humaniter accepit; adeo ut libello, quem scripsit in laudem Catonis, respondens, tum orationem ejus, tum vitam laudaret, tanquam illis Periclem & Theramenem maxime referret. Oratio quidem Ciceronis, Cato, Cæsaris Anticato nominatur. Perhibent etiam, reo Quinto Ligario, quod inter hostes Cæsaris fuisset, & Cicerone eum defensore, dixisse ad amicos Cæsarem; “Quid obstat quo minus, post tot annorum intervallum, Ciceronem perorantem audiamus? “Ligarium enim jamdudum condemnavi, hominem improbum “& inimicum.” Postquam verò dicere orsus vehementer eum commovit, & processit illi oratio cum affectibus varia, tum venustate mirabilis, liquebat Cæsarem sæpe vultus colorem variasse, animumque ejus in omnes partes versari. Tandem cum orator pugnam Pharsalicam attingeret, extra se raptus toto corpore contremuit, & libellos quosdam è manibus excidere passus est. Hominem igitur planè expugnatus crimine liberavit.

Hinc rebus in unius dominationem conversis, Cicero, relictis negotiis publicis, adolescentibus Philosophiæ studiosis vacavit, & fere ex horum consuetudine, (quippe qui nobilissimi essent & primarii) iterum magnam auctoritatem in urbe consecutus est. Præcipuè verò occupatus est in Philosophicis Dialogis conficiendis & interpretandis, & Dialecticis aut Phy-

σιχθῶ ὀνομάτων ἔχασον εἰς Ῥωμαϊκῷ μεταβάλλειν διάλεκτον.
 Ἐκεῖνος γάρ ὅστιν (ὡς φασιν) ὁ καὶ τὴν φουρτῶσιαν, καὶ τὴν
 συλκατάθεσιν, καὶ τὴν ἐποχίαν, καὶ τὴν χατάληψιν, ἐπὶ δὲ ὁ
 ἄτομος, ὁ ἀμερὲς, ὁ κενὸν, ἀλλὰ τε πολλὰ τῷ τοῖστων ἐξονο-
 μάσας ὡς ὅτος, ἢ μάλιστα, Ῥωμαίοις· τὰ μὲν μεταφοραῖς, τὰ
 δ' οἰκειότησιν ἄλλαις γνώριμα καὶ ὁροσήγορα μηχλησάμενος.
 Τῇ δὲ ὡς τὸ ποίησιν εὐκολία παύζων ἐχρήτο. Λέγειαι γάρ,
 ὁπνίχα ῥυεῖν ὡς ὁ τοῖστων, καὶ νυκτὸς ἔπει ποιεῖν πεντακόσια.
 Τὸ μὲν οὖν πλεῖστον ὅσον χρόνον τέττε ὡς Τῆσκλον ἐν χερσὶ
 αὐτῷ ἀφάγων, ἔγραψε ὡς τὸς φίλους Λαέρτου βίον ζῆν,
 εἴτε παύζων (ὡς ἔθος εἶχεν) εἴθ' ὑπὸ φιλοτιμίας σπαργῶν
 ὡς τὸ πολιτεῖαι, καὶ ἀθυμῶν τοῖς καθεστῶσι. Σπανίως δ' εἰς
 αὐτοῦ θεραπείας ἔνεχα ὅτι Κάϊσρος κατήλθε, καὶ ὡς ὅτος ἦν τὸ συνα-
 γρεύοντων ταῖς τιμαῖς, καὶ λέγειν αἰεὶ πᾶσι χρόνον εἰς τὸ ἄνδρα καὶ
 τὰ θεωρούμενα φιλοτιμολογῶν· οἷόν ὅστι καὶ τὸ ὡς τὸ Πομ-
 πηίου λεχθέν εἰκόνων, ἃς ἀνηρημύνας καὶ καταβεβλημύνας ὁ
 Κάϊσαρ ἐκέλευσεν ἀναστῆναι καὶ ἀνεστῆθαι. ἔφη γάρ ὁ Κι-
 κέρων ὅτι “ταύτη τῇ φιλανθρωπῶν Κάϊσαρ τὸς μὲν Πομ-
 πηίου ἴσησι, τὸς δ' αὐτῷ πηγνυσιν ἀνδριδύσαι.” Διανού-
 μενος δ', ὡς λέγειαι, τὸ πάτριον ἰσοεῖαι γραφῇ περὶ λαβεῖν,
 καὶ πολλὰ συμμίζων τῷ Ἑλληνισμῷ, καὶ ὅλως τὸς εἰρημνύας λό-
 γους αὐτῷ καὶ μύθοις ἐν ταῖς γράφαις, πολλοῖς μὲν δημοσίοις,
 πολλοῖς δ' ἰδίους χαλεπήθη ὡς ἄλλοις ἀβελήτοις καὶ πάθεσιν,
 ὧν αὐθαρέτα δοκῇ πλεῖστα συμβῆναι. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀπεπέμ-
 ψατο τὴν γυναῖκα Τερεντίαν, ἀμεληθεῖς ὑπὸ αὐτῆς πρὸς τὸ πό-
 λεμον, ὥστε καὶ τὸ ἀναγκάσιον ἐφοδίων ἐνδεὲς ἀποσταλῆναι, καὶ μετὰ
 ὅτε κατήρην αὐτῆς εἰς Ἰταλίαν, τυχεῖν εὐγνώμονος. Αὕτη μὲν γὰρ

ficis vocabulis in linguam Romanam transferendis. Ille enim, (ut ferunt,) visionem, assensum, assensûs retentionem, perceptionem, corpora individua, corpora simplicia, vacuum, & alia multa ejusmodi primus aut inter primos Latinè enuntiavit, partim translationibus, partim aliis proprietatibus ad popularium suorum usum & notitiam accommodans. Quin & suâ Poeseos facultate in remissionem animi utebatur. Dicitur enim, quoties ei studio se daret, unâ nocte versus quingentos facere solere, Majorem hujusce temporis partem in rure suo Tusculano agens, scripsit ad amicos, Se vitam Laertis degere, five pro more suo jocatus, five quòd arderet cupiditate rempublicam tractandi, & præsentem fortunam iniquè ferret. Rarò ad urbem, idque in observantiam Cæsaris, advenit, princepsque erat eorum, qui honores ei decernerent, & semper aliquid novum in laudem ejus & rerum ab eo gestarum dicere studerent: quale est, quòd de Pompeii statuis, quas everfas & dejectas Cæsar reponi jussit; & inde instauratæ sunt. Dixit enim Cicero, “Eâ humanitate Cæsarem Pompeii quidem “erigere statuas, suas verò stabilire.” Cum instituisset, ut ferunt, patriæ historiam conscribere, & multa de rebus Græcis intexere, & integras eorum narrationes & fabulas inferere, multis tam publicis quàm privatis negotiis casibusque adversis impeditus est, quorum tamen pleraque ultrò sibi comparasse videtur. Primùm enim uxori Terentiæ nuntium remisit, quòd fuisset ab ipsâ in bello neglectus, aded ut sine viatico necessario dimitteretur, tum etiam quòd reversus in Italiam parum benevolam deprehenderet. Nam neque accessit
ad

ὅς κ' ἦλθεν ἐν Βρετανίᾳ ἀγαθίστον αὐτῷ πολὺν χρόνον ἔρχομένη δὲ τῇ θυγατρὶ παιδίσκῃ νέα ἑσπέρῃ, ὁδὸν δ' ἐπομπὴν παρέπυσαν, ὃ καὶ χρησίμην παρέχεν, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκίαν ὅτι Κικέρωνι πάντων ἔρημον καὶ κενὴν ἀπέδειξεν ὅτι πολλοῖς ὀφλήμασι καὶ μεγάλοις. Αὐταὶ γὰρ εἰσιν αἱ λεγόμεναι τῇ ἀγαθότητι εὐφροσύνη. Τῇ δὲ Τερεντίᾳ, καὶ ἑαυτῇ ἀρετῇ, λαμπρὰν ἐποίησε τὴν ἀπολογία αὐτὸς ἐκείνος, μετ' ὃ πολὺν χρόνον γήμας παρέχον, ὡς μὲν ἡ Τερεντία κατεφύμει, ἔρωτι τὴν ὥραν, ὡς δὲ Τύρων ὃς Κικέρωνος ἀπελεύθερος γέγραφε, εὐπορίας ἔνεκεν πρὸς ἀγαθὴν δανείων. Ἦν γὰρ ἡ πᾶσι σφόδρα πλοῦσία, καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῆς ὁ Κικέρων ἐν πέντε κληρονόμοις ἀπολειφθεὶς διέφυλάττει. Ὀφείλων δὲ πολλὰς μυριάδας, ὑπὸ τῶν φίλων καὶ οἰκείων ἐπέαθον τὴν πᾶν γῆμα πρὸς ἡλικίαν, καὶ τὰς δανείας ἀπαλλάττει, τοῖς ἐκείνης χρησάμενον. Ἀντώνιος δὲ, ὃς γὰρ καὶ πολλοὶ ἐν ταῖς πρὸς τὸς Φιλιππίους ἀντιγραφῆς, ἐκβαλεῖν αὐτὸν φησι γυναικα πρὸς ἡ ἐγίρασε, χαριέντως ἅμα τὴν οἰκίαν ὡς ἀσφάλειαν καὶ ἀσφατέως ὁρῶσκάπιν ὃς Κικέρωνος. Γῆμασι δ' αὐτῷ, μετ' ὃ πολὺν χρόνον ἡ θυγάτηρ ἀπέθανε πικρὰ καὶ Λέντλῳ· τότε γὰρ ἐγαμήθη μετ' αὐτῷ Πείσωνος ὃς πρὸς ἀνδρὸς τελευτή. Καὶ συνῆλθον μετ' ὃ καὶ τὴν ὁρῶσκάπιν ὃς Κικέρωνι παρὰ τὸν οἶκον βαρέως δ' ἄρῃ ἠνεγκε ὃς συμβεβηκός, ὥστε καὶ τὴν γαμήθεισαν ἀποπέμψασθαι δόξασαν ἡ δὲ τῇ τελευτῇ τῇ Τυλλίας.

Τὰ μὲν οὖν καὶ οἶκον ὅπως εἶχε τῷ Κικέρωνι. Τῆς δ' ὅτι καὶ τὰ συνιστάμενα πρὸς τὴν ἐκείνης καὶ μετέχε, καὶ περὶ ὧν ἑταῖρος ἐν τοῖς μάλιστα Βρόντι, καὶ βαρύνεσθαι τὰ παρὲν καὶ τὰ πάλαι ποδῆν πρὸς τὰ δοκῶν, ὡς ἕτερος ὁδοῖς, Ἀλλ' ἐδείξ

ad eum Brundisii, diu ibi commorantem, neque filiae adolescentulæ, tantum iter ingressæ, comitatum aut sumptum, uti par erat, suppeditavit : quinetiam domum Ciceronis omnium inopem & inanem reddidit, & gravi ære alieno oppressam. Hæ scilicet causæ speciosissimæ divortii feruntur. Terentiæ autem, quæ veras esse negaret, ipse Cicero defensionem egregiam præbuit, haud diu post virgine ducendâ : amore formæ captus, ut vulgavit Terentia ; ut Tiro, Ciceronis libertus, prodidit, ut haberet, unde æs alienum dissolveret. Fuit enim puella admodum locuples, & Cicero relictus hæres fiduciarius facultates ejus custodiebat. Cum verò multos myriadas deberet Cicero, ab amicis & familiaribus persuasus est, ut adolescentulam duceret, præter ætatem, & ex ejus pecuniâ creditoribus satisfaceret. Antonius autem, harum nuptiarum in responsionibus ad Philippicas mentionem faciens, inquit, Eum uxorem repudiâsse apud quam consenuerat, eleganter simul notans vitam Ciceronis domesticam, tanquam hominis à rebus agendis & à bello alieni. Haud diu post nuptias filia ejus apud Lentulum ex partu decessit ; huic enim nupserat post obitum Pisonis viri prioris. Et Philosophi quidem ad consolandum Ciceronem undique convenerunt, sed casum acerbè admodum tulit, adeo ut uxorem dimitteret, quòd visa esset morte Tulliæ delectari.

Ita se habuerunt res Ciceronis domesticæ. Conjunctionis verò in Cæsarem particeps non fuit, quanquam Bruti imprimis amicus esset, nec quisquam alius præsentem rerum statum dolentiùs ferret, aut priorem magis desideraret. Conjurati

verò

οἱ ἄνδρες αὐτῷ τίω τε φύσιν, ὡς εἶδεα τολμῆς, τὸν τε χρόνον, ἐν ᾧ καὶ ταῖς ἐρρωμενεστάταις φύσεσιν ὅτι λείπει ὁ θάρρειν. Ὡς δ' ὅν ἐπέωραχτο τοῖς παρὶ Βρῦτον καὶ Κάσιον ὁ ἔργον, καὶ τῷ Καί-
 Γαρος φίλων σιωπταμένων αὐθις ἦν δέος ἐμφυλίοις πολέμοις
 πεπιτῆ θμέαζ τὴ πόλιν. Ἀντώνιος μὲν ὑπατεύων τὴ βασιλίᾳ
 σιγήσας, καὶ βραχέα διελέχθη παρὶ ὁμοιοῖας, Κικέρων δὲ πολ-
 λά πρὸς τὴν χαρὴν οἰκείως διελθὼν ἔπεισε τὴ σύγκλητον, Ἀθη-
 ναίοις μιμησάμενίω, ἀμνηστίαν τῶν ὅτι Καίσαρι ψηφίσασθαι,
 νέμει δὲ τοῖς παρὶ Κάσιον καὶ Βρῦτον ἐπαρχίας. Ἔρχε δὲ τῶ-
 των τέλος ὁδόν. Ὁ γὰρ δῆμος, αὐτὸς μὲν ἀφ' ἑαυτῶν πρὸς οἰκτον
 ἔξαχθεῖς, ὡς εἶδε τὴ νεκρὸν ἐκκομιζόμενον δι' ἀγορᾶς, Ἀντω-
 νίου δὲ καὶ τὴ ἐσθῆτα δείξας αὐτοῖς αἵματος κατὰ πλεων,
 καὶ κεκομμένῳ πάντῃ τοῖς ξίφεσιν, ἐκμαίνοντες ὑπ' ὀργῆς, ἐν
 ἀγορᾷ ζητήσιν ἐποιῶντο τῷ ἀνδρῶν, καὶ πῦρ ἔχοντες, ὅτι ταῖς
 οἰκίας ἔδειον, ὡς ἀνέψοντες. Οἱ δὲ τῶτον μὲν τῷ πεφυ-
 λάχθαι δέφυγον τὴ κίνδυνον, ἑτέροις δὲ πολλὰς καὶ μεγάλας
 πρὸς δόκοντες ἔξελιπον τίω πόλιν.

Εὐθὺς ὅν ὁ Ἀντώνιος ἐπῆρτο, καὶ πᾶσι μὲν ἦν φοβερός ὡς μα-
 ναρχῆσων, τῷ δὲ Κικέρωνι φοβερώτατος. Ἀναρρωνυμένην τε γὰρ
 αὐτῷ πάλιν ὁρῶν τὴ δύναμιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς παρὶ
 Βρῦτον ἐπιτιθέειν εἰδὼς, ἤχθετο παρόντι. Καὶ πρὸς τὴν καὶ
 πρὸς πῆρην ὑποψίας αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν βίαν ἀνο-
 μοιότητά καὶ ἀφωράν. Ταῦτα δεισας ὁ Κικέρων πρῶτον μὲν
 ὥρμησε πρὸς εὐτυχίᾳ Δολοβέλλα σιωπταμένην εἰς Συρίαν.
 Ἐπεὶ δ' οἱ μέλλοντες ὑπατεύειν μετ' Ἀντόνιον, Ἰρπίος καὶ Πάν-
 σας, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ ζηλωταὶ τῶν Κικέρων, ἐδέοντο μὴ
 σφᾶς καταλιπεῖν, ὑποδεχόμενοι καταλύσειν Ἀντόνιον ἐκείνῃ
 πρὸντ.

verò cùm naturam ejus metuerunt, ut parum animosam, tum ætatem, in quâ firmissima quoque ingenia sua deserit fortitudo. Statim ergo ut facinus à Bruto & Cassio perpetratum est, & Cæsaris amicis coeuntibus rursus erat periculum, ne in bellum intestinum præceps incideret respublica, Antonius Consul senatum convocavit, & pauca de concordia differuit: Cicero autem, multa ad occasionem accommodata commemorans, auctor erat senatui, ut Atheniensium exemplum secuti, oblivionem eorum, quæ adversus Cæsarem facta essent, decreto munirent, & Bruto & Cassio provincias darent. Sed nihil horum ad exitum perductum est. Populus enim, per se satis ad commiserationem pronus, ut vidit efferri per forum cadaver, & ostendit iis Antonius vestem sanguine opletam, & gladiis discissam, furore debacchatus percussores in foro quæsit, & cum flammis ad domos eorum tanquam incensurus cucurrit. Illi interea hoc periculum præcavendo evitârunt, sed cum alia multa & magna metuerent, urbe cesserunt.

Statim ergo Antonius animo elatus est, & omnibus terrori fuit, ut qui regnum affectaret; præcipuè verò Ciceroni: cujus cum auctoritatem in republicâ redintegratam videret, & Bruto amicum esse nôsset, præsentiam ejus molestè tulit. Quin & prius mutua quædam interveniebat illis similtas, ex vitæ dissimilitudine & discrepantiâ oriunda. Hæc metuens Cicero primùm constituebat legatus in Syriam cum Dolabellâ proficisci. Cum verò, consules post Antonium futuri, Hirtius & Panfa, viri boni, & Ciceronis studiosi, orarent, ne ipsos defereret, & opprimendum Antonium in se susciperent, modò

παρόντος· ὁ δ' ὅτ' ἀπιστῶν παρ' ἑαυτοῖς, ὅτε πιστῶν, Δολο-
 βέλλαι μὲν εἶασε χαίρειν, ὁμολογήσας δὲ τοῖς ὧρ' ἢ Ἰρπιον ὃ γέ-
 ρος ἐν Ἀθήναις ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅταν δ' ἐκεῖνοι παρ' ἑαυτοῖς τὴν ἀρχὴν,
 ἀφ' ἑαυτοῦ πάλιν, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐξέπλευσε. Γενομένης δὲ
 ὧρ' ἢ πλὴν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ λόγων ἀπὸ Ῥώμης (οἷα φίλῃ) κα-
 νῶν ποροασπόντων, μετὰ βελήῃ μὲν Ἀντώνιον θαυμαστὴν μετὰ-
 βολὴν, καὶ πάντα πρᾶττειν καὶ πολιτεύεσθαι πρὸς τὴν σύγκλητον, ἐν-
 δεῖν δὲ τὴν ἐκείνου πρᾶξιαν καὶ πρᾶγματα, μὴ τὴν ἀρίστην ἔχειν
 ἀφ' ἑαυτοῦ· κατὰ μεμψόμενος αὐτὸς αὐτῷ τὴν πολλὴν εὐλάβειαν,
 ἀνέστροφον αὖτις εἰς Ῥώμην. Καὶ τὴν πρᾶξιν ὃς διημάρτανεν ἐλ-
 πίδων· ὅσῳ τὸν πλῆθος πρὸς τὴν ἀπάντησιν ἐξεχύθη, καὶ σχεδὸν ἡμε-
 ρήσιον ἀνῆλθ' χρόνον αἱ ὧρ' ἔας πύλας καὶ τὴν εἰσοδὸν αὐτῷ δεξιό-
 σεις καὶ φιλοφροσύνας. Τῇ δ' ὑπεράμεινον βελήῃ συναγαγόντος Ἀν-
 τωνίου, καὶ χαλῶντος αὐτὸν, ὅς τις ἦλθεν, ἀλλὰ κατέκειτο, μαλα-
 κῶς ἔχειν ἐκ τῆς κόπης σκηπτόμενος. Ἐδόκει δὲ ταλὴρ ὅτι βελήῃ
 (ἢ) φόβος, ἐκ πινος ὑποψίας καὶ μινύσεως καθ' ὁδὸν ποροασ-
 πόσης. Ἀντώνιος δὲ χαλεπῶς μὲν εἶχεν ὅτι τῇ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ
 πρᾶξιαν ἐπεμψεν αὐτὸν, ἢ κατὰ πρᾶξιν τὴν οἰκίαν κε-
 λεύσας· ἐνταῦθα δὲ πολλῶν καὶ δεηθέντων, ἐνέχυρα λαβὼν μόνον
 ἐπαύσατο. Καὶ ὁ λοιπὸν ὅπως ἀντιπαρεξίοντες ἀπὸ πρᾶξιν καὶ φυ-
 λαττόμενοι διετέλκον· ἄχρις ὅτι Κάισαρ ὁ νέος, ὃς Ἀπολλωνίας
 παρ' ἑαυτοῦ, τὸν τε κληρὸν ἀνεδέξατο ὃς Κάισαρ ἐκείνῃ, καὶ
 ὧρ' ἢ διηλίσκων πεντακοσίων μυριάδων, ἃς Ἀντώνιος ἐκ τῆς ἐξίας
 κατέειχεν, εἰς ἀφ' ἑαυτοῦ κατέστη πρὸς αὐτόν.

Ἐκ δὲ τούτου, Φίλιππος ὁ τὴν μητέρα ὃς νέος Κάισαρ ἐχὼν,
 καὶ Μάρκελλος ὁ τὴν ἀδελφὴν, ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν ὃς νεομίσκος πρὸς
 τὴν Κικέρωνα, συνέστητο Κικέρωνα μὲν ἐκείνῳ τὴν ἀπὸ τῆς λόγου καὶ
 τῆς

ipse adesset : ille nec planè iis diffidens, nec omnino credens, Dolabellam valere iussit ; & Hirtio pollicitus æstatem se Athenis acturum, sed cum illi magistratum iniissent, rediturum fore, solus navigavit. Moris autem in transitu interpositis, & nuntiis (uti solet) à Româ recentibus allatis, Antonium mirificè immutatum esse, atque omnia secundum senatûs voluntatem agere & administrare ; quo minùs res optimè constituerentur, nihil deesse, præter ipsius præsentiam ; Ipse suam nimiam cautelam reprehendens Romam reversus est. Neque prima eum spes fefellit ; tanta hominum multitudo obviam ei effusa est, & salutationibus & officiis ad portas & ingressum suum præstandis dies fere integer exactus est. Postridie verò eum Antonius senatum convocaret, & ipsum accerseret, haud venit, sed decubuit, simulans se de viâ languere ; reverà autem, ut videtur, timens infidias ; ex suspitione quâdam & indicio in itinere ad eum delato. Antonius verò istam contumeliam acerbè tulit, & milites misit, jubens ut aut illum adducerent, aut domum ejus incenderent. Multis autem obstantibus & deprecantibus, pignoribus tantum acceptis quievit. Deinceps, quoties occurrerent, alter alterum taciti præteribant, & mutuò sibi cavebant, usque dum Cæsar adolescens ex Apolloniâ veniens hæreditatem Cæsaris adiret, & de bis mille & quingentis myriadibus, quas Antonius ex hæreditate detinuit, in litem cum eo incideret,

Tunc autem Philippus, qui Cæsaris puèri matrem duxerat, & Marcellus, qui sororem, adducto ad Ciceronem adolescentem, pepigerunt, ut illi Cicero, quam habuit ex eloquentiâ &

ἡ πολίτειας δύναμιν ἐν τε τῇ βυλῇ καὶ ὅτ' ἀνὴρ παρέχειν, ἐκείνους
 δὲ Κικέρωνι τὸ ἀπὸ τῆς χρημῆς καὶ τῆς ὀπλων ἀσφάλεια. (Ἦδη
 ὅς ἐκ ὀλίγου τὸ ὑπὸ Καίσαρι τραυλισταμένῳ παρὲς αὐτὸν εἶχε
 ὁ μαιράκιον.) Ἐδόκει δὲ καὶ μείζων τις αἰτία γενέσθαι τῷ Κι-
 κέρωνι ἀναδέξασθαι τοιοῦτως τὴν Καίσαρος φιλίαν. Ἐπὶ
 ὅς (ὡς ἔοικε) Πομπηίου ζώντος καὶ Καίσαρος, ἔδοξε καὶ τῶν
 ὑπὸν ὁ Κικέρων καλεῖν τινας τῶν τῆς συλλληπτικῆς παιδας εἰς
 ὁ Καπιτώλιον, ὡς μέλλοντος ἐξ αὐτῶν ἕνα εἶναι Διὸς ἀποδεκνύμεν
 ἡ Ῥώμης ἡγεμόνα. Τῶν δὲ πολιτῶν ὑπὸ αὐτοῦ γένεσθαι ἴσα-
 ὅς παρὶ τῶν νεῶν, καὶ τῶν παιδῶν ἐν τοῖς ἀντιπορφυροῖς κατέζεσθαι
 σιωπῇ ἔχοντες. Ἐξάφνης δὲ τῶν θυρῶν ἀνοιχθεῖσιν, καθ' ἕνα
 τῶν παίδων ἀνισταμένων, κύκλῳ παρὲς τὸ θεὸν παραπορεύεσθαι
 τὸ δὲ πάντας ὀπισθοπεῖν καὶ ἀποπέμπειν ἀχθόμενους ὡς δ' ἔπος
 ἦν τοιοῦτον κατὰ αὐτὸν, ἐκείνους τὸ δεξιὰ καὶ εἰπεῖν, “ὦ Ῥω-
 μάησι, πέρας ὑμῖν ἐμφυλίων πολέμων ἔπος ἡγεμῶν θρόνος.”
 Τοιοῦτον φασὶν ἐνόησαν ἰδόντες τὸν Κικέρωνα, τὸ μὲν ἰδεῖν ὅτι παῖδες
 ἐκμεμάχθαι καὶ κατέχειν ὁρατῶς, αὐτὸν δὲ ἐκ ὀπίσθου.
 Μετ' ἡμέραν δὲ καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον ὁ Ἀρειὸν αὐτῶν, τῶν
 παιδῶν ἡδη γυμνασμένους ἀπέρχοντες, καὶ κείνους ὀφθῆναι παρὰ
 Κικέρωνι παρῶν, οἷος ὅφθῃ καθ' ὑπνον ἐκπλαγῆντα δὲ πυ-
 θόμεσθαι τίνων εἶναι γυνέων. (Ἦν δὲ πατρὸς Ὀκταβίου τὸ ἐκ
 αἵματος ὀπισθομένων, Ἀτίαν δὲ μητρὸς, ἀδελφῆς Καίσαρος· ὅθεν
 Καίσαρ αὐτῶν, παῖδας ἐκ ἔχων ἰδίους, τὴν ἑστίαν ἑαυτοῦ καὶ τὸν
 οἶκον ἐν ταῖς ἀφθνήμας ἔδωκεν.) Ἐκ τούτου φασὶ τὸν Κικέρωνα
 παρὰ παιδὶ καὶ ταῖς ἀπορρήσεσιν ἐντυλχάνειν ὀπιμελῶς, καὶ κεί-
 νον οἰκέως δέχεσθαι τὰς φιλοφροσύνας καὶ γὰρ ἐκ τύχης
 αὐτῶν γενέσθαι συμβεβήκει Κικέρωνος ὡς αἰσθῆναι.

Αὐτὰρ

rebus gestis auctoritatem, tam in senatu quam apud populum præberet; Ille contrà Ciceronem opibus suis & armis saluum præstaret. (Jamdudum enim secum habebat adolescens haud paucos eorum qui sub Cæsare meruerant.) Major autem quædam causa videtur Ciceronem impulisse, ut Cæsaris amicitiam amplecteretur. Siquidem adhuc viventibus Cæsare & Pompeio, Cicero sibi visus est in somnis nonnullos senatorum filios in Capitolium convocare, ut unum eorum Jupiter Romanorum Imperatorem designaret. Cives summo cum studio accurrentes templum obsidere visi sunt, & pueri prætextas induti taciti federe. Extemplo foribus patefactis singuli surrexerunt, & orbe facto Deum prætergressi sunt. Ille omnes, postquam inspexerat, tristes dimisit: cum verò ad eum accederet Octavius, dexteram porrexit dixitque, "Hic est, O Romani, quo facto Imperatore, finis erit vobis bellorum civilium." Hujusmodi infomnio viso, Ciceronem ferunt speciem pueri luculentè animo impressam retinuisse, cum ipsum haud nôset: postridie verò cum in campum Martium descenderet, & pueri jam finitis exercitationibus redirent, primum eum Ciceroni visum esse, qualis illi per somnos obversatus fuerat, & perculsum Ciceronem quævisse, quos haberet parentes. (Erat autem patre Octavio, viro parum illustri, matre Attiâ, Cæsaris sorore. Quapropter Cæsar, ipse liberis orbus, eum in familiam testamento adoptavit, & hæredem instituit.) Exinde Ciceronem ferunt, quoties puero occurreret, sermones cum eo studiosè contulisse, puerumque hanc ejus comitatem amicè accepisse. Ita enim fortuna tulerat, ut Cicerone consule nasceretur.

Atque

Αὐταὶ μὲν οὖν τροφάσεις ἦσαν λεγόμεναι. Τὸ δὲ πρὸς Ἀν-
 τώνιον μῖστος Κικέρωνα τρωῶτον, εἴτα ἡ φύσις ἤτιον οὕσα τὴν
 μῆτις, ὥροσεποίησε Καίσαρι, νομίζοντα τροσλαμβόμεν τῇ πο-
 λιτείᾳ τὴν ἐκείνου διωάμιν. Οὕτω γὰρ ὑπὲρ πρὸς τὸν μενράκιον
 αὐτὸν, ὥστε καὶ πατέρα τροσαγροβύειν. Ἐφ' ᾧ σφόδρα Βρῦτος
 ἀγανακτῶν, ἐν ταῖς πρὸς Ἀθηκὸν ὀπιτολαῖς χαθῆφατο τῷ
 Κικέρωνος, “ὅτι, ἀλλὰ φόβον Ἀντωνίῳ γεραπέων τὴν Καίσαρα,
 “δὴλὸς ὅτιν ἐκ ἐλδύθειαι τῇ πατρίδι πρὸς τῶν, ἀλλὰ δε-
 “σποτὴν φιλάνθρωπον αὐτὸν μνόμενος.” Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν γε
 πᾶντα τὸν Κικέρωνος ὁ Βρῦτος ἐν Ἀθήναις ἀγαπείδοντα πρὸς
 τοῖς φιλοσόφοις ἀναλαβὼν, ἔχεν ἐφ' ἡγεμονίας καὶ πολλὰ χρώ-
 μος αὐτὸν χατῶρου. Τῷ δὲ Κικέρωνος ἀκμὴν ἔχεν ἡ δύνα-
 μιν ἐν τῇ πόλει τότε μεγίστην, καὶ χατῶν ὅσων ἐβύλετο, τὴν μὲν
 Ἀντωνίον ἐξέκρυσσε καὶ χατῶσάσασε, καὶ πολεμίσοντα αὐτὸν
 τῶν δύο ὑπάτους, Ἴρπιον καὶ Πάνσαν, ἐξέπεμψε. Καίσαρι δὲ
 ῥαδδούχως καὶ γρατηγικὸν κόσμον, ὡς δὴ τροπολεμουῦν τὴν
 πατρίδος, ἔπεισε ψηφίσασθαι τὴν σύγκλητον. Ἐπεὶ δὲ Ἀν-
 τώνιος μὲν ἤτητο, τὴν δ' ὑπάτων ἀμφοτέρων ἀποθανόντων, ἐκ
 τῆς μάχης πρὸς Καίσαρα σινέτησαν αἱ διωάμεις, δέισασα
 ἡ βυλὴ νέον ἄνδρα, καὶ τύχη λαμπαρὰ κεχηρμένον, ἐπειρᾶτο
 πμῆς καὶ δωρεᾶς ἀποχαλεῖν αὐτὸν τὰ γρατεύματα, καὶ πει-
 σᾶν αὐτὸν τὴν δύναμιν, ὡς μὴ δειομένη τῶν τροπολεμόντων,
 Ἀντωνίῳ πεφδῶτος. Οὕτως ὁ Καίσαρ φοβηθεὶς ὑπέπεμπε
 τῷ Κικέρωνι τῶν δειομένων καὶ πείθοντα ὑπατεῖαν μὲν ἀμφο-
 τέροις ὁμῶς πρὸς τῶν, χρῆσθαι δὲ τοῖς πρὸς τῶν ὅπως αὐτὸς
 ἔγνωκε, πρὸς λαμβόμεντα τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν μενράκιον διοικεῖν,
 ὀνόματος καὶ δόξης γλιγόμενον. Ὡμολόγη δὲ Καίσαρ αὐτὸς

Atque hæc quidem causæ vulgò ferebantur. Verùm enim-
 vero Ciceronem, primò odium adversus Antonium, deinde
 animus gloriæ serviens Cæsari adjunxit, administrationem
 suam illius potentia accessione confirmatum iri sperantem.
 Puer enim eo obsequii erga Ciceronem se demisit, ut patrem
 etiam appellaret. Quod indignissimè ferens Brutus epistolis
 ad Atticum scriptis Ciceronem reprehendit, "quòd metu An-
 "tonii observans Cæsarem palam faceret, se non patriæ liber-
 "tatem quærere, sed dominum amiciorum sibi ambire." In-
 terea tamen Ciceronis filium, Athenis inter philosophos agen-
 tem, Brutus inde abductum secum cum imperio retinuit, ejus-
 que operâ res multas feliciter gessit. Eâ tempestate Cicero-
 nis auctoritas in urbe maximè vigeat, & cum quicquid voluit
 consequeretur, Antonium urbe expulit & factione suâ oppres-
 sit, duosque consules Hirtium & Pansam misit, qui bello cum
 persequerentur, & persuasit senatui lictores ornatumque præ-
 torium Cæsari decernere, tanquam pro patriâ bellum gerenti.
 Fuso autem Antonio, & utroque consule mortuo, cum se co-
 piæ post prælium Cæsari conjungerent, metuens senatus ho-
 minem adolescentem & fortunâ insigni usum moliebatur ho-
 noribus & præmiis avocare ab eo exercitum, & vires ejus im-
 minuere, quippe qui, Antonio jam profligato, nullis opus ha-
 berent propugnatoribus. Proinde Cæsar perterritus misit clam
 ad Ciceronem, qui orando ab eo impetrarent, ut consulatum
 utrisque simul pararet, magistratum verò adeptus res omnes
 suo arbitrio moderaretur, & regeret adolescentem titulorum
 tantum gloriæque appetentem. Ipse etiam Cæsar haud nega-
 bat;

ὡς δειδώς κατὰ λυσιν, καὶ κινδυνύων ἔρημος θμέσται, χρή-
σατο τῇ Κικέρωνος ἐν δέοντι φιλαρχία· ὡς τρεῖς μύητος αὐ-
τὸν ὑπαίλειαν μετέβαιναι, συμπεσόντος αὐτῷ καὶ συναρχαι-
ρεσιάζοντι.

Ἐν τούτῳ μάλιστα Κικέρων ἐπαρθεὶς ὑπὸ νέου γέ-
ρων, καὶ φεικισθεὶς, καὶ συναρχαιρεσιάζου, καὶ ὡς τρεῖς αὐ-
τὸν σύγκλητον, εὖθις μὲν ὑπὸ τῶν φίλων αἰτία εἶχεν, ὀλίγω
δ' ὑπερον αὐτὸν ἀπολωλεκώς ἦσθετο, καὶ ἔτι δήμα ὡς τρεῖς μύητος
ἐλδοθεῖαν. Αὐξήσεις γὰρ ὁ νεοφύας, καὶ τῇ ὑπαίλειαν λαβὼν,
Κικέρωνα μὲν εἶασε χαίρειν, Ἀντωνίῳ δὲ καὶ Λεπίδῳ φίλος
θρόνος, καὶ τῇ δυνάμει εἰς τὸ συνεκτικόν, ὡς τρεῖς ἄλλοι
κτῆμα τῇ ἡγεμονίᾳ ἐνέματ' ὡς τρεῖς αὐτοῦ. Καὶ κατεγράφη-
σαν ἄνδρες, οὓς ἔδωκεν, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Πλείστην δὲ
τῶν ἀμφισβηλημάτων αὐτοῖς ἔριν ἡ Κικέρωνος ὡς τρεῖς αὐτοῦ
Ἀντωνίῳ μὲν ἀσυμβάτως ἔχοντος, εἰ μὴ ὡς τρεῖς ἐκεῖνος ἀπο-
θήσκει· Λεπίδῳ δ' Ἀντωνίῳ ὡς τρεῖς αὐτοῦ, Καίσαρος δὲ ὡς τρεῖς
ἀμφοτέρους ἀντέχοντι. Ἐγνωντο δ' αἱ συνόδου μόνους ἀπόρ-
ρητοι ὡς τρεῖς πόλιν Βονωνίαν ἐφ' ἡμέρας τρεῖς, καὶ συνήσαν εἰς
τόπον τινα ὡς τρεῖς τῶν γρατοπέδων, ποταμῷ ὡς τρεῖς αὐτοῦ. Λέ-
γειν δὲ τὰς ὡς τρεῖς αὐτοῦ ἡμέρας ἀρχαίων αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Κικέ-
ρωνος ὁ Καῖσαρ ἐνδύειν τῇ τρίτῃ, καὶ ὡς τρεῖς αὐτοῦ ἄνδρα.
Τὰ δὲ τῶν ἀντιδόσεως οὕτως εἶχεν· ἔδωκε Κικέρωνος ἐκστῆσαι Καί-
σαρα, Παύλῳ δὲ παῖδελφῷ Λεπίδῳ, Λοκίῳ δὲ Καίσαρος
Ἀντωνίον, ὅς ἦν θεῖος αὐτῷ ὡς τρεῖς μητρός. Οὕτως ἔξέπεσον
ὑπὸ θυμῷ καὶ λύσσης τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν, μᾶλλον δ' ἀπέ-
δειξαν ὡς τρεῖς ἀνθρώπων θείον ἐστὶν ἀρχαίων, ἐξέστησαν πά-
ρῃ ὡς τρεῖς αὐτοῦ.

bat, veritum se ne opprimeretur, & ab omnibus desertus foret, Ciceronis ambitione tempestivè usum esse, adeoque eum impulisse ut, se petitionis adjutore & socio, consulatum ambiret.

Eo tempore Cicero, senex ab adolescente, maximè inflatus & illusus, dum petitioni ejus adesset & senatum faventem præstaret, statim ab amicis reprehensus est, neque diu post ipsum se perdidisse & patriæ libertatem prodidisse sensit. Auctâ enim dignitate adolescens, & accepto consulatu, Ciceronem valere jussit; atque Antonio & Lepido conciliatus, collatis in unum copiis, imperium, tanquam aliam quamvis possessionem, unâ cum iis partitus est. Interea proscripti sunt, quos mori oportuit, viri ultra ducentos. Inter cæteras disceptationes maximè inter eos certatum est de Ciceronis proscriptione, cum Antonius omnem concordiam recusaret, nisi ille primus interficeretur, & cum eo Lepidus consentiret; Cæsar verò utrisque repugnaret. Hi soli secretos habuerunt congressus juxta urbem Bononiam per totum triduum, & in locum fluvio circumdatum ex æverso castrorum convenerunt. Fertur Cæsarem, cum duos primos dies pro Cicerone certâisset, tertio manus dedisse & eum deseruisse. Hæc autem ratio erat mutæ commutationis. Pactum erat, ut Ciceronem destitueret Cæsar, Paulum fratrem Lepidus, Antonius autem avunculum suum Lucium Cæsarem. Adeo ira & rabies eos provexit, ut humanum animum exuerent; seu potius palam fecerunt, nullam esse belluam homine sæviorem, cum ad libidinem accessit potestas.

Πραττομένων δὲ τούτων, ὁ Κικέρων ἦν μὲν οἱ ἀρχαῖς ἰδίῳις
 πρὸς Τύσκιον, ἔχων τὸν ἀδελφὸν μὴ αὐτοῦ· πυθόμενοι δὲ
 τὰς περὶ τῆς ἀφ᾽ αὐτοῦ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ μεταβήσασθαι, χωρίον
 πρὸς Βρεῖτον. Ἦδη γὰρ ὑπὲρ αὐτῆς λόγος ἐφοίτα κραυγῶντος.
 Ἐκομίζοντο δ' ἐν φορεῖσι, ἀπειρηκότες ὑπὸ λύπης· καὶ κα-
 τὰ τὴν ὁδὸν ἐφιστάμενοι, καὶ τὰ φορεῖα πρὸςβάλλοντες ἀλλήλοισι,
 προσωλοφύροντο. Μᾶλλον δ' ὁ Κόιντος ἠθύμῃ, καὶ λογισμῶς
 αὐτὸν εἰσὶν ὅτι ἀπορίας· ὁ δὲ γὰρ ἔφη λαβεῖν οἴκοθεν· (ἀλλὰ
 καὶ ὁ Κικέρων γλίχρον ἦν ἐφόδον) “ἀμενον ὅτι ἐγώ”, τὸ μὲν Κι-
 “κέρωνα προλαμβάνειν τῇ φυγῇ, αὐτὸν δὲ μεταγεῖν, οἴκοθεν
 “συσκόλασάμενοι.” Ταῦτ' ἔδοξε· καὶ πρὸςβαλόντες ἀλλήλους
 καὶ ἀνακλαυσάμενοι διελύθησαν. Ὁ μὲν οὖν Κόιντος ὅτι πολλὰς
 ἡμέρας ὑπὸ τῷ οἴκῳ πρὸς τὸν Κικέρωνα τοῖς ζητήσιν, ἀνηρέθη
 μὲν ὅτι παῖδος· ὁ δὲ Κικέρων εἰς Ἀστυρα κομισθεὶς, καὶ πλοῖον
 εὐρών, εὐθὺς ἐνέβη, καὶ παρέπλευσεν ἄχρι Κιρκῆς, πρὸς τὸν
 χρόνον. Ἐκείθεν δὲ βυθολογῶν εὐθὺς αἶρειν τὸ κυβερνητικόν,
 εἴτε δέισας τὴν θάλασσαν, εἴτ' οὐκ ἔπασι τὸν Κάισαρος
 ἀπεγνωκὼς πίσι, ἀπέβη, καὶ παρήλθε περὶ τὰς εἰσόδους ἐχάτον,
 ὡς εἰς Ῥώμην προδρόμος. Αὐτῷ δ' ἀλύων καὶ μεταβα-
 λόμενος κατὰ τὴν πρὸς θάλασσαν· καὶ καὶ διενυκτέρευεν ὅτι δει-
 νῶν καὶ ἀπὸ τῶν λογισμῶν· ὥστε καὶ παρελθεῖν εἰς τὴν Καί-
 σαρος οἰκίαν διανοήθη κρύφα, καὶ σφάξας ἑαυτὸν ὅτι τῆς
 ἐξίας, ἀλάστορα πρὸςβαλεῖν. Ἀλλὰ καὶ τούτης αὐτὸν ἀπέ-
 κρυσσε τῆς ὁδοῦ δέος βασάνων, καὶ τὰλλα παραχῶδη πάλιν
 πρὸςβαλόμενα ὅτι γνώμης μεταλαμβάνων παρέδωκε τοῖς οἰ-
 κέταις ἑαυτὸν εἰς Καμήτιον καὶ πλοῦν κομίζεσθαι, ἔχων ἐκ
 χρεῖα

Dum hæc agerentur, erat Cicero cum fratre in villâ suâ Tusculanâ. Ut nuntiatum est de proscriptione, constituebant Asturam petere, villam Ciceronis maritimam; inde in Macedoniam ad Brutum trajicere. Rumor enim jam obtinebat eum viribus præpollere. Ferebantur autem lecticis mœrore oppressi, & in itinere subsistentes, admotis mutuo lecticis, se invicem lamentabantur. Quintus autem maximè animo jacebat & secum de penuriâ suâ consilia inibat: Dixit enim, se nihil domo secum attulisse: (quin & ipsi Ciceroni exile erat viaticum.) “Consultius igitur videri, ipsum Ciceronem fugam præoccupare, se verò domum recurrere, & quæ necessaria essent parare. Hoc consilio probato, se invicem amplexi & flentes diversi abierunt. Et Quintus haud multis post diebus, à domesticis suis proditus inquisitoribus, unâ cum filio interemptus est. Cicero verò ad Asturam delatus & navigium nactus statim conscendit, & vento secundo usque ad Circæum provectus est. Inde cum solvere quam celerrimè vellent gubernatores, Cicero, five metu pelagi, five quòd nondum omnino de Cæsaris fide desperâisset, exiit in terram & pedestri itinere centum stadia progressus est, tanquam Romam iturus. Rursus animi vacillans & mutato consilio ad mare descendit, ibique pernoctavit inter agitationes mentis acerbæ & impotentis: adeo ut aliquando cogitaret Cæsaris domum clam ingredi & super lares ejus se confodiendo diras ultrices in eum immittere. Sed repulit eum ab hoc consilio metus tormentorum; & alias subinde inquietas cogitationes animo versans servis se permisit navigio ad Cajetam deportandum; ubi præ-

εία καὶ καταφυγῶν ὅρα θέρεις φιλόφρωνον, ὅταν ἦδισον οἱ
 ἐτησία καὶ ἀπνέωσι. Ἐχθρὸς δ' ὁ τόπος καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος
 μικρὸν ὑπὸ τῆς θαλάττης. Ἐντεῦθεν ἀρξάντες ἀνδρῶν κό-
 ρακες, ὑπὸ κλαγγῆς ὠροσφέροντο τῷ πλοίῳ τῷ Κικέρωνος
 ὅτι γλῶσσαν ἐρεωσμένον καὶ χαλίσαντες ὅτι τὴν κεραίαν ἐχατέ-
 ρωθεν, οἱ μὲν ἐβόων, οἱ δ' ἐκοπὸν τὰς τ' μυρυμάτων ἀρχάς.
 Καὶ πᾶσιν ἐδόκει τὸ σημεῖον εἶναι πονηρὸν. Ἀπέβη δ' ἐν ὁ Κι-
 κέρων, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἑπταλιν, ὡς ἀναπαυσόμενος κατε-
 κλίθη. Τῶν δὲ κοράων οἱ πολλοὶ μὲν ὅτι τὸ θυεῖδος διεχέ-
 ρητο φθελόμενοι θορυβώδεις· εἰς δὲ καταβὰς ὅτι τὸ κλινί-
 δον, ἐλκεκαλυμμένον ἔκ Κικέρωνος, ἀπῆγε ὅσον τόματι καὶ μικρὸν
 ὑπὸ τῷ ὠροσώπῳ ὁ ἰμάτιον. Οἱ δ' οἰκέται τῶν ὄρωντες, καὶ
 χαλίσαντες ἑαυτοὺς, εἰ ὡς ἐμμένοντες ἔδεσσαν φονευόμενος δια-
 ταίημεν, θηρία δ' αὐτῷ βοηθῆν καὶ ποροκήδεον παρ' ἀξίαν πρᾶτ-
 τοντες, αὐτοὶ δ' ἐκ ἀμύνουσι τὰ μὲν, δέοντες, τὰ δὲ, βία λα-
 βόντες, ἐκόμενον ἐν τῷ πορείῳ πρὸς τὴν θάλασσαν.

Ἐν τῷ δ' οἱ σφαγεῖς ἐπῆλθον, ἑκατοντάρχης Ἐρένιος
 καὶ Ποπίλλιος χιλιάρχος (ὃ πατρικόνιας ποτὲ δίκην φέρωντι
 συνῆπεν ὁ Κικέρων) ἐχόντες ὑπηρεταί. Ἐπεὶ δὲ τὰς θύρας κε-
 κλεισμένας εὐρόντες ἐξέκοψαν, καὶ φανόμενος ἔκ Κικέρωνος, ὃς δὲ τὸ
 ἔδον εἰδέναι φασκόντων, λέγειν νεκρὸν πινὰ τετραμμένον μὲν
 ὑπὸ τῷ Κικέρωνος ἐν γράμμασιν ἐλδιδερίοις καὶ μαθήμασιν,
 ἀπελεύθερον δὲ Κοίντε καὶ ἀδελφὸς, Φιλόλογον τῆνομα, φρά-
 σαι τῷ χιλιάρχῳ ὅτι πορεῖον κομίζομενον ἀπὸ τῶν καταφύτων
 καὶ συσκιῶν ἀειπάτων ὅτι τὴν θάλατταν. Ὁ μὲν ἐν χιλιάρχος,
 ὀλίγους ἀναλαβὼν μὴ ἑαυτῷ, ἀνέβη πρὸς τὴν ἔξοδον καὶ δ'
 Ἐρενίῳ δρόμῳ φερόμενος ἀπὸ τῶν ἀειπάτων ὁ Κικέρων ἦσθε,
 καὶ

dium habuit & recessum æstivo tempore jucundum, cum Etesiae amænissimè spirant. Erat in loco haud procul à mari ædes Apollinis. Inde sublata magna vis corvorum navem Ciceronis, cum ad littus appelleretur, cum clangore petebant: & in cornibus antennarum utrinque sedentes, aliæ crocitant, aliæ capita rudentum rostris pulsârunt. Et omnibus illud omen infaustum videbatur. Cicero ergo è navì descendit, & villam ingressus tanquam ad quietem decubuit. Corvi autem frequentes in fenestrâ confederunt, strepitu importuno vociferantes, & unus eorum lectum advolans Ciceronis vestem, quâ se velaverat, rostro paulatim à facie detraxit. Servi cum hæc viderent, & suam ignaviam damnarent, quòd domini trucidati spectatores esse sustinerent, nec ei opem ferrent, quem indignis modis afflictum ipsa muta animalia auxilio juvarent, & de salute sollicita essent; partim precibus exoratum, partim vi sublatum, lecticâ detulerunt ad mare.

Interea supervenere ficarii, Herennius centurio & Popilius tribunus militum, (quem olim parricidii postulatum Cicero defenderat) cum ministris suis. Postquam fores, quas claustras offenderunt, effregissent, nec Cicero appareret, & ii qui intus erant, ubi esset, scire se negarent; dicitur adolescentem quendam à Cicerone in literis disciplinisque ingenuis eductum, libertum Quinti fratris, nomine Philologum, tribuno indicasse, per ambulationes arboribus confitas & umbrosas deferri lecticam ad mare. Tribunus igitur, paucis secum assumptis, accurrit viam occupaturus, quâ illi exeundum erat. Sensit Herennium Cicero per ambulationes cursu contendentem, & illicò

καὶ τὰς οἰκέτας ἐκέλευσεν ἐνθάδε καταθέσθαι ὃ φορεῖον. Αὐτὸς δ', ὡς περ εἴρη, τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὴν θηρίων ἀπόμνην, ἀτενὲς εἶδρα τοῖς σφαγεῦσιν, αὐχμὸν καὶ κόμην ἀνάπλεως, καὶ συντετηκῶς ὑπὸ φροντίδων ὃ πρόσωπον ὥστε τὰς πλείους ἐκκαλύψατο ὅτι Ἐρενίαν σφάζοντος αὐτόν. Ἐσφάγη δὲ τὴν τράχηλον ὅτι ἔφορεῖς περὶ τῆς, ἔπος ἐκεῖνο γεροντὸς ἐξηκοστὸν καὶ τέταρτον. Τὴν δὲ κεφαλὴν ἀπέκοψεν αὐτῷ καὶ τὰς χεῖρας, Ἀντωνίαν κελύσαντος, αἷς τὰς Φιλιππικὰς ἔγραψεν. Αὐτὸς τε καὶ ὁ Κικέρων τὰς καὶ Ἀντωνίαν λόγους Φιλιππικὰς ἐπέγραψε, καὶ μέχει νῦν τὰ βιβλία Φιλιππικοὶ καλεῖνται. Τῶν δ' ἀκρωτηρίων εἰς Ῥώμην κομμαθέντων, ἔτυχε μὲν ἀρχαρεσίας τελευτῶν ὁ Αντώνιος, ἀκύντας δὲ καὶ ἰδὼν ἀνεβόησεν "ὡς νῦν αἱ γραφαὶ τέλος ἔχουσιν." Τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς χεῖρας ἐκέλευσεν ὑπὸ τῇ ἐμβόλῳ ὅπῃ τῷ βήματι θῆναι, ἵνα Ῥωμαίοις φρικτὸν, καὶ ὁ Κικέρωνος ὄραν πρόσωπον οἰομένους, ἀλλὰ τὴν Ἀντωνίαν ψυχῆς εἰκόνα. Πλὴν ἐν γὰρ πὶ φρονήσας μέτερον ἐν τέτοις, Πομπωνία τῇ Κοίντῃ γυναικὶ τὴν Φιλόλογον παρέδωκεν. Ἡ δὲ, κυρία θηρομνήν καὶ σώματος, ἄλλας τε δειναῖς ἐχρήσατο πτωρίαις, καὶ τὰς σάρκας ἀποτέμνοντα τὰς αὐτῷ καὶ μικρὸν, ὅπῃ, εἴτ' ἐοδίεν ἠνάγκασεν. Οὕτω καὶ ἐννοίῃ τὴν συγγραφῶν ἱστορήκασιν ὁ δ' αὐτῷ καὶ Κικέρωνος ἀπελεύθερος Τίρων τὸ παράπαν οὐδὲ μέμνηται καὶ ἔστι Φιλόλογος περὶ τῆς.

Πωδοθήρομαι δὲ Κάσαρ χρόνοις πολλοῖς ὕστερον εἰσελθεῖν πρὸς ἕνα τῶν θυγατρῶν τὸν δὲ, βιβλίον ἔχοντα Κικέρωνος ἐν ταῖς χερσίν, ἐκπλαθῆναι τῷ ἱματίῳ περικαλύπτειν ἰδόντα δὲ Κάσαρ λαβεῖν, καὶ διελθεῖν ἐς τὸ μέγεθος τοῦ βιβλίου· πάλιν δ' ἀποδίδοντα τῷ μειρακίῳ,

illicò famulos iussit lecticam deponere. Ipse, more suo, manu sinistra mentum contrectans, recto vultu percussores intuitus est; squalore planè oblitus, & comam habens prolixam: quin & facies ex anxietatibus prorsus contabuit, adeo ut plurimi se velaverint, dum Herennius eum interficeret. Trucidatus est autem, dum collum ex lecticâ protenderet, annum jam agens quartum & sexagesimum. Sed & iussu Antonii caput illi Herennius præcîdit, & manus quibus Philippicas scripserat. Nam & ipse Cicero orationes in Antonium Philippicas nominavit, & etiamnum libelli eundem titulum habent. Cum membra Romam afferrentur, Antonius forte comitia habebat, re autem auditâ & membris conspectis, exclamavit, “Finis
“jam esto proscriptionum.” Caput & manus super rostra poni in foro judiciali iussit, spectaculum Romanis horrendum, qui se non Ciceronis faciem spectare, sed animæ Antonii imaginem crediderunt. Unum tamen interea æquum fecit Antonius, ut Pomponiæ Quinti uxori traderet Philologum. Illa verò corporis ejus compos facta, cum aliis eum diris suppliciis excruciauit, tum etiam carnes suas minutatim abscissas affare, & devorare coegit. Ita enim nonnulli scriptores retulerunt. Ipsiùs verò Ciceronis libertus Tiro nihil omnino de Philologi perfidiâ memorat.

Cæsarem audiui longo post tempore ad quendam ex filiâ nepotem ingressum esse; illum autem metu perculsum, librum Ciceronis, quem habuit in manibus, subter vestem occuluisse: quod cum animadverteret Cæsar, librum arripuisse, & magnam ejus partem stantem evoluisse, deinde reddito eo in ma-

ρακίῳ, φάσαι, “Λόγιος ἀνὴρ, ὦ παῖ, λόγιος καὶ φιλόπα-
 “τρης.” Ἐπεὶ μὲντοι τάχιστα χατεπολέμησεν Ἀντωνίου ὑπα-
 τεύων αὐτὸς, εἴλετο συνάρχοντα τῷ Κικέρωνος τὸν υἱόν, ἐφ’ ᾧ
 τὰς τ’ εἰκόνας ἢ βυλὴ ἀνέειλεν Ἀντωνίου, καὶ τὰς ἄλλας ἠκύ-
 ρωσε πινυάς, καὶ προσεψυφίστατο μηδενὶ τῷ Ἀντωνίων ὄνομα
 Μάρκον εἶναι. Οὕτω τὸ δαιμόνιον εἰς τὸν Κικέρωνος οἶκον ἐπα-
 νήνεγκε τὸ τέλος τῷ Ἀντωνίου κολάσεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

ΚΑΙ

ΚΙΚΕΡΩΝ.

Ἀ μὲν οὖν ἄξια μνήμης τῷ πατρὶ Δημοσθένους καὶ
 Κικέρωνος ἱστορυμνῶν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀφίκται
 γῶσιν, ταῦτ’ ἐστίν. Ἀφραγῶς δὲ τὸ συγκένειν τὴν ἐν πόλιν
 λόγους ἔξιν αὐτῶν, ἐκείνῳ μοι δοκῶ μὴ παρήσειν ἀρρήτον,
 ὅτι Δημοσθένους μὲν εἰς τὸ ρητορικὸν ἐνέτεινε πᾶν, ὅσον εἶ-
 χεν ἐκ φύσεως ἢ ἀσκήσεως, λόγον, ὑπερβαλλόμενον
 ἐνέργειαν μὲν καὶ δεινότητι τῶν ἐπὶ τῷ ἀγῶνι καὶ τῷ δι-
 κῶ συνεξεταζομένων, ὅγκῳ δὲ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τῶν
 ἐπιδεικτικῶν, ἀκρίβειαν δὲ καὶ τέχνην τῶν σοφιστῶν. Κι-
 κέρων δὲ καὶ πολυμαθὴς, καὶ ποικίλῳ τῇ περὶ τῶν
 λόγων ἀπουδῇ γινόμενον, συντάξεις μὲν ἰδίᾳ φιλοσό-
 φους ἀπολέλοιπεν οὐκ ὀλίγας εἰς τὸ Ἀκαδημαϊκὸν πρό-

πον

nus pueri, dixisse, “Doctus vir, filii, doctus & amans patriæ.” Certè, quamprimum Antonium debellâset, consul adscivit collegam Ciceronis filium; cujus in magistratu senatus & imagines Antonii dejecit, & cæteros ejus honores rescidit, & decreto vetuit, nè quis unquam gentis Antoniæ Marci prænomen haberet. Ita supplicii Antoniani consummatio divinâ justitiâ in Ciceronis familiam delata est.

DEMOSTHENES ET CICERO.

HÆC sunt, quæ de Demosthene & Cicerone memoratu digna ad notitiam nostram pervenerunt. Quamquam autem prætermittam eorum facultatem in dicendo conferre, illud mihi videor haud rectè præteriturus, Demosthenem in studium eloquentiæ contulisse quicquid habuit solertiæ, aut naturâ inditum, aut exercitatione comparatum. Hinc æquales suos, qui in judiciis & foro versabantur, nervis & vehementiâ superavit; eos qui se ad ostentationem componerent, magnificentiâ & sublimitate; accuratiōe verò & artificio rhetoras. Cicero autem, vir multæ eruditionis, & qui ad varia literarum genera studio duceretur, tractationes philosophicas haud paucas reliquit à se ipso in morem Academiæ

ποῖν οὐ μὲν ἄλλὰ καὶ ἀφ' τῶν πρὸς τὰς δίκας καὶ τὰς
 ἀγῶνας γραφομένων λόγων δῆλός ἐστιν ἐμπειρίαν πρὸς γραμ-
 μάτων παρεπιδείκνυσθαι βυλόμενθ'. Ἔστι δὲ τις καὶ τῷ ἡθους
 ἐν τοῖς λόγοις ἐκείνῳ δίωψις· ὁ μὲν γὰρ Δημοσθενικός ἔξω
 πρὸς τὸν ὠραϊσμόν καὶ παιδιᾶς εἰς δεινότητα καὶ ἀπουδῶν
 συνημένθ', ὅς κ' ἐλλυγνῶν ὁδῶδεν, ὥσπερ ὁ Πυθέας ἐσκω-
 πῃ, ἀλλ' ὑδροποσίας καὶ φροντίδων, καὶ τῆς λεγερμένης πι-
 κρίας τῷ τρόπου καὶ συνότῃθ'. Κικέρων δὲ πολλὰ καὶ τὰ
 σιωπικῶς πρὸς τὸ βαυμλόχον ἐκφερόμενθ', καὶ πρὸς ἄγ-
 ματα ἀπουδῆς ἄξια γέλωτι καὶ παιδιᾶ χαίρωνευόμενθ'
 ἐν ταῖς δίκαις εἰς ὅς χρεῖσθες, ἠφείδ' τῷ πρέπονθ'. ὥσπερ
 ἐν τῇ Καλίου συνηρείᾳ, “μὴδὲν ἄτοπον ποιεῖν αὐτὸν ἐν
 “τοσαύτῃ πολυτελείᾳ καὶ τρυφῇ ταῖς ἡδοναῖς χρώμενον· τὸ
 “γὰρ ὧν ἔξεστι μὴ μετέχειν, μαρτυρὸν εἶναι, καὶ ταῦτα, ἐν
 “ἡδονῇ τὸ εὐδαιμον εἶναι ἐπιφρονημάτων φιλοσόφων πειθεμένων.”
 Λέγεται δὲ, Κάτωνος Μουρήναν δῶκοντος, ὡσαύτων ἀπο-
 λογιῶσθαι, καὶ πολλὰ ἀφ' τὸν Κάτωνα κομᾶσθαι τὴν Στωϊ-
 κικὴν αἵρεσιν, ὅτι ταῖς ἀτοπίαις τῶν πρὸς ἀδελφῶν λεγερμένων
 δογμάτων γέλωτος δὲ λαμψροῦ καπνίου ἐκ τῶν πρὸς
 τῶν πρὸς τὰς δίκας, ἡσυχῇ ἀφαιμεδιάσας, πρὸς τὰς
 καθημερινὰς εἰπεῖν, “Ὡς γέλοισιν, ὦ ἄνδρες, ἔχομεν ὑπα-
 “τοι.” Δοκᾷ δὲ καὶ γέλωτος οἰκείος ὁ Κικέρων γεγενῆσθαι,
 καὶ φιλοσκώπτῃς· τὸ τε πρὸς αὐτὸν μεῖδιμα καὶ γα-
 λήνῃ παρῆχεν. Τῷ δὲ Δημοσθένει αἰεὶ τις ἐπὶ αὐ-
 δῆ, καὶ τὸ πεφρονηκὸς τοῦτο καὶ σιγῆς οὐ ῥαδίως ἀπέ-
 λιπεν. Ὅθεν καὶ δύσχελον αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς καὶ δύστροπον
 (ὡς αὐτὸς φησιν) ἀπεχάλεον.

DEMOSTHENES ET CICERO. 171

conscriptas: quin & ex orationibus, quæ de judiciis & certaminibus forensibus scriptæ sunt, constat eum facultatem quandam literarum ostentare voluisse. Jam ex genere dicendi utriusque ingenium, quale fuerit, licet perspicere. Demosthenis enim oratio, extra omne lenocinium & facetias, ad gravitatem & severitatem composita, non lucernam, (secundum Pythæ dictærium) olebat, sed aquæ potationem & deliberationem, tum morum eam, quæ ferebatur, acerbiter & tristitiam. Cicero verò dictæriis sæpe ad scurrilitatem prolapsus, cumque res maximè serias in judiciis joco & lepore & ironiâ perfunderet, ut causæ prodesset, neglexit decorum; quale est illud in defensione Cælii, “Nihil eum facere insolens aut absurdum, qui in tantâ opulentia & luxurie voluptatibus studeret. Esse enim dementis, haud iis frui quæ in promptu sint, præsertim cum Philosophi clarissimi summum bonum “in voluptate collocent.” Dicitur etiam Murænam a Catone accusatum, cum consul esset, defendisse, & occasione à Catone sumptâ, multa in ludibrium sectæ Stoicorum dixisse, & placitorum, quæ Paradoxa dicuntur, absurditatem exagitasse. Risu verò ingenti in coronâ oborto, & ad iudices delato, fertur Catonem leniter subridentem proximè sedentibus dixisse, “Quàm facetum, amici, habemus consulem!” Et Cicero quidem videtur naturâ fuisse facetus & dicax, adeoque vultus ei fuit placidus & subridens. Fronti autem Demosthenis curæ quædam perpetuâ insedit, neque faciliè cogitabundum illud & sollicitum deposuit. Unde eum inimici, sicut ipse testatur, morosum & difficilem vocârunt,

Ἐπὶ τοίνυν οἱ τοῖς συγγραμμάσιν κατιδεῖν ἐστὶ τὸν μὲν ἐμμελῶς καὶ ἀνεπαχθῶς τῶν εἰς αὐτὸν ἀπὸ μύθου ἐγκωμίων, ὅτε οὕτως δέησαι πρὸς ἑτέρον τι μείζον, τὰλλα δ' εὐλαβῆ καὶ μέτροιον. Ἡ δὲ Κικέρωνος οἱ τοῖς λόγοις ἀμετρία τῆς περικαιδεύσεως ἀρεσάται πινὰ κατηγόρη πρὸς δόξαν, βοῶντος, “ὥς τὰ ὅπλα ἔδδ' τῇ τηβένῳ καὶ τῇ γλώττῃ τ' θριαμβικῶς ὑπερείκειν δάφνιν.” Τελούτῳ δὲ, ὅτε τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς λόγους ἐπαμὲν τὰς εἰρημέτοις ὑπ' αὐτῶν καὶ γεγραμμένοις, ὥσπερ Ἰσοκράτης καὶ Ἀναξίμανδρος τοῖς σοφισταῖς ἀφαιμερακευόμενος, ὅτε τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἄγειν ἀξίων καὶ ὀρθῶν,

Βελτιῶν, ὀπλιτοπάλας, δαῖον ἀντιπάλοις.

Ἰσχύειν μὲν γὰρ ἀφ' ὧν λόγος τὸν πολιτευόμενον ἀναγκάζον, ἀγαπᾶν δὲ ἀθηνῆς, καὶ λιχνύειν τ' ἀπὸ τῶν λόγων δόξαν. Ὅθεν ἐμβειδέτερος ταύτῃ καὶ μεγαλοπρεπέτερος ὁ Δημοσθένης, τὴν μὲν ἑαυτοῦ δυνάμιν ἐμπειρίαν πινὰ πολλῆς δεομένη τῆς πρὸς τὴν ἀφροσύνην εὐνοίας ἀποφανόμενος, ἀνελευτέρως δὲ καὶ βορραύσας (ὥσπερ εἰσὶ) τὰς ἐπὶ οὕτω φουσμηδύνας ἡγάμενθ'. Ἡ μὲν οὖν οἱ τῶν δημηγορεῖν καὶ πολιτεύεσθαι δύναμις ὁμαλῶς ἀμφοτέροις ὑπῆρξεν· ὥστε καὶ τὰς τῶν ὀπλων καὶ στρατοπέδων κυρίους δεῖατο. Δημοσθένους μὲν, Χάρητα καὶ Διοπίθην καὶ Λεωσθένην· Κικέρωνος δὲ, Πομπήιον καὶ Κάϊσαρ τὸν νέον, ὥς αὐτὸς ὁ Κάϊσαρ οἱ τοῖς πρὸς Ἀγρίππαν καὶ Μαρκίαν ὑπομνήμασιν εἴρηκεν.

Ὁ δὲ δοκῇ μάλιστα καὶ λέγεται τρόπον ἀνδρὸς ἐπιδεικνύου καὶ βασθεύον, ἔξουσία καὶ ἀρχή, πᾶν πάθος κινῶσα, καὶ πᾶσαι ἀποκαλύπτουσα κακίαν, Δημοσθένης

μὲν

DEMOSTHENES ET CICERO. 173

Huc accedit, quod ex scriptis eorum videre est, alterum decorè & modèstè suas laudes attingere, cum opus eo habeat ad aliquid majus conficiendum, alioquin cavere ab istis & sibi temperare : Ciceronis verò in orationibus immodica sui prædicatio intemperantio rem quendam erga gloriam affectum arguit, ut dum clamat, “ Arma togæ debere, & lauream triumphalem linguæ cedere.” Ad extremum verò non solum facta sua & res gestas laudibus extulit, sed etiam habitas à se & scriptas orationes, tanquam certamen esset sibi puerile cum Iſocrate & Anaximene rhetoribus, non contenderet, ut populus Romanus à se duceretur & dirigeretur, populus,

Durus, armipotens, adversariis ferox,
Eum quidem, qui rempublicam tractat, eloquentiâ valere necesse est : sibi verò placere, & facundiæ gloriam inhiare, illiberale est. Fuit igitur in hâc re major Demosthenis gravitas, & animus excelsior ; qui suam facultatem profitebatur usum esse quendam, qui magno audientium favore indigeret ; eos verò, qui inde superbiâ inflarentur, esse putavit (& sunt) illiberales & sordidos. Facultas igitur dicendi & rempublicam tractandi utrique juxta adfuit, adeo ut qui castris & exercitiis præessent, operâ eorum indigerent ; Demosthenis quidem Chares & Diopithes & Leosthenes ; Ciceronis verò Pompeius & Cæsar adolescens, quod ipse Cæsar in commentariis suis ad Agrippam & Mecænatem testatur.

Illud verò, quod imprimis creditur & dicitur demonstrare hominis ingenium & explorare, potestas & imperium (omnes enim animi affectus suscitât, & cuncta vitia detegit) Demostheni

μὲν ἔχ' ὑπῆρξεν, ἔδ' ἔδωκεν ὁσαύτῃ αἰσέπειραν ἑαυτῷ, μη-
 δεμίαν ἀρχὴν τῶν ἐπιφορῶν ἀρξας, ὅδ' ἔφ' ἑαυτῷ συ-
 νταγμένης ἐπὶ Φίλιππον ἐφρατήγησε δυνάμεως· Κικέρων δὲ,
 ταμίας εἰς Σικελίαν, καὶ ἀνθύπατος εἰς Κιλικίαν καὶ Καππα-
 δοκίαν Σποταλείς, (ὅν ὦ καὶ φιλοπλυστίας ἀκμαζούσης
 καὶ τῶν πεμπομένων στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων, ὡς τῷ κλέπτεν
 ἀμύνεσθαι ὄντος, ἐπὶ τὸ ἀρπάζειν τρεπομένων, καὶ τὸ λαμβάνειν
 ἐδόκει δεινόν, ἀλλ' ὁ μετρίως τῆτο ποιοῦν ἡγαπᾶτο) πολλὴν
 μὲν ἐπίδειξιν ὑποφίας χρημάτων ἐποίησατο, πολλὴν δὲ φι-
 λομυθροπίας καὶ χρηστότητος. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Ῥώμῃ, λόγῳ
 μὲν Σποδειχεῖς ὑπατος, ἑξοσίαν δὲ λαβὼν αὐτοκράτορες καὶ
 δικτάτορες, ἐπὶ τῆς αὐτῆς Καπλίναν, ἐμαρτύρησεν ἅμα τῷ
 Πλάτῳ μαντευομένῳ “παῦλαν ἔξειν κακῶν τὰς πόλεις,
 “ὅταν εἰς ταῦτο δυνάμεις τε μεγάλη καὶ φρόνησις ἐκ πινος τύ-
 “χης χρηστῆς ἀπαντήσῃ μὲν δικομοσύνης.” Χρηματίσατο δὲ ὅ-
 τι καὶ τῷ λόγῳ Δημοσθένους μὲν ἐπιφύγως λέγεται, λογι-
 γραφῶν κρύφα τοῖς ὡρὶ Φορμίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον ἀντιδίκους·
 καὶ ἀφελήεις μὲν ἐπὶ τοῖς βασιλικαῖς χρήμασιν, ὅφλων δὲ
 τῇ Ἀρπαλείων. Εἰ δὲ ταῦτα τῆς ἀντηγράφοντες (ἐκ ὀλίγοι δ'
 εἰσὶν ἔτι) ψεύδεσσι φαίμεν, ἀλλ' ὅτι γε πρὸς δωρεὰς βασι-
 λέων οὐκ ἄριστον καὶ πρὸς διδομένας ἀντιβλέψαι Δημοσθένους ἐκ
 αὐτοῦ ἐτόλμησεν, ἔδ' ἦν τῆτο ὅ ἔργον ἀνθρώπου δανείζοντος ἐπὶ
 ναυπηκοῖς, ἀμύχλον ἀντειπεῖν. Περὶ δὲ Κικέρωνος, ὅτι καὶ Σι-
 κελιωτῶν ἀγορανομῆντι, καὶ βασιλέως ἔτι Καππαδοκῶν ἀνθυ-
 πατεύοντι, καὶ τῇ Ῥώμῃ φίλων, ὅτ' ἔξέπιπτε τῇ πόλει, δω-
 ρεμένων πολλὰ καὶ δεομένων λαβεῖν, ἀντίχεν, εἰρήνη.

Καὶ μὲν ἡ γε φυγὴ τῷ μὲν αἰσέει, κλοπῆς ἀλόντι, σιμῶν

πρὸς,

mostheni defuit, neque ullum hujusmodi specimen sui præ-
 buit; quippe magistratum nullum gessit insigniorem, neque
 exercitum duxit, quem ipse in Philippum coegit. Cicero au-
 tem quæstor in Siciliam & proconsul in Ciliciam & Cappa-
 dociam missus, (quo tempore, vigente maximè avaritiâ, du-
 cibuscque & præfectis, qui in provincias mitterentur, quasi fu-
 rari illiberale esset, in rapinas conversis, haud turpe putaba-
 tur munera accipere, sed qui illud modicè faceret, laudaba-
 tur,) multa argumenta præbuit quàm esset contemptor divi-
 tiarum, multa humanitatis & benignitatis. Quin & Romæ,
 nomine quidem Consul, sed revera acceptâ regiâ & dictato-
 riâ potestate adversus Catilinæ factionem, testatus est verè
 Platonem prædixisse, "calamitatibus liberatas fore civitates, si
 "quando felici quâdam fortunâ summa potestas, justitia & pru-
 "dentia in unum coierint." Dicitur verò Demosthenem quæ-
 stum infamem ex eloquentiâ fecisse; qui clam orationes conscri-
 beret Phormioni & Apollodoro adversariis; qui infamiâ labo-
 raret circa regias pecunias, & propter Harpali munera dam-
 natus esset. Quæ si ficta ab iis, qui contra Demosthenem scri-
 pserunt, (sunt autem non pauci) dixerimus, negari nullo mo-
 do potest, Eum regum munera honorificè missa non susti-
 nuisse immotis oculis intueri, neque id esse hominis, qui nau-
 ticum fœnus exerceret. De Cicerone verò, priùs dictum est;
 eum & ædilem à Siculis, & à rege Cappadociæ proconsulem,
 & ab amicis in Româ, cum urbe profugeret, multa oblata,
 oratum etiam ut acciperet, recusasse.

Et huic quidem, repetundarum damnato, exilium turpe ac-
 cidit;

παισι, τῷ δὲ, κάλλιστον ἔργον, ἀνθρώποις ἀλιτηρείους ἐκκό-
ψαι τῆς πατρὶδος. Διὸ τῷ μὲν ὁδοὺς λόγος ἐκπύπλοντος·
ἐφ' ᾧ δ' ἡ σύγκλητος ἐσθιῆτά τε διήλλαξε, καὶ πένθος ἔαχε,
καὶ γράμιεν ἔσθ' ὁδοῦς εἰπεῖν ἐπείσθη τρώτερον ἢ Κικέ-
ρωνι χάροδον ψηφίσασθαι. Τὴν μέντοι φυγὴν ἀργῶς ὁ Κικέ-
ρων διήνεγκεν οἱ Μακεδονία κατὰ μῦθον. τῷ δὲ Δημοσθένει
καὶ ἡ φυγὴ μέγα μέρος τῆς πολιτείας γέγονε. Συναγωνιζό-
μενος γὰρ (ὥσπερ εἰρήλαι) τοῖς Ἕλλησι, καὶ τῆς Μακεδόνων
τρώσους ἔξελαύνων, ἐπύρχετο τὰς πόλεις, πολὺν βελτίων
Θεμιστοκλέους καὶ Ἀλκιβιάδου πρὸς τὰς αὐτὰς τύχας φερέας
πολίτης. Καὶ μέντοι κατελθὼν αὐτῇς ἑαυτὸν ἐπέδωκεν εἰς τὴν
αὐτῶν αὐτῶν πολιτείαν· καὶ διετέλεσε πολέμῳ πρὸς Ἀντί-
πατρον καὶ Μακεδόνιας. Κικέρωνα δ' ἀνείδισεν οἱ τῇ βουλῇ
Λαίλιος, ἀντιμύθευ Κάκρος ἑταρεία μεπείων πρὸς νόμον
οὐκ ἔπειθευ, σιωπῇ κατὰ μῦθον. Ἐγραφε δὲ καὶ Βρούτος,
ἐγκαλῶν ὡς μείζονα καὶ βαρυτέραν πεπαυδοτελευτήσῃ τυ-
ραννίδα τῆς ἑταρείας καταλυθείσης.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τῆς τελευτῆς τὸν μὲν οἰκτεῖταις, ἀν-
δρα τρωσέμεν, δι' ἀγένειαν ἑταρείας οἰκετῶν ἀνὰ καὶ ἑταί-
ων πεφροσμένοι, καὶ πεφροσνόμενοι τὸν θάνατον καὶ ἀποκρυπτό-
μενοι τὸν ὅτι πολὺν πρὸς τῆς φύσεως ἥκοντα ἐπ' αὐτὸν, εἴ-
τε ἀποσφάγνται· τῷ δ', εἰ καὶ μικρὰ πρὸς τὴν ἑταρείαν ἐπέ-
δωκεν, ἀγαθὴ μὲν ἡ πεφροσμένη τῷ φαρμάκῳ καὶ τήρησις,
ἀγαθὴ δὲ ἡ χρῆσις· ὅτι τῷ θεῷ μὴ πεφροσνόμενος αὐτῷ τὴν
ἀσυλίαν, ὥσπερ ἐπὶ μείζονα βωμὸν καταφυγὼν, ἐκ τῶν ὀπλων
καὶ τῶν δορυφόρων λαβὼν ἑαυτὸν ὤχετο, τὴν Ἀντιπάτρου κατὰ γ-
λάσας ὁμότητι.

Τ Ε Λ Ο Σ.

DEMOSTHENES ET CICERO. 177

cidit, illi verò propter facinus pulcherrimum, quòd homines nefarios è patriâ excidisset. Hujus itaque exeuntis nulla ratio habita est: illius gratiâ senatus vestem mutavit, & dolorem præ se tulit, neque persuaderi potuit, ut de ullâ re quicquam priùs statueret, quàm Ciceroni reditus decerneretur. Cicero tamen in Macedoniâ sedens tempus exilii segniter egit; ipsum autem Demosthenis exilium magnam partem rerum gestarum continet, Græcis enim, (uti dictum est) auxilium ferens, & Macedonum legatos exagitans civitates obiit, civem se longè meliorem exhibens, quàm essent in eisdem fortunis Themistocles & Alcibiades. Et quidem reversus iterum se retulit ad eandem in republicâ rationem, neque cessavit Antipatrum & Macedonas oppugnare. Ciceroni verò Lælius in senatu exprobravit, quòd tacitus sederet, dum Cæsar adhuc imberbis postularet, ut liceret sibi extra ordinem consulatum petere. Brutus etiam literis scriptis eum accusavit, quòd tyrannidem aleret majorem & graviorem, quam ipsi sustulissent.

Postremò, hunc quidem exitûs miserandi fuisse constat, hominem senilem propter ignaviam suam à servis sursum & deorsum circumlatum, dumque mortem devitaret & subterfugeret, quæ non diu ante constitutum à naturâ terminum adveniret, tandem obtruncatum. Demosthenis verò, (etiãsi nonnihil supplicationi tribuerit) consilium in præparando & conservando veneno planè mirandum est, miranda in ebibendo fortitudo; quòd, cum Deus illi asylum securum non præbuerit, tanquam ad sanctiorem aram confugeret, derisâ Antipatri sævitiâ, armis & satellitibus seipsum liberavit.

F I N I S.

NOTÆ

ET

OBSERVATIONES.

PAG. 2. v. 1. Ὁ μὲν γράψας — Εὐριπίδης] Alcibiades ad ludos Olympicos septem currus misit palmasque retulit primam secundam & tertiam, secundum Euripidis carmen Epinicion, quod iterum citat *noster* in *Alcibiade* Ed. Francof. p. 196. B. & *Athenæus Deipn.* lib. 1. vide etiam *Demosth. ὑπὲρ Μεδ.* Ed. Francof. p. 626. D. Sententiam hic memoratam *Amm. Marcellinus Simonidi* tribuit, notante *Wolfio*. Ut *Simonides Lyricus docet*, beatè perfectâ ratione viſituro ante alia patriam convenit esse gloriosam.

P. 2. v. 4. Σόων] C. Soffius Senecio, cui vitas ferè omnes & ex opusculis quædam inscripsit Plutarchus, anno Trajani Imp. decimo quartum iniit consulatum. vid. *Chronicon Cassiodori*. & *Onuph. Pan. Fast.*

P. 2. v. 9. Ἰσλίδας] Cei, insulæ in mari Ægæo & ex earum numero quæ Cyclades vocantur, urbs præcipua erat Julis, patria Simonidis & Bacchylidis Poetarum. *Strab.* lib. 10.

P. 2. v. 10. Αἴγινας] In Æginâ natus est Polus histrio, & (ut quibusdam videtur) Aristophanes Comicus. Insula est in sinu Saronico, inter Athenas & Epidaurum sita. Porro Ægina illa ἀρίστους ἡρώας τέλειοντα apud *Pindar. Pyth.* 8. Plutarchi temporibus infamis erat, & exstat adagium in eos dictum qui à patrum virtute defecerint,

Τὰ πῶτ' ἀρίστους πῶδας Αἴγιν' ἐκτεφεί.

& alterum apud *Plutarch. Sympos.* 5. 682. F. τῶν Αἰγίε'ων ἡ Μεγαρέων δειδυμὸς ἐδείς, ἐδὲ λόγῳ.

Ibid. ἢ Ἀττικῶν πε — Πειραιῶς] Pericles scilicet, testibus *Aristot. Rhet.* 3. cap. 10. *Plutarcho in Pericle* 156. D. & *πολιτ. πάρισι* 803. A. sed *Athenæus Deipn.* lib. 3. (nisi potius error exscriptoris sit) non hoc modò, sed aliud etiam Periclis dictum, τὲς νῆες ἑαρεῖναι τῷ δήμῳ, tribuit Demadii. Dubitari interea potest, utrum Plutarchus mentem Periclis satis assecutus fuerit; qui fortasse non tam Æginam notare voluit, ut insulam vilem & exiguam, quâ amotâ jucundior è Piræo fieret prospectus, (nam tota 12. *al.* 20. millia passuum, uti scribit *Plinius Nat. Hist.* 4. 12. ab Athenis distavit) quàm gentem rei nauticæ peritissimam, quæ non semel Atheniensium classem acie fuderat, longiùs amoliri, &

& tam molestâ vicinitate Piræum liberare. Certe constat, Pericle adhuc vivo, anno belli Peloponnesiaci primo, Olymp. 87. 2. expulsis incolis, coloniam Atheniensium fuisse in Æginam deductam. vide Thucyd. l. 2. c. 27.

P. 2. v. 11. Λήμω] Apud Hippocratem σερρήπκων 2. λήμαι sunt sordes oculorum lippientium, cum lachryma & pituita concrevis. Lemæ & gramie Latini dicuntur. vid. Plin. Nat. Hist. l. 23. c. 1. & 25. c. 13.

P. 4. v. 11. Διαφύρῃ] Melius in Cod. MS. ἀφύρῃ. Du Soul.

P. 4. v. 19. Ἠψάμεθα] Forſan ἡξάμεθα. BRYAN. quod video in margine Editionis hujus vitæ per Lambinum Paris. 1570. notatum.

P. 4. v. 21. Ὡς ἐκ τῶν] Stare non potest hæc lectio. Videat igitur Lector, num ita scribendum sit: ὥς ἐξ ἧς τῶν. H. STEPH.

P. 4. v. 24. Κάλλος δὲ — αἰδάνοις] Quidam interpretes dictum accipiunt de linguæ Latinæ pronuntiatione expedita & eleganti assequenda: liberiùs, ut mihi videtur, si verba spectes; si sensum, ineptè. Non enim hac facultate opus est ad judicium de Cicerone ferendum, neque vox αἰδάνοις eo sensu, quod sciam, occurrit. Revera τῆς ἀπαρξιλίας τάχος est ipsius orationis rapiditas, cum numeris quam maximè Dactylicis incedit. Sic Dion. Hal. περὶ σωφ. ὁμοι. cap. 20. laudat in eo versu Homérico,

Ἀνδρὶς ἔπειτα πτόνδ' ἐκλύειτο λῆας ἀναιδὲς.

τάχος ἀπαρξιλίας. Et Lucian. in Encom. Demosth. inter cæteras ejus virtutes orationis τάχος memorat; quod in his occurrit: Τῷ τὸ ψήφισμα τὸν τίτε τῇ πόλει φευσάντα κινδυνὸν παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νῆφ. Quorum admiranda de celeritate vide Long. περὶ ὕψους cap. 39. & celeberrimum Clarke ad Iliad. B. 537.

P. 6. v. 8. Κακὴ γάρ] Du Soul putat legendum κακὴ γὰρ — ἡ δειφῖνος, & (eodem notante) Grotius κατὰ γὰρ &c. quod magis probo. Notum interea est hoc genus ῥήσεως ferè semper mutilas efferri, utpote adagia omnibus nota. — Quod proverbium attinet, notat Xylander simile esse istud T. Livii, Cantherium in fossâ.

Ibid. Ἴων] Ion, Poeta & Philosophus Chius, Odas scripsit & Tragœdias. Bibax erat supra modum. vid. Ælian. V. H. 2. 41. Æschylo notus erat, juvenis sen; siquidem floruit circa Olymp. 82. De eo accuratissimè disseruit, & fragmenta ejus collegit Bentleius in Ep. ad Arist. P. 50.

P. 6. v. 9. Κακίλιος] Cæcilius Calantianus (est autem Calantis urbs Siciliæ) primus, teste Suidâ, Demosthenis & Ciceronis comparationem descripsit. Floruit sub Augusto, fuitque Dion. Halicarnasseo familiaris, religione Judæus, sicut ille Q. Cæcilius, in quem exstat Ciceronis Divinatio. Scripsit cum alia multa Rhetorica, tum περὶ ὕψους libellum, in quo multa vituperat Longinus.

P. 6. v. 12. ὁ αὐτὸς] Codd. impressi (præter unam editionem Feliciam) habent τὸν αὐτὸν, quæ in eâ quidem sententiâ (etiâmsi per Ellipsin

duriusculam τριῶν intelligas) locutio à Græcæ linguæ consuetudine aliena est, & aliquod majus innuit, quam ea, quæ sequuntur, πολλὰς ὁμοιότητων &c. Locum ita emendandum viderunt etiam *Wolfius* & *Du Soul*.

P. 8. v. 1. πατήρ — τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν] πατήρ τριῶν, χρυσία κρηπίς· ἔ γάρ ἡ Ἀθήνησι λαμπρότερον πρῶτον τριπλερὲς καὶ. *Lucian. in Encom. Demosth.* τὸν πατὴρ αὐτοῦ — αὐτὸν ἐλάττω. *Æsch. in Ctes.* Ed. Oxon. Cap. 56. Rectè notat *Xylander* per voces καλῶν καὶ ἀγαθῶν non tam vitæ, quam ordinis in republicâ rationem indicari, & *Ciceronem* optimum quæque vocare eum qui hic est καλὸς καὶ ἀγαθός. Ex quo, inquit, evenit, ut alii populares, alii studiosi optimi cuiusque videantur, pauci universorum. De Off. 1. Apud *Plutarchum* certè καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ sæpe opponuntur τῷ δήμῳ. Sic in *Pericle* P. 158. B. ἔ γάρ εἰσιν τὸς ΚΑΛΟΥΣ ΚΑΓΑΘΟΥΣ καλὸν καὶ ἀγαθόν — συμμιγνύμεθα πρὸς τὸν ΔΗΜΟΝ &c. Vide etiam infra in *Cicerone* P. 82. v. 27. & P. 86. v. 6.

P. 8. v. 5. Γύλωνος] *Gylon* Ceramensis *Demosthenis* avus maternus capitis damnatus, quod *Nymphæum* hostibus prodidisset, profugit ad *Bosporum*, ubi *Scythicam* mulierem magnâ cum dote uxorem duxit. Ea duas peperit filias, quarum alteram (*Cleobulen*) uxorem habuit *Demosthenes* Pater. Vid. *Æsch. in Ctes.* Cap. 56. & πρὸς περὶ. Edit. Oxon. Cap. 11 & 24.

P. 8. v. 6. ἐμμένει] Rectiùs fortasse μένει, ut in *MS. Bodl.*

P. 8. v. 10. πεντηκάδικα ταλάντων] Nostræ monetæ 2906lb. 5s. nam talentum Atticum valet 193lb. 15s. Vide totam rem apud *Demosth. in Aphob.* 1. qui scribit tutores suos, cum rem quatuordecim talentum tractassent, & deberent ei adulto ex emolumentis triginta reddere, solas septuaginta minas (226lb.) tradidisse.

P. 8. v. 13. τῶν ἐμμελῶν — μαθημάτων] Intelligendæ sunt non tam artes liberales, Philosophiæ & literarum studia, (hæc enim illi minimè defuerunt) quam τὰ γυμνάσια; ut servus apud *Terentium*.

Fac periculum in lueris, fac in palæstrâ, fac in musis,

Quæ liberum scire equum est adolescentem, solerem dabo. WOLF.

Addo verba ipsius *Demosthenis*. Ἐμοὶ πινυὺν ὑπὲρξεν — παρδὲ μὲν ὄντι φοιτῶν εἰς τὰς ἀρετῶν διδασκαλείας. πρὸς 55φ. Edit. Oxon. Cap. 78. — *MS. Bodl.* habet ἐν ἐλάττω.

P. 8. v. 18. ἐπυνυμίας τὸν Βάταλον] De origine hujus vocis, ambigente *Plutarcho*, minimè nos decet certi aliquid statuere. Sed veritati propius videtur, dictum fuisse in vestitum *Demosthenis*, si non prorsus muliebrem (ut *Scriptor vit. 10 Rhetorum* & *Suidas* putant) molliorem tamen & nimis elegantem. Habeo auctorem locupletissimum *Æsch. in Timarch.* Ed. Francof. P. 280. πρὸς τὸ Διμήτριον ἐπυνυμίας, ἢ κακῶς (ὡς τὸ φήμης, ἀλλ' ὡς ὑπὸ πίττης) Βάταλος ἀποκαλεῖται, (ipse nimirum *Demosthenes* adblandientis pusioni suo nutricis ὑποκόμισμα esse dixit) ἐξ ἀποδορίας τοῦ καὶ παιδείας, ἐν καὶ μένος τέτομα· εἰ γάρ τις οὗ τὰ κόμψα τῶνα χλαί.

χλαυσιονα σεκλάμβροι καὶ τὸς μαλακὺς χιτωνίσκους — δὴν εἰς τὰς χεῖρας τῶν δικαστῶν οἶμαι αὐτὸς — δεικνύσας, ὅτι ἈΝΔΡΟΣ, ὅτι ΓΥΝΑΙΚΟΣ, εἰλήφασιν ΕΣΘΗΤΑ. Et Gell. Noct. Att. l. i. c. 5. Demosithenem tradunt vestium sincero & cultu corporis nitido venustoque & nimis accurato fuisse — Hinc turpibus indignisque in eum verbis non temperatum, quin — PARUM VIR diceretur. Perquam appositè Schol. in Aristoph. Plus. v. 1012. τὰς μικρὰς θηλείας βατόλως (f. βατίλως) ἔλεγον. ubi vide notam Cl. Bentleii.

P. 8. v. 19. Βάταλος αὐλήτης] Hujus meminit Lucian. πρὸς ἀπομ. & Libanius in vitâ Demosithenis ita scribit. Ἰστῆται τινὰ Βάταλον Ἐπίστοι αὐλήτην ἡνέδοται, ὃς πρῶτος ὑποδύμασι γυναικείοις ἐπὶ τῇ σκηνῇ ἐξήσκατο, καὶ μέλισσι κατωρῶσι, καὶ ὅλως τῶν τέχνην ἐμείλυνεν.

P. 10. v. 4. Ἀργας] Ἀργὴς apud Hippocratem de morb. vulg. l. 5. est nomen serpentis, quem in os adolescentis irrepsisse memorat, uti notat Dacierius. Et in Pausaniæ Lexico Mercurius dicebatur Ἀργειφόρης, non quod Argum occidisset, sed quod esset ὀφιοκτόνος, teste Eustathio ad Il. B. Edit. Basil. 1560. P. 138. Vid. Harpocr. & Hesych. in vocibus Ἀργας & Ἀργὴς.

P. 10. v. 6. πρὸς τρέπον, ὡς θηριώδη] Veteres amaram & morosam indolem serpenti comparare soliti sunt. Demosth. in primo κατ' Ἀρεστυ. τρέπον καὶ ΕΞΙΝ τῶν φύσει ἄνθρωπον. Aliam hujus cognominis causam excogitavit Palmerius Exercit. P. 281. Fabula, inquit, nos docet serpentem gelu constitutum & ferè mortuum à viatore acceptum & proprio sinu fortuitum, eum statim momordisse. Ideo Rhetor, qui iuvenes suos, statim ac vir factus est, accusavit, ita dixit est. De fabula nihil moror; sed actionem in tutores ansam dedisse huic appellationi confirmat Æsch. Σεῖ παραπ. Cap. 31. ἐν πύλῳν ἀπαλαττόμενος καὶ δικαστὰντας δικὰς καὶ τῶν ἐπιτρέπων λαγχάνων Ἀργας ἐκλήθη.

P. 10. v. 8. Ἀργας ποιήτης] Argas & Telenicus, secundum Phanix Eresii lib. contra sophistas apud Αἰθιοπαικὴ Deipn. lib. 14. c. 9. ποιηταὶ μοχλῆων ὄντι νόμον, πρὸς μὴν τῶν ἰδίων χαρακτηρεῖ τῆς ποιήσεως εὐπρόσων τῶν δὲ Τερπάνδρου καὶ Φρυγιδῆος νόμον ἐδὲ καὶ μικρὸν ἡδυώμενος ἐπιψαύσας. Ibidem citat de eodem Arga Alexin & Anaxandridam comicos; sed quæ ex ultimo attulit videntur ad Demosthenem pertinere.

P. 10. v. 9 καὶ ταῦτα — Πλάτωνα] Est formula transitionis. Exstat in Cratylo. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα, ὡς παρὰ μὲν εἰδότες, ἐγρόμεν. WOLF.

P. 10. v. 12. Καλλιστράτης] Callistratus Aphidnæus, Callicratis filius, circa pugnam Leuetricam floruit, orator sui temporis præstantissimus, in accusando præcipuè acerbus. Dem. κατὰ Μειδ. P. 613. Nepos in Epam. 92. Æsch. Σεῖ παραπ. c. 40. Αἴθεν. Deipn. l. 4. c. 19. Tandem communi oratorum Atheniensium fato in Macedonia exulavit, & urbem in Thracia condidit. Isocr. de Pace P. 275. Demosth. adv. Polycl. P. 1091. Senec. de Benef. l. 6. c. 37. Delphico oraculo deceptus Athenas rediit, sed eum populus ab asylo templi abreptum morte affecit. Lycurg. καὶ Λισακρ. Ed. H. Steph. P. 159.

Ibid.

Ibid. τὴν αὐτὴν Ὀρόπυ κρείον] Oropus Urbs erat in Euripi littore sita, Atticæ & Boeotiae media. Hanc Themison Eretrienſis & Theodorus collecta exulum manu occuparunt, & cum ſe ab Athenienſibus expulſos fore viderent, Thebanorum auxilium imploravere. Athenienſes autem, jure potius quam armis decernendum rati, oppidum Thebanorum fidei, tanquam depositum, commendaverunt, donec in publico Græcorum concilio res judicaretur. Thebani urbe potiti eam reddere recuſarunt. Chabriam ergo accusavit Calliſtratus, ejus perfidia aut negligentia oppidum ab Athenienſibus ereptum fuiſſe cauſatus. *Dem. περὶ σφ. c. 29. & Schol. in locum P. 533. περὶ Μειδ. 613. cum Schol. 655. Xenoph. Ἑκ. l. 7. Ed. Pariſ. 1625. p. 632.* Dicta eſt hæc cauſa Olymp. 103. An. 3. cum Demosthenes ætatis annum ageret decimum sextum. Vid. etiam *Gell. Noct. Att. l. 3. c. 13.*

P. 10. v. 24. πολλῶν] *Bryanus* mavult πολιτῶν, ſed nihil opus.

P. 10. v. 25. ἰθαυμόσσι] Duo Codd. MSS. addunt καὶ κατηγόσσι.

P. 12. v. 1. ἐχρήσατο δ' Ἰσοάμῳ] Iſæus Demosthenis præceptor & hoc maximè nomine illuſtris, Chalcide, ut quibuſdam videtur, oriundus, rhetor erat Athenis, unusque ex illis decem. Floruit poſt bellum Peloponneſiacum ad imperium uſque Philippi. *Dion. Halic. c. τῶν δὲ κρείσσι.* Exſtant ejus orationes decem.

P. 12. v. 3. μισθὸν — μὴ δυνάμει] *Δημοσθένει* ἐπὶ ῥητορικῶν, φασι, μὴ αὐτοῦ εὐσεβείῃ αὐτῷ (Iſocrati) καὶ χιλίαι μὲν ὡς μόναι εὐσεβεῖσιν ὅσα ἔχειν φέροι παροχῇ, ἀγκυρίαι δὲ δύναι, &c. *Scriptor Vit. 10 Rhet. in Iſocrate.* Idem tamen in *Iſæo* ita ſui oblitus eſt, ut dicat Demosthenem centum minas dediffe Iſæo, quem prius dixerat ne decem habere, quas daret Iſocrati.

P. 12. v. 4. δύναι μιν] 32lb. 5s. 10d. Mina Attica valebat 3lb. 4s. 7d.

P. 12. v. 6. Ἑρμιππος] Hermippus hiſtoricus, Smyrna oriundus, ſub Euergete Ptolemæo floruiſſe creditur. Vitas hominum ſcripſit, quemadmodum hic noſter, ſed non tam rebus geſtis, quam eruditione inſignium. Citantur libri ejus de Iſocratis diſcipulis, de Ariſtotele, de Theophrasto, &c. *Voff. de Hiſt. Græci.*

P. 12. v. 7. συνοχολακίαν Πλάτων] Conſtat hoc è *M. Tull. de Off. l. 1.* ejuſdem *Bruto*, aliisſque quam plurimis. Adi ipſius *Demosth. Epist. ad Heracl. &*, qui Hermippum pariter auctorem habet, *Gell. l. 3. c. 13.* Ridicula ſunt, quæ ex *Schol. in Ariſtot. Rhet. 3.* citat *Fabricius Biblioth. Græc. Vol. 2. p. 57.* Πλάτων ἀποδίδωκε τὸ αὐτῷ ἀγαγεῖν τὸν Δημοσθένει, ὡς ὑπολίζω.

P. 12. v. 8. Κτησίβιος] Cteſibii ætas incerta eſt. Ultra centum annos vixiſſe teſtatur *Lucian. in Macrob.* Scripſit περὶ φιλοſοφίας.

P. 12. v. 9. λέγει πρὸς καθ' ἑκάστην] Reddit *Interpres Anglicanus* hoc ſenſu. Cteſibius retulit id quod à Calliæ aliisſque ſcriptum accepit, Demosthenem &c. quod omnino probarem, (vix enim ratio temporum patitur, ut

ut Callias iste Syracosius, qui res gestas Agathoclis descripsit, possit esse Demostheni puero familiaris) nisi vulgatam interpretationem confirmaret *Scriptor Vit. 10 Rhet. in Demosthene*. ὡς Κτησίδιος φησὶν ἐὰν τὴν περὶ φιλοσοφίας, Ἀῖ. Καλλίου ὃ Συρακοσίου παρὶς τοῦ Ζήδου (f. Ζαίλου) ὃ Ἀμφιπολίτη λόγους, Ἀῖ. ὃ Χαρικλῆος ὃ Καρυσίου τὴν Ἀλκιδამαντῶν.

P. 12. v. 10. Ἀλκιδამαντῶν] Alcidas Eleates, Isocratis æqualis, quem Plato Palamedem appellavit, artem Rhetoricam scripsit. *Quintil. Inst. Or. l. 3. c. 1.* Exstant sub ejus nomine oratiunculæ duæ. — II, per quos Demosthenes in eloquentia profecit, secundum *Lucian. in Encom.* sunt Callistratus, Alcidas, Isocrates, Isæus, Eubulides, Aristoteles, Theophrastus, Xenocrates, Plato.

P. 12. v. 12. ὡς γὰρ ἐὰν ἡλικίᾳ] ἦν καὶ τὰς δίκας ἔλαχον τῶν πατρῶων τῆς ἐπιτροπῆς, μεροκύβητοι ὡν κομιδῇ. *Demosth. κτ. Μειδ. P. 615.*

P. 12. v. 14. ἐξυμνασάμενος κατὰ τὸν Θεκυδίδην ταῖς μελέταις] Omnes, quos vidi, Interpretes vertunt, tanquam ἐξυμνασάμενος ταῖς μελέταις esset loquendi formula à Thucydide desumpta. Sed nihil tale apud eum reperiō, adeoque in suspicionem incidi, locum ita legi debere, ἐξυμνασάμενος ταῖς ἐν τῷ Θεκυδίδην μελέταις, ut hic nimirum Plutarchi sensus sit, *Demosthenem*, quo tempore iuores in iudicium vocavit, summo studio in *Thucydidis scriptis versatum fuisse*. Oratorem quippe nostrum octies sua manu Thucydidem descripsisse testatur *Lucian. περὶ ἀπαίδ. & Ἀρσενίου* apud *Fabr. Bibl. Græc. Vol. 1. p. 871.* scribit: ἐξήλκεν μέγιστον τὸ πρὸ αὐτῶν τὴν συγγραφὴν Θεκυδίδην, καὶ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων ἐς τὸ πολιτικώτερον μετέφραστο; quæ cum voce μελέταις optimè conveniunt. Sed quoniam alieno in loco, & perfunctoriè magis, quam res postulabat, mentio Thucydidis injecta videri potest, non magnopere pugno, neque quicquam certi statuere ausim.

P. 12. v. 16. πολλοὶν μίρον] Adi ipsum *Demosth. κτ. Μειδ. 628. C.*

P. 14. v. 16. Σάτυρον] Alii Demosthenem Neoptolemo histriōni, alii Andronico operam dedisse narrant; Satyrus erat patria Marathonius, Theogitonis filius. *Lucian. in Menip.* Insigne ejus factum refert *Demosth. περὶ παροπ. c. 58.*

P. 14. v. 20. κρημπαλῶντις — ναῦται] Videtur his verbis rivalem suum Demadem perstringere, qui cum remigando sibi vitam comparasset, ingenii optimi beneficio orator summus evasit. *Quintil. Inst. Or. l. 2. c. 17. Sext. Empir. adv. Math. L. 2. c. 16.* Quàm vero fuerit ebrietati deditus, testantur Pythææ verba apud *Athen. Deipn. l. 2. ἐμφατικώταται*. — Ὁ δὲ πορνεύων καὶ μεθύσας κτ. τὴν ἡμέραν ἐκείνην πορνεύων ἡμῖν ἐκ ταῖς ἐκκλησίαις ἀνακυκλεῖται.

P. 16. v. 4. μελετητήριον] “Egredienti Athenas versus Hadriani columnas occurrit structura memorabilis. Incolæ vocant *To Phanari* “*Του Demosthenis*, sive Demosthenis Laternam. Aiunt hunc in locum “se concludere solitum, ut studiis eloquentiæ commodius vacaret;
“*rafa*

“ rafa barbæ parte altera, quo se magis intra recessum teneret. Structura
 “ ra exigua & rotunda est è marmore candido, Laternæ simillima.
 “ Sex columnæ Corinthiacæ tectum suffulciunt. Totius molis Diame-
 “ ter internus vix æquat sex pedes. Supra columnas unus lapis orbi-
 “ culatus est, totius ædificii ambitum complectens. Cacumen ex uno
 “ item lapide fornicatum & concameratum est. Hujus summitas lam-
 “ padis speciem præbet. Inter fornicem & columnas exstat inscriptio.
 “ Δουσιράτης Δουσιθεύμου Κικωνίδης ἐχρήχη. Αἰσχροῦ παίδων εὖναι. Θίον
 “ ἡύλει. Δουσιδάδης Ἀθηναῖος ἐδίδασκεν. Εὐαίνετο ἥρχε.” Georgii Wheeler Itin.
 in Græc. L. 5. Euænetus Archon erat Olymp. 111. 2. anno post interitum
 Philippi Macedonis. Temporum ergo rationes non prohibent
 quo minus hoc verum fuerit Demosthenis μελιτηρίου alia prohibent,
 & maxime quod id reverà esset moles subterranea, referente Plutarcho.
 Dicendum ergo aut Athenienses hanc structuram in honorem De-
 mosthenis posuisse, ne loci memoria intercideret: aut idem statuen-
 dum de hoc ædificio, quod ait Cicero de quercu Mariana — *Quercus*
huic loco non deerit, quæ Mariana vocetur — Nunc sit hæc, sed cum eam tem-
pestas vetustasve consumpserit, tamen eris his in locis, quam Marianam quercum
vocent. De Leg. 1.

P. 16. v. 8. *ἑταλθεῖν*] Impressi habent *ἑταλθεῖν*. sequor MSS.

P. 16. v. 16. *ἑταλθεῖν*] alii *ἑταλθεῖν*. Sequor MS. Bodl. qui supra ha-
 bet *ἑταλθεῖν*.

P. 16. v. 17. *ὅσον εὐφυνῆς*] Δημοθένης ἐπιμελὴς μεγάλων ἢ εὐφυνῆς. *Hermip-
 rus* apud *Suidam*. in *Demosthene*.

P. 16. v. 22. *Εἰς τῶν*] Reliquæ editiones his verbis claudunt prio-
 rem sententiam, vidit Bryanus ad hanc referenda esse.

P. 16. v. 23. *Πύθαι*] Pytheas, secundum nostrum in *Phocione*, orator
λάλῳ ἢ *ῥητορῇ*, quamdiu ea consuleret, quæ è Rep. essent, pauper &
 contemptus erat; postquam à Philippo redemptus est, gratia apud po-
 pulum valuit, & delectus est, qui sacra pro Atheniensibus Delphis fa-
 ceret: homo vitæ impuræ & libidinosa. Vid. *Demosth. Epist.* 3.

P. 18. v. 6. *Δημάδης*] Demades orator erat impurus, corruptus,
 omni scelere inquinatus, &, quod verè dicit *Plut.* in *Phoc.* naufragium
 Reipublicæ; Philippi & Antipatri mercenarius, quorum ultimus com-
 paravit eum victimæ litatæ, cujus omnia consumpta essent, præter
 linguam & ventrem. Se moresque suos optimè depinxit, cum apud
 populum desperabundus profiteretur, *Se ἑταλθεῖν ἑταλθεῖν ἑταλθεῖν*
ἑταλθεῖν esse. *Dinarch.* in *Demosth.* Obitum ejus vide infra. P. 62. Ex-
 stincti jam imagines ejus & statuæ, quod de Sejano dicitur, in matu-
 las conflatae sunt. *Plutarch.* πολιτ. παρὰ. P. 820. E.

P. 18. v. 9. *Πῶς* — *ἄνθρωποι*] Exstat *ἡγεῖται* Κτησ. c. 48. ὃ *ἑταλθεῖν* μὲν τὰ *με-*
γέλα ἢ *αὐτὰ* ἢ *παρὰ* τὴν *ἀπάτην* ἀνθρώπων ἀχρηστῶν, ἑταλθεῖν δὲ τὴν *ὅ-*
τις λόγους τὰ *μεγέλα* *ἡγεῖται*.

P. 18. v. 11. Πύθων] Pythonis Byzantii summa erat eloquentiæ fama; vide *Æsch.* *Ὠὲ παραπ.* c. 40. & *Diodor.* lib. 16. Hujus opera Philippus multum utebatur, cum in aliis ad Græciæ civitates legationibus, tum ad Thebanos paulo ante pugnam Chæroneam, quos ab Atheniensium societate abstrahere Pytho conatus est. Rogatus aliquando πῶς ἔχῃ τὸ Βυζαντίων νόμον, respondebat, ὡς ἐγὼ θέλω. *Sext. Emp. adv. Math.* l. 2. c. 38.

Ibid. *ῥασινομήδῳ καὶ ῥέοντι*] Verba sunt ipsius Demosthenis: τότε ἐγὼ ῥὰ τῷ Πύθωνι ῥασινομήδῳ καὶ πολλῶν ῥέοντι καὶ ὑμῶν σὺν εἴξῃ, ἐστὶ ὑπεχώρησα &c. *περὶ πεφ.* c. 43. in quibus translationem aliquanto audaciorem notat *Demeir.* *περὶ ἐρεμ.* c. 80. — Cæterum de hoc oratorum certamine longè errant viri doctissimi, *Dacier.* ad hunc *Plutarchi* locum, & *Stanyan Hist. Græc.* Vol. 2. à *Diodoro* (qui tamen aliud dicit) in fraudem ducti, qui credunt ista contigisse in Demosthenis legatione Thebana, quæ Athenis acciderunt *Æschine* præfente, multisque annis ante, prout ex orationis serie c. 43. & *seq.* & *Demosth. Epist.* 2. P. 193. C. colliget Lector attentus. Demosthenem rectius intellexit *Philostatus Vit. Apoll. Tyann.* Lib. 7. c. 16. Πύθων — ὑπὲρ Φιλίππου πρὸς τὸν δῆμον παρὰ τὰς Ἑλλήνας ὑπὲρ τῆς δουλείας αὐτῶν, τὰς μὲν ἄλλας εἶα· ἀλλ' ἐν Ἀθηναίοις γε Αὐτοῖς, ὅτε δὴ μέγιστον ῥητορικὴν ἔρρωτο, ἀδικεῖσθαι τε τῶν αὐτῶν ἔφασκε τὸν Φιλίππον, καὶ δεῖνα πρῶτον Ἀθηναίους τὸ Ἑλληνικὸν ἐλευθερῆσαι. — ἀλλὰ Δημοθῆνης ἀντίειπεν &c. & *Lucian.* in *Encom. Dem.* sub persona Antipatri: μεταποθέμεν, ὅτι τὰς Ἑλλήνας Ἀθηναῖοι σωτηρῶμεν, ὡς ἐλέγοντες Ἀθηναίους, Πύθωνι καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πιστευόντες, εἴτα Δημοθῆνης καὶ τοῖς Δημοθῆνης ἐλέγχους ἀντιπρὸςτιντες.

P. 18. v. 12. Alii, Μυρρινεσίς. Erat pagus Atticæ Μυρρινεῖς, unde Μυρρινεσίς, & Μυρρῖνη, urbs Æolidis & oppidum Lemni, unde fortasse Μυρρινεῖς. BRYAN.

P. 20. v. 1. Ἐρατοσθένης] Eratosthenes Cyrenæus, Callimachi discipulus, regnante Ptolemæo Euergete Bibliothecæ Alexandrinæ præfectus est: Beta dictus, quod maluit esse in universis scientiis secundus, quam in una quavis primus.

P. 20. v. 7. ῥωποπερίρηρα] Nota est circa voces decompositas veterum Comicoꝝ licentia, qualis est apud Aristophanem κομποφακιλορήμων, ejusdem ferè cum hac nostra sententiæ. Quid sit ῥωποπερίρηρα (notante *Xylandro*) docet *Eustathius* ad *Iliad.* v. 199. ἐν τῇ τῷ (ῥώπος) καὶ ῥωποπερίρηρα πρὸς ὡσεὶ ῥήρη, ἐπὶ χυδαῖα καὶ φλυαρία σκαπτόμενος. Idem ferè vult *Æschines*, apud quem Demosthenes est ἄνθρωπος ἐξ ὀνομάτων συκείμενος — ἐπ' ὀνομάτων ἂν τὴν πολιτείαν πλάν. Dictum videtur in voces quasdam Demosthenis sonantes nimis & atroces, μίαν καὶ ἀπίστην ῥήματα, — Ἀμπλεργῶσι τὴν πόλιν, ἀνατιμήματα τὰ κλήματα τῶν δῆμων &c. vid. *Æsch.* contra *Ctes.* 53.

P. 20. v. 8. παρακώπτων, ὡς ῥωμῶν τῶν ἀντιθέτων] Sic illud *Epicharmi*:

mi : τόκα μὲν εὖ τήναις ἰγόν ἦν, τόκα δὲ παρὰ τήναις ἰγόν Demetrius εἰς Ἑρμην.
24. in ludibrium Oratorum scriptum putat. Niniuum vero antithetorum apud Demosthenem usum non solum Poetæ Comici irriserunt, sed ipse reprehendit Demetrius, vir iudicii, siquis alius, limatissimi. Ne illa quidem probat ex oratione περὶ εἰφ. Ἐπίλεις, ἰγὼ δὲ ἐπὶ λυμένην ἰδιδάσκεις, ἰγὼ δὲ ἰφάιταν ἰστειταγάνεις, ἰγὼ δὲ ἰθιῶμιν ἐξέπαιπεις, ἰγὼ δὲ ἐσύνεπτον sed, ἡ ἀντίθεσις, inquit, εὖκ ἔρμεσιν κακῶς πρὸς τὸ εἰσι Διὶ τὴν ἀντιπρόθεσιν, μέλλων δὲ παύσασθαι, εὖκ ἀναπαύσασθαι. — περὶ Ἑρμ. 262.

Ibid. φησὶν ὕτως] Locus integer in vulgatis ita se habet. — φησὶν οὕτως ἀπὶ λαοῖν, ὡς περὶ ἑλαοῖν ἡγάπησιν γὰρ τὸ ῥῆμα τῷτο παραλαβὼν Δημοσθένης εἰσὶς. Viderunt aliqui τὸ εἰσὶς ad sequentia relegandum esse ; sed fefellit omnes, hos esse versus Jambicos senarios, & illa utique postrema ἡγάπησιν γὰρ &c. non esse Plutarchi verba, sed ejus, quem citat, Antiphanis. Ita enim *Athenæ. Deip.* L. 6. c. 1. Ἀποδίδμιν σοι, ἔ δίδμιν, ὡς ὁ Κοθωνίδης φησὶ ῥίταρ, Δημοσθέειν χλοῦσιν, ὅς, Φιλίππῳ Ἀθηναίοις Ἀλόνῃσιν δίδντες, συνιστάσκει μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδνται, ἀλλὰ μὴ ἀποδίδνται. ὅπως Ἀθηναίων εὖ Νεώτιδι, παιδίῳ θέρμῳ, ἐρεχλεί τὸνδε τὸν τρέπον

Ὁ διαποτὴς δὲ πίνῃ καὶ παρὰ τὸν πατρός

Ἀπὶ λαοῖν, ὡς περὶ ἑλαοῖν ἡγάπησιν ἄν

Τὸ ῥῆμα τῷτο παραλαβὼν Δημοσθένης.

*Αλιξίς δὲ εὖ σπασιώτῃ &c.] Pergit Alexin, Anaxilan, & Timoclem comicos citare, quibus placuit in irridendo Demosthene ingenium suum experiri.

P. 20. v. 12. ὅπως Ἀλόνῃσιν — ἀπολαμβάνειν] Exstat oratio de Haloneso, quam Libanius non esse Demosthenis putat, sed Hegesippi, quanquam in initio hæc legantur. Οὐ λαμβάνει αὐτὸν, ὅτι δὲ ἀμφοτέρων τὸ νομίζεται, ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμῖν, ἔξετε τὴν νῆσον, ἢ τι ΛΑΒΗΤΕ, ἢ τι ΑΠΟΛΑΒΗΤΕ. Τὶ ἐν αὐτῇ Διὰφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρῆσθαι μόνον, ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ ἡμῖν, ἀλλὰ δώρειαν ΔΕΔΩΚΕΝΑΙ, ἀδίκῃ ; Halonesus exigua insula est in mari Ægeο ex adverso Thessaliæ, quam à Sostrato Pirata occupatam Philippus, eo expulso, in suam ditionem redegit ; deinde dono obtulit Atheniensibus, quorum prius fuisset. Oratores autem, ut scribit Philippus in Epistola (inter *Opera Demost.* P. 115.) ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ εὖ εἶναι, ΑΠΟΛΑΒΕΙΝ δὲ συνιστάσκειν. Vide etiam *Æsch. κατὰ Κτησ.* c. 30. & *Ælian. V. H.* l. 12. c. 53.

P. 20. v. 15. Πλὴν — Δημοσθέν] Demadis eloquentiam, qualis fuerat, videre est apud Demetrium περὶ ἑρμην. qui orationem ex Emphasi, Allegoria & Hyperbole conflata, singulari nomine, Demadeam appellat. Καίτοι ἔχει τὴν ἐπιτοφάλει, καὶ εὖκ ὑμνιμητοῦ μέλας. Ἐπεὶ γὰρ π καὶ ποιητικὸν τῷ εἶδει (εἰ γὰρ ποιητικὸν ἢ ἀλλοτρίον καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἑμφασίς) ποιητικὸν δὲ μὴ τὸν καμωδίας. cap. 304. vide etiam *Stobæum.* ferm. 29. P. 206.

P. 20. v. 16. αὐτὸν χειδιάζοντα] Scribe αὐτοχειδιάζοντα. BRYAN.

P. 20. v. 17. Ἀρίστῳ] Aristο Chius, Philosophus Stoicus, Zenonis disci-

discipulus, scripsit epistolas ad Cleanthem. Alia quoque sub ejus nomine ferebantur, quæ Laertius tribuit Aristoni Ceo Peripatetico.

P. 20. v. 21. Πολύδκτος] Polyæctus, Midia defensor contra Demosthenem, sed in gerendæ Reip. ratione cum eo conjunctissimus, orator erat Atheniensis, corpore præpinguis: unde, cum oratione habita bellum contra Philippum suaderet, anhelans interim & sudans, & aquam ad bibendum poscens, non inficetè dixit Phocion, "Egregium belli ineundi auctorem! Quem quid facturum censetis, cum hostes advenerint, qui ne apud vos perorare potest sine periculo suffocationis"? Videtur semper Macedonibus infensus perstitisse, siquidem circa obitum Alexandri legatus ad Arcadas missus est, ut eos à Macedonum societate abstraheret. *Demosth. κατὰ Μειδ.* P. 625. *Phil.* 3. P. 95. *Plutarch. in Phocione* P. 746. *Vit.* 10. *Rhet.* P. 846.

P. 20. v. 27. κοπίς] σφυρὰ καὶ κέπης apud *Stobæum* serm. 37. P. 221. ΚΟΠΙΣ est gladius leviter curvatus, falci similis. *Q. Curt.* l. 8. c. 48. Ἡ ΚΟΠΙΣ, Πέρσων ξίφος, ὁ ἀκνακὴς λέγεται, inquit *Scholias* ad Euripidis Hecubam, v. 134.

P. 22. v. 5. ὡς ὁ Φαληγεὺς — ἰστρεῖ] *Quæ de Demosthenis studio & exercitatione scripsit Demetrius, recordare.* — *Q. Cic. de Pet. Conf.* c. 1. Plura huc pertinentia vide apud *Lucian. in Encom. Cic. de Orat.* l. 1. 61. *Quintil. Inst. Or.* l. 11. c. 3. *Val. Max.* l. 8. c. 7.

P. 22. v. 11. ἀσφορόμδρον] Ita scribendum ex MS. vidit *Du SouL.* Ante ἀσφορόμδρον.

P. 22. v. 15. ἔδιν πίπνους] Vide consentientem duorum in eloquentia Principum auctoritatem. Quod Demosthenes dissimulanter, & tentaturus hominem, dixit, id M. Tullius in defensione *Q. Gallii* pro argumento posuit. *Tu istuc, M. Calidi, nisi fingeres, sic ageres?* — *Cic. in Bruto.* 80.

P. 22. v. 24. ἀκύν — ἀναγνωσκόμδροι] Idem prorsus erat ipsius Demosthenis de se judicium. Rogatus enim, uter melior esset Orator, Ipsene, an Callistratus? dixit, Εγὼ μὴ γεσφόμδρος, Καλλίστρατος δὲ ἀκύνμδρος. *Schol. in Orat. κατὰ Τιμωρ.* P. 822.

P. 24. v. 1. τί ἂν λέγει ἡς;] Alii ita distinguunt. π, ἂν λέγει ἡς

P. 24. v. 3. Ἐμὲ Δημοθένης;] Addidi notam Interrogationis, unde (nisi fallor) aliquanto majus est sententiæ acumen.

P. 24. v. 4. Κόλυνος] vel prout aliàs scribitur Κολύπης, Pagus Atticus.

P. 24. v. 14. Φακινγὸ πολέμδ] Cum Agrum Apollinis Delphici arassent Phocenses, damnati erant in concilio Amphictyonum violatæ religionis & multa iis imposita est. Hanc cum solvere non possent, decretum Amphictyonum, quod templi columnis inscriptum erat, delebant, sui juris esse curam fani & defensionem asserentes. Hæc erat ansa belli Phocensis, cujus initia ab Olymp. 106. 2. repetenda sunt,

cum Demosthenes annum ageret septimum & vigesimum. Steterunt pro Phocensibus Athenienses & Lacedæmonii, contra eos Thebani, Thessali & Locri; deinde per decennium vario successu pugnatum est, usque dum Olymp. 108. 3. Philippus finem bello imponeret.

P. 24. v. 15. ὡς αὐτὸς τι φησὶ] Τῆ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου ἔ δι' ἐμὲ, ἔ γδ' ἰσολιπυόμην πῶ τίπ. Dem. περὶ στεφ. c. 7.

P. 24. v. 16. Ἀφτιστραγμῶν ἐκείνων] Quidam reddunt, *deletis illis*, Phocensibus sc. sensu aliquanto meliore, si modo Phocenses ante nominati fuissent.

P. 24. v. 19. δὴ μὲν ἐπὶ &c.] Ipse Demosthenes in oratione contra *Midiam* P. 628. δὴ καὶ τελευτήσας ἔτη γέγονα.

P. 24. v. 22. Οὐ γὰρ] De Achille dictum. *Il.* v. 467.

P. 24. v. 26. Αἱ δὲ τετραλίαι] drachmæ sc. quarum una quævis valebat 7d. $\frac{3}{4}$. universæ circiter 96lb. 3s. 4d. Centum drachmæ effecerunt minam, unde Æschines habet ἀπὸ τοῦ τελευτήσαντος μισθὸν ἅμα τι πλὴν εἰς αὐτὸν ὕδωρ, καὶ πλὴν τῆ δόμῃ καὶ χειροτοσίαν. Contra Ctes. 20.

P. 26. v. 12. ὅπως παρίσῃ Θεοπόμπῃ] Hæc existisse videntur in historia quam scripsit Theopompus de rebus gestis Philippi. Fuit Theopompus Chius, Isocratis discipulus, scriptor illustris, sed Atheniensibus infensus, adeoque minus mirandum eum Demosthenis gloriam imminutum ivisse: præsertim cum à Luciano dicitur φιλαπικληρόνως κατηγόρων τῶν πλείων, καὶ Ἀφτιστὸν ποιέμεν τὸ πᾶν, ὡς κατηγόρει μᾶλλον ἢ ἰστῶν τὰ πεπραγμένα.

P. 26. v. 17. εἰ τῷ μὴ] MS. Bodl. habet ἐπὶ τῷ.

P. 26. v. 20. Μελάνοπ] De Melanopo vide *Arist. Rhet.* I. I. c. 15. & *Xenoph.* *Æx.* I. 6. P. 590. C.

P. 28. v. 1. ἀπ' ἐνὸς Ἀφγρέμματος] Metaphora est à musicis petita. Usurpat iterum noster, de adul. & amici discrimine P. 45. ὁ δὲ κῆλαξ ἀφ' ἐνὸς Ἀφγρέμματος αἰεὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ πρὸς χάριν ἁπλῶς ὑποκρίνεται. Du SOUL.

Ibid. εἴα τοῖον ἔχων] Candide quidem hæc, ut cætera, & cum iudicio Plutarchus. Sed potest in excusationem Theopompi afferri, quod Demosthenes ab æqualibus etiam suis nomine mutabilitatis male audierit. Ità enim *Dinarchus in Demosth.* Τιμότης Ἀφγρέμματος ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἔκ ἂν καὶ κατὰ μεταβολήμους, ὥστερ σὺ, ἐπιδότῃσι. Vide *Æsch.* περὶ παραπ. c. 17.

P. 28. v. 3. Παναίσιος — φησὶ] Videntur hæc existisse in libris Panætii περὶ τῆ κατηγόρων, quorum fundamentum erat illa ῥῆσις, Solum honestum propter se expetendum esse. Vid. *M. Tull. de Off.* Panætius, patria Rhodius, erat Philosophus Stoicus, Scipionis & Lælii familiaris. Floruit A. U. C. 625.

P. 28. v. 4. μέγιστον] Scribe μέγιστον cum Edit. Florentina & Cod. MSS. BRYAN.

P. 28. v. 10. εἴτε τῇ] Deest τῇ in vulgatis, sed exstat in duobus Codd. MSS. quod animadvertit etiam *Bryanus*.

P. 28. v. 12. Μοροκλῆς] Sive Μοροκλῆς, five Μερκλῆς, Orator, & idem fænerator avarus. Pecunias à metalli redemptoribus injuria extorsit, & eo nomine reus erat, accusante Eubulo, Æschinis amico. Lycurgi liberos in carcerem conjecit. *Arist. Rhet.* l. 3. c. 10. *Demosth. περὶ παραπρ.* cap. 82. Et *Epist.* 3. P. 197. F.

P. 28. v. 15. καὶ αὐτὸν] Al. μὴ αὐτὸν, minus propriè de Phocione, quanquam Demostheni superstes vixerit; adeoque vidit Wolfius emendandum esse, ut in hac ipsa pagina l. 25.

P. 28. v. 17. Ἀλ — δικαιοσύνην] vide *Plut. in vita Phocionis*, aut, qui omnium instar est, amicum ejus & æqualem Æschinem περὶ παραπρ. c. 59. παρακαλῶ — σωτήριον — Φωκίωνα ἐν τῷ στρατηγῶν, ὅρα δὲ καὶ δικαιοσύνην διειρηνοῦται πάντων.

Ibid. Ἐφιάλτης] Ephialtes, Sophonidæ filius, Periclis amicus summus erat & adjutor contra optimates. Præcipuè Areopagi potentiam fregit, & frustra obnitente Cimone, graviorum criminum judicia ab iis abstulit. Idomeneus tradidit eum à Pericle, qui gloriæ ejus invideret, dolo interemptum, sed Aristoteles clam sublatum à factione Aristocraticâ. *Plutarch. in Pericl.* P. 155. & 157. & *Cimon.* P. 485. De abstinentiâ ejus, insigne est, quod narrat Ælianus, Eum, cum in summâ rerum omnium inopiâ viveret, decem talenta ab amicis oblata recusâsse. "Aut enim" dixit, "adducar, ut aliquid vobis præter jus fasque concedam, aut si "non adducar, ingratus videbor." *Var. Hist.* l. 11. c. 9.

P. 30. v. 3. ὡς ἔχ] Deesse videtur καὶ ante has voces. DU SOUL.

P. 30. v. 7. περὶ Ἀντιφῶντος] Τίς ὑμῶν ὅσον οἶδεν τὸ ἀποψηφισθῆναι Ἀντιφῶντα; ὅς ἐστι παρσιελάμδος Φιλίππου παῖς νόστιμος ἐμπέσειεν πρὸς ὑμῖν εἰς τὴν πόλιν ἄλθεν ὃν λαοὺς ἐμὲ κεκρυμμένοι ἐν Πειραιεὶ, καὶ κρατεῖσθαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν ὁ βάσκαρος ἔστι (Æschines) καὶ κίκορα γὰρ, ἀνδρῶν ψήφισματὸς ἀφειδήναι ἐπιτίσσει. Καὶ εἰ μὴ ἡ βεβλή ἡ ἐξ Ἀρείς πάρεστι τὸ πρῶτον αἰδομένη, καὶ τὴν ὑμῖν ἐννοεῖται ἐννοεῖται ἐν δόξῃ συμπεσόντων ἰδῶσα, ἐπεζητήσας τὸν ἄνθρωπον καὶ συλλαβῶσα ἐπαυλῆσαι ὡς ὑμῖν, ἐξήρπασεν ἂν ὁ τοιοῦτος, καὶ τὸ δικαίον δύναιτο Ἀλ — δὺς ἐξελίμπετ' ἂν ὑπὸ τῷ σεμιολόγῳ τέτσει· νῦν δὲ ὑμεῖς ἐπελόντες αὐτὸν ἀπέκτείναντες. *Demosth. περὶ τῆς* c. 42.

P. 30. v. 11. παραδεδεῖς] Suspecta mihi Vox. Sed quam pro ea reponam, non succurrit. DU SOUL. At pace viri docti vox est propria, neque loco moveri debet. Ejus si quærat explicationem, legat ista apud *Nepot. in vita Phocionis. Judicio—damnatus*, TRADITUS est undecim viris, quibus ad supplicium, more Atheniensium, publicè damnati TRADI solent. 126.

P. 30. v. 13. ὡς ἄλλὰ π] Reposui π, quod ab omnibus editionibus abest, è MS. Bodl. vide infra P. 84, 15. & 130, 12. ubi eadem dicendi forma occurrit.

P. 30. v. 14. ἀπέκτεται] Dicitur de accusatore qui victor est in actione capitali. Vide *Jul. Pollucis Onomasticon* l. 8. 437. & 439.

P. 30. v. 18. καὶ γὰρ Φορμίαν] Unde hæc hauserit Plutarchus, nescio; certe,

certain, quæ apud Æschinem de hac re exstant, non minoris infamiae sunt, sed aliquantum diversæ. Τὸν οὖν φύσις συνεδόντων πῶς χρὴ θεωρεῖν; ἀλλὰ γὰρ οὐχ (ὡς οὐ τοῖς συνερχομένοις καὶ πιστεύουσιν κίχρηται) λόγους εἰς δικαστήρια γραφόντα μισθῶ, τέττας ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκαις; ἔγραψας λόγον Φορμίωνι τῷ τραπιζίτῃ χρημάτων λαόν· τῷτον ἐξήνγκας Ἀπολλοδώρῃ τῷ ἐπὶ τῷ σώματι κελίοντι Φορμίωνα. Æsch. ἐπὶ παραπ. 52. Et οὐαί τριημέριον λογῶν γραφὸς ἀνιφάνη, καὶ πατρὸς κατακαλάσας συνεμύθεος· ἄπιστος δὲ καὶ περὶ ταῦτα δόξαι εἶναι, ὅτι τὰς λόγους ἐκφέρειν τοῖς ἀντιδίκαις, ἀνιφάνηται ἐπὶ τὸ βῆμα. Æsch. κατὰ Κτησ. 57.

P. 30. v. 20. κατὰσθ' ἰξ' ἰνός] Similitudo venusta per se & concinna elegantiam insignem à persona mutuatur; Vide P. 8. v. 3.

P. 30. v. 24. Δὲ γὰρ δύοιν] Illud (inquit Gellius) ab utriusque oratoris studiosis animadversum & scriptum est; quod Demosthenes & Cicero pari ætate illustrissimas orationes in causis dixerunt, alter κατὰ Ἀνδροπίωνος καὶ κατὰ Τιμοκλεῆτος septem & viginti annos natus, alter anno minor pro P. Quintilio septimoque & vicesimo pro Sext. Roscio. — Noct. Att. L. 15. c. 28.

P. 30. v. 26.] De Ctesippo, quam fatuus, & importunus, quam prodigus perditæque mentis fuerat, vide Plutarch. in Phocion. & Athen. Deipn. Lib. 4. c. 18.

P. 30. v. 27. ὡς φησὶν αὐτὸς] μέλιτι μὲν, ἔπειτα δὲ νομίζεν συμφέρον τῇ πόλει λελῶσθαι τὸ νόμον, εἴτα καὶ τῷ παιδὶ ἐπειτα δὲ Χαορίῃ, ἀμολόγηται τέτοις, ὡς εἶος τι αὐτῷ, σπουδεῖν. Demosth. περὶ Λεπτινίου.

P. 32. v. 1. Οὐ μὲν ἔγχευται τῷ τῷ] Suidas contrà affirmat. Αἰτησιμῶνος ὁ Χαορίῃ γραπτοῦ γυναικῆ, Χαορίῃ τελευτήσαντος, Κτησίππου θυγατρὸς (forte μήτρας) ἔγχευται. Suid. in voce Δημοθ.

P. 32. v. 2. Δημήτριος ὁ Μάρνης] Historicus, quem Dion. Hal. appellat πολυίστρα, ætate Ciceronis floruit. Liber περὶ συνωνύμων erat de iis scriptoribus, qui eodem nomine appellarentur, quod constat ex eodem Dionysio in viâ Dinarchi.

P. 32. v. 4. ἀδελφὸν εἰς λείλακται] Eandem aliorum suspensionem memorat Auctor Vit. 10. Rhet. Εἰσὶ δὲ οἱ φασὶν συγγραψάσαι μὲν τὰς ῥήτορας τὰς λόγους (παραπρεσβείας sc.) ἱμπεδὼν δὲ Ἰδομενέῳ τῷ περὶ Χαίρωνος, μηδὲν τῷ δίκῳ ἐσελθεῖν. Sed ipse quoque Idomeneum sequitur, & alii multi (Scholiastes in argumento orationis, Philostratus & Photius in vita Æschinis, & auctor incertus apud Demosthen. Ed. Franc. p. 40.) liquido affirmant, Æschinem absolutum fuisse. Photii verba sunt, καταγρηθείς παραπρεσβείας ὑπὸ Δημοθένους ἐκ ἰάλων ἀπὸ δὲ Εὐδῶλος τῷ δημαγωγῷ, ὃ ὑπερέστη, συναγωνισαμένη αὐτῷ καὶ Δημοθένους, ἐπὶ τῷ παρασπονδίασθαι τὰς δικασίας ἀναστῆναι ἔτι δὲ Δημοθένους λίαντος. Phot. Biblioth. 61. Quid quod ipse Æschines in epistola ad populum Atheniensem dilucidè ejus judicii meminit? ἐφάνη δὲ ἴσως, ἰφ' οἷς καταγρηθείτω παρὲρ ὑπὸ Δημοθένους, (πολὺ μείζονσι δεικνύοντι τῷ τῷ ὅτι δι' αὐτὸν ἔξέπιστα) ἐμικρὸν εἰς ὑμῶν δειγμάτων τῶν τῶν καλῶς ἐμὲ πολιτοδίασθαι, ὅτι ἐπὶ Δημοθένους καταγρηθείς ἰάλων. Æsch. Ep. 12.

P. 32. v. 14. Φιλίππου] Melius in duobus Cod. MSS. Φιλίππου. Du SOUL.

P. 32. v. 15. ὅτι προσέδωκε δίκης] Circiter Olymp. 108. 2. Athenienses ex decreto Philocratis decem legatos in Macedoniam miserunt, Ctesiphontem, Aristodemum histrionem, Jatroclem, Cimonem, Nausiclem, Dercyllum, Phrynonem, Philocratem, Æschinem, Demosthenem, qui certo exploraturi erant, an pacem vellet Philippus. Eisdem iterum miserunt ad exigendum à Philippo iusjurandum. *Æsch. πρὶ παραπρ. c. 9. Anon. Argum. in Demosth. πρὶ παραπρ.*

P. 32. v. 16. ἤκαστε — λόγῳ] Plutarchus memoria lapsus ea tribuit Demostheni, quæ reverà erant Æschinis. Sibi certe Æschines arrogat, Demostheni denegat. Οὐ Φίλιππος πλείων ἀνέτως ἐποίησεν ἀγαθὰ καὶ κατὰ νόμον ἢ ἐμὲς λόγους· ἴσως γὰρ εἶναι τὸ εἰρησίων ἐπεῖν, ὡς γὰρ οἶμαι, παρίσταν. καὶ πολλὰ καὶ μετὰ τὸν νόμον ἐν τοῖς λόγοις ἀνέμαζεν· ἀπὸ δὲ Δημοσθένος, τὸ ἔτι κατὰ νόμον ἀπαλλάττοντο, εἰδὲ ὑπὲρ ἐνός, οἶμαι, διελήχθη. τὴν δὲ ἄρα ἢ ἀγγέλλει καὶ λύπη τῆς. *Æsch. πρὶ παραπρ. c. 16. vide etiam Ælian. Var. Hist. 8. 12.*

P. 32. v. 21. Ἦναγκάζετο — ἐγκώμιον] Male intellexit, aut certe negligenter citavit locum Æschinis, unde hæc hausit, Plutarchus. Verba enim, quæ refert, Demosthenis, non ad invidiam Philippi, neque studio maledicendi protulit Orator, sed ut iis, quæ prius in eum contumeliosè dixerat, ἐπαπορρώσῃ quidam mederetur. Legatis enim, statim à prima legatione, apud populum renuntiantibus, dixit Ctesiphon Philippum esse hominem forma insigni & compotorem optimum. Adjecit Æschines eum eloquentia & memoria valere. Demosthenes his (sec. Æschinem) verbis utrumque negavit. εἰδοὺς μνημονικὸς καὶ δεινὸς εἶναι λέγει Αἰσχίνῃ Φίλιππος; ὡς δὲ οὐκ ἐμὲ. — εἰδοὺς Κτησιφῶνι τὴν ὅψιν λαμψέως εἶναι; ἐμὲ δὲ οὐ χεῖρον Ἀριστοδήμῳ ὁ ὑποκρίτης — μνημονικὸς ὡς αὐτὸς φησὶ εἶναι; καὶ γὰρ ἔτεροι, συμπαῖν δεινὸς ἦν; ἀλλὰ Φιλοκράτης — δεινότερος. *Æsch. πρὶ παραπρ. c. 21.* Hæc apud Athenienses in concione. Iterum vero legatus coram Philippo verba faciens, tum demum sua in Regem officia commemoravit, & summo studio se de istis verbis purgare conatus est; “nihil enim se Philippo iniquum esse, qui istas ei laudes non tribueret, quas habiturus esset cum fæmina, spongia & sophista communes.” οὐκ εἶπον, ὡς καλὸς εἶ· γυνὴ γὰρ τῶν ὄντων ἐπὶ κλέπτειν· εἰδὲ ὡς δεινὸς συμπαῖν, ἀπορρώσας τὸ ἔπαινον ὑπολαμβάνων τῶν εἰναι· οὐδὲ ὡς μνημονικὸς, σοφιστὴ τὰ ταῦτα νομίζων ἐξηλασθέντος ἐγκώμια εἶναι. Apud eundem *Æsch. πρὶ παραπρ. c. 34.*

P. 32. v. 26. ὡς ὅταν μὲν εἰς Εὐβοίαν] Hæc acciderunt Olymp. 109. 4. duce Phocione, qui Clitarchum, Eretriæ tyrannum à Philippo impositum (ut constat è *Phil. 3. P. 94. C.*) magna cum clade, ad Tamynas commisso prælio, superavit; qua quidem in pugna Æschines orator insignem laudem meruit. *Plut. in Phocione. Æsch. πρὶ παραπρ. 53.* Hæc è Demosthenis consiliis fluxisse ipse testis est, εἶπε τὴν ἐπὶ Ὀρεὸν ἔξοδον, (ἐξερῆσαν) καὶ τὴν εἰς Ἐρετρίαν, ἐπειδὴ τυράννης ἐκείνῳ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι κατέστη. *Dem. πρὶ πεφ. 24. Vid. etiam Diodor. Lib. 16.*

P. 34. v. 2. *Βυζαντίαις καὶ Περινθίοις*] Perinthus, urbs munitissima in littore Propontico, quam Philippus non intermissa obsidione oppugnavit, & incolæ summa cum obstinatione defenderunt, (Olymp. 109. 4.) usque dum illis à Byzantio subsidia mitterentur. Quibus irritatus, diviso exercitu simul Byzantium & Perinthum obsidebat. Et Perinthum quidem Persæ liberarunt, quibus jam suspectus esse cœpit Philippus; nam Chares ab Atheniensibus missus nihil profecerat. Phocion vero ad Byzantii salutem delectus Philippum prorsus ab Hellesponto expulit. Vid. *Plut. in Phocione* 748. *Diodor. Lib. 16.* & *Dem. περὶ στεφ. c. 24. 27.*

P. 34. v. 4. *συμμεταχὴν πόλεμον*] Anno Olymp. 105. 3. defecit ab Atheniensibus Byzantium cum universo fere Hellesponto, & Insulæ, Chios, Cos & Rhodus, conspiratione facta se in libertatem armis vindicabant. Hoc bello, quod ultra tres annos duravit, Chabrias interfectus est, & Timotheus atque Iphicrates, male re gesta, capitis causam dixerunt. *Diodor. l. 16. Nepos in Timotheo. 74.*

P. 34. v. 8. *πίζων — δυνάμειον*] Verba sunt Demosthenis. *περὶ στεφ. c. 69.*

P. 34. v. 12. *Κρόβυλον*] Crobylus (qui fere Hegesippus vocatur, Vid. *Harpocrat. & Suid.*) in Rep. gerenda socius erat & adjutor Demosthenis. 3. *Philippic. P. 95.* Is societatem Atheniensium cum Phocenſibus sanxit, *Æsch. κτὶ Κτησ. c. 38.* & Philippo pacem petente, primus, ne fieret, obstitit. *Schol. in Demosth. ὧς παραπ. c. 25.* Ita Philippo invisus erat, ut Rex Xenoclidem Poetam in exilium egerit, quod Hegesippum convivio accepisset. *Demosth. ὧς πύργ. c. 92.* & *Schol.* Huic veteres tribuebant orationem de *Haloneſo* & alteram de *ſedere Alexandreo*.

Ibid. πέντε γάρ σιτήται] Metaphora ducta à victu servorum, quibus singulis in singulos menses dabantur quatuor modii frumenti, idque *demenſum* dicebatur, ut annotat *Donatus ad Terent. Phorm. l. 1.*

Quod ille uncias in vix de demenſo suo &c.

Meminit etiam *Plautus in Stich. Sc. 2.*

Vos meministis, quot Calendis petere demenſum cibum,

Qui minus meministis, quod opus sit factu, facere in ædibus?

P. 34. v. 14. *συνιστῆδων — Εὐδοίαν &c.*] Vide *Dem. ὧς στεφ. c. 69.*

P. 34. v. 18. *Ἦν δ' οὐ — πόλιν*] Vide *Dem. ὧς στεφ. c. 54.*

P. 34. v. 23. *ὧς τὴν Ἀμφίοναν*] Cum agrum Delphicum violassent Locri Ozolæ, res delata est ad concilium Amphictyonum, qui cum legatos ad regionem perlustrandam mitterent, eos Locri impetu facto confoderunt. Hoc belli Amphictyonici initium erat, cui cito Philippus vel nominis sui auctoritate finem attulit, dux belli à concilio delectus. *Dem. ὧς στεφ. c. 47. & seq.*

P. 34. v. 24. *ἔς τὴν Ἐλάτειαν*] Elatæa, urbs Phocidis, Bœotix vicina. Hæc omnia summa cum sublimitate enarrat *Demosth. περὶ στεφ. c. 53.*

P. 36. v. 4. Μαρύας] Marſyas Antigoni regis, qui poſt Alexandrum regnavit, frater, gente Pellæus, Alexandri ſυνώτερος, ſcripſit Μακεδονικῶν libros 10.

P. 36. v. 5. Δάορον ὃ Θείσαλον] In vulgatis Δάορον δὲ καὶ Θείσαλον, ita ut Theſſalus ſit nomen viri. Sed emendat Palmerius ex oratione Ariſtidis πρὸς ſυμμαχίαις, cui adde Dem. πρὸς πεφ. 91. Θεισάλης (διόφθειας) Δάορον, Κίνας, Θερμοδαῖος. In margine Editionis Lamb. legitur Δάορον καὶ Θερμοδαῖον Θεισάλης; ſed Thraſydæus (uti notat *Du Soul*) alibi apud noſtrum vocatur Ἡλείος.

P. 36. v. 22. ὥς ἴσκει] Illud ὥς, niſi deleatur, totam pervertet ſententiam. DU SOUL. Idem *Wolfio* videtur, qui etiam ante ὥς inferit ἰδύκει. Sed quæri poteſt, utrum infinitivus nunquam ponatur absolute pro indicativo. Affirmant J. Clericus *Art. Crit.* Vol. 1. P. 365. & M. Maittaire de Græc. L. Dialect. P. 86.

P. 38. v. 1. Αἰετὸς εἰς νεφέας] Hoc oraculum ab Ariſtophane intelligi putat *Wolfius*, apud Ἰππίας v. 1008. ubi de Bacidis reſponſis loquens ait Populus,

Ἄγε νῦν, ὅπως αὐτὸς ἀναγνώσκει μέν
καὶ τὸ πρὸς ἐμὲ κείνον, ὡς ἔδωκεν,
Ὡς ἔννεφέῃσιν αἰετοῖς γρόσημα.

Ego non credo, aut Poetam, aut Populum tam ſagacem fuiſſe, ut tot annos ante eventum ſentiret hoc de Thermodonte oraculum ad Athenienſes pertinere. Veriſimilius eſt iſtud deſignari, quod citat *Scholiaſtes* in locum. —

Εὐδαίμων ἐπὶ λίθρον Ἀθηναίης ἀγλαίης,
Πολλὰ ἰδὼν, καὶ πολλὰ παθὼν, καὶ πολλὰ μογήσαν,
Αἰετοῖς ἐννεφέῃσιν ἰγρόσημα ἡμεῖς πάντες.

Vide etiam Ἰππίας v. 1085. & Ὀρεῖδ. v. 979.

P. 38. v. 4. ἡμεῖς — οὐδὲν ἴσμεν] Thermodontem fluvium juxta urbem Glifantem in Boeotia ponit Pausanias. *Βαοτ.* P. 570. Ed. Hannov.

P. 38. v. 10. Δῆρος] Duris Samius ætate Ptolemæi Philadelphi floruit. Scripſit Macedonica multis libris, initium capiens ab obitu Amyntæ Philippi patris. In hiſtoria ſatis diligens, ſtylo negligentior.

P. 38. v. 13. ἐπὶ δὲ] Inſerui δὲ, quod prius aberat, e MS. Bodl.

P. 38. v. 16. ἀνθρώποις] Prius ἀνθρώποις. Sequor MSS.

P. 38. v. 17. Οὐδὲν — Φιλισπίστου] Ἀλλ' οὐδεὶς ἔγνω, οὐδεὶς ἔμαθεν ἡμῖν οἱ θεοὶ φυλάττουσιν, μόνον οὐκ ἀνθρώπων φωνὰς ἀποκτενέμενοι; — Οὐκ ἴσμεν ἢ τὸ πῶς μυθεῖται φανερὸν σημεῖον φυλάττουσιν, ἢ τῶν μυθῶν πελοπότη; Οὐδεὶς ἔμαθεν Ἀμυνιάδης μὲν ἀνέλεον ἐλπίδας, καὶ πῶς ἐπὶ Διὶ φέρειτο; — Οὐδὲν ἴσμεν, ὃ πῶς ἐπὶ Διὶ φέρειτο; Δημωδότης ὃ ἀντίλεγε, ΦΙΛΙΠΠΙΖΕΙΝ τίω Πυθίαν φάσκον; Οὐδὲν, τὸ πελοπότην, αὐτῶν καὶ ἀκαλλεῖται τῶν ἰσθμίων, ἐξέπλεψε τὸς φερόμενους ἐπὶ τὸν ἀνέλεον κίνδυνον; *Æsch. in Cef. c. 42.*

P. 38. v. 27. ἤχετο τὴν πύξιν δόσιν] Præter hanc è pugna Charonea fugam, quam sæpe Demostheni objiciunt Æschines & Dinarchus, prius delatus est, tanquam ordinum desertor, à Nicodemo, quod constat ex Æsch. πρὶ παραπ. c. 46. vide etiam κτ̄ Mæsch. P. 619. F. Ridicula fane sunt, quæ de hac re tradiderunt Auctor vit. 10. Rhet. δοκεῖ τὴν πύξιν λιπεῖν φοβέσθαι ὃ αὐτῷ, βάσιν ἐκλαοείας τὴν χλαμύδα, τὴν δὲ ἐπισταφίαν ἐπεῖν, ΖΩΓΡΕΙ. & Gellius Noct. Att. l. 17. c. 21. Demosthenes orator ex eo prælio salutem fuga quæsit; cumque id ei, quod fugerat, probrose objiceretur, versu illo notissimo elusit,

Ἄνε ὁ φόβος καὶ πάλιν μαχίσται.

P. 40. v. 4. Φίλιππος — ἐνδοξίαις.] Diserte negat Justinus l. 9. c. 4. Non solita sacra Philippus illâ die fecit: non in convivio risit; non ludos inter epulas adhibuit, non coronas, aut unguenta sumpsit; & quantum in illo fuit, ita vicis, ut victorem nemo sentiret — Atque ita inter iactantiam lætitiæ, & dolorem hostium temperavit, ut neque apud suos exultasse, neque apud victos insultasse videretur. Et Ælian. V. H. l. 8. c. 15. ἐπαρθεὶς τῇ ἐνπαρίᾳ ὅμως λογισμῷ ἐκράτησε, καὶ οὐκ ὕβρισε. His vero duobus alios oppono duos haud minoris auctoritatis. Λέγουσι δὲ πρὸς, ὅτι καὶ παρὰ τὴν πόσιν πολλὴν ἐμφορησάμενος ἄκρατον, καὶ μετὰ τὴν φίλον τὴν ἐπὶ κίον ἄγων κῶμον, ἀφ' ἑαυτοῦ αἰχμαλώτων ἐοάδον, ὑβρίζον ἀφ' ὧν λόγων τὰς τὴν ἀκλεῖαν δυνάμεις. Δημόδωτος δὲ τὸν ῥήτορα — εἰς τοῖς αἰχμαλώτοις ὄντα — εἰπεῖν. “Βασιλεῦς τὴν τύχην σοι παροίσει; Diodor. L. 16. Δημόδωτος — πολλοὶς τὴν Ἀθηναίων — σωματικῶς καὶ ἐπὶ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀναγκάζονται ἐνδοξίαις,

πρὸς γὰρ καὶ ἀνὴρ, ὃς ἐκείνῳ εἶη,

Πρὸς τλαίῃ πάσαις ἐδότης, ἢ δὲ ποτὶ τῷ,

Πρὸς λῦσιν δ' ἐπὶ πρὸς, καὶ εἰ ὁφθαλμοῖσι ἰδὼς; Od. κ'. v. 383.

Sext. Empir. adv. Math. l. 1. c. 13. Illud quidem omnes fatentur, & ipse agnoscit Demosthenes, Epist. 3. P. 197. B. Philippum, sedato primo latitæ impetu, summum humanitatis exemplum erga Athenienses exhibuisse.

P. 40. v. 6. ἀφ' αὐτῶν] Sequor Wolfii lectionem. Alii scribunt ἀφ' αὐτῶν, penacutè, sensu diverso; sc. sublata alius voce, & ad pedum pulsum accommodata.

P. 40. v. 8. ἐκείνῳ — ὡς αὐτῷ] Prorsus germana sunt, quæ apud Lucian. in Encom. Dem. dicit Antipater. Πρὸς μὲν γὰρ Χαιρωνείας, ἐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπαύσατο πρὸς ἡμῶν λέγων (Philippus) “Εἰς ὅσον ἄνθρωπος ἡμῶν καὶ δυνάμει κατέστη; μὴ γὰρ εἰ παρ' ἐλπίδα κικροτήσῃμι, ἀλλ' ἐπὶ μιᾷ γὰρ ζωῇ; ἡμῶν τὴν πρὸς τὴν ψυχῇ κίνδυνον ἐπίστησέ μοι.”

P. 40. v. 15. ταῦτα — χρημάτων.] Demades actionem δωροδοκίας in Demosthenem invexit, quod 50. talenta à Dario accepisset. Id probare voluit, Alexandro auctore, qui compertam in Darii computis corruptelam

ruptelam Atheniensibus nuntiavit. Constat è *Philostrati Vit. Soph. P. 537.* & *Scholiasse in Hermogenem.*

P. 40. v. 21. Ὁ δὲ δῆμος — πολίταις] μετὰ ταῦτα συστάντων οἷς ἢ ἐπιμυλῆς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφάς, εὐθύας, ἐσχαρσίλιας, πάντα ταῦτα ἐπαρξάντων μοι — ἐν τίνων τέτοις πάσι — ἀπεψηφίζεσθαι μεν, καὶ τὸ πέμπτον μέρους τῆς ψήφου τοῖς δώδεκον ἐμπεδίδωμι. *Dem. περὶ τῆς φ. c. 74.*

P. 40. v. 25. ἵπκωνος εἶπεν ἀπὸ δόξης] *Vid. Dem. περὶ τῆς φ. c. 88. & Æsch. in Ctesiph. c. 48.* Oratio funebris, quæ nunc exstat, supposititia videtur *Dion. Halicarnassæo* ὡς τῆς Δημ. δεινότη. c. 23.

P. 42. v. 3. σὺν ἰαντῶν — ἐπὶ γραφῶν] At, si modo inimico ejus Æschini credendum sit, hoc non Demosthenis modestiæ, sed Atheniensium dolori tribuendum est. ὑμεῖς δὲ καὶ μὲν τὰς παλαιὰς χρεῖστας οὐδ' ἐπὶ τῇ ψήφισματι εἰσὶν τὸ Δημοδένους ἐπιγράψαντες ὄνομα, ἀλλὰ Νάυσικλῆς τὴν παλαιὰν κατατάττει. *Æsch. in Ctesiph. 50.*

P. 42. v. 4. ἐξοικονομῶν — τύχῃ] Mira scilicet fuit apud antiquos fortunæ reverentia, adeoque Dinarchus vel ex fortuna Demosthenis invidiam illi conflatur. Μὴ ἀφῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἀφῆτε τῇ ἐπὶ τοῖς τῆς πόλεως — ἀτυχήμασι ἐπιμαρμαρμένον, — μηδὲ τῇ ἀζαρίῃς τύχῃς ἡμεῖς ἐπὶ τὸ βίλητον ἀγούσης — τῶντο δ' ὑμῖν ἀποκτείναντα παραδύσης, αὐτοὶ τοῖς πάσι συμφέροντα ἐκαστῶν ἡμεῖς ἀλλὰ ΜΕΤΟΙΚΩΝΙΣΑΣΘΕ τὰς τῆς πόλεως πράξεις εἰς τέρας τὰς ἡμετέρας τὰς ἀποτυχίας τεύσαντες. *Dinarch. in Demosth. P. 93.* Similiter Æschines in *Ctesiph. c. 49.* ἀλλὰ καὶ τῇ δαίμονα καὶ τῇ τύχῃ συμπαρηκολούθησαν τῇ ἀνθρώπων φυλάξασθαι. Οὐτε πόλις γὰρ, ἔτ' ἰδιώτης ἀνὴρ εὐδαίμων, πώποτε καλῶς ἀπήλλαξε, Δημοδένει συμμοῦλον χρησάμενος. *Vid. Dem. Epist. 4.*

P. 42. v. 5. Ἐπιλότῃσθε — ἐπιβιάσαντες] Pugnatum est ad Chæroneam Olymp. 110. 3. obiit Philippus à Pausania interfectus Olymp. 111. 1.

P. 42. v. 9. Ἐγὼ — ἀζαρόν] Οὐτὸς — παλαιὸς Ἀχαιὸς τῶν παρὰ Χαερδῆμας πυλῶντος τῶν Φιλίππου πελοπόννησος, τῶν μὲν γὰρ συμπλάσας ἰαντῶν ἐνύπνιον, κατεψεύσατο, ὡς ἐκ παρὰ Χαερδῆμας τὸ πρῶτον πεπυσμένον, ἀλλὰ παρὰ τὸ Διὸς καὶ τῆς Ἀθηνῶν ἕως μὲν ἡμέραν ἐπορεύων νύκτωρ φησὶν ἰαντῶν Ἀχαιῶν, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσοθαι καταλέγειν. *Æsch. in Ctesiph. 29.* *Vid. etiam c. 50, & 78.*

P. 42. v. 17. ὡς Αἰχίνης — μισσηνικῶν] Extat locus pulcherrimus καὶ Κτησ. c. 29. Ἐὐδὲ μὲν δ' ἡμέραν τῇ θυγατρὶ αὐτῆς πελοπόννησος, πρὶν πινυῖσθαι καὶ τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, σφραγισμένον καὶ λαοκλῶς ἰδὼν λαὸν ἐκθύσσει καὶ παρηγόμην τῶν μένων ἐδαικῶν καὶ πατρὶν αὐτὸν πατέρα κατασφραγίσαντα ἀπλάσας. Καὶ οὐ τὸ δυσύχημα οἰοῦμαι, ἀλλὰ τὸ τρεῖς ἐξιστάω. Ὁ γὰρ μισσηνικὸς καὶ πατὴρ πονηρὸς, ἐκ αὐτοῦ γίνονται δημογῶντος χρεῖστας· ἐδὲ ὁ τῇ φίλτρει καὶ οἰκονομῶν σάμας μὴ ἐτέρων, ἐδὲ πότε ὑμεῖς καὶ πλείονος ποιήσεται τὰς ἀποδείξεις. *Photius in sequentibus pro τῇ πίνῃ legit τὸ ὑπερίον.*

P. 42. 24. καλῶς εἶχε καὶ θύεν] Ita est apud duos Codices MSS. ita apud Photium in iis, quæ ex hac vita in Bibliothecam suam retulit, adeo ut mirum videatur impressos tam pertinaciter exhibere καλῶς

εἰ δὲ καὶ θύεν. Stephanus ex conjectura emendavit καλὸν ἢ π δὲ καὶ θύεν.

P. 44. v. 1. Ὅτι μὲντι — ἱκανῶ] Quoniam sunt qui Plutarchi sententiam nimis severam ducunt, magisque Æschinis humanitatem laudant, quam atrocem (uti putant) Demosthenis asperitatem, liceat apponere de eadem re iudicium M. Tullii. *Tusc. Quest.* 3. 63. *Ad opinionem magni mali cum illa etiam opinio accessit, oportere, rectum esse, ad officium pertinere, ferre illud ægre quod acciderit, tum denique efficiunt illa gravis ægritudinis perturbatio. Ex hac opinione sunt illa varia & detestabilia genera lugendi, pedores, lacerationes genarum, pectoris &c. — Sed hæc omnia faciunt opinantes ita fieri oportere: itaque & Æschines in Demosthenem invehitur, quod is septimo die post filiae mortem hostias immolasset. At quam rhetorice! quam copiose! quas sententias colligit! quæ verba contorquet! ut licere quidvis Rhetori intelligas.*

P. 44. v. 5. ἱστῆμεν] Apud Photium εἰς ἱστῆμεν.

P. 44. v. 6. ἱκανίχον] Rem privatam minoris facere, quam Rempublicam; quo sensu vocem accipi debere, (quanquam tacentibus Lexicis dubitat Wolfius) suadent verba Plutarchi, alibi hanc ipsam rem tractantis. Αἰσχίνης — μὲν οὖν ῥητορικῶς — ταῦτα διεξῆλθεν, ἀγνοῶν ὅτι Ἀλ. τέτων αὐτὸν ἱκανεῖ (Demosthenem sc.) τὸ πιδεῖν παρωσιμῶν, καὶ τὸ φιλόπατρι ΠΡΟ' ἑ τῶν ἀναγκαίων συμπαθείας ἐπιδειξάμενον. Plutarch. παρμμθ. P. 119. C.

P. 44. v. 12. ὡς περ οἱ — καλῶντες] Vulgati habent ὡς περὶ καλῶντες, Photius ὡς περ καλῶντες, Codices MSS, quorum quidem collationes adhuc prodierunt, ad unum omnes ὡς περ οἱ καλῶντες, quod reposui, intelligens ποιῶσι, aut siquid simile. Certè Articulus (οἱ) eam vim habet & elegantiam, ut nisi maximo sententiæ detrimento abesse non possit.

P. 44. v. 15. ἀπαζάριστο] Melius tres MSS. ἐπαζάριστο. BRYAN.

Ibid. εὐτυχέως] Ita legunt duo Codices MSS. & Photius in Bibliotheca, adeoque exulet aliquando à textu ἀτυχέως, vox perperam illata, tam contra historiæ fidem, quam argumenti seriem. Non enim mortuo Philippo ἐτυχέως Athenienses, spe recuperandæ libertatis erecti; neque is erat Plutarchus, qui juberet aliquem ad patriæ miseras, tanquam εὖς ἰδὼν πράγματι, τρέπειν τὴν Ἀλκιον. Quæ enim est ista consolatio? Non Plutarchi certe, aut Demosthenis; sed Caligulæ (si qua sit) aut Neronis. Revera adfuit Demostheni ea consolatio, quam M. Tullius sibi queritur deesse. *Non ut iam (ante mortem Tullii sc.) me a Republica mæstum domus excipiebat, quæ levaret; sic nunc, domo mærens, ad Remp. confugere possim, ut in ejus bonis acquiescam.* Ep. Fam. Lib. 4. 6.

P. 44. v. 26. πῶδες — αὐτὸν] Hujus in Alexandrum contumeliæ testis est simul Æschines & vindex acerbus. Ἐπωνυμίαν δὲ Ἀλεξάνδρου Μαργίτιον ἱστῆτο ἀπὸ τὸν δὲ λίγαν, ὡς ἐκινήσεται ἐκ Μακεδονίας, ἀπατῶν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πίλῳ ἐξοπλιστῆς, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς φυλάτῃς. Γερῶν τ' Ἀλεξάνδρου, οὕτως

ἐκ ἐκ τ' Ἀλεξάνδρου φύσις, ἀλλ' ἐκ τ' ἑαυτῆς ἀναστροφῆς. *Æsch. in Ctes. c. 50.* Phocion quoque super ea re compellavit Demosthenem isto versu Σχίτλις, τίπτ' ἰθέλεις ἐριδιζέμεν ἄρχιον ἄνδρα; Ipse quoque Alexander, re audita, dixit, "Faxo Demosthenes sub Athenarum moenibus me viderum esse intelligat." *Plut. in Phocione P. 749. in Alexandro P. 670.* — Margites erat titulus Poematis Homerici, genere Satirico conscripti. Exstant fragmenta quædam.

Τὸν δ' ἔτ' ἄρ' σκαπτῆρα θεοὶ θέσαν, ἐδ' ὄρωτῆρα,
οὐτ' ἄλλως ἢ σόφον. πῦσσι δ' ἡμείβαντι τέχῃς. — &
Πολλ' ἠπίστατο ἔργα, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα.

Hinc vox in proverbium abiit, ut, siquis supra modum fatuus esset, diceretur Margites.

P. 46. v. 3. *θεοῦτος — θεοῖς τῶν*] Thebæ dirutæ sunt Olymp. 111. 2. Quanto ea res horrore perculit Athenienses, refert *Arrianus* lib. 1. Ἀθηναῖοι δ', μυσηρίων τ' μεγάλων ἀγερμάτων, ὡς ἔχοντες τῶν Θεοαίων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων, τὰ μὲν μυθήματα ἐκπλαγῆντις ἐξέλιπον, ἐκ δὲ τ' ἀγρῶν ἐκδωαζώμενοι εἰς τὴν πόλιν &c.

P. 46. v. 4. *ἀπιστάλη μὲν ὁ Δημοθένης αἰρεθεὶς*] Vulgati omnes exhibent, *ἀπιστάλη μὲν ὁ Δημοθένης αἰρεθεὶς δὲ*. Istud δὲ quam supervacuum sit, quis non videt? Delevi ergo secutus MS. Bodl. & ineptam post vocem *Δημοθένης* distinctionem tollens, veram, nisi fallor, lectionem exhibui.

P. 46. v. 5. *πρεσβυτέρους*] Duæ erant Atheniensium ad Alexandrum legationes (uti constat ex *Justin.* l. 11. & *Diodor.* l. 17) quas Plutarchus non distinguit. Ad primam, quæ ante direptionem Thebarum accidit, designatus est Demosthenes; testibus Diodoro & *Æschine*.

Ibid. δεικνύς — ἀφῆκεν] vide eundem *Diodorum* & *Æsch. in Ctes. 50.*

P. 46. v. 7. *ἐξήτει*] loco τῷ Ε' Ζ Η' Τ Ε Ι reposui è MS. Bodl. vocem ad Alexandri maiestatem magis accommodatam; maxime cum videam Plutarchum in Phocione eandem rem narrare his verbis: Ε' Ζ Η' Τ Ε Ι Τ Ο τὴν πρὸς Δημοθένην &c. P. 749. C. & paulo post: καὶ Νηκυλέα Ε' Ζ Α Ι Θ ῆ, διδόναι κισλῶσι. Ut obiter notem, simili modo bis corrigendus est *Arrianus* Lib. 1. qui quidem ipse paucis verbis interpositis habet *Χαρίδημον μόνον τῶν Ε' Ζ Α Ι Θ ῆ Ε' Ν Τ Ω Ν*, &c.

P. 46. v. 8. *δεικνύς — ἀρήκεσιν*] *Arrianus* Demonis & Callisthenis non meminit; sed eorum loco Hyperidem numerat, Charetem etiam & Diotimum, qui, sicut *Charidemus*, στρατηγὸι magis erant, quam *δημαγωγοὶ*, adeoque de his intelligendus est *Justinus*, l. 11. 4. Ita — bellum remisit, ut oratores & duces, quorum fiducia toties rebellent, sibi dedantur — Eo res reducta est, ut retentis oratoribus, duces in exilium agerentur. —

P. 46. v. 10. *τὴν δὲ Δημοθένην &c.*] Hi nempe maxime, referente *Arriano* Lib. 1. Athenienses in Macedonas concitare sueti sunt. Post Demosthenem, cæterorum facile princeps erat Lycurgus, quippe non modo

modo orator eloquentissimus, sed vir sanctus, integer, vitiisque & corruptelis immunis, quibus cæteri tenebantur. Stratocles, eo mortuo, decrevit imaginem ejus in foro statuendam, & liberis ejus victum in Prytanæo præbendum. Exstat unica ejus oratio contra Leocratem pulcherrima. — Demon (apud vulgatos vitiose Δάμων, sequor MS. Bodl.) erat Demosthenis sororis filius, frater Democharis, secundum *Athenæum*. Lib. 13. — Charidemus solus (secundum *Arrianum*) Alexandro instante exulavit. Transfugiens ergo ad Darium, cum regibus uti nesciret, sed eum libere nimis & cum παρρησίᾳ Democratica de belli apparatu moneret, à Dario capite truncatus licentiæ poenas dedit. *Q. Curt.* 3. 5. — Ephialtes, missus ad Darium legatus, magnam vim auri ab eo accepit, quam oratoribus & Demostheni nominatim tribueret, quo magis bellum Philippo inferendum suaderent. Cave confundas eum cum altero Ephialte, P. 28. Hic (Olymp. 111. 3.) eruptione ex Halicarnasso urbe in Macedonas factâ, fortissimè dimicans periit. *Diodor.* 17.

P. 46. v. 12. ὡς τῆς] Prius ὅς τῆς nullo sensu. Ed. Florentina & tres Codices MSS. habent ὡς. Du Soul mavult ἂ τῆς, nimis elegans & curiosus, ut mihi videtur, in scriptore non nimis eleganti.

P. 46. v. 15. μονόλυκῳ] Aliàs vocantur μονόπερα & μένοι; genus luporum sævissimum & immansuetum, qui non, ut cæteri, turmatim, sed seorsim prædam venantur. Ἀνθρωποφάγοι μέλλον οἱ ΜΟΝΟ-ΠΕΙΡΑΙ τῶν λύκων: *Aristot. Hist. Anim.* l. 8. c. 5. Exstat vox μονόλυκῳ apud *Arati Phæn.* v. 1124.

Καὶ λύκῳ, ὅποτε μακροὶ ΜΟΝΟΛΛΥΚΟΣ ὠρέηται.

Ubi *Theon Scholiastes* ita explicat, λύκει καὶ ΜΟΝΑΣ ἡσώμφοι. Vitam eorum solitariam memorat *Lucian.* in *Epist. Saturni.* & δὲ ἡδὺ μέρον ἐμπύμπλαστος, ὥσπερ τὰς λέοντας φασι, καὶ τὰς ΜΟΝΙΟΥΣ τῶν λύκων. Et in *Timone.* ΜΟΝΗΡΗΣ δὲ ἡ διαίτα, καὶ τὰς τῆς λύκων. Plura vide apud *Bocharii Hieroz.* l. 3 c. 10. Hæc, credo, contra *Ælianum* sufficient, quo auctore, ὁ τίλει καὶ μέγιστος λύκος καλεῖται αἱ ΜΟΝΟΛΛΥΚΟΣ. *Hist. Anim.* l. 7. c. 47. — Immanem hominis ambitionem, qui nec æqualem potentia, neque participem gloriæ ferre potuit, depingere voluit Demosthenes.

P. 46. v. 19. Ἀριστοβουλῳ] Aristobulus, quem se plurimum sequi fatetur *Arrianus*, comes erat Alexandri, cujus res gestas descripsit. Ei mandavit Alexander, ut Cyri sepulcrum instauraret. Historiam tamen ejus non æque placuisse regi constat, siquidem cum legeret prælii cum Poro commissi narrationem, indignabundus librum misit in profluentem.

P. 46. v. 25. αὐτῷ] Ita Codex MS. prius αὐτῶν.

P. 46. v. 27. Κονομῶν ὃ Ἀγῶδ] Agis rex Lacedæmonius fortissimè dimicans ab Antipatro victus est, Alexandro in Persia agente, Olymp. 112. 3. Vide *Diodor.* l. 17. & *Q. Curtium* 6. 1.

P. 48. v. 4. *γραφῆσαι* — *Ἀρσιφῶντος*] Inter Chærondam & Aristophontem Archontes octo tantum anni intercesserunt secundum *Diodorum*, quod notat *Palmerius*. Adeoque Plutarchi, qui decem numerat, calculum improbarem, utpote auctoris in temporum rationibus non nimis diligentis, nisi M. Tullius de opt. gen. dicendi diserte diceret, *Hanc mulctam Æschines à Ctesiphonie petiit quadriennio ante Philippi Macedonis mortem*. Obiisse Philippum anno Olymp. 111. 1. omnes consentiunt: sexennio post, Olymp. 112. 3. Archon erat Aristophon (quamvis *Dion. Halicarn.* nescio quos secutus octo annos à Philippi interitu ad eum numerat) adeo ut, siue M. Tullium sequaris, constet per decennium causam hæsisse; siue Dionysium, capto à Chæronda supputandi initio, idem numerus conficitur. — Hoc interea certissimum est ex ipsius Æschinis verbis in *Ctes.* 52. Agide recens debellato factum esse iudicium, quod in eundem Aristophontem, auctore Diodoro, cadit. — Locus Dionysii corruptus esse videtur.

P. 48. v. 14. *Μετ' ἑπολὸν*] Olymp. 113. 2. vide *Diodorum* l. 17.

P. 48. v. 16. *ὁ ἄστυας*] De Harpali luxuriis multa vide apud *Athenæum* lib. 13. *Diodor.* 17. & *Plut.* in *Phocione*.

P. 48. v. 21. *ἀπιλαύνειν συνιθέλοισι*] Hoc plenius testatur *Plutarchus* *ἑξὶ δυνωπίας* P. 531. A. τῶν Ἀθηναίων ὠρμημένων Ἀρπάλῳ βοηθεῖν, καὶ κερυσαμῶν ἐπὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐξαίφνης ἐπιφάνει Φιλόξενος, ὁ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ περὶ μείων Ἀλεξάνδρου στρατηγός. Ἐκπλαγῆντος δὲ τοῦ δήμου, καὶ σιωπῶντος ἀπὸ τοῦ φόβου, ὁ Δημοσθένης, τί ποιήσουσι, ἔφη, τὸν ἥλιον ἰδόντες, οἱ μὴ δουράμενοι πρὸς τὸν λύχρον ἀντιθέλειν; Et hoc suum consilium appellat Demosthenes, testem & argumentum innocentiae suae. *Epist.* 2. P. 193. F. τῶν γεγενημένων περὶ Ἀρπάλου μῦθον καὶ ἐμὸν περὶ αὐτοῦ ἀνέγκλητον πιστεύειν τῷ πόλει. Ipsius decreti, quod tulit Demosthenes, sensum nobis exhibet *Dinarchus*. Ἐρχαῖν αὐτοῖς ἐὰν τῷ δήμῳ Δημοσθένης, ὡς δηλοῖται δικαίως τῷ πράγματι ὦντος, φυλάττειν Ἀλεξάνδρῳ καὶ εἰς τὴν Ἀπικίαν ἀφικόμενον μὲν Ἀρπάλῳ χρηματίζεσθαι. — *καὶ* Δημ. Ed. H. Steph. P. 101.

P. 50. v. 4. *ἔπει*] Prius *ἔπει*. Vocem hanc reponendam è duobus MSS. monuit *Bryannus*.

P. 50. v. 10. *ὅτι δὲ συνώγκης*] Critolaus apud *Gellium* *Noct. Att.* 11. 9. fabulam hanc de legatis Milesiis, non de Harpalo narrat. Dictum hoc de *δρυραγῆκη* *Julius Pollux* l. 7. c. 24. tribuit Demadi; quod minus verisimile est: siquidem ipse Demades auri ab Harpalo accepti condemnatus est, teste *Dinarcho* in *Aristog.*

P. 50. v. 13. *βυλόμενοι*] Vulg. *βυλομένων*. Hoc reposui è duobus MSS. monente *Du Soul*.

P. 50. v. 15. *ὅτι ἀκρόσθι* — *ἔχοντες*] ante hæc verba inserit *Codex MS.* ἐὰν γὰρ τοῖς συμποσίοις τὴν κύλικα ἔχοντες ἤδον καὶ λεγόμενα σκόλια, quod ut concedam esse glossema, hujus tamen dicti acumen optime explicare persuasum habeo. *Σκόλια* quippe erant carmina convivalia, quorum exem-

exempla vide apud *Athenæum* l. 15. Alii ita accipiunt, "Nonne audietis Pincernam regium?" quod scilicet ἡ κύλιξ supra P. 48.26. dicitur βασιλική, cujus tamen locum non uno in Codice obtinet βαρβαρικῇ.

P. 50. 19. Καδικλῆς] Fœnerator erat. Vide *Plut.* in *Phocione*. Du SOUL.

P. 50. v. 20. νόμφης ὕδν ὕσης] Vide verecundiam Atheniensium. Et *Ulpianus* libro 2. Pandect. In jus, inquit, vocari non debet, qui uxorem ducit. — WOLF.

P. 50. v. 22. εἰρήνη[κε — δίκη] Auctor est *Dinarchus* καὶ *Δημοθ.* — Μόιος: οὐ τῶν πάντοι δόσιφασμένοι ἡζήσαντες ἐκὼν σπαντὶ τέτρες κλίτας καὶ ζητηαῖς γί-
νοδς, καὶ ἐχράψαι καὶ σπαντὶ τὸ ψήφισμα, καὶ τὸ δῆμον ἐποιήσω μετρετα τὸ ὁμο-
λογεμένοι, ὁμοσπέρων σπαντὶ ζημίας εἶναι γαίαν, ἐὰν δόσην ἡ βελή τὸ χρη-
ματὶν ἀληφῆται ἢ τῶν εἰς τὴν χώραν ὑπὸ Ἀρπάλης χρημοδίντων. Ed. H. Steph.
P. 98.

P. 50. v. 24. καὶ ψήφισαίμεντες] *Lucianus* in *Encom. Demosth.* totum hoc de Harpalo crimen pro falso habet, & Hyperidem perfidiæ in Demosthenem accusat, condemnationis ejus ministrum. Sed nisi omnem historiæ fidem derogemus, nisi senatum etiam Areopagiticum conjurationis in Demosthenem socios fuisse insimulemus, (quod quis dixerit?) fatendum est eum jure pœnas dedisse. Libet tamen apponere, quod ad eum crimine liberandum protulit *Pausanias*. Valeat, quantum valere potest. Harpalo mortuo, τῶν χρημάτων (Harpalicorum) διακη-
τήν, φησὶν εἰς Ῥόδον, Φιλόξενον Μακιδὼν συνίλαστον. — τὸν δὲ παῖδα τῶν ἐχόν
ἡλυσεν, εἰς δὲ πᾶντα ἐπύθητο, ὅσοι τῶν Ἀρπάλης ἢ ἔτυχον ἀληφῆται. Μαθὼν δὲ, εἰς
Ἀθήνας χράμεσθαι ἐπέστηκεν — τὸς λαοὺς παρὰ Ἀρπάλης καταβρωμῶν — ἐδὲ
ἐμνημόνευσεν δόχῃ Δημοδίνους, Ἀλεξάνδρῳ τι εἰς τὰ μέγιστα ἀπυχθαιόμενα, καὶ
αὐτὸς ἰδίᾳ ἐπεσπέρησας. *Pausan.* *Corinth.* P. 148.

P. 50. v. 26. αἰσχυνή — ἀδινείαν] Οὐ γὰρ ἀπρηνακὲς ὁ μῦθος, ἐλ' ἐτέρως βλέ-
πωι ὁ δαμοὺς μετέστω. ἀλλὰ ὥσπερ μὲν τῶνδε τὸν εἰρεκτὴς χαλεπῶς τὸ λογιζομῶ
φίρων εἶτα ἀφ' οὗ τὴν ἡλικίαν οὐκ ἂν οἷός τ' ὦν τὴν σῶματι τὴν κακοπαθεῖαν ὑπὸ
νεγκέν. *Demosth.* Ep. 2. P. 194. B.

P. 52. v. 8. αὐτὸν] Ita in duobus MSS. Vulg. αὐτῷ.

P. 52. v. 10. Πῶς δ' εἰ μέλλω] Aliter hæc exstant apud *Photii Biblioth.* 265. uti notavit *Dacierius*. Ille refert *Æschini* in exilium abeunti Demosthenem integrum talentum dono dedisse, & simul monuisse, ut calamitatem æquo animo ferret, *Æschinem* vero in has voces prorup-
pisse, καὶ πῶς ἂν διωαίμεν, τοιαύτης δόσιπέρων πόλις, ἐν ᾗ καὶ τὸς δακύν-
τας ἐχθρὸς εἶναι τὸ ἀλλοτρίῳ φίλων χρησίστη καὶ καλοκαγαθία εὐρεῖν ἐστὶ ἀφαιροῦς;
Non prateriit hanc Demosthenis humanitatem *Scriptor Vis.* 10. *Rhet.* P. 845. Et exstat *Severi Alexand.* *Ethopœia* cujus argumentum est, πῶς ἂν εἴποι λόγος Αἰθίοψ, Δημοδίνους δίδναι αὐτῷ ἐφίδιον. Ctesiphontis certe erga se officia, & liberalem in calamitate inimici misericordiam ipse laudat *Æschines* Ep. 2. P. 206.

P. 52. v. 13. Τροιζήν] Urbs in littore Argolico maritima, ex adverso Athenarum trans sinum Saronicum sita. Huc Athenienses, cum Xerxes Græciam invaderet, uxores liberosque suos miserunt. — vide *Demosth.* Ep. 2. ubi se partem exilii in Calauria egisse dicit.

P. 52. v. 26. Ἀλέξανδρος — ἐπιδύσσει] Decessit Alexander Olymp. 114. 1. Archonte Hegelia annos 32. menses 8. natus. — Aristobulus apud *Arrian.* Lib. 7.

P. 54. v. 2. Λαμία] Lamia, Urbs Thessaliæ. Belli Lamiaci historiam vide apud *Diodor.* 18. *Justin.* 11. 5. *Plut.* in *Phocione*, & *Pausan.* *Att.* P. 45.

Ibid. Καλλιμέδων] Callimedon Carabus Atheniensis, Macedonum mercenarius, Antipatro post victoriam ad Cranonem auctor erat, ne Phocioni pro Athenis deprecanti crederet; tandem à Polysperchonte cum Demetrio Phalereo capitis damnatus est. *Æsch.* Ep. 12. *Plut.* in *Phocione* P. 754, 758.

P. 54. v. 6. πῖς — πρὸς οὐδέν] Polyucto nimirum & Hyperidi. Vide vitam Demosthenis inter 10. Rhetores, & *Justin.* 11. 5.

P. 54. v. 10. Φύλαρχος] Phylarchus vixit ætate Euergetæ & Philopatoris. Scripsit historiarum libros octo & viginti, quos ad Euergetæ mortem perduxit sumpto exordio ab expeditione Pyrrhi in Peloponnesum.

P. 56. v. 6. ὧς Κρανὼν μέρη] Cranon, urbs Thessaliæ, juxta Peneum sita, ubi Antipater & Craterus junctis copiis Græcos profligabant. Vide *Plut.* in *Phocione* 753. *Diodor.* 18.

P. 56. v. 7. Μενυχία] Portus Atheniensis, in quo erat arx munitissima. Hanc nisi prius sibi traderent, ut præsidium in ea Macedonicum collocaret, omnes conditiones pacis recusavit Antipater. Præsidium ergo eam occupavit, ipso Eleusiniorum mysteriorum die, magno populi dolore. Plura vide apud nostrum in *Phocione* P. 754.

P. 56. v. 11. Οἱ δὲ τὸ — κατίγω] Fugerunt oratores, non metu Antipatri, (ut vulgo creditur) qui nondum eorum deditionem postulaverat, sed veriti, ne dolor populi super accepta in bello Lamiaco calamitate in auctores defectionis verteretur, ut recte *Suidas* in voce Ἀντίπατρος 1. His ergo sibi fuga consulentibus, Populus, priusquam legationem ad Antipatrum mitterent, Demosthenem, &c. absentes, indicta causa (δίκην ἐρήμην) aut capitis condemnarunt, ut *Plutarchus* & *Suidas* affirmant, aut certè, ut *Nepos*, exilio mulctarunt. Quo jure, non satis constat; utrum male gestæ Reip reos, an urbis tristissimo suo tempore relictæ. Fuit enim Athenis capitale, quo tempore ἰσχυρὰ γὰρ ἐς τὸ πᾶν, se à publico periculo subtrahere. Exstat in hoc argumentum oratio Lycurgi gravissima, cujus severitatem improbare videtur *Æschines* κατὰ Κτησ. c. 93.

Ibid. Δημόδωτος ῥαψάντης] Demades tunc ἄνθρωπος erat, quippe septies violatarum legum condemnatus, adeoque non licuit illi per leges ad

populum perorare. Famæ ergo integritatem ei decreto restituerunt & potestatem dicendi fecerunt. *Diodor.* 18. *Plut.* in *Phocione* P. 753. Minime prætereunda videntur, quæ de hac re leguntur apud Nepotem in vita Phocionis; quanquam cum Plutarcho & ipso Demosthene pugnantia. *Phocion* — cum *Demade* de urbe tradendâ *Antipatro* consenserat; eosque consilio *Demosthenes* cum cæteris, qui benè mereri de republicâ existimabantur, plebiscito in exilium erant expulsi. Neque in eo solum offenderat, quod patriæ male consuluerat, sed etiam quod amicitia fidem non præstiterat. Namque auctus adjuvique à *Demosthene* eum, quem tenebat, ascenderat gradum, cum adversus *Charetem* eum subornaret: ab eodem in judiciis, cum capitis causam diceret, defensus, aliquoties liberatus discesserat.

P. 56. v. 15. Αἰζονίῳ Πῶλον] *Lucian.* in *Menip.* Suniensem vocat.

P. 56. v. 17. Λακέρῃ] Is fortasse, adversus quem exstat *Demosthenis* oratio.

Ibid. μεθῆναι] melius in uno codice μεθῆταις. *Du Soul.*

P. 56. v. 18. Ἀναξίμεδρος] *Anaximenes* *Lampsacenus* rhetor insignis, cui nonnulli tribuunt librum ἡντοικῆς ad *Alexandrum*, inter *Aristotelis* opera editum.

P. 56. v. 21. Ἰμεραῖον] His *Lucianus* addit *Eucratem*. At *Suidas* in voce Ἀντίπατρος 2. res duas locis, temporibus, & personis maximè diffinitas confundens eos dicit ab *Antipatro* post bellum *Lamiacum* quæsitos fuisse, quos annis ante duodecim *Alexander* reverà postulavit. Numerat enim *Lycurgum*, *Ephialtem*, & *Charidemum*, quos, jam ante *Alexandri* mortem, diem suum obiisse constat: Hunc è *Demosth.* Ep. 4. illum è *Dinarcho* κτ' Δημόδ. tertium è *Q. Curtio* & *Diodoro*.

P. 56. v. 22. Κλεονῆς] *Cleonæ*, urbs *Argolica*, inter *Argum* & *Corinthum* sita.

P. 56. v. 23. τὸ γλῶτταν ἐντμηῆσαι λέγουσιν] *Auctor vit.* 10. *Rhetorum* ait *Hyperidem* suam ipsius linguam præmordisse, ne civitatis arcana prodere cogeretur. Credo potius id hostium sævitia factum esse, neque enim *Cicero* ardentius debacchatus est in *Antonium*, quàm *Hyperides* in *Antipatrum* & *Macedonas*. Huc alludit *Antipater* apud *Lucianum*, ἐδ' ἐπηρώϊτο κτ' τῶν ποτὶ φιλιππίων γλώσση χρωμένος, ἢ ἐχρῆν δὴ πού τῆς ἀνωμολογίας ἐκτιμῆν. *Encom. Demosth.*

P. 56. v. 24. Καλαυρία] *Insula* exigua, ex adverbo *Troæzenis*, ingrediēti sinum *Saronicum* ad lævam sita.

P. 58. 6. ἔτι ὑπερπερόμεν] *Archias* ipse apud *Lucian.* *Encom. Dem.* ἡδὲ γλαύκας, καὶ μὲν δὴ σκώπτων εἰς τὸ σφόδρον βίον, ἀπίθων ἴφη μὲν ὑπερπερίττω εἶπαι τὸ σῶν (*Antipatri* sc.) ψάσμαίτων.

P. 58. v. 21. σὺν αἰ — ἄποφον] Apud *Sophoclis* *Antigonam*, *Creon* *Polyneis* cadaver humari vetat.

P. 58. v. 23. ἐν ζῶν ἐξαίετιμα] Scilicet ut, quantum in me est, sanctitas asyli non violetur. Ita ipse *Demosthenes* apud *Lucianum*.

μὴ

μη προσάραγε μοι τὴν χεῖρα, τὸ κατ' ἐμὲ γὰρ ἐδὴν παρώμοιον ὁ νέος πε-
σσειται.

P. 58. v. 26. ἄμφω τὴν παρελάσαι βῶμον] Hinc fortasse tabulæ Inscriptio, ΕΠΙΒΩΜΙΟΣ, quod sicut hostia, ante aram caderet. Lucianus ta-
men eum limine templi egressum dicit, antequam periret, quod sanè
Demosthenis consilio asyli non violandi melius respondet. Quæ adji-
cit Lucianus, si verè dicta, digna sunt Demosthene; si rhetoricè, ta-
men ingeniosè conficta. ἔ γδ' ἐφησεν ὑπερῶς ἢ ἔδδν τῷ νῶ, καὶ πρὸς ἐμὲ
βλέψας, Ἀγὼ δὴ τῷ τινι, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοδίνῳ δ' ἐκ ἄλλοις, Οὔτ' ἄν
— καί μοι μὴ ἐφαίνετο προσδήσειν — τὰς ἐν ΜΑΡΑΘΩΝΙ πεπταγέτας. Οὐ δὲ
χαίρειν εἰπων ἀπέπη.

P. 60. v. 2. Πάππος — ἀνείλεφεν] De hoc Pappo altum est apud
scriptores silentium. Cæteri interpretes reddunt, *historiam recuperavit*.
In re obscura suæ cujusque conjecturæ locus sit.

P. 60. v. 11. φυλακτήριον] Reddidi cùm cæteris amuletum. Sed alio
sensu accipi potest: βασιλεὺς θρασυαίνης ἐφωράσμεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ
πιπταμιῦσθαι, λύσθ' ψυχῆς ἀπὸ σωματικῆς ἐλαφτερίαν κτώμενον. Lucian. in En-
com. Dem.

Ibid. Ἐρατοδίνης ἐν κελύφῃ] Hunc sequitur Plinius. — *Alii sub gem-
mis venena cludunt, sicut Demosthenes* — Nat. Hist. 33. 1.

P. 60. v. 15. Δημοχάρης — οἰκέτω] Demochares, Demosthenis sororis fi-
lius, orationes scripsit aliquot, & earum rerum historiam, quæ erant Athenis
ipsius ætate gesta, non tam historico, quam oratorio genere, perscripsit. — Cicero
in Bruto; cujus censuram satis confirmant verba à Plutarcho subjuncta.
Erat Demochares secundum auctorem vitarum 10. Rhet. ἀνὴρ καὶ καὶ πρῶ-
τος ἱππάρχης, καὶ κατὰ τὰς πολιτικὰς λόγους οὐδένος χείρων. Plura vide apud
Fragm. Polybii, Plut. in Demetrio & Senec. de ira. 3. 23.

P. 60. v. 19. Θεσμοφορίων] Festum Thesmophoriarum in honorem
Cereris Legiferæ celebratum erat à fœminis ingenuis, exclusis iis quæ
serviebant. Candidatæ ministrabant per novem dies sibi ab omni Ve-
neris usu temperantes: Dies Thesmophoriarum ultimus (de quo Plu-
tarchus) dictus erat νηστεία ex eo quod per totum diem humi federent
jejuna.

P. 60. v. 22. εἰρήνη — ἀνίστησι] Ex decreto Democharis, quod exstat
inter vitas 10. Rhetorum.

P. 60. v. 23. ἐν Πρυτανείῳ σίτησιν ἔχειν] Prytaneum in Acropoli situm
locus erat, ubi Prytanes sacra fecerunt, & de re publica consulebant.
Hic publico sumptu alebantur. 1. Legati ab exteris nationibus, 2. si-
quis ob facinus præclarum convivio honoratus erat, 3. οἱ δὲ πρῶτος ἀεί-
στοι qui summus honos habebatur. Jul. Pollux. 1. 9.

P. 60. v. 27. Οἱ γδ' — φλυαροῦσι] Sic tamen Demetrius Magnesius apud
vitas 10. Rhet. DU SOUL.

P. 62. v. 8. ἔττω] Mallem ἔττω.

P. 62. 14. κατήγαγον εἰς Μακεδονίαν] Legatus missus est, repudiante illud muneris Phocione, qui impetraret ab Antipatro, ut custodiam e Munychiâ subduceret. *Plut. in Phocione.*

P. 62. v. 20. Δεινάρχης] Dinarchus Corinthius, Rhetor Athenis celeberrimus, unusque ex illis decem, patriæ suæ proditor dicitur à Demosthene *ἐξείσι* 91. Familiaris erat Theophrasti & Demetrii Phaleri, cujus etiam fortunas secutus est, siquidem occupatâ Munychiâ à Demetrio Antigoni filio, Chalcidem concessit, & quindecim annis exulavit. Non tam *δημόγωγος* erat, quam *λογόγραφος*. Longinus eum (sub titulo *Δημοδίνης ὁ περὶ τῆς*) numerat inter eos qui sublime dicendi genus affecuti sunt. Tres illius orationes exstant *ἐξεί* Ἀρπυλικῶν. Vide *Dion. Hal. c. τῇ 7 ἀρχαίων κρείσσι*.

P. 62. v. 23. Ὁν πατρὸς — πωλῶσιν] Extat verissimum effatum in oratione *ἐξεί* 14. *συμφοίηκε — τοῖς — πᾶσι πωλῶσιν αὐτὸς οἰομένοις πωλῶσιν, πατρὸς ἰαυτὸς πικροχρῶσιν ἡδὴ αὖ.*

P. 64. v. 1. Ἐλπίαν] Ita duo Codd. MSS. Vulgò Ὀλοίαν. Sed locum emendandum jam diu viri docti animadverterunt ex *Eusebii* Chronico, Olymp. 168. 3. apud quem scribitur Helvia. Sequentium etiam ordinem nonnihil immutavi, monente *Xylandro*, cum ante vitiose scriptum esset *μαρτυρία καὶ καλῶς βιβλιονέται.*

P. 64. v. 2. *ἐξεί* 3 *πατρὸς*] Idem de Drance suo memorat *Virgilius*
 — Genus huic materna superbum

Nobilitas dabat, incertum de patre ferebat. *Æn. II. v. 340.*

Quod ideo præterire nolui, quod conjecerunt nonnulli, Drancis nomine à *Virgilio* designari *Ciceronem*.

P. 64. v. 3. Οἱ — ἐκ καφείας] Vide orationem *Q. Fuf. Caleni* apud *Dionem*, & *Præfat. Vit. Ciceron.* per *Cl. Middleton.* P. 25, 26. Ed. 8vo.

P. 64. v. 4. Ἀππίον] Legendum Ἀτίον: loquitur enim de *Tullo Atio* Volscorum Rege, ad quem exul *Coriolanus* confugit. *Liv. Lib. 2. Plut. in Coriol.* — *X Y L A N D.* Est in codice MS. Ἀτίον, & duo Codd. post *Ὀυλοῦσσι* addunt καὶ πολυμήστια Ρωμαίοις ἐκ ἀδυνατίας. — Porro ipsi *Ciceroni* de hac affinitate regia nihil suboluisse videtur, sed data occasione proavos sibi per jocum fingendi, ex alia familia legit. — *Falsa genera*, — ut si ego te à *M. Tullio* esse dicerem, qui *Patricius* cum *Serv. Sulpitio* Consul anno decimo post exactos reges fuit. — *Brut. 16. 3.* Neque inter se consentiunt, qui hunc honorem *M. Tullio* tam liberaliter detulerunt; quod enim noster, *Silius* & *Eusebius* de Volscorum Principe, id *Aurel. Victor* de *Tito Tatio*, *Sabinorum*, ut videtur, Rege, scriptum reliquit.

P. 64. v. 10. Ἀγαστῶν — Ἀγαστῶν] Jure dixit *Corradus Quæst. P. 29. Nescio quid in naso.* Fateor enim me hujus loci sensum nondum affecutum, aut eatenus tantum affecutum, ut facilius dixerim, quid non voluerit *Plutarchus*, quam quid voluerit. Quippe quod volunt *Interpretes*

& vulgo creditur, tumorem aliquem aut tuberculum in hominis naso exstitisse, illud ex Plutarchi verbis elici nullo modo potest. Mihi locum perpendenti verisimillimum videtur, apicem nasi fuisse in medio divisum, sed ne sic quidem similitudinem ciceris ullam video. Vox *Ἀλφονή* pro interstitio usurpatur apud nostrum in *Pyrrho*. P. 384. D. *Ἀλφονῆς τῶν ὀδόντων*.

P. 64. v. 11. *ἀφ' ἧς ἐκλήσαστο τὴν ἐπωνυμίαν*] Cl. Middleton in vita Ciceronis Vol. 1. P. 7. à cultura ciceris nomen deductum putat, sicut Fabii à fabis, Lentuli à lentibus; teste *Plinio* N. H. l. 18. c. 3. *Quintilianus* tamen cum *Plutarcho* sentire videtur: *Ex habitu corporis Cicerones, Rufos, Longosque fecerunt.* — *Inst. Or.* l. 1. c. 4.

P. 64. v. 18. *δύο* ἴ] Ita rescripsimus ab H. Stephano admoniti. Ante, *τῶν δύο*, aut nullo sensu, aut admodum ridiculo. Vertunt Interpretes, *prima duorum nominum elementa*: quasi vero M. T. non tam M. Torquatum, Triarium, centum alios designaret, quam M. Tullium.

P. 66. v. 2. *ἡμεῖς τρίτην τῶν ἡμετέρων Καλανδῶν*] 3. non. Januarii, ut constat ex *Epist. ad Atticum* 7. 5. *Corradus* tamen dubitat utrum historici verba eo sensu intelligi possint, quod Interpretes quidam verterint, 3. *Calend. Jan.* alii, *pridie Non.* aut, quod eodem redit, *tertio post Calendas*. Licuit vero *Plutarcho*, homini Græco, Græce loqui, & *τρίτη τῶν ἡμετέρων Καλανδῶν* tertium diem cum *Calendis* ipsis non minus commode significat, quam *τρίτη μηνὸς Ἰουλίου* tertium mensis Attici diem.

P. 66. v. 13. *μίσην — ἐπὶ πμῇ*] *Hiempsal* — dexterâ *Auberbaletæ* adsedit, nè medius ex tribus, quod & apud *Numidas* honori ducitur, *Jugurtha* foret. — *Sallust. Bell. Jugurth.*

P. 66. v. 14. *ἄπειρ ὁ Πλάτων ἀξιοῖ*] Verba hæc *Platonis* respicit. *Polit.* 5. Ed. Lugd. P. 466. *ἐκὼν ἢ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσμεν ἐπιστημητικῶν εἶναι, ἢ τῆς μὲν, τῆς δὲ ἢ, ἀλλὰ πάσης*; Et iterum initio *Lib. 6.* P. 469. *XYL. & DACIER.*

P. 66. v. 18. *Πόντος Γλαυκῆς*] *Γλαφυρὸν* sane & Poeticum argumentum, ita multa de ejus amoribus & ἀπογείωσι fabulantur Græci Poetæ. Erat piscator ex *Anthedone* juxta *Euripum* oriundus, esu herbæ cujusdam mirificæ factus immortalis. Hanc alii vocant *ἡρώων ἄχρωσι* à *Saturno* seminatam, alii dixerunt in pabulum *Solis* equorum in fortunatis insulis satam. Vim herbæ è lepore animadvertisse dicitur, qui à cursu exanimis tactu ejus refrigeratus est. *Amasse* fertur *Ariadnen* in *Dia* à *Theseo* relictam, & *Symen Jalyfi* filiam, quâcum in *Asiam* trajiciens, insulam desertam occupavit, & uxoris nomine appellavit. Exstant *Hedyles* *Poetriæ* versus sane venusti, quibus refert *Glaucum* amore *Scyllæ* accensum ad ejus antrum venisse,

Ἡ κόγχη δάσημα φέροντ' ἱερῆας δ' ἐπὶ πίττης,

Ἡ τὸς Ἀλκυόνων παῖδας ἐτ' ἀπ' ἀπρυγῆς,

Τῇ νόμφῃ δυαδίτῃ ἀγύρματ'· δάκρυ δ' ἐκείνῃ

καὶ Σειρήν γείτον πάρην οἰκίσατο.

Hæc

Hæc, & longe plura vide apud *Athenæum Deipnos.* l. 7. c. 12.

P. 66. v. 26. Φίλωνος ἡγευσι] Auctor est Cicero *Nat. Deor.* l. 3. & *Brut.* 89. Erat Philo Philosophus Platonicus, Clitomachi discipulus, *Homo circumspiciissimus*, qui jam veluti aperire cedentibus hostibus portas ceperat, & ad Platonis auctoritatem, *Academiam*, legesque revocare. — *D. August.* contra Acad. l. 3. c. 18.

P. 68. v. 2. Μούκιος] Intellige Q. Mucium Scævola Augurem, qui cum L. Lic. Crasso Consul erat A. U. C. 658. quanquam Cicero Scævola etiam Pontificem audierit. Vide *De Amicit.* l.

P. 68. v. 13. διχαλίαν δραχμῶν] Duobus millibus nummum: inquit Cicero pro *Sext. Roscio* 2. Nummum vero non semper sestertio, sed quandoque drachmæ respondere, probat contra Scaligerum *Rualdus*, *Animadv.* in *Plutarch.* 27. ubi hunc locum plenè defendit.

P. 68. v. 20. αἱ φίλοι συμπαραρῶμαι] A me ii contenderunt [ut dicere] — quorum ego neque benevolentiam erga me ignorare, nec auctoritatem aspernari, nec voluntatem negligere debeat — Pro *Sext. Roscio* l.

P. 68. v. 23. διότις δὲ τὸ Σύλλα] Negat metum Syllæ causam fuisse hujus professionis Cl. Middleton in *Vita* Vol. I. P. 42. quod nimirum constet ex *Bruto* 90, 91. Ciceronem post hoc judicium integrum annum Romæ egisse. *Prima causa publica pro Sext. Roscio dicta* — Deinceps inde multa — Cum essem biennium versatus in causis, Româ profectus sum.

P. 68. v. 24. αὐτῷ] Reponit Bryan. è duobus MSS. Vulgg. αὐτῷ.

P. 70. v. 6. ἡδὴ γὰρ — πλείους] Antiochus — audis Philone Academico & Mnesarcho Stoico, in *Academiam* veterem, quasi vacuum defensoribus & quasi nullo hoste securam, velut adiutor & civis irrepperat; nescio quid inferens mali de Stoicorum cineribus, quod Platonis ædya violaret. — *D. Augustin.* contra Acad. l. 3. c. 18. Et iterum l. 2. c. 6. Antiochus, ut nonnullis visum, gloriæ cupidior, quam veritatis, in similitatem adduxit *Academiæ* utriusque sententias, &c. De eo vide *Cicer. Acad. Quæst.* 4. 11. & *Brut.* 91.

P. 70. v. 11. ἐπεὶ ἡγάπα] Cave intelligas *Academiam* novam, quod faciunt plerique; sed studium Philosophiæ in genere, quo sensu accipiendum esse monent, quæ sequuntur. Ad novam *Academiam* non accessit Cicero, nisi jam grandior & ætate provecta. Quid est, inquit, (Varro) quod audio? Relictam à te veterem *Academiam*, tractari autem novam. — *Acad. Quæst.* l. 13.

P. 70. v. 19. ἐπιτετακται] H. Steph. & Bryan. malunt ἐπιτετακται, ut in MS.

P. 70. v. 26. Ζηνουκλῆ — Διονυσία — Μηνίππα] De his viris, & toto professionis suæ curriculo vide *Cic.* in *Bruto* 91. — Menippum Stratonicensem vocat.

P. 72. v. 1. τῷ Μόλωνος] Errorem Plutarchi, qui ex uno Apollonio Molone duos homines facit, patrem & filium, redarguit *Rualdus*, *Animadv.* 28.

P. 72. v. 2. οὐ στωίοντα] Molonem — ante omnes exterarum gentium in senatu sine interprete auditum constat. — Val. Max. l. 2. c. 2.

P. 72. v. 10. Ἐκαστὸς οἰκτεῖται] Molo — fletu dicitur, quod per hunc Græcia eloquentiæ laude privaretur. — Aur. Victor.

P. 72. v. 17. εὐλαβοῦς δὴτα] Cicero anno ætatis trigesimo Romam rediit; anno proximo Quæstor renuntiatus est, unde Plutarchus falsi convincitur. Middleton in vitâ Vol. I. P. 57.

P. 72. v. 19. Γεγὼνός ἀκύν] Ita cum compellat Calenus apud Dionem Ed. Hannov. P. 303. ὃ Κικέρων, ἢ Κικεράκις, ἢ Κικίεργε, ἢ Γραίηουλε. Erat Græculi appellatio odiosa Romanis, hæc enim vitam inopem, ignavam aut assentatoriam notabant. Vide, quæ de Philodemo, Philosopho Epicureo, dicit Cicero in L. Pison. 28. Reprehendat eum, qui volet, ut Græculum, ut assentatorem, ut Poetam. — & Juv. Sat. 3.

Græculus esuriens, in cælum, jussis, ibit.

P. 74. v. 20. γαλοῖον π] Exstat Historiola in oratione pro Cn. Plancio, & quidem aliquanto, quam apud Plutarchum, jucundior. Existimabam nihil homines aliud Romæ, nisi de quæstura meâ loqui — At — cum decedens è Provinciâ Puteolos fortè venissem, cum plurimi & laudissimi solent esse in iis locis: concidi penè, cum ex me quidam quæsisset, quo die Româ exissem, & numquid in eâ esset novi. Cui cum respondiissem me ex provinciâ decedere: Etiam mehercules, inquit, ut opinor, ex Africâ. Huic ego jam stomachans, fastidiosè, Immo ex Siciliâ, inquam. Tum quidam, quasi qui omnia sciret, Quid? Tu nescis, inquit, hunc Syracusis quæstorem fuisse? — Pro Cn. Planc. 26. DACIER.

P. 76. v. 11. πολιτῶν] Ita in Codice MS. Vulgo πολιτικῶν, quod sententiam prorsus enecat.

P. 76. v. 12. μνημοσύνη] Vox à vulgatis abest. Reposui è duobus MSS. nam εἰδήσει αὐτὸν τὸ νόμισμα Græce dici vix arbitror.

P. 76. v. 19. μήτι μοδὺς] Hæc Tu planè ab iis postulato, ut quoniam, nulla impensa, per Te alii rem honestam, alii salutem & fortunas omnes obtinuerunt, nec aliud ullum tempus futurum sit, ubi tibi referre gratiam possint, hoc Te officio, remunerent. — Q. Cicero de Pet. Conf.

P. 76. v. 24. στρατηγῶν] Quos Plutarchus ait στρατηγὸς Verri gratificatos judicium distulisse, illi nondum magistratum inierant — Per στρατηγὸς Q. Hortensium & Q. Metellum Coss. & M. Metellum Prætorem voluisse complecti videtur, sed existimasse tunc illos in magistratu fuisse, qui tantum essent designati. Corrad. Quæst. P. 59. cui prorsus assentior, nam locus de M. Glabrigione cæterisque ejusdem anni Prætoribus intelligi nullo modo potest.

P. 76. v. 26. ὑπαίτη — ἡμέρας χρόνος] Quis non hinc colligeret, uno die, eoque anni ultimo, totum hoc de Verre negotium confectum fuisse? Quod longe secus est. Nam ineunte mense Augusto consilium contrahendi judicii cepit Cicero, veritus ne toti quinque menses usque ad Calend.

lend. Januarii negotio non sufficerent. Nona sunt hodie Sextiles: hora nona convenire capillis. Hunc Diem jam ne numerant quidem. Decem dies sunt ante ludos votivos, quos Cn. Pompeius facturus est. Hi Ludi dies 15 auferent: deinde continuo Romani consequentur. Ita, prope 40 diebus interpositis, tum denique se ad ea, quæ à nobis dicta erunt, responsuros esse arbitrantur: deinde se ducturos & dicendo & excusando facile ad ludos Victoriæ: cum his Plebeios esse conjunctos, secundum quos aut nulli, aut pauci dies ad agendum futuri sunt: ita defessa ac refrigerata accusatione rem integram ad M. Metellum Prætozem venturam. — In Verrem. Act. 1. 10. Multis autem diebus, ut Asconius inquit, prima actio celebrata est, dum testes Verris producuntur criminum diversorum, dum recitantur publicæ privæque literæ; quibus rebus adeo stupefactus Hortensius dicitur, ut rationem defensionis omitteret: adeo percussus Verres, ut abiret in exilium sua sponte. Ascon. in Verr. Act. 1. 18. Fortasse Plutarchus voce ἡμέρας pro quovis tempore usus est, qua ratione spatium temporis dies 110 complectens Dies perexigua dicitur. Act. 1. in Verr. 2. — Aut ἡμέρας 20000 esse potest tempus iudicii legitimum, quo sensu vox ἡμέρας occurrit apud 1 Epist. ad Corinth. c. 4. 3. ἡνὰ ὅφ' ὑμῶν ἀνακαταθή, ἢ ἡνὰ ἀνθρώπων ἡμέρας.

P. 78. v. 5. μὴ ἀπτεταιμῆδον] Mὴ abest ab impressis, sed in MS. legitur. Recte: ut notat Du Soul. Castrati enim (Varronis verba sunt) nomen mutant, & è verribus dicuntur maiales. Vide Ruald. Animadv. 29.

P. 78. v. 14. ἐλυσσενίλω Σφίγξα] Sphingem hanc æneam fuisse dicit Quintilianus Inst. Or. 1. 6. c. 3. Plinius ex ære Corinthio. N. H. 1. 34. c. 8.

P. 78. v. 17. ἰβδραμίων — ἀ[γέων] 75 myriades, drachmarum scilicet, aut denaricrum, conficiunt nostræ pecuniæ 24218 lb. At Cicero nunquam litem minoris quam H. S. quadringenties, quod est nostræ monetæ circiter 322916 lb. (vid. 1. Act. in Verrem. 18) unde conjicit Rualdus Animadv. 30 locum hunc Plutarchi esse corruptum. Sed neque ipsius Ciceronis æstimatio reprehensione caruit; cum enim in Q. Cæcilius diceret, H. S. millies (807291 lb.) repetebat. Divin. 5. deinde tantum quadringenties. Ciceronem ita liberat Asconius. Primum, cum non suo ore, sed Siculorum loquatur accusatoriè vociferantium; deinde, si maxime ad eum referenda sunt, quæ dicit, adhuc non sit instructus contra Verrem, nec ad plenum noverit causam. Tertiò cur aut calumniatoris, aut prævaricatoris personam subeat, cum aliud agatur? Non enim de condemnando Verre, sed de constituendo accusatore configitur. — Ascon. in Divinat. 5. Alterum accusationis caput memorat, sed non dissolvit, idem Asconius. — Quamvis sestertium octingenties dupli nomine exigi usus est, sestertium tamen quadringenties tantummodo repetitum est: ad gratiamne Hortensii, an etiam conviventia Ciceronis ipsius, parum comperimus. Ascon. in Verr. Act. 1. 18.

P. 78. v. 24. Ἀρπυίας] Ciceronis patria fuit Arpinum in Campania.

Arpi

Arpi autem est urbs Apuliæ, in diversa Italiæ parte, ut planè huc non quadret. XYL. In *Mario* P. 407. B. recte scribitur Ἀρπίνη.

P. 80. v. 8. οἰκίαν — Παλάτιον] Avita Ciceronum domus (quam noster vocat πνεύμα) à P. *Viſtore* ponitur in regione Urbis Quartâ, quæ Templum Pacis dicitur, proximè domum Pompeii; at Ciceronis domus in regione decimâ, quæ & Palatium dicitur, juxta domum Q. Catuli & Ædem Dijovis. Vid. *Hiſtor. Aug. Ed. H. Steph.* Vol. 2. P. 617. Catilina cum Inquilinum appellavit, quod in ædibus conductis habitaret. *Appian. Bell. Civ.* l. 2. Sed domum in Palatio de M. Crasso emerat post Consulatum suum. *Ep. Fam.* 5. 6.

P. 80. v. 19. Μάκρυ] Hunc Macrum, C. Licin. Calvi oratoris patrem, diligentem fuisse patronum memorat Cicero in *Bruto* 67. Scripsit etiam historiarum libros, ut constat è *Censorin. de die Nat.* c. 20. & *Mar. Viſtore* de Orig. Gent. Rom. Quæ sunt apud *Val. Max.* l. 9. c. 12. de hoc judicio, pugnant cum *Ep. ad Att.* 1. 4. ut notat Cl. Middleton. Vol. 1. P. 132.

P. 82. v. 1. Οὐκίτιος] Hujus hominis, cujus strumæ, cujus odium, cujus consulatus in Proverbium abierunt, mores optimè depinxit *Seneca* de Const. Sap. 17. *Vasinium*, hominem natum & ad risum & ad odium, scurram fuisse venustum & dicacem memoriæ proditum est. In pedes suos Ipse plurima dicebat, & in fauces concisas: sic inimicorum, quos plures habebat, quanto morbos, & in primis Ciceronis urbanitatem effugit. Hoc posuit divitiâ oris, qui assiduus conviviis depudere didicerat. Plura vide passim apud Ciceronem & *Ca. tullium*.

P. 82. v. 7. τηλικῶτι τοῦ ἀρχλο] Crassa cervix inverecundiæ argumentum. Sic apud *Senecam Rh. Excerpt.* Controv. l. 3. — Intueri quis essem, qui tam crassas cervices haberem. & *Plutarch.* in *Mario* P. 422. E. εὖ ἔτιω πλάτων ἔφη φορεῖν τὸν τρέχλον, ὡς ἀπαποφαινεῖται καὶ ἰσχυρὰς ἡς πᾶσι γὰρ τηλικῶτον.

P. 82. v. 17. ταῦτα.] Immò τ' αὐτὰ. DU SOUL.

P. 84. v. 16. καταγύσαντες ἀνθρωπον] Fudre eâ tempestate, qui dicerent Catilinam, oratione habitâ, cum ad iurjurandum populares sceleris sui adigeret, humani corporis sanguinem vino permixtum in pateris circumtulisse — Nobis eâ res pro magnitudine patrum comperta est. *Sallust. Bell. Cat.*

P. 86. v. 5. ἀποδύχῃ — ἰσχυρῶς] Vulgati habent ἀποδύχῃ ἰσχυρῶς, quæ quis ferat? Muto ergo à *Bryano* admonitus, & præeuntibus duobus MSS.

P. 86. v. 11. βυλόντῃ] Cicero solus candidatorum dignitatem senatoriam in familiam primus invexerat: cæteri, etiam qui non essent Patricii, patribus tamen Senatoribus nati erant. Hujus loci sensum optime declarant verba *Asconii.* Sex competitors in Consulatus petitione Cicero habuit; duos patricios, P. Sulp. Galbam. L. Serg. Catilinam: quatuor plebeios, ex quibus duo nobiles, C. Antonium, M. Antonii Oratoris filium, L. Cas-

suum Longinum: duos, qui tantum non primi ex familiis suis magistratum adepti erant, Q. Cornificium, & C. Licin. Sacerdotem. Solus Cicero equestris erat loco natus. — *Argum. in Tog. Cand.*

P. 86. v. 19. *αὐτὸν αὐτὸν ὑποτίθει*] Eandem in Rep. viam popularem secuti, aut eadem Syllanæ tyrannidis criminatione freti. Sic ipse Cicero 3. de Leg. Agr. 2. *Marianus Tribunus plebis, qui nos Syllanos in invdiam rapit.* ibid. 3. *Video vos commoveri orationis impudentiâ, — quæ ejusmodi causâ infirmare quinquam audeat, rationes Syllæ nimis vehementer defendere.*

P. 86. v. 23. *φυσάδας ἐκείθεν*] Siccine conficietur, quod volebant à Rep. per Syllanas leges remoti? quibus (v. 19) favere dixit hanc rogationem. Minimè gentium. Quis ergo Plutarcho tam iniquus est, ut hæc ab eo profecta esse censeat? Exules contra his Decemviris reducendi potestas, haud dubiè, hoc Plebiscito fiebat: legendumque, pro *ἐκείθεν, κατὰ*, quæ vox ei rei propria est. DU SOUL. Nolui invidere lectori Viri docti conjecturam, quanquam mihi vix satis firma videtur. Nullam enim video proscriptorum liberis fuisse cum Rullo conjunctionem, nullam necessitudinem; nihil denique commune, præter licentiam Democraticam & clamores de Syllæ crudelitate, quo sensu voces *αὐτὸν αὐτὸν ὑποτίθει* accipio. Deinde, si demus lege Agraria potestatem exules reducendi fuisse Decemviris permissam, ea tamen ad hos adolescentes nihil pertinet, qui non redditum in patriam sibi dari postulabant, sed jam tum Romæ agebant, aditum ad magistratus diu interclusum sibi aperiri flagitantes. Jam vero ut possent Decemviri *φυσάδας ἐκείθεν*, sequitur ex superioribus, *κρίνει ὁ δαίμων*, & tantum non apud ipsum Ciceronem legitur. *Orbis terrarum, gentiumque omnium datur cognitio sine consilio, POENA SINE PROVOCATIONE, animadversio sine auxilio.* 2. de L. Agr. 13. *Ut ipsum Cn. Pompeium — proscribere, atque horum conspectu privare posses.* ibid. 36.

P. 88. v. 26. *Μάρκος Ὀθων σπαραχῶς*] Immo L. Roscius Otho, Tribunus plebis, ut recte *Xylander*. Quæri potest, cur, Cicerone maxime Consule, tumultus oriretur de hac Othonis Lege, cum, quo tempore ferretur, (Pisone & Glabrione Coss. quadriennio ante Ciceronem) plebs eam non modo accepit, sed etiam efflagitavit; ut scribit Cicero, *Fragm. Pro Corn. 1.* Respondeo interfuisse Tribunorum & Catilinæ, ut ordinem equestrem, summum Ciceronis contra eos præsidium, plebi invisum redderet.

P. 90. v. 21. *Ἐδίκει δὲ — φάρμακον*] Vide 3. in Catil. 8. De Divin. I. 17. *Dion. I. 37. P. 45. & Julium Obsequentem* de Prodigiiis.

P. 92. v. 2. *ἀνίκητον*] Ita in Codice MS. Vulg. *ὑπόκλητον*. Alter MS. loco *μακρὸν* habet *μακρὸν*. Dictum Catilinæ exstat *pro Muræ. 25.*

P. 92. v. 22. *Κράσος μίαν ἀδίκωτον*] Sallustius, qui tamen Crassum purgare multis verbis conatur, indicium ab eo ad Ciceronem delati non meminit.

meminit. Sed Plutarchus in *Crasso* P. 551. A. Ciceronem ipsum testem advocat. Ἐν τῷ αὐτῷ ὑποτίτλει (Commentarium intelligit de Consulatu suo Græce scriptum. vid. 1. ad *Att.* 19. & 2. 1.) ὁ Κικέρων νύκτωρ φησὶ τὸν Κράσσον ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐπιστελλὴν κρημίζοντα αὐτῷ τὸ Κατλίνα. Ubi *Corradus* legisse videtur πρὸς τὸ Κατ. interpretatur certe, à *Catilinâ missam*, & falso colligit Plutarchum à se ipsum dissentire, quum in Cicerone vocet ἀδελφόν. *Corrad.* *Quæst.* P. 146.

P. 94. v. 10. Τὸτο δ' ἔπαλει] *Cæsar de Bell. Civ.* 1. 5. vocat, *Illud extremum atque ultimum Senatûs consilium*, quo, nisi pene in ipso urbis incendio, atque desperatione omnium salvis, latorum audaciâ nunquam ante discessum est; *Dem operam Coss.* &c.

P. 94. v. 17. Μάρκιον καὶ Κέθηγον] Errat Plutarchus in nominibus. Ut *Cethegum* nominaret, fefellit eum, credo, Prænomen, C. Cornelius, quod habuit cum *Cethego* commune is, qui Ciceronem sibi interficiendum poposcerat. Sed hic noster C. Cornelius, *Cethego* jam mortuo, superstes erat. vid. *pro P. Syllâ* 18. Alterius nomen tacet *Cicero*; equitem fuisse dicit, *Sallustius* L. *Vargunteium* Senatorem. Q. *Marcus* Rex *Fæstus* missus est Senati decreto, ut præsidio esset *Reipublicæ*; tantum abest, ut inter conjuratos fuerit.

P. 96. v. 1. αὐτοῖσι] Satis perfunctoriè dictum. *Cicero* *Catilinam* consulari edicto ab urbe remove re noluit, regiæ potestatis invidiam timens. Hoc ergo in ejus consilio maxime mirabile est, quod *Catilinam* ejecerit, non imperio aut auctoritate Consulari; sed totius conjurationis seriem in senatu aperiendo & criminatione acerbissima insectando ita terruerit *Catilinam*, ut sua sponte urbem relinqueret.

P. 96. v. 2. δὲν γὰρ] Hæc ad verbum non occurrunt apud *Ciceronem*. Proxime accedunt ista. *Magno me metu liberabis, dummodo inter me atque te murus interfit.* — 1. in *Catil.* 5.

P. 96. v. 14. κρατησὼν τὸ δόρυ] Hinc illa in *Crisp. Sallustium*, qui à censoribus Senatu motus fuit, & quæsturam iterum gerebat, acerbissimè dicta. *Verùm, ut opinor, honores tui te faciunt insolentem. Tu, Crispe Sallusti, tamidem putas esse bis senatorem, & bis quæstorem fieri, quam bis consularem, (f. consulem) & bis triumphalem* — *Declam. in Sall.*

P. 96. v. 21. παρὶθεν τὴν κήλην] *Suram* pila feriendam præbere, ut explicat *Turnebus Adv. L. 7. c. 4.* Huc fortasse *Perfius* alludit, *Sat. 5.*

Cedimus, inque vicem præbemus crura sagittis.

Porro vanum est hoc Plutarchi commentum de *Suræ* cognomine, ut recte notat *Pighius* ad A. U. C. 333; siquidem antiquum valde cognomen illud esse constat, & inter *Lentulos* familiare è *Livii* libro 22. qui P. *Suram* appellat legatum M. *Æmilii* Prætoris in *Sicilia* A. U. C. 536.

P. 98. v. 16. ἀνδρας ἡγουμένους καὶ μέρη ποσώντων] *Sallustius* paulo aliter, & quidem aliquanto verisimilius. *Statilius & Gabinius vii cum magna manu duodecim simul opportuna loca urbis incenderent.* — *Bell. Catil. c. 44.*

P. 98. v. 22. ἔστις — βαρυνόμεν τὴν ἡγεμονίαν] *Horat. Epod. 16.*

Novisque rebus infidelis Allobrox.

P. 100. v. 9. ἀλλήλῃς] *Prorsus assentior Bryano dicenti; Videtur hæc vox in textum irrepsisse ex quibusdam Codd. in quibus prave pro ἀλλήλῃς, quod sequitur, scripta fuerit.*

P. 100. v. 27. Ἀγαθὴν — Γυναικίαν] *De Bona Dea plenius Plutarchus in Cæsare. P. 711. E. Φρύγες μὲ οἰκεῖσθαι, Μίδα μητέρα δὲ βασιλῆως ἡλιάδης φασί, Ῥωμαῖοι δὲ νύμφην Δρυάδα, Φαόνῃ συνοικησάντων, Ἕλληνας δὲ τὴν Διονύσου μητέρα τὴν ἄρρητον. ὅθεν ἀμπελίνους τε τὰς σκηνὰς κλέμασιν ἰορταζέσθαι κατὰ φύσιν, καὶ δράκοντες παροικηδόνεσσι τῇ θύῃ, κατὰ τὸ μῦθον. ἄνδρα δὲ παρσιλίδην ὃς ἦν ἡμῖς, οὐδὲ ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ ἡλιάδης, τῶν ἱερῶν ἐργαζομένων. αὐτῇ δὲ καὶ ἱαντίῃς αἱ γυναῖκες πολλὰ τὰς Ὀρφικῆς ἰορταζέσθαι ὅρῳ λέγονται ὡς τὴν ἱερῆαν. Vide Juvenal. Sat. 6. v. 315.*

P. 102. v. 1. τῇ ὑπᾶτος] *Aut etiam Prætoris, ut apud Plutarch. in Cæsare P. 711. F. & Dion. l. 37. P. 50.*

P. 102. v. 15. ἐὰν τίφρας — φλόγα — ἀῖψα] *Latum omen. Vide Sueton. in Tib. 14. & Virg. Ecl. 8. 105.*

Aspice, corripuis tremulis altaria flammis

Sponte sua, dum ferre moror, cinis ipse. Bonum sis!

Servius in locum meminit hujus Terentiz sacrificii, & Ciceronem prodigii testem citat, in carmine de suo Consulatu; quod ideo memoravi, quoniam inter Opera Ciceronis, quæ exstant, nullum hujus rei vestigium est, ne quidem in primo de Divinat. 17. ubi consulatus sui portenta numerantur.

P. 102. v. 26. Νιγιδῶ, ὃ τὴν πλεῖστον] *P. Nigidius Figulus, juxta M. Varronem Romanorum doctissimus, Rempublicam quoque attigit, & hoc ipso anno Senator erat. Vide Dion. Hist. l. 45. P. 470. Eum Cicero, ut ait Gellius, ingenii doctrinarumque nomine summè reveritus est, quod ipse fatetur in Timæo. Sed revera partium in Republica societas & voluntatum consensio eum maxime Ciceroni devinxit, quod Plutarchus & hic testatur, & iterum in πολιτ. παροργίᾳ. P. 797. D. Κινέραν δὲ αὐτὸς ἀμελὲς τὴν κράτιστον καὶ μέγιστον τὴν ἀντιπολιτευμένην, οἷς ὅπως ἐνυπατάσθαι τὴν πατριδα δίδουσι, μετὰ Ποπλίᾳ Νιγιδίῳ τῷ φιλοσόφῳ συνθεῖναι. Et Cicero ad eum scribens, duo tempora nominat, quibus usus fuisset Nigidii operâ & auxilio, consulatum nempe suum, & exilium: — Quorum benevolentiam nobis conciliâras per Me quondam, TE SOCIO, defensa Resp. — Tuorum tristissimo meo tempore meritorum erga me memoriam conservabo. Ep. Fam. 4. 13. Bello civili Pompeii partes secutus obiit in exilio A. U. C. 709. Euseb. Chron.*

P. 104. v. 4. πάντες — μίχρη — Καίσαρ] *Sed, ante Cæsarem, leniorem sententiam dixit Tiberius Nero, si Sallustio Bell. Cat. 49. & Appiano de Bell. Civ. l. 2 credendum. Ut Plutarcho assentiar, facit, non tam consentiens Tranquilli, & Dionis auctoritas, quam, quæ multo major*

jor est, Ciceronis ipsius, qui hanc sententiam Cæsari uni tribuit. *Vi-*
deo duas adhuc esse sententias: unam D. Silani, — alteram, C. Cæsaris — 4. in
Catil. 4. Idem postea luculentius, ad Att. 12. 21. affirmat à Silano us-
que ad Catonem omnes, uno Cæsare excepto, capitalem sententiam
dixisse. — *Catonem primum sententiam putat* (Brutus) *de animadversione*
dixisse; quam omnes antè dixerant (qui sc. è superiore loco dicebant) *præ-*
ter Cæsarem.

P. 104. v. 6. ἡδὲ — τῶ Κικέρωνι — ὑποψίας] Sic Plutarchus in Cæsare.
P. 709. B. Ὅ γ' ἐν πρῶτῳ ὑποδιδάσκει δόκων αὐτῷ, καὶ φοβηθῆναι τὴν πολιτείαν,
ὡς περὶ μαλακίας, καὶ ἀγλαῶντα, καὶ τὴν ἐν τῷ φιλαυθάτῳ καὶ ἰλαρῷ κεκρυμμένην
δεινότητα τῷ ἡδὲς κωμικῶν ὁ Κικέρων &c. & Suetonius in Julio c. 9. — Ci-
cero, in quādam ad Axiū Epistolā, referens, Cæsarem in Consulatu confirmasse
regnum, de quo Aedilis cogitabat.

P. 104. v. 14. ἐμῆνοι] Cæsaris scilicet amici. Xylander de conjuratis
accipit, & locum, si minus secundum Plutarchi mentem, sensu tamen
optimo, interpretatur. — *potius fore, ut conjurati propter Cæsarem salute do-*
narentur, quam is propter eos supplicio afficeretur. Et quid si legendum sit?
ἐμῆνοις γίνοντο πρῶτον καὶ σωτηρίας, ἢ καὶ σωτῆρα ἐμῆνοις κολάσις. Ut
nunc se habent verba, latius verti possunt — *potius fore, ut amici Cæsaris*
ei salutem præstarent, quam Cæsar amicos supplicio suo implicaret.

P. 104. v. 19. ἄρτις ἂν εἴ] Immo in perpetuum, ut è Sallustio notavit
Rualdus. Addo Ciceronem. 4. in Catil. 5. Homo mitissimus — non dubitat P.
Lentulum ÆTERNIS tenebris vinculisque mandare, & sancit in posterum nequis
hujus supplicio levando se jactare, & in pernicie populi Romani posthac popularis
esse possit.

P. 104. v. 22. ἐνχειρήσιν ἐς ἐκείτηρον] Exstat Oratio, de quā Plutar-
chus, in Catilinam quarta. Ejus artificium mirabile noster non satis
perspexit, quippe in ea Cicero ita disputat in utramque partem, ut in
Silani sententiam non obscure propendeat.

P. 104. v. 23. Οἱ πε φίλοι — γνῶμι] Suetonius narrat etiam Q. Cice-
ronem in Cæsaris sententiam ivisse; amici certè Ciceronis ita metue-
bant invidiam, quam Ciceroni è morte conjuratorum orituram vide-
bant, ut id maxime in oratione sua Cicero contenderet, ut inanem
istum esse metum demonstraret, aut, si subesset aliquod sibi periculum,
patriæ tamen salutem suæ anteferendam esse. *Consulite vobis, — mihi*
parcere & de me cogitare desinite — Nec tamen ego sum Ille ferreus, qui fratris
carissimi atque amantissimi præsentis marore non movear — Moveor his rebus
omnibus, sed in eam partem, ut salvi sint vobiscum omnes, etiam si vis aliqua
me oppresserit. — 4. in Catil. 2.

P. 106. v. 18. πλεῖσθ μὲν φόβου καὶ γάμους] Translatio sumpta ab Eleu-
finiis mysteriis, in quibus οἱ μυῦστροι dira quædam spectacula videbant,
lucis & tenebrarum vices, templi tremores, spectra & Phasinata hor-
renda, quibus interesse vocabatur αὐτοψία. Hæc ita describit Claudi-
anus de rap. Prof. 1.

*Jam mihi cernuntur trepidis delubra moveri
Sedibus, —*

— jam magnus ab imis

Auditur fremitus terris, templumque remugit

Cecropidum, sanctasque faces attollit Eleusis. —

Ecce procul ternis Hecate variata figuris

Exoritur, lenisque simul procedit Iacchus &c.

Dum hæc aguntur, initiatos horror occupat, rerum insolentia consternatos, ut testatur *Themistius* apud *Stobæum*, *Serm.* 119. — *ὅς τ' ἴλας πὺ δὲ πᾶντα, φρίκη, καὶ τρόμος, καὶ ἰδρῶς, καὶ θυμῶς.* Vide *Meursii Eleusinia* Cap. 11.

P. 106. v. 26. *Ἐξήσται — σημαίνουσιν*] Sæpe occurrit apud *Plantum*.

VIXISSE nimid satius est, jam quam vivere. —

Bacch. 1. 2.

Nunc illud est, cum me FUISSE, quam esse, nimio mavelim. —

Capit. 3. 3.

Ita pene Tibi FUIT, Phronesium. —

Trucul. 1. 2.

Sen erimus, sen nos fata FUISSE velint —

Tibull. Eleg. 3. 5.

— FUIMUS Troes, FUIT Ilium —

Virg. Æneid. 2.

ὅς ἐν τῷ θῶς λέγει, ὅτι ἀπὸ τῆς Κῦρης τῷτο γὰρ ἡ λεγόμενη δὲ Σκυθῶν ῥῆσις ἐστίν. *Ctesias* apud *Demetr.* *ὁ δὲ ἔρμ.* 223.

P. 108. v. 16. *μείζων τῶν*] Vulgati habent *μείζους ἢ τῶν*, duo Codd. MSS. *μείζων τῶν*. Scripsit fortasse *Plutarchus*; *ὅς μείζους ἢ.*

P. 108. v. 24. *Καίσαρ — Μέττιος — Βητίας*] Solus *Metellus* nominari debuit, ut recte notat *Corradus Quest.* P. 157. *Cæsar* enim, Prætor designatus, nondum, ante Calend. Jan. magistratum inierat; *Bestia* vero *Cicerone* Consule *Tribunus* (vid. *Sallust. Bell. Cat.* c. 44.) Nonis Decembribus magistratu decesserat, in cujus locum *Metellus* successerat, adeoque in eum unice hujus contumeliæ culpam confert *Cicero*. *Ep. Fam.* 5. 2. & *In Pison.* 3.

P. 110. v. 2. Ita fortasse legendum. *εἰ βέλοιτο, μόνον — καὶ καθ' αἰῶνα.*

P. 110. v. 7. *Δημαρχοί*] Ita in duobus MSS. Vulg. *χολιάρχοι.*

P. 110. v. 9. *καλῶ — διαπραΐαν*] De rogatione hujus plebisciti plenius *Plutarchus* in *Catone*. P. 771. E. ubi tamen pro *ὑπὸ Καπλίνου κινδυνεύοντος*, legendum *ὑπὸ Κικέρωνος*.

P. 110. v. 12. *ἐκείναις — ἀπ' ἰσῆς μὲν ἐξουσίας*] Stante hac scriptura *Cæsarem* intelligi necesse est: de quo tamen dici non potest *ἀπ' ἰσῆς ἐξουσίας*. Unde patet, legendum esse *ἐκείνων* ut ad *Tribunos* referatur. *DU SOUL*. At de *Cæsare* loquitur *Plutarchus*, tanquam capite & firmamento totius causæ, quam *tribunis administris* propugnabat. Adeoque *Potestas* ad *Cæsaris* consilium accommodata jure dicitur *Cæsaris* potestas. Aut si maxime de *Prætoris* potestate accipiendum sit, quam in sua persona gerebat, erat quidem *Tribunorum* ordo dignitasque inferior, sed in rebus gerendis pondus & momentum longe graviora.

P. 110. v. 16. *Πρώτῳ — πρῶτον προδίδωται*] Intellige tum primum hunc honorem populi consensu *Ciceroni* fuisse delatum. Nam prius

Q Ca-

Q. Catulus eum frequentissimo Senatu Patrem patriæ nominavit. In Pison. 3. RUALD.

P. 112. v. 10. μέγιστον] Mallem μέγιστον, inquit *Bryannus*. Sed ΜΕΓΑ βέλτιον vulgo dicitur, quomodo etiam Latine locuti sunt — *M. Tullium*, cujus oratio optima esse fertur, quæ MAXIMA. — *Plin. Epist. 1. 20.*

P. 112. v. 12. ἐναρχῆ — Δημωδοσίω] Dictum in Epistolis Ciceronis, quæ quidem ad nos pervenerunt, non exstat. Olim exstitisse testatur etiam *Quintilianus. Inst. Or. 1. 10. c. 1. & 1. 12. c. 1.*

P. 112. v. 23. Ἡρώδης] Suspectum mihi hoc nomen, quod adolescentis potius alicujus Romani esse debuit, cui, uti & filio, auctor esset &c. DU SOUL. — Sed non sollicitanda est Lectio vulgata. Ciceronis filii, jam tum Athenis agentis, tutela Herodi commissæ erat; eatenus saltem, ut de pueri profectu in literis patrem certiore faceret. Vide *Epist. ad Att. 14. 16. & 15. 16.*

P. 112. v. 24. Γοργίας — αὐτῷ] Exstat de hac re Ciceronis pueri ad Tironem Epistola. — De Gorgia autem, quod mihi scribis, erat quidem ille in quotidianâ declamatione utilis; sed omnia postposui, dummodo præceptis patris parerem: Ἀγrippίδης enim mihi scripserat, ut eum dimitterem statim. Tergiversari nolui, ne mea nimia ἀρεδὴ suspicionem ei aliquam importaret. Deinde illud etiam mihi succurrebat, grave esse, Me de judicio patris judicare. — *Ep. Fam. 16. 21.*

P. 114. v. 4. αὐτῷ] Ita optimè legit Editio Junæ Florentina A. D. 1517. Recentiores habent αὐτῷ.

P. 114. v. 6. ἐπαυρομένη] Vulgo ἐπαυρομένη, quod quidem ferri potest. Sed hoc è Cod. MS. & Ed. Florent. probat *Du Soul*; & est sane aliquanto concinnius.

P. 114. v. 7. Μυνάτιον] Impressi exhibent Νεμυτίον tam hoc in loco, quam infra, v. 11. sed utrobique contra Codicum Manu scriptorum fidem. Puto intelligi T. Munatium Plancum Bursam, illum Milonis & Ciceronis inimicum, Tribunum Plebis A. U. C. 701. quem constat à Cicerone olim defensum, eodem accusante de vi damnatum esse. Vide *Ep. Fam. 7. 2. Philip. 6. 4.*

P. 114. v. 12. πολλὰ σκῆτο] Cicero se tenebras offudisse judicibus in causâ Cluentii gloriatus est — *Quint. Inst. Or. 1. 2. c. 17.*

P. 116. v. 3. Μίλλων — ὠθύμας] Crassus, ut quasi testata populo Romano esset nostra gratia, pæne à meis laribus in provinciam est profectus. Nam, cum mihi condixisset, canavit apud me in mei generi Crassipedis hortis — *Ep. Fam. 1. 9.* ubi etiam de reconciliatione cum Vatinius agitur.

P. 116. v. 12. Ἄνετος &c.] Aliquanto facetiora sunt, quæ refert *Quintilianus*, de eadem re Ciceronis dicta. — Cicero, Vatinii morte nuntiata, cujus parum certus dicebatur auctor, "Interim," inquit, "usura fruor." — Cicero, audita falsa Vatinii morte, cum Ovinium libertum ejus interrogasset, "Rectene omnia?" dicenti, "Recte;" Mortuus est, inquit. — *Quint. Inst. Or. 1. 6. c. 3.*

P. 116. v. 13. Κακός] *Du Soul* scribere jubet κακός, prout in MS. reperitur: ut sensus sit, *Malè pereas, qui malè mentitus est*. Sed hoc frigidius est, quam ut à Plutarcho profectum credam, & illa altera locutio κακός ἀπίστω κακός Atticis scriptoribus usitatissima est. Sic *Demosih. κατὰ Μεσολ.* P. 635. D. κακός κακός ἀπίστω, & *Sophocles in Philoctete*.

Ἐκ κακός αὐτὸς ἀπίστω κακός.

Idem in Ajace,

Κακός κακός ἄπιστος ὀπίσσω χθονός.

Usurpat ipse *Plutarchus* in *Bruto*. P. 999. D. ἀπίστω κακὸς κακός. Nihil ergo mutandum in textu, sed hinc corrigendus est locus in *Plutarchi ἀποφθίγμ.* P. 205. A.

P. 116. v. 17.] L. Gellius Publicola Consul erat cum Cn. Corn. Lentulo A. U. C. 682. & paulo post cum eodem Censor. Vide *pro Cluent.* 42. Vir optimarum in Rep. partium, qui multa de Cicerone & Catone honorificè dixit. In *L. Pison.* 3. *Plus. in Catone* 763. Obiit admodum senex, siquidem *Cicero in Bruto.* 47. eum Crassi & Antonii Oratorum ætati conjunctum fuisse dicit, qui jam A. U. C. 666. mortui erant, Gellium autem A. U. C. 698. adhuc in vivis fuisse constat ex oratione in *L. Pison.* 8. De eo lepidissimam historiunculam narrat Atticus, *De Leg.* 1. 20.

P. 116. v. 20. Ὀκταύριος] Est subinde in epistolis Ciceronis Cn. Octavii mentio, hominis, ut videtur, familia obscura. Sic *Ep. Fam.* 7. 9. Cn. Octavius, an Cn. Cornelius quidem? (vel nomen ejus se nescire fingit) *summo genere natus, terræ filius*. Iterumque *Ep. Fam.* 7. 16. Cn. Octavio — dixi, cum me aliquoties invitaret? Oro te, quis tu es?

Ibid. ἐκ Λιούης — ὅς ἀνέστην] Notat *Dacierius*, Ciceronem his verbis innuere voluisse, servum fuisse Octavium; adjicitque, hunc morem aures perforandi ad indicium servitutis à Judæis ad Ethnicos manasse, quod è sacro Codice probat: *Deuter. C.* 15. v. 17. *Exod. C.* 21. v. 6. Hæc quidem ingeniose Vir doctus, sed nescio annon præter mentem Plutarchi, qui cum ter hunc Ciceronis jocum in operibus suis posuerit (vid. *ἀποφθίγμ.* P. 205. A. & *συμποσιακ.* 1. 2. P. 631. D.) ne verbum de servili hominis conditione fecerit. Sed neque *Macrobius*, qui vim dicti ita explanat. *Hoc è dictum est, quia Octavius Libys oriundus dicebatur, quibus mos est aurem forare.* — *Saturn. L.* 7. c. 3. Sic etiam *Petronius*; *Pertunde aures, ut imitemur Arabes.* — *Satyr. P.* 364. Ed. Varior. Et *Dio l.* 78. P. 884. Μαχέμεν, τὸ μὲν γένος ΜΑΥΡΟΣ — γένει ἀλλοτρίων ἢ (ταῖς γὰρ ἄλλα, καὶ τὸ ὅς τὸ ἑτερον, κατὰ τὸ ἦ Μαύροι ἐπὶ γένειον, διενέτην.) Ut quod res est, loquar; gentibus exteris quamplurimis usitatum erat aures, alteram duasve, pertundere, Græcis Romanisque non item. Unde, *aures habes perforatas*, idem in utraque lingua sonat, ac si dicas, *Peregrinus est, vel barbarus*. Hinc illa *Agasix* apud *Xenoph.* *Ἀγασ.* L. 3. Ἀλλὰ τίτῃ γὰρ οὕτῃ τῆς Βοιωτίας ἀποσείκει ἑδν, ἔτι τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν ἐπεὶ

ἰσὶ αὐτὸν εἶδεν, ὡς αὖτ' Ἀνδρὶν, ἀμφοτέρω τὴν ὄψιν περὶ σπηλαίων. Et Juvenal. Sat. 1. v. 105.

*Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestras
Arguerent, licet ipse negem.*

P. 118. v. 1. Ποπλίς — Σητίς] Intellige P. Sextium, qui & sæpe Sestius scribitur (vid. Ep. ad Q. Fratr. 2. 3, 4.) acerrimum in tribunatu Ciceronis revocandi auctorem, & postea ab eodem defensum. Erat, ut videtur, homo cum indole morosâ, tum ingenio satis infulso. Constat primum ex loco citato, posterius colligi potest ex Ep. ad Att. 7. 17. *Accusavi mecum ipse Pompeium, qui — tantas res — Sestio nostro scribendas dederit. Itaque nihil unquam legi scriptum σηςωδῆσθαι.* Et Catullo ad fundum suum. 45.

*Nam Sextianus dum volo esse conviva,
Orationem in Accium petiorem
Plenam veneni & pestilentiae legi. —
Qui tunc vocat me, cum malum legis librum.*

P. 118. v. 3. παρῶν] Ita Codex MS. Vulg. παρῶν. Præve, ut notat Du Soul.

P. 118. v. 6. Πόπλιον — Κώσταν] Varie scribitur hujus nomen. Codex MS. habet Κόττω; Plutarchi δ' ἀποφθγγμ. P. 205. Ποπίλλιον Κάστον, ubi tamen nonnulli legunt Κάστον.

P. 118. v. 11. ὁ Κικίρων] Scribendum est, ὁ Κικέρων. BRYAN.

P. 118. v. 14. πππ — Συρίαν] A. U. C. 691. Silano & Murænâ Coss. Q. Metellus Nepos Tr. Pleb. legem rogavit, ut acciretur ad urbem cum exercitu Pompeius; cui cum M. Cato intercessisset, adjutus tamen à Cæsare legem, invitis collegis & repugnante senatu, ferre paravit. Sed cum patrum decreto (ut est apud Sueton. in Jul.) administratione Reip. summovertetur, habitâ in Catonem concione invidiosissimâ, ad Pompeium se consulit. Vide Plutarch. in Catone P. 772.

P. 118. v. 16. Φίλαρχον] Hunc Plutarchus in ἀποφθγγμ. P. 205. Διόδοτον vocat. Du Soul.

P. 120. v. 1. Ἀδρασαν] Notum est hunc duobus exulibus, Tydeo & Polynici, duas filias nuptum dedisse. XYLAND.

P. 120. v. 7. Φοῖβος &c.] Sophoclis versus de Laio. DACIER.

P. 120. v. 11. αὐτὸς εἰς ἐστὶ] Erat Præconum quæstus minime liberalis. Notum est istud Martialis.

*Si duri puer ingeni videtur,
Præconem facio.*

Ibid. Φαῦστε] Sylla Dictator non modo se felicem appellari voluit, sed cum uxor ejus Metella gemellos peperisset, marem Faustum, foeminam Faustam vocavit. Huic L. Corn. Fausto Pompeius filiam suam despondit. In bello civili Pompeii partes secutus Cn. Dom. Calvinum Cæsaris studiosum Macedonia expulit. Victis bello Africano Juba &

Scipione, Faustus in Mauritania captus est & Cæsaris jussu interfectus. *Plutarch. in Sylla* P. 473. *Dio.* l. 41. *Hirtius* de Bell. Afr. 95. De Fausti ære alieno mentio est in *Ep. ad Att.* 9. 11.

P. 120. v. 14. ἀπαρπον] Vulgati habent ἀμαρτίαν. Sed ἀπαρπον est in duobus MSS. item in *Plutarchi Apophthegm.* P. 205. ut notat *Cyriacus*.

P. 120. v. 27. Αὐρηλίας] Vulgò Αὐρήλια. Malè. Est apud nostrum in *Cæsare* P. 712. τῆς Αὐρηλίας ἀνέλεως. Et sic MS. Bodl. & Edit. Florent.

P. 122. v. 5 σιωῇλθ] Rectius in *Cæsare* σιωεσιῇλθ, ut notat *Corradus*.

P. 122. v. 7. Καῖσαρ — δίκη — ἀπεργάψατο] Locum corruptum esse nullus dubito. Non enim Cæsar accusavit Clodium; Sed Senatus re audita ad Pontifices retulit, idque ab iis nefas esse decretum: deinde ex senatus consulto Consules rogationem promulgabant. Sed cum periculum esset, ne discordiæ in urbe existerent, Hortensii consilio assensum est, qui excogitavit ut legem de religione *Q. Fufius Calenus* Tr. Pleb. ferret. Hunc intelligit *Plutarchus* in *Cæsare*, cum dicit, ἐξέψατο μὲν ἔν τῃ Κλώδιον εἰς τὴν δημοκρατίαν ἀποθείας P. 712. Eadem ergo verba hic quoque deesse arbitror: ad Cæsarem referri nullo modo possunt, qui ne testimonium quidem dicere voluit (vide P. 124. 18.) & etiam si suas injurias persequi voluisset, non certe ἀποθείας, sed adulterii crimen intendisset.

P. 122. v. 8. Κικέρων — φίλος] Hoc innuere videntur Ciceronis verba *Prov. Conf.* 9. Cur eadem Resp. quæ me in amicos inflammare potuit, inimicis placare non possit? Quod mihi odium cum P. Clodio fuit, nisi quod perniciosum patriæ civem fore putabam, qui turpissimâ libidine incensus duas res sanctissimas, religionem & pudicitiam, uno scelere violavit.

Ibid. καὶ τῶν — σώματος] Hoc an verum sit merito dubitat *Corradus*, *Quæst.* P. 162. Cicero enim sæpe objicit Clodio Catilinæ familiaritatem. Ejus familiaris Catilina — *De Har. Resp.* 3. Quando illius sica illa, quam à Catilinâ acceperat, conquievis? — *Pro Milon.* 14. Cum in castra Etrusca (Manlii sc.) properabat. — Ibid. 21. quem in locum vide *Asconium*.

P. 122. v. 19. αἰεὶ δὲ] Hæc Editio Florentina, nescio annon rectius, ita distinguit, ut non de Tullo, sed ipso Cicerone intelligantur.

P. 124. v. 1. Τερνίκιον — Μάρκιον Πύξ] Duo Codd. MSS. habent Τερνίκιον. Hinc commodum sensum habent, ut notat *Corradus*, Ciceronis verba ad *Att.* 1. 16. — regem appellas, inquam, cum Rex tui mentionem nullam fecerit? Ille autem Regis hereditatem spe devorarat.

P. 124. v. 2. Κσαδραντίαν] Aliam hujus nominis rationem commenti sunt nonnulli è loco Ciceronis *pro M. Cæl.* 26. — nisi forte mulier potens quadramariâ illâ permutatione familiaris facta erat balneatori: quem ita interpretor; — nisi balneator, utpote homo quadranibus abundans, is esset, qui quadranes Clodiæ pro argento dedit. Notum est pretium lavandi fuisse quadrantem. Ipse quoque Cælius, cum se de vi accusatum contra Clodiæ opes defenderet, appellavit eam *Quadramariam Clytemnestram* (credébatur

batur enim maritum suum Q. Metellum Celereim veneno sustulisse) in triclinio Coam, in cubiculo Nolam. — *Quintil. Inst. Or.* 8. 6. Clodiam Catullus ficto nomine Lesbiam appellat, teste *Apuleio* in *Apologia*.

P. 124. v. 8. διλατὺς συγκεχυρῆσαι τοῖς πρῶτοις] Hæc aliter refert Plutarchus in *Cæsare*, P. 712. ἀποφύγη δ' ἐν τῷ ἔγκλημτι, ὅτι πλείων δικαστῶν συγκεχυρῆσαι τοῖς πρῶτοις τὰς γνώμας ἀποδίδονται, ὅπως μήτε παρακινδυνώσωσι ἐν τοῖς πολλοῖς κωταψιφιστέμενοι, μήτε ἀπλῶς αὐτοῖς ἀδοξήσωσι παρὰ τοῖς ἀρίστοις. Et valde pugnat *Dacierius*, ut hoc quoque loco scribatur γνώμας — συγκεχυρῆσαι τοῖς πρῶτοις. Voluit, inquit, Plutarchus Græcè exprimere id, quod Romani vocabant *ferre sententiam per saturam*, id est, cum de multis simul rebus sententiam ferrent. Hunc judicandi morem lege *Cæcilia* & *Didia* sublatum fuisse notat, & coactos judices ut sententiam dividerent. — Sed non video legem *Cæciliam* & *Didiam* ullum in judiciis locum aut vim habuisse, sed in rogationibus tantum coram populo, aut sententiis in Senatu dicendis valuisse. — *Quæ est alia vis, quæ sententia Cæciliæ legis & Didie, nisi hæc, ne populo necesse sit in conjunctis rebus compluribus, aut id, quod nolit, accipere; aut id, quod velit, repudiare?* — *Pro Dom.* 20. Vide etiam *Pro Milon.* 6. & *Ascon.* ibid. — Deinde, quæcunque legis vis esset, annos certe quadraginta ante Clodii judicium lata erat. — Neque video, quomodo judices Clodiani potuerint de rebus pluribus sententiam ferre, cum quæstio prorsus simplex esset, & non juris, sed facti. Locum ergo Plutarchi alterum potius ex hoc, quam hunc ex altero emendaverim.

P. 124. v. 10. καὶ πᾶσι — δικαστέας] Vid. *Ad Att.* I. 16.

P. 124. v. 15. Ἀλλ' ἐμοὶ &c.] Exstat, ut & superius Catuli dictum, *Ad Att.* I. 16.

P. 124. v. 21. ὁ πρῶτος — εἶναι] Hinc illa *Horatii* Sat. 6. L. I.

— pudicum,

Qui primus virtutis honos, servavit ab omni

Non solum factis, verum opprobrio quoque, turpi.

P. 124. v. 25. νόμοις φιλανθρώποις] Dicit *Asconius* L. *Pisone* & A. *Gabinio* Coss. P. *Clodium* Trib. Pleb. quatuor leges perniciosas tulisse: *Annonariam*, quæ fuit summè popularis, ut frumentum populo, quod antea semis æris ac trientibus in singulos modios dabatur, gratis daretur. Alteram, nequis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cælo fervaret. Tertiam de collegiis restituendis, novisque instituendis. Quartam, ne quem censores in senatu legendo præterirent, neve qua ignominia afficerent, nisi qui apud eos accusatus, & utriusque censoris sententia damnatus esset. — *In L. Pison.* 6.

P. 126. v. 6. ἡξίωσι πρὸς τὴν συγκατάθεσιν.] At *Cicero* oblatam à *Cæsare* legationem, non à se rogatam, tum secreto ad *Atticum*, tum pro concione ad senatum proficitur. — *Mihi legationem, quam vellem, quanto cum honore vellem, dixit.* — *Postea me, ut sibi essem legatus, non solum suasis,*

E c 2

sed

sed etiam rogavit. — De Prov. Conf. 17. Vide etiam ad Att. 2. 18, 19. Cæterum in ista amicitia simulatione, quæ revera Cæsaris & Pompeii mens esset in Ciceronem, vide apud Dion. l. 38. P. 68.

P. 126. v. 16. Αὐτός τε — Κίχων] Clodius nimirum extra mænia concionem coegit, ut Cæsar, qui jam cum imperio proconsulari urbe excesserat, ei posset interesse. Ibi prius interrogatis Pisone & Gabinio Coss. quid de lege Clodii sentirent, (*Qui civem Romanum indemnatum peremisset, ei ut aqua & igni inierdiceretur* — Paterc. L. 2.) Cæsar quoque sententiam rogatus dixit; sibi quidem, quod contra leges in Lentulum &c. animadversum esset, valde displicere: sed neque æquum videri, de rebus tamdiu præteritis nunc demum legem proferre. Dio. l. 38. P. 69. Middleton in vita Vol. 1. P. 345.

P. 126. v. 18. ἐν τῇ] Codex MS. habet ἐν τῇ; item ἐγκλείτο, quod in textum recepi. Vulgo ἐμάλειτο.

P. 126. v. 19. διαιρηθῆ] Vox juridicialis, reum denotans. Unde putant nonnulli diem fuisse dictum Ciceroni, tamen si ad accusationem & iudicium res non pervenerit; eumque in iudicio non constituisse. Vide doctiss. Tunstall. Ep. ad C. Middleton P. 72. Sed de verbis non multum laboro. Lege Clodii, (ut Paterculus ait) *est non nominabatur Cicero, tamen solus periebatur*. Erat ergo reus, non quidem nomine, calamitate tantum & periculo. Nam quæ citat Vir doctus ex orat. de Har. Resp. 4. (*Diem dixisset, ut fecerat: fecissem ut ei statim tertius dies à Prætoris dicereur*) ita fortasse distinguere debent: *Diem dixisset: ut* (i. e. quamprimum) *fecerat, fecissem* &c. Quomocunque legas, vix intelligi possunt de re duos jam annos, & quod excurreret, elapsa.

P. 128. v. 10. ὅτι ἔτι μέν — ἔτι δὲ] Idem innuere videtur Dio. L. 38. P. 70. A. Sed constat ex Ep. ad Att. 10. 4. Ciceronem, antequam iret in exilium, Pompeium convenisse, & hoc ab eo accepisse responsum, nihil se contra Cæsaris voluntatem facere posse; ut notat Cl. Middleton in vita. Vol. 1. P. 349. Est tamen locus, in L. Pison. 31. qui Plutarcho favet. *Vestrae criminationes insidiarum mearum, illius periculorum, nefarie fictæ — vestrae cupiditates provinciarum effecerunt, ut Ego excluderem, omnesque, qui me, qui illius gloriam, qui Remp. salvam esse cupiebant, sermone atque adiuvant prohiberentur*.

P. 128. v. 24. ἀλλοι] Cato, & Hortensius. Dio. P. 70. Ad Att. 3. 15. Ad Q. Fr. 1. 3.

P. 130. v. 7. πνικτοῖαν] Imo 400. Vide Ep. ad Att. 3. 4.

P. 130. v. 10. Ἰππών] Ità Editio Florentina. Cæteræ Ἰππώνια. Sed hoc melius, sic enim Strabo & Scylax scribunt. DU SOUL.

P. 130 v. 13. ἑπάρχ] Vulgo ὕπαρχος. Sed emendandum esse vidit Du Soul à Codice MS. & P. 142. 24.

P. 130. v. 15. Οὐρελί] Ità in MS. & Cicero pro Plancio. 20. Vulgo Οὐρελί.

P. 130. v. 25. *Ἀμμιλαρδῶν* *ὡς αὐτὸς ταῖς περιστάσεσιν*] Hunc locum inquinatissimè se habere in vulgatis persuasum habeo, in quibus scribitur *ὡς αὐτὸν*, & duæ voces sequentes omittuntur. Quid enim est *Ἀμμιλαρδῶν* *ὡς αὐτὸν*? Adde *ταῖς περιστάσεσιν* è Cod. MS. adhuc tamen durior est constructio. MS. Bodl. apertè præfert *ταῖς αὐταῖς*, quo admissio omnia dilucida sunt. Ejusdem constructionis exempla in hac ipsa vita occurrunt, *ὡς τὸς ἰππίας Ἀμμιλαρδῶν ἐποίητο* *ὡς τῶν καὶ δόξης τῷ ἀνδρὶ*. P. 90. v. 8. *ὡς συγκλητὸς Ἀμμιλαρδῶν* *ὡς τὸ δῆμον*, studio in Ciceronem sc. P. 134. v. 6.

P. 130. v. 26. *περὶ τῶν*] Videtur dicendum potius fuisse, *ὡς τῶν*. H. STEPH.

P. 132. v. 8. *ὁμορξασ*] Hoc ex duobus MSS. mavult *Du Soul*, quam vulgatum *ὁμορξασ*.

P. 134. v. 2. *βιαιῶς*] Non solet noster hoc adverbio uti. Suspicio *βιαιῶν* in Codd. fuisse; & ita accepisse scriptorem *Supplem. Liv.* video, cum ait; *postremò lege Plotià de vi reum fecit*. DU SOUL. Addo conjecturam viri docti Ciceronis auctoritate ita fultam esse, ut nequeat everti. Ille gladiator — ad ferrum, ad faces, ad quotidianam cædem, incendia, rapinas se cum exercitu suo contulit. — Sed quanquam dolor animi, innata libertas — fortissimum virum (Milonem) hortabantur, vi vim oblatam — ut frangeret & refutaret: tanta moderatio fuit hominis — ut contineret dolorem, neque eandem se re ulcisceretur, quā esset laceratus, sed illum — legum, si posset, laqueis constringeret. Descendit ad accusandum &c. — Pro Sextio. 41. Vide etiam pro Milone 15. & Dion. L. 39. P. 95.

P. 134. v. 12. *ἡγεῖν*] Exstat in Orat. Post Red. ad Senat. 15.

P. 134. v. 26. *περὶ Κύπρον καὶ Βυζάντιον*] P. Clodius — sub honorificentissimo ministerii titulo, M. Catonem à republica relegavit: quippe legem tulit, ut is quaestor cum jure prætorio — mitteretur in insulam Cyprum, ad spoliandum regno Ptolemaeum. — Patercul. l. 2. *ὡς ὃ μικρὸν ἔργον αὐτῷ Κύπρον καὶ Πτολεμαῖον ἀναδεῖς ἐπὶ καὶ Βυζαντίων φυγάδας καταγείναι ὡς οὐκ ἐπὶ πλείονι χρόνῳ ἀποδοῦν ἄρχοντα αὐτῷ* *ῥηϊδίως τὸν Κάτωνα*. Plutarch. in Catone. P. 776.

P. 136. v. 14. *τῷ λέγειν — πρῶτον*] Hoc ipse fatetur. Semper magno cum metu incipio dicere. Quotiescumque dico, toties in judicium videor venire. — Pro Cluent. 18. Ita Deos mihi velim propitios, ut, cum illius diei mihi venis in mentem, quo die, citato reo, mihi dicendum sit, non solum commoveor animo, sed etiam toto corpore perhorresco. In Q. Cæcil. 13. Vide Dion. l. 46. P. 297.

P. 136. v. 15. *ἐπὶ πολλῶν — λαοῖσι*] Sententia aliter accipi potest. — In multis verò causis vix finem faciebat tremendi & vacillandi jam ad ipsum quaestionis cardinem oratione proventus. Aliter etiam se verba habent in MS. Bodl. & Editione Florentina; *ἀμὲν ὃ λόγος κατασκευάζει λαοῖσι*.

P. 136. v. 19. *οὐδέποτε αὐτῷ*] Mallet scribere *αὐτῷ* ut sensus sit, *infra*

infra se: minor suâ sanâ atque existimatione, quomodo de Demosthenis oratione funebri locutus est Photius, τ' ἄλλης αὐτῷ παρὰ λόγου δυνάμειος ὅτι ὀλίγη ἐκδίδιστος.

P. 136. v. 26. μεταβαλεῖν ἐδῆται φωνῇ] Insolens sane loquendi genus; ut etiam vitium aliquod subesse suspicari liceat. Id, siquod sit, facile tollitur scribendo μεταλαβῆναι, emendatione optimâ, quam amici doctissimi conjecturâ debeo. Neque parum eam confirmant verba Plutarchi in Brut. P. 992. B. & in Ant. 921. μεταλαβῶν ἐδῆται δημοτικῶ. — Animadverto interea, voces, quæ mutationis notionem in se habent, reciproce significare: E. G. vestem mutare pro re nata significat aut assumere vestem, aut deponere. Sic Horat. Epod. 3.

Terrâ marique victus hostis Punico

Lugubre mutavit sagum.

id est, pro Punico induit sagum. Similis est constructio in istis:

Cur valle permutem Sabina

Divitias operosiores?

Od. 3. 1.

— Quid terras alio calentes

Sole mutamus?

Od. 2. 15.

Et quidem, ubi vox μεταβάλλω hoc modo usurpetur, exemplum mihi nullum occurrit: ἀλλάττειν, vocem cognatæ significationis, sensu non absimili positam invenio in hoc opere P. 100. v. 20. Λένταλθ' ἀλλάξεν (i. e. induit) ἐδῆτα τῇ συμφορῇ πέπευσαν.

Ibid. ὅπρ — κατεδίκευ] Timuisse videtur Cicero, quo evaderet illa Milonis invidiosa fortitudo. Hinc illa. — Nolite, si in nostro omnium fletu nullam lacrymam adspexistis Milonis: si vultum semper eundem, si vocem, si orationem stabilem ac non mutatam videtis, hoc minus ei parcere, &c. Pro Milon. 34. Præcipue illam vestis sordidæ recusationem haud dubium est, quin inimici Milonis interpretati fuerint in contumeliam Judicum factam. Legimus enim, cum Vatinius reus candido frontem sudario tergeret, id ipsum à L. Calvo accusatore in invidiam vocatum fuisse; cui sane Vatinius non male respondit. "Quamvis reus sum, & panem "candidum edo." — Quint. Inst. Or. 1. 6. c. 3.

P. 138 v. 15. οἰκία — ἐδίδεστο] Aditus ad me minime provinciales. Nihil per cubicularium. Ante lucem inambulabam domi, ut olim candidatus. Ep. ad Att. 6. 2.

P. 138. v. 19. Ἀνδρῶν — διψύλαξεν] Mira erant in civitatibus ipsorum furia Græcorum, quæ magistratus sui fecerant. Quæsiui ipse de iis, qui annis de:em proximis magistratum gesserant: aperte faiebantur. Itaque sine ullâ ignominia suis humeris pecunias populis retulerunt. — Ad Att. 6. 2.

P. 138. v. 21. ἤφατο δὲ ἐπὶ πολέμῳ] Res Ciceronis in bello gestas fere ficco pede transit Plutarchus pro more suo, quæ tamen accuratius explicari, Ciceronis gloriæ interfuit. Earum plenior historiam vide Ep. ad Att. 5. 20. Ep. Fam. 15. 4.

P. 138.

P. 138. v. 24. *Καίλις*] Ita in MS. Vulgo *Κικιλίς*, quomodo etiam Appianus scribit. *Bell. Civ. l. 2. P. 440.* Exstat Epistola ad M. Cælium, de qua Plutarchus, *Ep. Fam. 2. 11.*

P. 140. v. 7. ἡδὴ — πόλεμος] *Ego ad urbem accessi pridie Non. Jan. — Incidi in ipsam flammam civilis discordiæ, sive potius belli — Epist. Fam. 16. 11.*

P. 140. v. 14. πρώτης — Κικέρων] Falsum. Cicero cum ad urbem venisset pridie Non. Jan. eam reliquit 14. Cal. Febr. (vide ad *Att. 9. 10.*) ut oræ Campanæ & maritimæ præffet. Inde ferè Formiis egit, neque aut literis Cæsaris aut precibus concessit, ut ad urbem reverteretur. Vide ad *Att. 9. 6, 16, 18.*

P. 140. v. 15. ἰδὼς δὲ Καίσιον ἀποστήσας] Hoc quoque temerè positum. Cicero semper eo animo erat, ut ad Pompeium proficisci vellet, simul ac pacem desperari sentiret; neque Cæsar aliud à Cicerone sperasse videtur, quam ut mallet ab omni contentione abesse. Qua sententia fuerat Cicero, cum ad Atticum in itinere à provincia scripsit, in eadem ad extremum permanfit. — *Me uterque numerat suum, nisi forte simulat alter. Nam Pompeius non dubitat, — ea, quæ de Rep. nunc sentiat, mihi valde probari — Verùm quid agam? Non quero illa ultima, (si anim castris res geretur, video cum altero vinci satius esse, quam cum altero vincere,) sed illa, quæ sum agentur, cum venero. — Ad Att. 7. 1.*

P. 140. v. 17. Γράφετε γὰρ — ποτίσωσι καὶ] Illud ultimum, *Ego, quem fugiam, habeo; quem sequar, non habeo:* exstat *Ad Att. 8. 7.* Cætera ad verbum non invenio; in eam sententiam passim disputatur, ut doleat Cicero sibi in ea castra eundum esse, ubi tot imperatoris errores essent, cum Cæsaris causa causam solummodo non haberet, cæteris rebus abundaret. Sed quoties in deliberando certi aliquid statuit Cicero, hoc semper ultimum est, ut ad Pompeium ire constituat.

P. 140. v. 20. Τρεβᾶτις] Trebatus, jurisconsultus egregius, ad quem sunt Ciceronis Epistolæ l. 7. Epistola, de qua Plutarchus, non exstat, uti nec Ciceronis responsum.

P. 140. v. 26. Καίσιον αὐτὸς οὐκ ἔγνω] Merito mihi suspecta hæc sunt. Exstat enim Cæsaris Epistola ad Ciceronem in hoc ipsum argumentum, quam vide. *Ad Att. 10. 8.*

P. 142. v. 13. οὐκ ἀνέμεινον μεταμίλῳ] *Cujus me mei facti pœnituit, — propter vitia multa, quæ ibi offendi. — Ep. Fam. 7. 3.*

P. 142. 17. αὐτὸν μὲν — διομένους] Vide *Philipp. 2. 15, 16. Macrobii Saturn. 2. 3.* Miror Plutarchum prætermisisse illud longe acerbissimum Ciceronis dictum, cujus alibi meminit. *Μεταβαλλομένους πρὸς δὲ τὸν Καίσιον ὡς τὸ Πομπηίου, λίσσονται ὑπὸ πικρῆς καὶ ἀσθενείας ἀπαλειπόμενοι τὸ ἴππον, βέλτοι ἢ αὐτὸν ὡς τὸ ἴππου βελούου.* *Plutarch. δ. 205.*

P. 142. v. 20. Δομίτις] L. Domitius Ænobarbus, quem Cæsar Confino inclusit. *Cesar de Bell. Civ. l. 17.*

P. 142. v. 23. Θεοφάνης] Theophanes Mitylenæus, qui res gestas Pompeii scripsit, erat apud eum summa auctoritate & gratia. *Cæsar de Bell. Civ.* 3. 18. *Ep. ad Att.* 2. 17, 5. 11. Eum ergo Pompeius in concione militum civitate donavit & Mitylenæis in ejus gratiam libertatem restituit. *Pro Archia Poes.* 10. *Plutarch. in Pompeio.* 641. *Strab.* l. 13. Cicero tamen hominem contemnere videtur; (Vide ad *Anic.* 9. 1.) neque prætereundum est, eum fuisse auctorem consilii, quod Cn. Pompeio fatale erat, ad Ptolemæum post pugnam Pharsalicam confugiendi. *Plutarch. in Pompeio.* P. 659. *Defuncto Theophani caelestes honores Græcia adulatione tribuebat.* *Tacit. Ann.* 6.

P. 144. v. 1. Λέντλος] L. Corn. Lentulus Crus tunc Consul erat in castris Pompeianis, quem Paterculus ait *salvâ Rep. saluum esse non potuisse.*

P. 144. v. 9. Λαίριος] Is est qui, cum Cæsar's legatus fuisset in Gallia, in bello civili Pompeium secutus est. In superstitionem plus æquo pronum fuisse constat, tum ex hoc loco, tum *Lucan. Phars.* l. 9.

Maximus hortator scrutandi voce Deorum

Eventus Labienus erat. —

P. 144. v. 10. ἀεὶ ῥυιάξ] In Editionibus *πυργυρίαξ*. Sed Emendandum è duobus MSS. vidit *Bryanus*.

P. 146. v. 6. τὸν λόγον αὐτοῦ — ἐπαρῆν] *M. Tulli* — ut dictator Cæsar hostis quondam tuus de te scripsit, omnium triumphorum lauream adepte majorem, quanto plus est ingenii Romani terminos in tantum promovisse, quam imperii. — *Plin. N. H.* 7. 30. Vide etiam *Ciceron. in Bruto.* 72.

P. 146. v. 7. Θερραμένης] Theramenes Atheniensis, Agnonis filius, faciendi dicendique sapiens à Cicerone dicitur. *De Orat.* 3. 16. Aristoteles, cum dixisset tres fuisse cives patriæ amantissimos, tertium posuit Theramenem. *Plutarch. in Niciâ.* P. 524. Habuit hoc cum Cicerone commune, ut levis & inconstans putaretur (nam & Cothurnus probroso nomine appellatus est) ex eo, quod gliscentibus partium studiis moderatioribus consiliis uteretur. Captis à Lysandro Athenis, auctor erat populo, ut Lacedæmoniorum conditiones acciperent. Iis tamen, qui Remp. in Oligarchiam vertere studerent, vehementer obstitit; & cum nihil proficeret, unus ex 30 tyrannis delectus collegis suis cives pro libitu trucidantibus & bona publicantibus se fortiter opposuit. Quapropter, Critia adnitente, capitis damnatus est, mortemque, utpote Socratis præceptis imbutus, fortissime obiit. *Plutarch. in Lysandro.* P. 441. *Diodor. L.* 14. *Xenoph. Hell.* l. 2.

P. 146. v. 8. Κάτων — Ἀππικίου] Brutus etiam Catonem scripsit, cui Augustus rescripsit. *Sueton. in Octav.* Alios etiam Cato laudatores habuit, Fabium Gallum, Ciceronis amicum, *Epist. Fam.* 7. 24. Munatium, Catonis imprimis familiarem, & Thraseam (eum puto, qui natales D. & M. Brutorum & C. Cassii celebrare suetus erat. *Juv. Sat.* 5. 15. *Tacit. Ann.* 16. 6.) *Plutarch. in Catone.* P. 770. 777.

P. 146. v. 16. ἰίαι] Ita scribendum monuit *Bryanus*, cum vulgo legatur ἰίαι.

P. 146. v. 18. τῶν κατὰ Φάρσαλον ἀψαρδύς] In iis. *Quid enim, Tubero, districtus ille tuus in acie Pharsalicâ gladius agebat? cujus latus ille micro petebat?* &c. *Pro Q. Ligar. 3.*

P. 146. v. 24. καὶ χεδὼν — μέγιστον] Sensus est; horum amicitia debuit *Cicero*, ut post *Cæsaris* mortem summam in urbe auctoritatem consequi posset. Loquitur enim de *Pansa*, *Hirtio* & *Dolabella*, quos *Cicero* in morem præceptoris exercuit, quotidie dicens audiensque. *Quinct. Inst. Or. 8. 3, 12. 11.* Eos vocat dicendi discipulos, cænandi magistros. — *Ep. Fam. 9. 16.* Et *Consules Hirtium* & *Pansam* duos grandes prætextatos appellare suetus est. *Sueton. de Cl. Rh. 1. Secec. Controv. 1.*

P. 148. v. 3. συγκατάθεσιν] Ita scribendum cum duobus MSS. Non, ut vulgati, κατὰθεσιν. Vide *Acad. Qu. 4. 12.* DU SOUL.

P. 148. v. 10. Λαίρτυ βίον] Vide *Hom. Odyss. ω'. v. 205. 225.*

P. 148. v. 19. Ἀγνοῦμνος — ἰσοείας] Vide *Cic. de Leg. 1. 2. Dion. P. 306.*

P. 150. v. 8. γήμεις πύρην] *Popilliam*, five potius *Publiliam*. Extat de his nuptiis *Ciceronis* locus. *Quinct. Inst. Or. 6. 3.* *Cicero* objurgantibus, quod sexagenarius *Popilliam* virginem duxisset, *Cras* mulier eris, inquit. Vide *Ep. Fam. 4. 14.* Et hanc esse potius, quàm *Terentiam*, crediderim, quam *Vibio* *Ruso* post nuptam esse scribit *Dio l. 57. P. 612.*

P. 150. v. 11. εὖ πῆσθ' κληρόνομος] Hujusmodi hæredem fidei commissarium dici notum est. Sic *P. Sextilius Rufus* hæres à *Q. Fabio Gallo* scriptus rogatus fuit, ut omnis hæreditas ad filiam perveniret, ut est lib. 2. de *Fin. Pr. Fabric. Cicer. Hist. Ad A. U. C. 708.*

P. 150. v. 19. ἀπὸ τῆς τίκτουσας πατρὸς Λέντλων] Obiisse *Tulliam* in patris sui *Tusculano* contendunt *P. Victorius* in *Not. ad Att. 12. 46.* & novissimè *J. Tunstallus* *Ep. ad C. Middleton* *P. 62.* quod nisi ita se res haberet, haud facile expedire possunt, cur *Cicero* à villa amænissima maximeque consolatoria visenda post mortem filia refugeret, quare is potissimum locus refricaret dolorem suum; ut sæpe indicat, *Ad Att. 12. 44, 46. & 13. 26.* Sed hunc nodum ipse *Cicero* (nisi fallor) satis commodè explicat. *Siquis requirit, — cur non sim in his meis prædiolis, quæ sunt hujus temporis: (respondeo) quia frequentiam illam non facile ferrem. — Ad Att. 12. 40.* Ex omnibus enim villis, *Tusculanæ* maxima erat celebritas. — Quicquid id est, non contradicendum est *Historiæ*, quo *Cicero* commodiùs explicari possit. Nimis infirmum illud est, quod adferunt viri docti, contra *Plutarchi* & *Asconii* (vide *Notas* ejus in *Fragn. in L. Pison.*) auctoritatem, apud quos πατρὸς Λέντλων & apud *Lentulum* alias accipi non possunt, quam in *Lentuli* domo; præsertim cum accedit locus à *Cl. Middletono* allatus, *Vol. 2. P. 385. Me Romæ tenuis omnino Tullia mea partus — Epist. Fam. 6. 18.* ubi de eodem partu loquitur,

ex quo decessit: scripta enim Epistola est, Cæsare jam in Hispaniam profecto, quo rem gerente contra Pompeii liberos Tulliam obiisse constat.

Ibid. *Διότλω — τιλότῳ*] Crassipedis, qui Tulliae maritus inter Pisonem & Dolabellam medius erat, neque Plutarchus meminit, nec Asconius. Ultimo nomen erat P. Corn. Lentulus Dolabella, ut notat Cl. Middleton. Vol. 2. P. 366.

P. 152. v. 4. *συνοισιμύρων*] Addunt duo MSS. *ἐπὶ τὸς ἄνδρας*, quod in textum recipiendum censeo. DU SOUL.

P. 152. v. 7. *Ἀθημαῖος μιμησιμύρων*] Thrasybulus Atheniensis, qui exules contra 30 tyrannos coegit, reconciliatâ pace, cum plurimum in civitate posset, legem tulit; ne quis ante actarum rerum accusaretur, neque multaretur; eamque illi Legem Oblivionis appellârunt — Nepos in Thrasybulo. 48. Val. Max. 4. 1. Eodem exemplo Claudius Imp. imperio stabilito, id biduum, quo de mutando Reip. statu hæsitatum erat, memoriae eximit. Sueton. in Claudio. 11.

P. 152. v. 12. *ἐδῆται — κατὰ πλεον*] Populum Romanum egit in furorem prætexta Cæii Cæsaris prolata in foro cruenta. Sciebatur interfectum eum, corpus denique ipsum impositum lecto erat: vestis tamen illa sanguine madens ita repræsentavit imaginem sceleris, ut non occisus esse Cæsar, sed tum maxime occidi videretur. — Quintil. Inst. Or. 6. 1.

P. 154. v. 6. *μεταμοιλάσθαι*] Ita rescribendum è duobus MSS. Vulgo *μεταμελάσθαι*. BRYAN.

P. 154. v. 9. *αὐτὸς αὐτῷ*] Ita MS. Bodl. In vulgatis deest *αὐτὸς*. Vide P. 132. v. 19.

P. 154. v. 18. *τραπώτης — κελόσους*] Minus atrocitatis habet Ciceronis ipsius querela, hominis cui nunquam injuriæ suæ parvæ videbantur. Ille, vobis audientibus, cum fabris se domum meam venturum esse dixit. — Phil. 1. 5.

P. 154. v. 20. *ἀντεπαριζιόντες*] Ita MS. Vulgo *ἀντεπαριζόντες*.

P. 154. v. 21. *ἄλλοις ἔ*] Non satis constat temporum ratio. Hanc enim Ciceroni contumeliam intulit Antonius ipsis Cal. Septembris. (Phil. 5. 7.) Octavius autem jam ante Neapolim venerat, 14 Cal. Maii, ut constat ex Ep. ad Att. 14. 10. Vide Cl. Middleton Præfat. ad Epistolas Ciceronis & Bruti.

P. 154. v. 23. *ὡς διχαλίαν πνέουσαν μυριάδων*] 25000000 drachmæ æquant talenta 4166, sive nostræ monetæ 807162 lb. Eandem summam rotundius expressit Plutarchus in Antonio: P. 922. *ὅτι γὰρ Καλ-
πυρία πνέουσα τὴν χερμαίαν τοὺς πλείους κατέστη ὡς αὐτὸν οὐ τ' οἰκίαν, εἰς
λόγῳ τοὺς σύμπαντας πεντακισχίλιαν τετράντων.* (775000 lb.) Miras hic turbas excitat Rualdus, atque Plutarchum primum a se, deinde à veritate dissentire. Velleium citat & Ciceronem auctores, *septies millies fester-*
simum (5651037 lb.) depositum à Caio Cæsare ad eadem Opus occupatum fuisse ab
An-

Antonio. Sed fefellit virum doctum eos de pecuniis loqui ad publicos usus destinatis, Plutarchum de re Cæsaris privatâ. Vide *Phil.* 1. 7. 2. 37. & *Appian. de Bell. Civ.* 1. 2. P. 507. & *Plutarchi ἀποφθγγμ.* P. 206. E.

P. 156. v. 4. *μείζων πρὸς αὐτὰν γυνή τῇ τῇ Κικέρωνι*] Desunt hæc verba in Codd. impressis. sed exhibent ea duo MSS.

P. 156. v. 6. *ἰδέει κατὰ τὴν ὕπνους*] Simile, Q. Catuli somnium narrat *Suetonius in Octav.* 93. sed & idem aliud Ciceronis; *puerum facie liberalis demissum cælo catenâ aureâ, ad fores Capitolii constituisse, eique Jovem flagellum tradidisse; deinde repente Augusto viso, — affirmavit ipsum esse cujus imago secundum quietem sibi obversata sit.* Vide etiam *Dion.* 1. 45. P. 270.

P. 156. v. 21. *Ὁκλαίει τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιφανῶν*] Credidit nimirum Plutarchus inimicis Augusti, in quibus *M. Antonius* liberinum ei proavum exprobravit restionem, è pago Thurino: avum argentarium. — Patrem quoque nonnulli argentarium, atque etiam inter divisores operasque campestris prodiderunt. *Sueton. in Oct.* 2. & Seneca de patre loquitur, tanquam homine prorsus obscuro. *Urum Octavius majus ullum beneficium dedit filio, an patri Divus Augustus? Quantam cepisset voluptatem, si illum post debellata arma civilia vidisset securæ paci præsentem, non agnoscens bonum suum, nec satis credens, quoties respexisset ad se, potuisse illum virum in domo suâ nasci? De Benef.* L. 3. Sed constat ex Suetonio Octavium jam tum fuisse senatorem, cum de conjuratis ageretur, post prætorem & Macedoniae proconsulem summâ cum laude & dignitate. Et Cicero ait; *Ignobilitatem objicit (Antonius) C. Cæsaris filio, cujus etiam naturâ pater, si visa suppediâset, Consul factus esset.* Philipp. 3. 6.

P. 156. v. 22. *ἀδελφῆς*] Scribe *ἀδελφίδης*. Fuit enim Attia filia M. Attii Balbi & Juliae sororis Cæsaris. *Palmer. Exercitat.*

P. 158. v. 4. *οὐτὼ γδ' &c.*] Locus proculdubio corruptus. Aut cum Xylandro delere velim τὸ πρὸς, aut potius cum doctiss. Tunstallo sententiam ita ordinare: *ὡς ἔστι τὸ μωρὰκιον πρὸς αὐτὴν.* Est in Bruti Epistolâ ad Atticum: *licet patrem appellet Octavius Ciceronem; sed, ut nunc se habent verba, Cicero patrem appellat Octavium.* Sententiam etiam, si liceret, uncis includerem: illa enim quæ sequuntur, *ἐφ' ᾧ Βρῦτ' ἀγακτῶν* &c. superioribus respondent, τὸ δὲ πρὸς Ἀττίωνιν — *διώματι*: ut hæc *περιηρηκῶς* interjecta esse quis sentiat.

P. 158. v. 5. *ἐφ' ᾧ — μωρὰκιον*] Exstat Bruti Epistola ad Atticum in hanc sententiam scripta, in quâ hæc occurrunt — *ut jam ista, quæ facis, non dominationem, non; sed dominum Antonium timentis sis.* — *Atqui cōtendit, id agit, ad eum exitum properat vir optimus, ut sit illi Octavius propitius.* — Credit doctiss. Tunstallus verba Plutarchi melius cum Bruti Epistola ad Ciceronem convenire, quod si verum sit, causam suam non parum infirmat; multo enim credibilis est Plutarchum memoria lapsum esse, quam Sophistam ope Plutarchi commentitias Epistolas dedolantem ea tribuere Ciceroni potuisse, quæ Plutarchus Attico dederat — Constat

interea ex hoc loco, & iterum P. 176. & *Plutarch. in Bruto* P. 994. & 996. extitisse Plutarchi ætate mutuas Ciceronis & Bruti Epistolas, quas ab iis, quæ vulgo feruntur, diversas esse, nemo, quod scimus, ante hunc diem suspicatus est. Nam Erasini suspensiones (*Quas nobis reliquit nescio quis, Bruti nomine; nomine Phalaridis; nomine Senecæ & Pauli; quid aliud censeri possunt, quam declamatiuncula?* — Ep. ad Beat. Rhenan. Lib. I. Epist. 1.) non ad Ciceronis & Bruti Latinas, sed Græcas Bruti epistolas pertinent, non semel ad calcem Phalaridis impressas, cum præfatione Mithridatis sophistæ, & responsis ab eodem accommodatis. Et hæ quoque, utcunque suspectæ, Plutarcho antiquiores esse videntur, qui tres earum integras exhibet in *vita Bruti*. P. 985. A.

P. 158. v. 7. *ἡγεμονίῳ τῶν Καίσαρ*] Ita in duobus MSS. Vulgo *ἡγεμονίῳ τῶν Καίσαρ*, contra fidem Historiæ.

P. 158. v. 19. *δείξαι — δυνάμει*] Ἡ βουλὴ — *στεινὰ* — *οὕτως* (Cæsaris milites) καὶ *οὕτως ἀλλήλους καὶ οὕτως ἐκείνους ἐπιχειρήσαντες*. Οὐτε γὰρ ἐπιχειρήσαντες καὶ πᾶσι πάντας αὐτὰς ἐθέλοντες, μὴ καὶ τὸ φρονίμως αὐτῶν ἐπὶ μᾶλλον ἄρῃσιν ἔτ' ἀπαιτῶν καὶ περὶ πάντας, μὴ καὶ μᾶλλον αὐτὰς ἀποτρέψωσι, καὶ καὶ τῶν καὶ συμφροσίν ἀναγκάσωσι. Διὰ μίσην ἢ ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, τὰς δ' ἢ καὶ πῶς μὲν σέβαντο ἐλαίας ἐν ταῖς πανηγύρεσι φερὲν δόντες, τοῖς δ' ἢ καὶ οὕτως καὶ χρημάτων, πῶς μὲν διαλείας καὶ πηληγορίας δραχμὰς, τοῖς δ' ἐν δὲ χαλκῶν ψηφισμάτων, συγκρίσειν τι αὐτὰς ἀλλήλους, καὶ καὶ τὰ καὶ ἀδινῶσιν ἤλπισαν. *Dio. L. 46. P. 318. it. Appian. L. 3. P. 581.*

P. 160. v. 5. *ἐν τῷ — ἰσοδυναμῶν*] Hoc totum (utcumque Dionis & Appiani testimonio fultum) merito rejicit Cl. Middleton Vol. 3. P. 236. Nequid enim dicam de Paternali & Suetonii silentio, Ciceronem loquentem audiamus. *Cæsarem — improbissimis literis quidam fallacibusque interpretibus & nuntiis impulerunt in spem certissimam consulatus. Quod simul atque sensu, neque ego illum absentem literis monere destitui, nec accusare præsentis ejus necessarios, qui ejus cupiditati suffragari videbantur: nec in senatu sceleratissimorum consiliorum fontes aperire dubitavi: nec verò ullâ in re memini aut senatum meliorem, aut magistratus. Nunquam enim in honore extraordinario potentis hominis — accidit, ut nemo Tr. Pl. nemo alio magistratu, nemo privatus auctor exsisteret. Ep. ad Brutum 10. Idem Ep. 15. timet, ne in honoribus Cæsari tribuendis magis videretur providus fuisse, quam gratus.*

P. 160. v. 23. *Παύλου — Λαλίου Καίσαρ*] L. Æmilius Paulus M. Æm. Lepidi frater Consul erat A. U. C. 703. quo tempore, ut à Cæsaris partibus staret, ingenti mercede redemptus fuisse dicitur. *Sueton. in Jul. 29.* Post victoriam autem Mutinensem auctor erat senatui, ut legiones quarta & Martia D. Bruto traderentur, (*Ep. Fam. 11. 19.*) & fratrem suum pro hoste habendum censuit. *Appian. L. 4. P. 595.* — L. Julius Cæsar Consul erat A. U. C. 689. Civis in multis magnisque Reip. temporibus spectatus, in condemnando Lentulo sororis suæ viro, *Phil. 2. 6.* tum in sententiis contra Antonium sororis suæ filium di-

dicendis. *Phil.* 8. 1. *Ep. Fam.* 10. 28. *Appian.* — Neuter interea eorum occisus est. Paulus enim beneficio centurionum servatus ad M. Brutum trajecit, quo interfecto Miletum se contulit, neque victorum beneficio eum ad patriam revocantium uti voluit. L. Cæsarem tutum præstitit soror sua, Antonii mater, *Appian.* L. 4. unde falsum esse patet, quod refert Orosius L. 6. — *M. Antonius avunculum suum L. Cæsarem, & quod exaggerando sceleri accessit, vivam matrem proscripsit.*

P. 162. v. 3. Ἀστὺρ] Astura erat insula exigua in ostio fluvii Asturæ, inter Antium & Circæum sita. Ad hujus loci solitudinem confugit Cicero post mortem Tulliz. *Ad Ant.* 12. 40.

P. 162. v. 8. λογισμὸς αὐτῶν] Ita rectè Ed. Florent. Vulgò λογισμὸς αὐτῶν. DU SOUL.

P. 162. v. 12. συσπιδασίμβρον] Scribendum συσπιδασίμβρον. DU SOUL.

P. 162. v. 27. Καίητη] Vulgo Καπίτης, quod à Plutarcho profectum esse minimè credo. Reddunt Interpretes *Capuam*, quò tamen Cicero navigio pervenire non potuit, nisi per amnem Vulturnum delatus; nec ullum esse potuit consilium à salute sua alienius, aut ab instituto Macedoniam petendi. Nam quod Appianus dicit, Ciceronem interfectum esse in villa sua ἀμφὶ Καπὸν πόλιν, alia res est, & non incommode de Formiano intelligi potest, ubi (aut quod eodem redit, *Cajetæ*) periisse Ciceronem omnes consentiunt, *Livius* apud *Senec. Suas.* 6. *Eusebius* in *Chronico*, *Val. Max.* 1. 4. 5. 4. *Aur. Victor*, *Cassiodorus*, *Georg. Syncellus*, cujus verba sunt, ἐν Γαίταις ἀνέστη — ὡς καὶ ἄλλοι φασιν, ὅτι φαρμάκῳ διέφθειρεν ἑαυτὸν. Codex MS. (quanquam ordine verborum perturbato) præfert Καίητης, quod mutata litterula recipiendum putavi.

P. 164. v. 3. ἡρώες] Vide *Val. Max.* 1. 4. & *Aurel. Victor*.

P. 164. v. 17. Ἑρέντιος — Ποπίλλιος] *Herennii* nomen, nisi apud nostrum & *Eusebium*, non occurrit. *Popilii* pervulgatissima *Historia* immanitate sceleris fidem, quæ dubia erat recente rei memoria, apud posteros sibi fecit indubitatam. At *Seneca Contr.* 3. 17. inquit, *Popilium* pauci ex historicis tradiderunt interfectorem *Ciceronis*: sed hi quoque non parricidii reum à *Cicerone* defensum, sed in privato judicio. Sed vide *Bruidium Nigrum* ab ipso *Senecâ* allatum *Suas.* 6.

P. 164. v. 23. Φιλόλογον] Cicero *Philogonum* vocat. *Ad Q. Fr.* 1. 3. DU SOUL.

P. 166. v. 3. εὐώεω] Scribe εὐώεω, quod dativo gaudet. DU SOUL. Dativus fortasse est propter adverbium ἀπὸς ἀπινίσσασθαι αὐτῷ *Luc.* 22. 56. ἡμῖν τί ἀπινίττει; *Act.* 3. 12.

P. 166. v. 5. ἐσφάγη] Scribit *Ptol. Hephaestion* l. 5. c. 5. *Ciceroni* in lectica *Medeam Euripidis* legenti cervicem excisam fuisse.

P. 168. v. 3. εἰς τὸ συνάγειν] In partem anni post U. C. 723.

P. 168. v. 13. ὑπερβαλλόμενον — σοφίῃς] His verbis complectitur *Plutarchus* tria genera dicendi, secundum notam *Aristotelis* divisionem,

nem, Rhet. 1. 3. ἀπολογία, ἐνδοκίματος, συμβουλευτικῆς; quæ cum Quinctiliano vocare potes *judicialis*, *demonstrativum* sive *laudativum*, *deliberativum* sive *suasivum*. — Inst. Or. 3. 7, 8, 9.

P. 170. v. 4. Δημοδοτὸς] Δῆμος scilicet; quod miror non vidisse Editorem Londinensem. Si ex illius sententia scribatur Δημοδοτὸς, sensus plane perierit.

Ibid. ἔγω — παρὸς] Alia sententia est M. Tullii. Demosthenes nimis habetur facetus, quo quidem mihi nihil videtur turbatius; sed non tam dixi fuit, quam facetus. — Orat. 26. Et Hermogenis. Διὰ τὴν Δημοδοτίαν οὗ τοῦ ᾧ ἐστὶν ὅτι καμὰδ' ἐν ἰσότητι. De Meth. 5. 33. At fahius fortasse iudicium est Quinctiliani. — Demosthenis pauca admodum dicta, nec sanè cæteris ejus virtutibus respondentia, palam ostendunt non displicuisse illi jocos, sed non contigisse. Et Dion. Halicarn. ᾧ Δημοδοτὸς. — Πᾶσις ἔχοντι τὰς ἀρετὰς ἢ Δημοδοτὸς λίγῃς λέξεσιν ἐντραπιδίας, ἢ οἱ πολλοὶ καλῶς χέρον, πλείονι γὰρ αὐτῆς μετίζουσι μίρον.

Ὁ γὰρ πῶς ἄρα πάντες τοὶ δόξαν ἀνθρώποισι.

Item. Longin. περὶ ὕψους 34. Et Æschines Ep. 5. P. 208. Δημοδοτὸς σκώμωρος, ἢ οἷς ἐδὲς ἔγω Κτησιφῶντος ἐγέλασε πύποτι.

P. 170. v. 12. μηδὲν — πηρόμεν] Nimiam hic Plutarchi severitatem, merito reprehendit Dacierius, nec severitatem tantum, sed negligentiam. Nihil tale dixit Cicero, quale est ὃν ἔχει μὴ μετίζου, μένκειν ἰσότητι, at Cælii libidines ita excusat, ut minime probet. Quæ proximè accedunt ad Plutarchi sententiam hæc sunt. Itaque alii voluptatis causâ omnia sapientes facere dixerunt, neque ab hac orationis turpitudine eruditi refugerunt. — Multa enim blandimenta Natura ipsa genuit, quibus sapientia virtus conviveret — Ergo — desit aliquid ætati: sit adolescentia liberior: non omnia voluptatibus denegentur &c. — Pro M. Cælio. 17.

P. 170. v. 20. Ἀφμειδιάτας — εἰπείν] Excidit Nominativus ὁ Κάτων. Τὸν Κάτωνα φασὶ Ἀφμειδιάτας εἰπείν, &c. Plutarch. in Caton. 769.

P. 170. v. 25. πηροπικὸς τῷτο] Impressi habent πηροπικὸς τῷτο. Duo MSS. φροπικὸν τῷτο.

P. 172. v. 6. ὡς τὰ ἔπλα — δειφον] Intelligit notum Ciceronis versum.

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.

Nam ita & noster legisse videtur & Quinct. Inst. Or. 11. 1. & Declamator in Ciceronem: Ipse Cicero legit — concedat laurea laudi. In L. Pison. 30. ubi se purgans de isto versu verba sua in alium sensum detorquet.

P. 172. v. 7. & τὰ ἔπλα — μερομυδύς] Multo candidior, (nonne etiam æquior?) de Cicerone sententia Quinctiliani est. Cicero — rerum a se gestarum major, quam eloquentiæ, fuit in orationibus uique jactator. At plerumque illud quoque non sine aliquâ ratione fecit. Aut enim tuebatur eos, quibus erat usus adiutoribus in opprimendâ conjuratione, aut respondebat invidia. — Eloquentiam quidem cum plenissimam diversæ partis advocatis concederes, sibi nunquam in agendo immodicè arrogavit. — Inst. Or. 11. 1.

P. 172. v. 12. Βελήν] Versus *Belhēn*.

P. 172. v. 16. τίω μὲν ἑαυτὸν — ἐγὼ δὲ] *τίω μὲν ἑαυτὸν — ἐγὼ δὲ* in τίω ἑμὲ δαριεπὶ — (ἵτω γὰρ καίτοι ἔγωγε ὑπὸ τῶν λαοῦντων δυνάμεων τὸς ἀντιπάλους πλείστοι μὲν κυρίως ὄντι, ὡς γὰρ ἐν ὑμῖν ἀντιπάλους — ἕως ἰλίχου ἰδέσθαι φρονέω.) Dem. περὶ τῆς c. 84. Vide in eadem sensum *περὶ* *παρὰ* 96. & ἐπὶ φ. P. 243. A.

P. 172. v. 24. Καίτοι — ὑπομνήματα] Scripsit Octavius aliqua de viis suis, quam tredecim libris, *Camabrico* *senatus* *bello*, nec ultra, exposuit. — Sueton. in *Oct.* 85.

P. 172. v. 25. Ὁ δὲ δακρυ] Sententia Sophoclis in *Antigone*.

Ἀμύχανι δὲ πάντες ἀνδρὲς οὐκ ἐμὸν
Ψυχῶν τε καὶ φρονήμας καὶ γνώμην, περὶ δὲ
Ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐν τρεῖσιν φωνῇ.

P. 174. v. 13. Πλάτων] Vide *De Rep.* 5. P. 466. B. Ed. Lugd. quamvis verba aliquantum discrepent. Et *Epist.* 7. P. 716. D. Du Soul.

P. 174. v. 19. Εἰ δὲ — φαίμεν] *Mihi nec Demosthenes iam gravi morum dignus videtur invidia, ut omnia, quae in eius ab inimicis congesta sunt, credam.* — Quint. *Inst. Or.* 12. 1.

P. 174. v. 22. δανίζοντες ἐπὶ ναυκρίσ] Hoc genus fænoris valde Plutarcho displicuit. Ita in *Caione Maj.* ἐργασίᾳ δὲ καὶ ἐν ἀγαθολογίᾳ ἐργασίᾳ τὴν δανισμόν ἐπὶ ναυκρίσ. Propter hanc (inquit *Cassiodorus* ad *Theophr.* P. 343.) quod taniope Demosthenem reprehendit *Plutarchus*, videtur ut ei sit satis æquus: damnas enim rem moribus legibusque receptam & probatam.

P. 176. v. 14. Λαίλι] D. Lælius, puto, qui Asiaticis Pompeii navibus præerat in bello civili. *Cæsar De Bell. Civ.* 3. 5. Victo in Africa Cornificio, seipsum interemit. *Appian* P. 622.

P. 176. v. 15. σιωπῇ καὶ ἡμέρῳ] Quid vero, nisi silentiam, superfuit, cum *Cornelius Censorio*, rejecto sagulo, ostendens gladii capulum non dubitasset in curiâ dicere, "Hic facies, si vos non feceritis?" Sueton in *Octav.* 26. Cui tamen respondisse Ciceronem refert *Dio* l. 46. P. 319. καὶ ἕως παρακαλεῖται, λήψεται αὐτόν. Consulatum sc.

P. 176. v. 19. ἀγρόντων] Ita Codex MS. vulgo ἐν ἡμέρῳ.

F I N I S.

ERRATA in TEXTU GRÆCO.

Pag. 10. v. 3. *Legs*, ληθῆται. P. 16. v. 1. *Dele*, P. 20. v. 8. *L.*
ἀνδρῶν. P. 22. v. 8. *L.* ῥήναι. P. 26. v. 19. *L.* πόλιν. P. 28. v. 1.
L. ἀφ' ἑσ. & v. 17. *L.* δικαιοσύνην. P. 36. v. 18. *L.* Βασιλέως. P. 42.
v. 9. *L.* ἐν τῷ. P. 52. v. 19. *L.* αἰσιν. P. 62. v. 22. *L.* τῇ ἑλπί.
P. 78. v. 15. *L.* διαρίαν. P. 156. v. 4. *L.* τῷ τῇ Κιζιανῇ.

ERRATA in INTERPRETATIONE.

Pag. 9. v. 15. *Legs*, & mollis. P. 31. v. 17. *L.* gratiam. P. 41. v.
15. *L.* Alexander. P. 51. v. 14. *L.* verbis. P. 57. v. 20. *L.* Phalerei.
P. 139. v. 21. *L.* rependerent.

